

John Carter Brown
Library
Brown University

182

182

3/12

e

OUND BY
IVIERE.

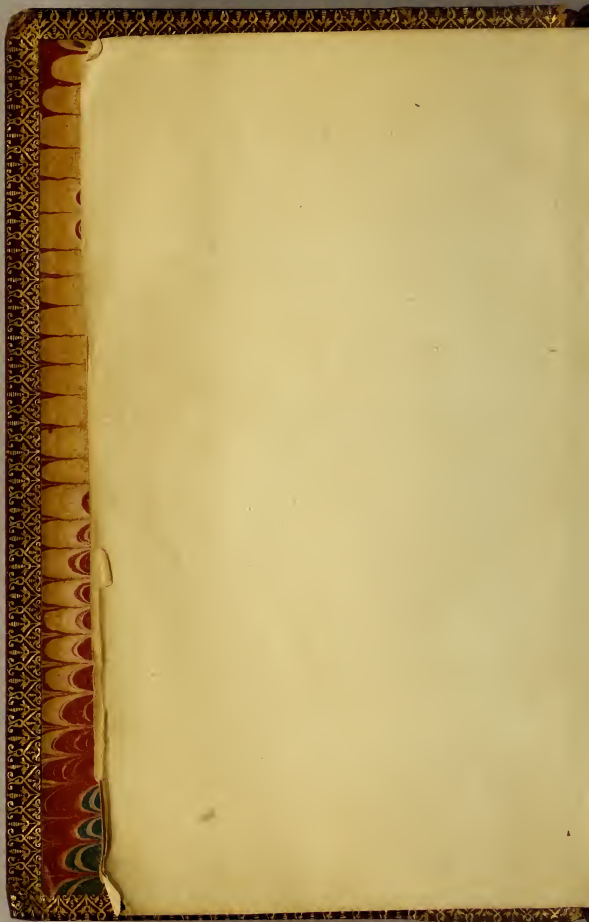
DTT

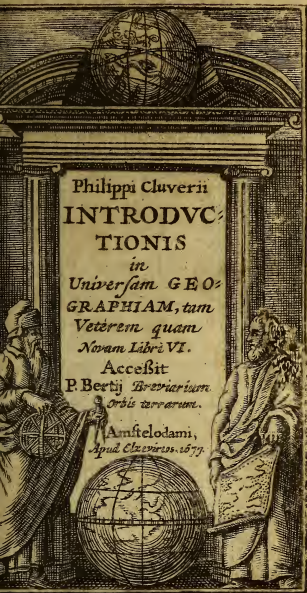
B. 310

H^r

3rd + Capt. Elgenius edited

WILLEMS 1528

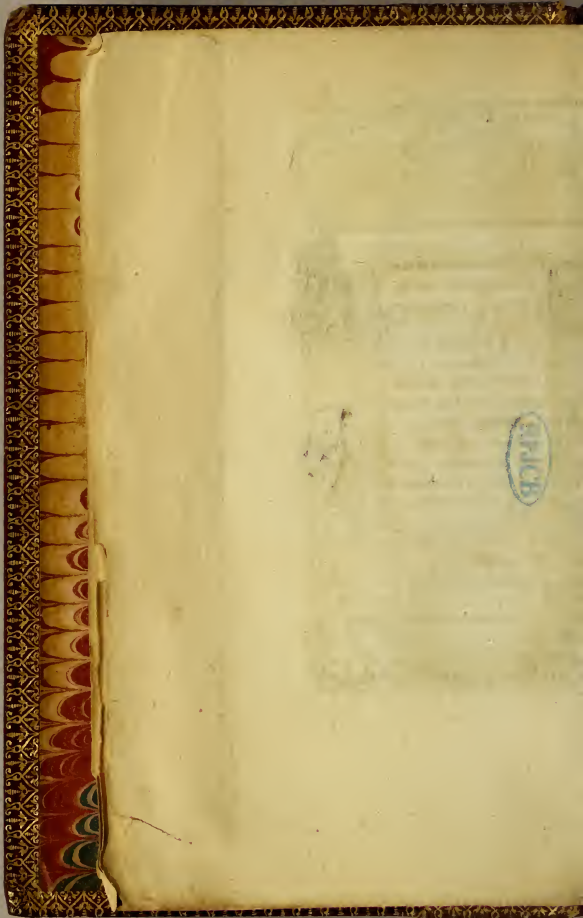

Philippi Cluverii
INTRODVCTIONIS

in
Univerſam GEOGRAPHIAM, tam
Vetèrem quam
Novam Libri VI.

Acceſſit
P. Bertij Breviarium
Orbis terrarum.

Amſtelodami,
Apud Cluverios. 1677.

Illustriss. & Ampliss. Viro
DOMINICO MOLINO,
Patticio & Senatori Veneto,
 S. D.
JOSEPHUS VORSTIUS, Ev. F.

Conplures causa sunt, Vir
 Illustrissimae, qua me impu-
 lersunt, cur factum hunc
 postumum PHILIPPI
 CLUVERI, cura mea
 concreditum, clarissimo tuo nomini inscri-
 bendum esse duxerim. Sive enim tua erga
 defunctum merita considerem, sive in nos
 nostramque familiam a te collata beneficia,
 sive denique, quod palmarium esse puto,
 incredibilem illum tuum in bonas literas ac
 literatos omnes amorem, summo cum studio
 ubique terrarum eos juvandi promovendi-
 que conjunctum, nemini nisi tibi meri-
 tissimo Operis hujus dedicationem deberi
 comperio. Qualis autem quantaque semper
 fuerit tua, qua Cluverium nostrum, dum
 nobiscum esset, prosecutus es, benevolea-
 tia, vel inde satis superque constare potest,
 quod de manibus etiam demortui porra-
 ene mereri pergas; dum posterorum ejus
 arbitati favorem ac opem tuam deesse
 nullo modo pateris. *Qua res certam mihi*
 A. 2 *spero.*

spem facit, diviniore illius animi partem
hunc immaturum minime à te derelictum
iri. Patrocinium tuum implorat, Vir Illu-
strissime; & quod in eo imperfectum obscu-
rumque, breve (heu!) nimium genitori su-
vitae spacium concessum, esse voluit, id no-
minis tui splendor ac consummata laus ut
perficiat ac illustret, obnixè petit. Tu quod
vivum nihil desiderare; quod quidem à
humanitate tua expectari poterat, voluit
sibi, neque mortuo, ut confido, hanc denega-
bis gratiam. Merentur id eximia viri viri-
tus & eruditio, tibi, si cuiquam, perspecta
meretur id summa illius olim in te obser-
vantia. Quantam vero jacturam in illius
morte, eruditio omnibus acerba, republicae
literaria fecerit, non unius paginae res est
aut paucularum linearum. non ex alio huius
disces melius, quam ex eo quem maximis
deliciis habes, D. Heinsio tuo, viro ingentibus
meritis ac fama supra conditionem hu-
manam evecto, qui de more majorum co-
lege sui exequias funeri disertissima ora-
tione ex pio officio celebravit. Verum le-
tuoſa hac de obitu auctoris nostri recorda-
tione relicta, ad latiore me confero. Ac-
cedo ad tua in carissimum mihi fratrem
benefacta, quibus totam familiam nostram
tibi debendi ream constituisti, quae talia tan-
taeque sunt, ut tuus ex asse non solum di-
frater velit, sed & debeat. Tu ille es, V

3
Illustrissime, qui primus meum Adolphum
in illas Italia oras advenientem complexu,
benivolentia, amore, ac familiaritate tua
invenit. Neque magnum tuum hic si-
gnificet lubet Heinsum, cui cum is debeat
omnium amplurimum, hoc tamen debere volet
propter maximum, quod literis suis aditum
ad te paraverit liberiore. Tu toto, quo
tempore vixit, tempore, ita illum fovisti, ita
curatus es, ut omne desiderium patria pa-
tiumque magna ex parte leniveris, adeo
vivax, imo ne vix quidem, procul suis se
cesserit. Tua opera claris doctisque
amplurimis in Italia viris innotuit, Bi-
bliothecas celeberrimas introspectit, ac ea
libris auribusque usurpavit, quae haud fa-
cile cuiquam ex tanto peregrinantium nu-
mero videnda audiendaque contingere so-
lent. Et cum reliqua Italia lustranda desi-
derio teneretur, ac demum domum rever-
tendi, tu ubique eum commendatitiis prosequi-
tus es; quibus adjutus, Legatis tribus
invenit Venetae Reipublicae ita carus ac-
tusque fuit, ut partim eorum hospitio per-
sisteret, partim comitatu in reditu usus,
omnium fructum peregrinationis suae in
patriam reportasse, jure gloriari possit.
Quis digne depradicet Illustrissimi herois
invenit Zeno, gravissimi, tum temporis
in Roma esset, apud Pontificem Ora-
toris, singularem humanitatem, qui aula
sua

sua exceptum, maxima cum verecundia
 non semel renitentem, ita benigne tractavit
 ut perpetua apud nos sit futura beneficiorum
 ejus memoria, ac nominis illius cultus? qui
 magnam illam M. Antonii Mauroceni ani-
 mam pro meritis extollat? qui cum ad Po-
 tentissimos nostros Ordines e legatione Sa-
 baudica, qua gloriosissime defunctus erat
 Orator mitteretur, Augustam Taurinorum
 in comitatu successoris sui Illustrissimi &
 Excellentissimi Laurentii Paruta adpellen-
 tem, non modo lubentibus oculis conspexit
 verum etiam ad diem itineri suo prestitum
 tum apud se detinuit, ac comitum suorum
 numero adscriptum saluum ac incolumem
 ad patria lares, periculosis hisce temporibus,
 reduxit. Qua praestanti summorum
 virorum beneficentia in perpetuum quidem
 illis devinctus manebit, tibi tamen soli tan-
 tum quantum ceteris omnibus; utpote cujus
 auctoritas ac existimatio apud singulos
 illi conciliatrices tantorum favorum exten-
 dere. Quamquam autem tot nominibus
 scripti hujus tibi vendices dedicationem
 nulla tamen re propius ea ad te spectari
 videtur, quam propter excelsum illum tuum
 animum ac plane heroicum, ita erga ho-
 maniores literas affectum, ut iniquo hoc
 seculo solus fere ad excitanda & sustentan-
 da litterarum ingenia natus esse videaris
 dum sic eos aestimas, sic diligu ac pro viris
 tueri.

7
seris, ut tibi uni primatum hac in parte deferentes, toti se ad tui venerationem convertere jam ceperint. Taceo reliquas tuas virtutes, quibus mortalitatis huius limites transcendens, proxime ad divinitatem accedere diceris. Quis summum in Reip. studium, quis prudentiam singularem ac in maxima auctoritate raram coelestitem, quis omnigena eruditione plenum tributum pectus, quis oris facundiam ineffabilem, quis incorruptam tuam fidem, candorem, ac tantam perpetuae humanitatis constantiam, quanta vel in homine optari possit, non modo collaudare, sed admirari pro magnitudine earum queat? Gloriosum quidem sibi putat frater, Italiam tuam, humani generis delicias, vidisse; Italia urbem ocellum Venetias adiisse: at te quod optatam cognoscere potuerit ac colere, purpuratorum Patrum decus eximium ac priscae nobilitatis Venetae magnum columen, id vero serio triumphat. De majoribus tuis, visis domi forisque maximis, multa dicenda forent. Offerunt se nobis Jacobi, Cræsi, Andreae, Hieronymi ac Aloisii, in toga, armis ac literis jam multa ante secula strenuissimi, & antiquissima Molinorum prosapia clarissima lumina. Verum cum publici annales hos jam dudum loquantur, & nihil potius, quam pauca de sublimibus illis animabus referre expediat, in te uno tota mea cogi-

satio defixa maneat, in quem natura pa-
 vens, miraculi instar aliquid edere gestiens,
 omnes omnium gentilium tuorum congesti-
 virtutes, ut quas in singulis admiramur sin-
 gulas, in te suspiceremus ac veneremur u-
 niuersas. Accipe itaque, magne patrone
 serena fronte literarium hocce munuscu-
 lum, meritis ac virtutibus tuis debitum
 quod alienis laboribus exstructum adorna-
 tumque, nostra vero industria ac cura in lu-
 cem bono publico protractum, Amplitudini
 tua in grati animi signum submisit offeri-
 mus ac dedicamus; daturi aliquando, si
 -genius faueat & fata sinant, maiora, teque
 digniora. Vale, seculi decus, & nos nomine
 dignit atique tua deuotissimos amare perge.

PHILIPPI CLUVERII
INTRODUCTIONIS

in universam Geographiam, tam
novam, quam veterem,

LIBER PRIMUS.

CAP. I.

Quid Geographia, & quid Globus
seu Orbis Terra.

Geographia est terræ univer-
sæ, quatenus nobis cognita
est, descriptio. Vocabulum
ejus Græcum est: nam à
γῆ, sive *γῆν*, id est, terra,
et quo in compositione usurpatur *γραφ*
γραφω, hoc est, scribo, compositum fit
γεωγραφία, id est, Terræ descriptio.

Differt autem Geographia à Cosmo-
graphia, ut pars à toto; à Chorogra-
phia, ut totum à parte. Cosmographia
videlicet, quæ à *κόσμος*, id est, mundus,
γραφω, dicitur Mundi descriptio,
est totius universi seu Mundi tam ele-
mentaris quam ætherei descriptio. Cho-
graphia, cujus vocabulum à *χωρ*,
id est, regio, & *γραφω*, com-
ponitur, est regionis alicujus particula-
ris descriptio, veluti Hispaniæ, Italiæ,
Germaniæ; hujus pars iterum est To-
po-

pographia, quæ à $\tau\epsilon\pi\omega$, id est, locus
 & $\gamma\epsilon\gamma\rho\omega$, dicitur; est hæc loci alicuius
 particularis descriptio; utpote agrorum
 sive territorii, alicuius opidi, seu pagi
 in qua etiam arva, prata, arbores, plantæ
 terræ, & ædificia depicta veniunt. Geographia
 autem solius terræ situm describit. Terræ
 autem nomine in Geographia non separatim
 quartum elementum, ut Physici, accipimus:
 sed complexim terram, una cum aquis in
 fuis, pro totius universi centro intelligimus,
 quod à figura, Orbis, seu Globus terræ
 vocatur. Globus quidem est corpus solidum,
 undique rotundum, una superficie contentum;
 in medio habens centrum sive punctum, à quo
 omnes lineæ, ad superficiem ductæ, sunt
 æquales. Unicus igitur ex utroque elemento
 Globus conficitur: unamque superficiem
 eandem convexam constituit utriusque
 que superficiem. Hunc vero terræ Globum
 varie Geographi in circulos aequales
 que parteis distinguunt: de quibus singulis
 ordine agendum.

C A P. II.

De Globi partibus & Circulis.

Primus Axis in Globo constituitur
 sive linea recta, per centrum terræ
 tradata; quæ est totius mundi diametrum
 ter

est: à præpositione Græca $\alpha\lambda\gamma$, id est,
r, & verbo $\muε\beta\acute{\iota}\omega$, id est, metior,
sta: quasi medium dimetiens, cir-
cum quam volvitur atque convertitur
mundus.

Axis autem extrema, Poli mundi
appellatur, à verbo $\pi\omicron\lambda\acute{\epsilon}\omega$, quod est,
orto: unde & Vertices Latinis, & Car-
nes dicti, quia circum hos tota mun-
di machina circumvolvitur. quorum
alter Arcticus, id est, Ursinus, $\alpha\upsilon\tau\acute{o}\ \tau\omicron\upsilon\sigma$
 $\kappa\epsilon\tau\upsilon$, ab Ursâ, vicino sidere, alter
antarcticus nominatur, quia Arctico
diametro est oppositus.

Arcticus Polus, qui & Borealis sive
Boreas, & Aquilonaris sive Aquilonius,
Borea sive Aquilone vento, qui ab hac
plaga spirat, & Septentrionalis dicitur,
septem stellis, quas Triones vocant,
est is, qui in his locis, quæ nos inco-
mus, semper adparet.

Antarcticus, qui & Australis, & Au-
strinus, & Notius, ab Austro sive Noto
vento, & Meridionalis, à mundi plaga
dicitur, est is, qui nostro hemisphærio
nunquam conspicitur; sed sub Hori-
zonte latet.

Porro Globo terrarum octo præci-
ui assignantur Circuli, bifariam distin-
ti: primum dividuntur pari numero
in Majores atque Minores. Majores di-
cuntur,

cuntur, qui idem cum Globo obtinent centrum, ipsumque Globum in duas fecant partes æquales. Sunt autem, Æquinoctialis, sive Æquator, Zodiacus, Horizon, Meridianus. Minores dicuntur, qui diversum habent centrum à Globi centro: quique Globum in duas partes dividunt inæquales. Sunt vero, Tropici duo, totidemque Polares.

Rursus, ex universis circulis quinque dicuntur Recti, sive Paralleli, id est, æquidistantes, quod eisdem cum universo Polos habeant, quodque æqualiter inter se in latitudinem distent. Sunt autem, Æquator, Tropici duo, totidemque Polares. Reliqui tres dicuntur Obliqui, quod diversos à Mundi Polos habeant suos Polos.

C A P. III.

De quatuor majoribus Circulis.

MAjores circuli distinguuntur in Fixos, atque Mobiles. Fixi, sive immutabiles, dicuntur, qui eundem perpetuo locum in Globo obtinent; ideoque in Globi superficie pinguntur. Sunt autem Æquator & Zodiacus. Mobiles sive mutabiles dicuntur, qui non eandem semper in Globo sedem obtinent, sed multipliciter, pro varia regionum atque locorum mutatione, mutantur: ideo-

ideoque extra Globi superficiem designantur. Sunt Horizon & Meridianus. Sed de singulis agendum.

De Horizonte.

Ὁρίζων, Horizon, Latine Terminator, Finitor, & Finiens, est circulus major mutabilis, qui conspectam Mundi partem ab inconspicua dirimit; hoc est, inferius hemisphaerium ab superiore. Describitur in theca sive armilla Globi: hujus enim superficies, quae supera est, vere Horizontis munere fungitur; dirimens Globum in duas aequas partes. Est autem duplex: alter, qui ratione atque intelligentia percipitur; alter qui sensu. Is qui intelligentia percipitur, est is, qui ad fixarum stellarum orbem pertingit, & in duas aequales partes universam Mundi sphaeram dividit; ita ut alterum hemisphaerium super terram existet; alterum sub terra condatur. Estque iterum duplex: Rectus & Obliquus. Rectus est, qui per Mundi polos transiens, polum seu verticem habet sub Aequatore; quem ad rectos angulos interfecat. Obliquus dicitur, cujus vertex ultra Aequatorem incidit; qui quae Aequatorem ad Obliquos angulos interfecat:
altero

altero Mundi Polorum sursum elevato ,
 altero deorsum depresso. hujusmodi
 Horizontem qui habent , iis Sol & reli-
 qua sidera obliquo adscendunt & de-
 scendent motu. Is vero quem sensu per-
 cipimus, est Horizon , qui oculo nostro
 terminatus , quoad usque conspectus
 ferri potest, extenditur; dividens partem
 Orbis quæ nobis cernitur , ab ea quæ
 non adparet. cujus diametri longitudo
 CLXXX stadia , id est , millia passuum
 XXI cum dimidio, milliaria Germanica
 v cum v octavis, non excedere putatur ;
 quod oculorum acies non ultra se ex-
 tendit. Mutabilis dicitur atque multi-
 plex Horizon , quia non potest mutari
 locus, quo versum eas, quantumvis mu-
 tatio ea perexigua sit , quin una varien-
 tur Horizon, regio, & cælum; atque hac
 ratione infiniti possunt fingi Horizon-
 tes. Porro Horizontis duo sunt Poli :
 quorum alter Arabico vocabulo dicitur
 Semith , corrupte vulgo Zenith : estque
 punctum perpendiculariter vertici no-
 stro incumbens : alter vocatur Nadir
 vulgo , at proprie Nathir ; superiori ad
 diametrum oppositus ; Antipodum cer-
 vicibus incumbens.

De Equinoctiali.

Æquinoctialis, qui & Æquidialis,
 Græce

Græce Ἰσημερινός, & Æquator, est circulus quinque parallelorum maximus, qui globum in duas partes æquales Septentrionalem & Meridionalem dividit, æquali spatio ab utroque Polo distans. quem cum Sol attingit, æquale toto Orbe efficit diei ac noctis spatium; unde & nomen ei quæsitum. Fiunt autem ejusmodi Æquinoctia, quæ Æquidialia antiquis dicebantur, bis in anno: semel in principio Arietis, quum Vernum, atque iterum in principio Libræ, ubi Autumnale vocatur. Ceterum nautæ Æquatorem vulgo adpellant Mediam lineam, sive nude Lineam, κατὰ ἰσημερινόν.

De Zodiaco.

Ζωδιακός, Zodiacus, est circulus major, inter Mundi Polos oblique locatus; ex una parte Tropicum æstivum in principio Cancri, ex altera hibernum in principio Capricorni adprehendens, ac medium interfecans Æquatorem; à quo vicissim secatur, circa principia Arietis & Libræ: ita ut altera ejus medietas ab Æquatore ad Polum Arcticum, altera ad Antarcticum declinet. Dividitur in XII partibus, quæ Signa vocantur: unde nomen Latinum Signifer: Græcum vero Ζωδιακός καὶ ἡ Ζωδιακός, hoc est, animalibus, quæ in eo finguntur, quæ

Philippi Cluverii
 quorum nomina, duobus versibus ab
 Aufonio expressa, sunt ista:

♈ ♉ ♊ ♋

Sunt Aries, Taurus, Gemini, Cancer,

♌ ♍

Leo, Virgo,

♎ ♏ ♐ ♑

Libraque, Scorpius, Arcitenens, Caper,

♒ ♓

Amphora, Pisces.

Horum versuum prior Septentrionalia,
 posterior Australia signa continet. Sin-
 gulis vero signis xxx tribuuntur gra-
 dus; qui computati cccLx in uni-
 versum conficiunt; in quos totus distri-
 buitur Orbis terrarum.

De Meridiano.

Meridianus, Græce μεσημεριῶνς ma-
 jor mutabilis circulus est, qui per Polos
 Mundi, & dati cujuslibet loci verticem
 ductus, Æquinoctialem ex transverso
 interfecat; totumque terræ Orbem in
 duas partes dispescit; altera ejus me-
 dietate ad Ortum, altera ad Occasum
 relicta: ita dictus, quod Sol, cum in no-
 stro hemisphærio eum attingat, apud
 nos atque omnes eos, qui sub eodem
 Meridiano, Septentriones Austrumve

versus sunt positi, facit medium diei: ac rursus medium noctis, cum in inferiore hemisphærio ad eundem perveniat. Hujus igitur potissimum officium est, medium diem medianque noctem ostendere. Est autem Vertex loci, punctum in cælo, directe illi loco suprapositum, vel vertici capitis cujusvis hominis perpendiculariter incumbens. Mutabilis dicitur Meridianus, quia si tantillum, ortum occasumve versus progrediatis, alius continuo erit Meridianus: ita uti semper mutetur una nobiscum pro ratione locorum ac regionum, in quibus consistimus. Atque hac ratione infiniti constitui possunt Meridiani: quot enim puncta verticalia, tot Meridiani dabuntur.

C A P. IV.

De quatuor minoribus Circulis.

DE TROPICIS.

Tropicus circuli sunt duo, aequali spatio ab Æquatore distantes: quorum alter, qui nobis propinquior est, Cancræ Tropicus: alter in Austrum vergens, Tropicus Capricorni dicitur. Latini Solstitiales adpellant, propterea, quod Solstitia in iis fiunt. hosce quidæ circulos Sol nunquam egreditur: verum quum ad alterum eorum pervenit, retrorsum

B

se

se convertit : unde & nomen accep-
erunt, $\delta\omega\tau\omicron$ & $\tau\epsilon\gamma\mu\epsilon$, hoc est, à reversione.
Tropicus Cancrì, qui & æstivus dicitur,
est circulus omnium, quos Sol descri-
bit, Septemtrioni proximus, in quo
quum fuerit Sol, non ultra Septemtrio-
nem versus progreditur, sed ad alteram
Mundi partem, versus Austrum, facit re-
versionem æstivam : ubi omnium to-
tius anni longissima in nostro hemi-
sphærio dies, nox vero brevissima. Can-
crì autem Tropicus dicitur à signo Zo-
diaci, in cuius principio Sol tunc verti-
tur. Tropicus Capricorni, qui & hiber-
nus & brumalis, circulus est omnium,
quos Sol per Mundi conversionem de-
scribit, Austro proximus, in quem cum
Sol pervenit, non ultra Austrum versus
procedit, sed ad alteram Mundi partem,
versus Septemtrionem, reversionem fa-
cit hibernam, sive brumalem : ubi lon-
gissima totius anni in nostro hemisphæ-
rio nox, dies vero brevissima efficitur.
Capricorni Tropicus adpellatur à signo,
cujus principium tunc Sol transmittit.

De Artico.

Polares Circuli sunt duo extimi, polis
vicini, æquali spatio à suo quisque polo
distantes. Horum, qui nobis semper
conspicitur, Articus dicitur, ut ipse Po-
lus,

lus, ἄρκτος & ἄρκτος , ab Urſa, quia prioribus Urſæ pedibus deſcribitur, minoris videlicet. Item Septentrionalis & Borealis, & Aquilonaris; à Mundi regione, cui ſubjacet.

De Antartico.

Alter vero æqualis & parallelus Arctico, Antarticus dicitur, quod Arctico ex diametro opponitur: totus ſub terra conditus, cujus objectu à nobis haud cerni poteſt. Idem Auſtrinus, ſive Auſtralis, & Meridionalis.

C A P. V.

De Zonis.

Quatuor minores circuli totius terræ ſuperficiem in quinque dividunt ſpatia ſeu plagas, quas Zonas vocant Geographi.

Ζώνη, Latine Cingulum, eſt ſpatium in globo terræ inter duos circulos minores, vel inter circulum minorem & polum comprehenſum. Adpellantur autem Zonæ ab habituſine ſeu natura, una Torrida, duæ Frigidæ, totidemque Temperatæ. Ea, quæ in medio reliquarum ſita eſt, Torrida vocatur, à Solis, cujus viæ ſubjecta eſt, perpetuo ardore: propter quem vetuſtiſſimis mortalium inhabitabilis putabatur. Eſt autem ſpa-

tium inter duos Tropicos comprehensum ; continens in latitudine grad. XLVII mediam interfecat circulus Æquinoctialis.

Duæ autem extremæ, quæ sunt circa Mundi Polos, altera Septentrionalis, circa Polum Arcticum; altera circa Antarcticum Australis, Frigidæ vocantur; quia longissime à Solis via sepositæ sunt, & ob nimium frigus itidem inhabitabiles veteribus existimabantur. Eas autem determinant utrimque circuli Arcticus & Antarcticus, suam versus suam quæque Polum. A Polis etiam dicuntur Polares. Harum quæque complectitur gradus XXXIII cum dimidio.

Reliquæ vero duæ, quod in medio inter frigus & ardorem positæ sunt, Temperatæ dicuntur, & habitabiles. Harum altera, quæ Arctico & Tropico Cancri finitur, Septentrionalis; altera, quæ Antartico & Tropico Capricorni terminatur, Austrina sive Australis & Meridionalis dicitur. Continet quæque gradus XLIII.

C A P. VI.

De Parallelis & Climatibus.

AT distinguitur etiam terræ superficies secundum aliam rationem, nempe per quantitatis dierum variationes.

nes. Quidpe qui sub iplo \AA quatore consistunt, perpetuo diem nocti \AA qualem XXI horarum habent: quanto autem aliqua regio latius ab \AA quatore versus alterutrum Polum declinaverit; tanto plus \AA stute diei longissimæ, vel vicissim hie-me noctis quantitas augetur. Proinde Geographi pro diversa quantitatis dierum variatione diversas plagas terræ distinxere, quas vel Parallelos vocarunt, vel Climata.

Paralleli sunt circuli \AA quali undique spatio abs se invicem distantes, ab occasu in ortum ducti. Hi varii in Globo ad libitum cujusque describi possunt. Verum Ptolemæus, quem plerique alii sequuti sunt Geographi, XXI Parallelos descripsit Septemtrionales. hac observata intercapedine, uti dies unus Paralleli longissimus, superet Paralleli præcedentis diem prolixiorem. Clima autem est terræ spatium duobus Parallelis inclusum: in quo, longissimo die, dimidiæ horæ variatio sive auctio fit. Sed nomen Climatis ac Paralleli aliquando circulum, aliquando spatium duobus circulis comprehensum significat.

Ceterum distinguuntur Climata in Septemtrionalia & Australia: utraque ab \AA quatore versus suum quæque Polum initia ducentia. Ideoque quorum ali-

quod Clima fuerit ab Æquatore, tot semihoris longissimus ejus loci dies superat diem nocti æqualem. & vice versa, uti scire queas, sub quo Parallelo vel Climate quilibet locus positus sit, considera numerum horarum, cujus longissimus ejus loci dies superat diem Sphæræ rectæ, qui semper horarum est duodecim. is enim duplicatus ostendit numerum Climatum: quadruplicatus exhibet numerum Parallelorum.

Ceterum Climata à Veteribus **VI** tantum numerata sunt; quod loca ultra septimum Clima, sibi incognita, vix inhabitati existimarint. Climata autem hæc ab insignioribus locis, per quæ Climatis medium protenditur, nomina acceperunt: ut primum per Meroën, Nilo circumfusam insulam & urbem Africæ; secundum per Syrenen, Ægypti urbem; tertium per Alexandriam, itidem Ægypti urbem; quartum per Rhodum insulam; quintum per Romam; sextum per Pontum Euxinum; septimum per Borysthenis ostia. Posteriores vero qui experti sunt ulterius habitari terram, fecere **XXIV** Climata, ad elevationem usque graduum **LXVI**. Primum per Meroën; secundum per Syrenen, sub Tropico æstivo; tertium per Alexandriam; quartum per Rhodum; quintum per

per Romam & Hellespontum; sextum
per Mediolanum & Venetias; septimum
per Podoliam & Tartariam minorem;
octavum per Wittebergam; nonum
per Rostochium; decimum per Hiber-
niam; undecimum per Bolus, castrum
Norvegix; duodecimum per Gutiam;
tertiumdecimum per Bergos, Norvegix
opidum; quartumdecimum per Vibur-
gium, opidum Finnix; quintumdeci-
mum per Arotiam Svedix; sextumde-
cimum per Dalenkaulii fluminis ostia;
reliqua paribus interstitiis per alia Nor-
vegix, Svedix, Russix, & proximarum
insularum loca. Ac certum quidem est,
ab Æquinoctiali circulo ad eum locum,
ubi dies longissimus horis xx iv defini-
tur, Climata xx iv interjacere: inde ve-
ro ad polum, Climatuum distinctio mi-
nus certa est: propterea quod non jam
horis dimidiatis, sed integris primum
diebus, mox septimanis, ac tandem totis
mensibus dies ita augeantur, ut sub ipsis
Polaribus, hemisphæriorum alterum v
mensium luce perpetua exsiccet, al-
tero in densissimis tenebris languente.
Ceterum, quæ ratio Climatuum est ab
Æquinoctiali ad Arcticum versus, ea-
dem est ab eodem Æquinoctiali versus
Antarcticum, & par numerus. Hæc au-
tem Climatuum proprias adpellationes non

habent apud auctores, sed ex oppositis nominantur, adjecta præpositione Græca ἀντι, ut ἀντι Ἰσθμῶν Μεσσηνῆς, id est, contra per Meroën : & ita deinceps. Possent tamen eodem modo, ut illa ab suis locis adpellari : ut primum Clima per Lunæ montes, ac fontes Nili, secundum per Promontorium, vulgo dictum *Cabo de Corientes*, sub Tropico hiberno : & sic deinceps. Sed singulorum Climates & Parallelorum latitudines ab Æquinoctiali, intervalla ab invicem, & maximorum dierum longitudines, quo facilius intelligantur, tabulam hic adponemus.

Clima- ta.	Pa- ral- leli.	Dies lon- gissimi		Latitudo.		Interval- la Clima- tum.																																																															
		Hor.	Scr.	Gr.	Scr.																																																																
0	0	12	0	0	0	4	18																																																														
	1	12	15	4	18			1	2	12	30	8	34	8	25	3	12	45	12	43	2	4	13	0	16	43	7	50	5	13	15	20	33	3	6	13	30	23	10	7	3	7	13	45	27	36	4	8	14	0	30	47	6	9	9	14	15	33	45	5	10	14	30	36	30	5	17	11	14
1	2	12	30	8	34	8	25																																																														
	3	12	45	12	43			2	4	13	0	16	43	7	50	5	13	15	20	33	3	6	13	30	23	10	7	3	7	13	45	27	36	4	8	14	0	30	47	6	9	9	14	15	33	45	5	10	14	30	36	30	5	17	11	14	45	39	2										
2	4	13	0	16	43	7	50																																																														
	5	13	15	20	33			3	6	13	30	23	10	7	3	7	13	45	27	36	4	8	14	0	30	47	6	9	9	14	15	33	45	5	10	14	30	36	30	5	17	11	14	45	39	2																							
3	6	13	30	23	10	7	3																																																														
	7	13	45	27	36			4	8	14	0	30	47	6	9	9	14	15	33	45	5	10	14	30	36	30	5	17	11	14	45	39	2																																				
4	8	14	0	30	47	6	9																																																														
	9	14	15	33	45			5	10	14	30	36	30	5	17	11	14	45	39	2																																																	
5	10	14	30	36	30	5	17																																																														
	11	14	45	39	2																																																																

6	12	15	0	41	22	4	30
	13	15	15	43	32		
7	14	15	30	45	29	3	48
	15	15	45	47	20		
8	16	16	0	49	1	3	13
	17	16	15	50	33		
9	18	16	30	52	58	2	44
	19	16	45	53	17		
10	20	17	0	54	29	2	17
	21	17	15	55	34		
11	22	17	30	56	37	2	0
	23	17	45	57	34		
12	24	18	0	58	26	1	40
	25	18	15	59	14		
13	26	18	30	59	59	1	26
	27	18	45	60	40		
14	28	19	0	61	18	1	13
	29	19	15	61	53		
15	30	19	30	62	25	1	1
	31	19	45	62	54		
16	32	20	0	63	22	0	52
	33	20	15	63	40		
17	34	20	30	64	6	0	44
	35	20	45	64	30		
18	36	21	0	65	49	0	36
	37	21	15	65	6		

19	38	21	30	65	21	0	29
	39	21	45	65	35		
20	40	22	0	65	47	0	22
	41	22	15	65	57		
21	42	22	30	66	6	0	17
	43	22	45	66	14		
22	44	23	0	66	20	0	14
	45	23	15	66	25		
23	46	23	30	66	28	0	5
	47	23	45	66	30		
24	48	24	0	66	31	0	0
		Menses.					
		1		67	15		
		2		69	30		
		3		73	20		
		4		78	20		
		5		84	0		
		6		90	0		

C A P. VII.

*De Globi in partes cccclx sectione: item
de ambitu terra: & de longitudi-
ne ac latitudine ejus.*

O Mnis circulus à Geometris in
cccclx parteis secatur: quam sectio-
nem & Sphæra Globusque admittit.
Terra igitur, quemadmodum Sphæ-

ra, in cccLx parteis, qui gradus dicuntur, distribuitur. Singuli gradus in Lx distribuuntur scrupulos, qui sunt totidem millia passuum Romanorum seu milliaria Italica. Horum quatuor conficiunt unum milliare Germanicum commune. hinc singuli gradus xv milliaria Germanica continent. Hæc computata conficiunt milliaria in univ-
sum quinquies mille quadringenta: quæ est circumferentia totius terrarum Orbis. Hinc diameter ejus fit milliarium mille septingentum octodecim, cum duabus undecimis; cujus semis, sive semidiameter, est à superficie ad centrum milliarium octingentum quinquaginta novem, cum una undecima.

Ceterum gradus, per quos terra describitur, alii sunt longitudinis, alii latitudinis. Longitudinis distinguuntur per circulos Meridianos: Latitudinis per Parallelos. Meridiani inscribuntur Globo xxxvi, x singuli gradus continent. qui numerus multiplicatus cccLx conficit gradus. Sed primum Meridianum Ptolemæus in Fortunatis, quas nunc Canarias vocant, posuit Insulis; Hispanorum postea navæ in Africis insulis: alii etiam in medio Hispaniæ. Paralleli ab Æquatore ad alterum polum notantur Lx, x itidem
gra.

gradus singuli continentes. hoc itaque numero quadruplicato, Paralleli in unum versus erunt xxxvi; ut in longitudine. Longitudo igitur regionis est spatium Æquatoris, duobus Meridianis, unum Assorum Insularum, unde initium ducitur, altero ipsius regionis aut loci comprehensum. Latitudo vero est longitudo seu regionis ab Æquatore versus alterum Polum recessus. Hinc Poli elevatio eadem est, quæ latitudo regionis. Ceterum latitudo duplex est: altera in nostro hemisphærio, ab Æquatore ad Polum Antarcticum, Septentrionalis; altera in inferiori hemisphærio, ab Æquatore ad Polum Antarcticum, Australis.

C A P. VIII.

*De quatuor Mundi Regionibus,
& de Ventis.*

Omnino hoc, cui Mundi Cælique nomen inditum, unum est, & unum ambitu se cunctaque amplectitur. partibus differt; quæ Regionibus Mundi seu Cardines vocantur. Unde Sol orientatur, Oriens nuncupatur, sive Ortus: quæ demergitur, Occidens, sive Occasus, qua decurrit, Meridies: ab adversa parte, Septentrio. His quatuor alix interponuntur regiones. Inter Septentrio-

ner

em & Orientem Æquinoctialem, Oriens Æstivus; qui & Ortus Solis Æstivi dicitur. Inter Orientem Æquinoctialem ac Meridiem, Oriens Hibernus sive Brumalis; qui & Ortus Solis Hiberni, sive Brumalis. Inter Septentrionem & Occidentem Æquinoctialem, Occidens Æstivus, sive Occasus Solis Æstivi. Inter Occidentem Æquinoctialem & Meridiem, Occidens Hibernus sive Brumalis; qui & occasus Solis Hiberni sive Brumalis.

Ceterum IV Mundi regionibus seu Cardinibus, I V Principes assignantur Venti; qui inde Cardinales vocantur. Nomina eorum atque regiones sic referuntur ab Ovid. in Trist. lib. I. Eleg. 2.

Nam modo purpureo vires capit Eurus ab ortu,

*Nunc Zephyrus sero vespere missus adest:
Nunc gelidus sicca Boreas bacchatur ab Arcto,*

Nunc Notus adversa praelia fronte gerit.
Sed cum Græca hæc sint vocabula, Latinis ab Septentrione flans dicitur Aquilo; ab Oriente Subsolanus; à Meridie Auster; ab Occidente Favonius. Sed hæc commodius ex typis noscuntur. A

Verum hic ventorum nominibus tam varios varii simul veteres atque recentiores auctores attribuerunt situs,
ut

uti unum certum Typum ex universorum sententiis componere nequeas. Cetero Internum mare, quod inter Europam, Asiam & Africam diffunditur, navigantes Itali, sic ventos in XVI partes distribuunt.

B

Externum mare sive Oceanum navigantes Europæi omnes Germanicis utuntur vocabulis, varie tamen ad suam quique linguam detorquentes. Germani sic in XXXII nomina distribuunt.

C

C A P. IX.

De locorum mensuris.

R Omani locorum intervalla per millia passuum, quæ milliaria dicebantur, dimensi sunt. Singula millia passuum quum lapidibus sive cippis notarentur, ipsa inde milliaria lapides appellantur: ut, ad decimum lapidem, id est, ad decimum milliare. Quatuor millia passuum conficiunt unum milliare Germanicum commune. hinc gradus unus in Globo terræ continet millia passuum LX; milliaria autem Germanica communia XV. Græci sua intervalla per stadia dimensi sunt. Stadium est CXXV passuum; hinc octo stadia conficiunt unum milliare Romanum, id est, mille passus: XXXII stadia con-

con-

constituunt milliare Germanicum commune. Persæ suas habuerunt in dimetiendis intervallis parasangas: quarum singulæ xxx continuerunt stadia. Ægyptii habuere schoenos; sed dispares inter se longitudine. alii enim schoeno lx tribuunt stadia; alii xl; alii xx tantum. Hodie milliarii vocabulo utuntur maxime Germani, Dani, Norvegii, Suedi, Angli, Scoti; quibus est *meile* & *mile*. Item Poloni & Boiohemi, aliaque Slavica gentes; quibus est, *mila* & *mile*: Item Itali; quibus *miglio*. Hispani & Galli sua intervalla dimetiuntur per leugas sive leucas: quas illi *leguas*, hi *lieues* adpellitant. Itali etiam & Angli de Germanorum, Slavorum, Hispanorum, Gallorumque intervallis loquentes, per leugas indicant, quæ illis *leghe*, his *leagues* dicuntur. Russi sive Moscovitæ suam locorum mensuram agunt per spatia, quæ patria lingua vocant *voest*. Sed horum omnium mensuræ & comparationes ex typo quam facillime cognoscuntur.

Sed norandum, quod nulla gens æquis ubique utitur intervallorum mensuris. nam ut Germanis, pro ratione variarum regionum, milliaria alia dicuntur magna, alia parva, alia communia, quorum xv unum constituunt gradum

dum in Globo Terræ: sic Hispanis quoque & Gallis leucæ sunt inæquales, & aliis itidem gentibus milliaria. Anglorum quoque plerique Mathematici LX milliaria tribuunt uni gradui cum Italis.

C A P. X.

De Oceano ejusque partibus.

Terra, in mundi medio tanquam in centro posita, mari undique omni circumcingitur. Totum autem mare, seu quicquid aquarum terris passim infusum, universum Orbem ambit, id uno nomine Oceanus nuncupatur. qui postea nominibus, ut locis differens, in varias maria ac sinus varie distribuitur. Accipitur primum quatuor adpellationes ex iv mundi regionibus accipit. Ab Oriente Eous dicitur, id est, Orientalis: ab Occidente Occidus sive Occidentalis: à Meridie Notius, id est, Australis: à Septentrionibus Septentrionalis. Præter hæc, prout quamque regionum perfundit, diversa à litoribus suis vocabula trahit. A Septentrionibus, qua Sarmatiæ adfunditur, inter Lappiam & flumen Obium, Sarmaticus; qua Scythiæ, Scythicus adpellatur Oceanus. Sed à toto Septentrione etiam Hyperboreus dicitur, à gente in extimo hoc Septentrionis litore posita. idem mare Cronium;

nium; quod Saturnus his locis regnare dicitur, sidus frigidum. eadem ex causa Concretum, & Amalchium; quod gentis olim illius lingua Congelatum significabat: & Morimatufa: quod Mare Mortuum: ob perpetuam caliginem, & alienum molliorum siderum inibi adspectum; maligna, ac pruina, tantum albicante luce: ut inquit Plinius. Tacito, est Mare Pigrum ac prope immotum. Ab Oriente Sericus dicitur ad Sericam regionem, quæ nunc est *Kitaia*; & Sinenfis ad regionem Sinarum, quæ vulgo Hispanis *China* vocatur, id est, si Germanicis scribas literis *Tschina*. Hinc sequitur Hippadis pelagus, vulgo Archipelagus S. Lazari, ob multitudinem insularum in eo, ad comparationem Archipelagi Europæi, id est, Maris Ægei, sic dicitur. Inde à Meridie Oceanus est Indicus, qua Indos, Persas, atque Arabas Æthiopsque ab Oriente alluit. Hic vero ea parte, qua à Gange Indiæ flumine adfunditur, Gangeticus dicitur; vulgo nunc Bengalensis sinus, ab Indiæ urbe *Bengala*: qua Persidem tangit, Persicum Mare: mox Arabicum, qua Arabiam ab Austro percutit. hinc ad Cernen seu Minuthiam Insulam, quæ vulgo est *Madagascar*, Asperum; ob brevia & syrtis, quibus repletum. At totum hoc Mare Indi-

cum, quod Gangetici, Persici, Arabici, & Asperi nominibus distinguitur, alio nomine mare Rubrum Latinis, Græcis Erythræum dicitur; quod à Solis percussu talem reddi colorem, alii ab arena terraque, alii talem ipsius esse naturam existimarunt; vel, ut alii, quorum verior videtur sententia, à Rege Erythra, cujus sepulcrum in Ogyri Insula ejusdem maris erat. Porro à mari Erythræo promontorioque Bonæ Spei, pars altera Meridionalis Oceani incipit, versus Occasum, Oceanus Æthiopicus, seu mare Æthiopicum, qua Æthiopia alluitur, adusque Ostia fluminis Nigri. Inde jam est Atlanticus Oceanus (ab Atlante, Mauritanix monte, vel ejus promontorio dictus) seu mare Atlanticum, ad Hispaniæ usque promontorium Artabrum, vulgo *Cabo de Roca*. Hinc Oceanus Gallicus ad promontorium usque Galliæ Celticæ, vulgo *le Four*. At idem, qua Cantabriam Hispaniæ regionem alluit, Cantabricus appellatur: qua Aquitaniam, Galliæ provinciam, Aquitanicus. mox Britannicus est, inter Britanniam & Galliam; inter Hiberniam & Britanniam, Hibernicus: & supra Scotiam, qua quondam Caledonia dicta, Caledonius, qui apud Prolemæum mendose est Deucaledonius.

Ultra

Ultra Britanniam adusque Cimbroſive
utiam, Daniæ regionem, Germanicus
Oceanus Germaniam lambit.

Hæc igitur ſunt nomina, in quæ to-
tus Oceanus à Veteribus diviſus, hodie-
que maxima ex parte ſervat. Ceterum
quum in ulteriores Mundi parteis poſt-
modum navigatum ſit, Oceano recens
conſpecto recentia quædam impoſita
ſunt vocabula; in quatuor ſcilicet par-
teis univerſo Oceano diviſo. Quicquid
inter Aquarum inter Aſiam, Americam &
Magellanicam ſeu Auſtralem terram
interfuſum eſt, Hiſpani *Mar del Zur*, id
eſt, Mare Auſtrinum; & alio nomine
Pacificum nominant, à fluctuum placi-
ditate. Hinc quod inter Americam,
Europam & Africam, aduſque lineam
Æquinoctialem protenditur, *Mar del
Nort*, id eſt; Septentrionale: ultra li-
neam, inter Americam, Africam, & Au-
ſtralem terram, *Mar d'Ethiopia*, hoc eſt,
Æthiopicum: inter Africam, Aſiam, at-
que Auſtralem, *Mar d'India*, hoc eſt, In-
dicum. Atque hæc de Oceano, quatenus
horas terrarum extimas amplectitur.

C A P. XI.

De magnis Sinubus Oceani.

I N gremiis autem Terræ deſcribun-
tur, ad noſtram Continentem, quæ in

Europam, Asiam & Africam distinguitur, sinus magni à veteribus quinque. Primus est ingens ille Plinii sinus Codanus, quod Tacito Mare Suevicum, à Suevis olim accolis, dicitur: idem vulgo nunc Balticum, & Germanico vocabulo *die Oost-Zee*, Mare Orientale, inter Pomeraniam, Daniam, Svediam, Livoniam ac Prussiam. Secundus est, qui medius inter Europam, Africam & Asiam, ad paludem usque Mæotim proterenditur: unde Maris Mediterranei vulgare nomen traxit, Latinis olim internum Mare dictum. Tertius dicitur, Persicus; qui latere suo dextro Persidem radit. Quartus, qui litore dextro Arabiam perfundit, Arabicus. hic in sacris libris appellatur Rubrum mare; quia sinus est Maris Erythræi, sive Rubri: hodie etiam vulgo *Mare Rosso*: idem *Mardi Mecca*, ab urbe natalibus Mahumetis celebri. Quintus habebatur, Caspius, seu Hyrcanus: cui nomina à binis populis accolis quæsitæ sunt. Hunc prisce inter sinus numerabant, quia Oceanum Scythicum ab Septemtrionibus eum recipere opinabantur; ut Indicus Arabicum & Persicum ab Austro. Herodotus tamen, antiquissimus scriptor, & item Aristoteles atque Diodorus ab hac opinione dissentientes, Mare id per se esse

esse tradiderunt, nec Oceano misceri.
hinc Ptolemæus lacum quam mare ap-
pellare maluit, qui pedibus circuii pos-
sit. huic rei recentiores quoque adsi-
pulantur. Vulgato tamen nomine etiam
nunc Mare dicitur Caspium atque Hyr-
canum: vulgo *Mar de Sala*, ab urbe ad-
posita; & Russis accolis *Chwoalenske More*.

C A P. XII.

De Mari Interno.

Oceanum, parteisque ejus, ac sinus
præcipuos diximus. Ex his Mare
Internum, quia omnium celeberrimum
est, pluribus adhuc est dicendum. O-
ceanus igitur Atlanticus ab occasu So-
lis per Fretum Gaditanum irrumpens,
scissis utrimque, (id veteres credidere)
ab Hispania Calpe, ab Africa Abyla,
montibus, quos Columnas Herculis di-
xere, quasi laborum ejus metas, inter
Europam & Africam Asiamque diffun-
ditur; unde Mediterranei vulgare no-
men ei quæsitum. Fretum ipsum, quod
tanquam limen ejus est, cognominatur
Gaditanum, à Gadibus Insula celebra-
tissima ante sita; & alio nomine Her-
culeum, à fabuloso Herculis ex Africa
in Hispaniam transitu. Intranti ipsam
mare, à lævo latere Europa est, à de-
xtero Africa: inter has ad imum rece-

sum Asia. Diffunditur autem mare in varia nomina, prout regionum litoribus adfunditur. Ad Iberiam, id est, Hispaniam, dicitur Ibericum sive Hispanicum mare: circa Baleares Insulas, Balearicum: ad Narbonensem Provinciam, Gallicus sinus: mox Ligusticus ad Liguriam: ab eo ad Siciliam Tuscum mare; quod Græci Tyrrhenum, Latini Inferum vocarunt: circa Corsicam Insulam Corsicam est mare: circa Sardiniam Sardu: à Sicilia Cretam usque Siculum. Inde Creticum ad Cyprum usque. mox Cyprium, ad Asiam usque Continentem. Inter Siciliam, Italiam, & Græciam, Ionium dicitur mare. cuius pars sinus Adriaticus, inter Italiam & Illyricum; ab Adria urbe quondam sic dictus. Idem & Superum vocatur mare, respectu Inferi, quod est Tyrrhenum. Adriatici iterum partes sunt, Illyricum mare; & hujus rursus partes duæ, Dalmaticum ad Dalmatiam, Liburnicum ad Liburniam inter Siciliam, & Adriaticum sinum, Ausonium dicitur mare: quia hæc pars Italiae quondam vocabatur Ausonia. Sed postea omne hoc mare inter Italiam & Illyricum, Græciam atque Siciliam, Adriaticum est dictum, quod alio nomine erat Ionium. Idem & Siculum. Inter Peloponnesum

& A-

& Achaiam Corinthiacus est sinus. Inter Græciam, Cretam Insulam, & Asiaticam, Ægeum est mare; quod nunc Archipelagus, innumeris Insulis referuntur. Id etiam varia ab insulis, quas aluit, sortitur vocabula: ut ad Myrtos dicitur Myrtorum; ad Icariam; Icarium; ad Carpathum, Carpathium; alibi aliter. Hinc vastum mare inter Europam Asiaticamque angusto iterum meatu irumpit inter terras, in magnumque sinus effunditur. Primas angustias Hellespontum vocant: qua Xerxes Rex Persarum constrato in navibus ponte duxit exercitum, Græciæ bellum inferens. Porrigitur inde tenuis Euripus. mox exspatiatur æquor: rursusque in arctum coit. Laxitas Propontis adpellatur; seu vestibulum Ponti: angustia Bosphorus Thracius; à meatibus boum perviis; qua Darius, pater Xerxis, copias ponte transvexit. hinc vastum rursus mare Pontus Euxinus, à moribus accolarum adpellatus quondam Axenus, longe refugientes occupat terras; magnoque litorum flexu jungitur Mæotici lacus ostio, quod Bosphorus vocatur Cimmerius. ipse lacus Mæotis Tanaim amnem, novissimum inter Europam Asiaticamque terminum recipit. atque hæc tenus partes interni maris dictæ sunt,

quatenus Europam alluit. Porro ad Asi-
 am, post Ægei nomen, Carium voca-
 tur, qua Cariam perfundit: Rhodium
 circa Rhodum Insulam; Pamphylium
 ad Pamphyliam; Cilicium ad Ciliciam:
 mox Syrium sive Syriacum apud Sy-
 riam. Inter Ciliciam, & Syriam, & Cy-
 prum Insulam vocatur Cyprum Mare,
 & Issicus Sinus, ab Issio celebri Cilicia
 urbe. Ad Phœnicen Phœnicium est; ad
 Palæstinam Palæstinum; ad Judæam
 Judaicum; ad Ægyptum Ægyptium si-
 ve Ægyptiacum; ad Cyrenaicam regio-
 nem Cyrenaicum. Hinc ad Libyam, id
 est, Africam, Libycum sive Africum
 ad Numidiam Numidicum; ad Mauri-
 tianiam Mauritanicum.

C A P. XIII.

De Navigatione Oceani.

Oceanum Atlanticum, qui est inter
 Europam, Africamque & Ameri-
 cam, antiqui mortales quando primum
 navigare cœperint, haud facile dictum
 est. Notam fuisse Ægyptiis Græcisque
 terram Americam, eoque Carthaginen-
 ses navigasse, post suo loco ostendamus.
 Nostri atque avorum nostrorum memo-
 ria omnis Terræ Orbis jam aliquo-
 ties circumnavigatus est. Medio Mundani
 seculo, quum Græcis Romanisque un-
 tan

antum Continens. quam Europæ, Afri-
æ Asiæque nominibus distinixerat,
ognita fuerit; de hujus circumnaviga-
tione narrat Plinius lib. 11, cap. LXVII,
Gadibus Columnisque Herculis Hi-
spaniæ & Galliarum circuitu totum sua
ætate navigatum fuisse Occidentem.
Septentrionalem autem Oceanum ma-
jore ex parte navigatum auspiciis Divi
Augusti, Germaniam classe circumve-
cta usque ad Cimbrorum promonto-
rium, & inde immenso mari prospe-
cto, aut fama cognito, ad Scythicam
plagam & humore nimio rigentia.
quod Tiberii ductu factum, ex Velleii
libro secundo prospicitur. Idem Plinius
eodem loco auctor est, Alexandri Ma-
gni victorias majorem partem Meridio-
nalis Orientalisque Oceani perlustrasse,
usque in Arabicum sinum. in quo etiam
postea, res gerente C. Casare, Augusti
filio, signa navium ex Hispaniensibus
naufragiis fuisse agnita. Carthaginis
vero potentia florente, Hannonem,
circumvectum à Gadibus ad finem A-
rabiæ, navigationem eam prodidisse
scripto: sicut ad extera Europæ no-
scenda missum eodem tempore He-
milconem. Præterea Nepos Cornelius
auctor est apud eundem Plinium, Eu-
doxum quendam sua ætate, quum La-

thyrum, Ægyptii Regem, fugeret, Arabico sinu egressum, Gadeis usque pervectum. multoque ante eum Cælius Antipater ibidem adfirmat, vidisse se, qui navigasset ex Hispania in Æthiopiæ commercii gratia. Idem Nepos, eodem loco apud Plinium, de Septentrionali circuitu tradit, Q. Metello Celerii, Galliæ Proconsuli, Indos à Rege Suevorum dono datos, qui ex India commercii causa navigantes, tempestatibus essent in Germaniam abrepti. Hodie tamen ea navigatio sæpius ab Hollandis Anglisque tentata, nunquam perfici potuit; perpetua glacie & diuturnis tenebris obsistentibus. Illa, quæ à Plinio narratur, si vera sint, jam totus hic noster Orbis circumnavigatus fuit.

C A P. XIV.

Summa totius Orbis divisio.

DE aquis, id est, de Oceano ejusque partibus, hætenus in compendio dixisse sufficiat. nunc terras exponamus. Totus igitur terrarum Orbis in tres potissimum parteis, sive in tres insulas magnas, quas Oceanus circumfluus efficit, divisus est: quarum prima est quam nos incolimus; altera, America; tertia, Magalantica, eadem terra

Au-

Australis & Incognita vocitata; quia
ratez litora nihil dum à nobis cogni-
tum est. Ex his tribus Insulis, five eas
treis Contineateis adpellare libeat, pri-
mo loco eam explicabimus, quam nos
incolimus, ut quæ nobis patria est:
quamque jam dudum cognitam pluri-
ma ex parte habemus. Hæc quibus O-
ceani nominibus cingatur, supra me-
moratum est. De cetero & ipsa in treis
notissimum omni ævo divisa fuit par-
teis: quarum nomina, Europa, Asia, &
Africa. hancque divisionem à numero
filiorum Noachi habere putatur: Sche-
mo obvenisse Asiam; Chamo Africam;
Japheto Europam. quanquam primi
earum limites, pro imperiorum, quæ
exorta sunt, ratione, vel etiam Geo-
graphorum libitu, mutati fuerunt; ita
uti nonnulli Chami Japhetique partes
Schemi posteris accesserint. Nec qui-
dem posteriores mortales, qui circa
medium mundi seculum fuere, uno eo-
demque modo eas divisere. alii quid-
duas tantum ejus constituerunt parteis;
idque bifariam: quidam Asiam atque
Europam; Africam sub hujus nomine
comprehendentes, tanquam partem;
scissis utrimque (id crediderunt) Calpe
& Abyla montibus, freto divisam: alii
eandem duas à freto Gaditano ad Ta-
naïm

nam amnem ; hinc Europam , inde
Asiam ; sub qua Africam etiam intel-
lexerunt. Alii rursus in xv parteis di-
tribuerunt : Europam , Asiam , Ægy-
ptum , & Africam. Hinc alii postea, qu-
treis ejus parteis posuere ; Europam , A-
siam , & Africam ; Asia Ægyptum tri-
buerunt ; quamvis minus commode mi-
nusque rite. Nilum terminum inter A-
siam Africamque statuentes : qua ratio-
ne pars altera Ægypti Africa , altera
Asia accessit. Novissimi sinum Arabi-
cum terminum inter Asiam & Africam
ponentes, Ægyptum Africa adjecerunt.
Atque hæc quidem universi Orbis varia
partitiones atque limites diserte apud
veteres auctores passim extant. De
termino autem inter Europam Asiam-
que obscurior ac minus certa est tradi-
tio. nam qui Tanaïm flumen statue-
runt, fontem ejus per summum erro-
rem in Rhiphæis montibus, haud procul
Oceano Sarmatico posuerunt, qua Per-
zora eos perrumpit amnis. alii vero, qui
Isthmum, qui est inter Ponticum Cas-
piumque maria, pro sine constituerunt ;
his persuasum fuit, Caspium mare esse
sinum Oceani Septentrionalis, ea re-
gione, qua Obii amnis immensum est
ostium, irrupentem. nam omne li-
tus, quod est sub Septentrionibus ab-

casu in ortum versus ad Obii usque
stium, ad Sarmatiam pertinet: Sar-
matia autem pars est Europæ. Itaque
erum certumque terminum inter Eu-
ropam Asiamque uti habeas, statue post
Mare Ægeum, Hellepontum, Propon-
idem, Bosphorum Thracium, Pontum
Euxinum, Bosphorum Cimmericum,
cumque Mæotin, primum Tanais
fluenta, donec adverso amne ad flexum
fluvius pervenias, apud Tuzam oppidum:
inde lineam duc ad proximam Obii flu-
minis ripam. hinc pone ipsum flumen
Obium ad Oceanum usque.

LIBER SECUNDUS.

C A P. I.

Summa Europa descriptio.

Primum ergo de Europa di-
cemus, longe terrarum ce-
lebratissima, cum ob armo-
rum virtutem, tum propter
literarum gloriam, quibus
omni ævo reliquis Orbis partibus ante-
rit. Terminos habet, ab Oriente, qua
Asiæ jungitur, quos superiori capite di-
ximus; à Meridie, Mare Internum, fre-
tum Herculeum, & Atlanticum Mare:
ab

ab Occidente item mare Atlanticum
 ab Septentrionibus mare Hyperbo-
 reum, sive Septentrionale. Longitudo
 ejus summa est inter Hispaniæ Promon-
 torium Sacrum, quod vulgo nunc di-
 citur, *Cabode Vincente*, ad Obii flumi-
 nis ostium, milliarium Germanicorum
 circiter 100000? latitudo maxima à
 Tanaro Peloponnesi promontorio ad
 Scritofinnia promontorium Rutubas,
 vulgo nunc *Noorkyn* dictum, mill
 100 L. Divisa olim fuit in varias gentes
 regionesque; quarum nomina, etiam
 nunc clara, sunt ista: Hispania, Gallia
 Germania, Vindelicia, Rhœtia, Italia
 Noricum, Pannonia, Illyricum, Epi-
 rus, Græcia, Macedonia, Thracia, Mœ-
 sia, Dacia, & Sarmatia. In insulis vero
 Oceani maximis, Britannia, Hibernia
 Thule; Maris Interni, Bæleares dua:
 Sicilia, Sardinia, Corsica, Creta, Eu-
 bæa, cum aliis minoribus sine numero
 Hodie dividitur in complura Regna
 atque Principatus: Regnorum præ-
 cipua sunt, Hispania, Gallia, Anglia,
 Scotia, Hibernia, Norvegia, Svedia
 Dania, Germania, quod nunc Roma-
 num vocatur Imperium; dein Polonia
 Boiohemia, Ungaria, Slavonia, Croa-
 tia, Dalmatia, Bosnia, Servia, Bulga-
 ria, Tartaria minor, sive Præcopenlis

item

Introduçt. Geograph. Lib. II. 47
m Regnum Neapolitanum, & Sici-
. Archiducatus unus est Austriæ. ma-
i ducatus tres, Moscovia, Lituania, &
ascia. Ducatus & Principatus innu-
eri. Figuram universæ Europæ Stra-
o dedit draconis, cujus caput Hispa-
a, collum Gallia, corpus Germania,
æ, dextera lævaque, Italia, ac Cimbrica
eninsula. Nostro ævo quidam femi-
e sedentis speciem ei tribuerunt, cujus
put Hispania, collum extrema Gal-
a, qua Pyrenæis subjacet montibus:
ctus ipsa Gallia; brachia Italia ac Bri-
nnia, venter Germania, umbilicus
iohemia. reliquum corporis sub ve-
bus late circa sedem diffusis implent
orvegia, Dania, Svedia, Finnia, Livo-
a, Lituania, Prussia, Polonia, Unga-
a, Slavonia, Croatia, Dalmatia, Græ-
a, Thracia, Servia, Bulgaria, Transfil-
nia, Valachia, Moldavia, Tattaria
æcopensis, & Moscovia. Sed summa
uropæ in parteis divisio postquam tra-
ta est, singulas nunc ejus regiones in-
iciamus.

C A P. I I .

De Hispania.

o Rima terrarum est Hispania; alitrix
semper Martiarum gentium regio;
mni materia adfluens, quæcumque aut
pre-

pretio ambitiosa est, aut usu necessaria
 viris & equis abundat: Metallis auri
 argenti, æris, ferri, plumbi albi nigri
 que, tota ferme scaret: framenti, maxi-
 me vero vitium ac oleæ adeo ferax, ut
 sicubi ob penuriam aquarum effœta a
 sui dissimilis est, linum tamen & sparu-
 tum alat. Atque de hac Hispaniæ ferti-
 litate quum omnes fere præsi Geogra-
 phi consentiant, errare mihi videntur
 qui Græco vocabulo eam *Στενωσαν*, o-
 raritatem incolatum, ac locorum aspi-
 ritatem sterilitatemque, dictam susp-
 cantur. quanquam hac nostra ætate u-
 bertas ejus præ aliis terris prædicari ne-
 queat. Ab Hispano Rege dictam vult Ju-
 stinus. Ego ab urbe Hispali, ceu quor-
 dam totius regionis capite, nuncup-
 tam conjecerim. Græci ab initio voca-
 verunt Iberiam, à flumine ejus celebra-
 tissimo Ibero, non ab Iberis Asiæ popu-
 lis, quos in Hispaniam pervenisse Varro
 tradidit. iisdem Græcis fuit Hesperia
 quod in Occidentem versus ipsis si-
 fuerit. Terminos habet ab Ortu ac Meri-
 ridie Internum Mare, Fretum Gadi-
 num, & Oceanum Atlanticum: ab Occi-
 casu eundem Oceanum: à Septemtri-
 nibus Oceanum Cantabricum, & Pyre-
 næa juga, quibus à Gallia submovet-
 tur. Longitudo ejus summa à sac-
 pi-

promontorio, quod vulgo est *Cabo de S. Vincente*, ad usque Salsulæ fontem, vulgo *Salsas*, in finibus Gallia ad mare Internum, milliarium Germanicorum est circiter cxc. Latitudo à Celtico promontorio, quod vulgo *Cabo finis terræ*, ad usque promontorium Saturni, vulgo nunc *Cabo de Palos*, milliarium c L. Oceani Internique maris circumfusione pene insula efficitur: Pyrenæis jugis transitum maris arcentibus. Strabo co-
zio bubulo expanso eam adsimilat.

C A P. III.

Diviso Hispania veteris.

Divisa fuit olim Romanis in tres provincias; Baticam, Lusitaniam, & Tarraconensem. Batica clauditur, à Septemtrionibus & Occasu, flumine Ana; à Meridie, Oceano & mari Interno, usque ad Murgim opidum, vulgo hodie *Almeria* dictum; ab Ortu, Tarraconensi jungitur provincia; à qua, recta linea, ab Murgi, ad opidum quod vulgo dicitur *Ciudad Real*, & Anam amnem, ducta, discernitur. dicta Batica, à flumine Bati, mediam secante. Ceteras provincias diviti cultu & quodam fertili ac peculiari nitore præcedit. Partem ejus, quæ Baticam Anamque amneis inter, Bæturia dicta fuit, Turduli versus Or-
D tum;

tum, Celtici versus Occasum, in Lusitania usque protensi, tenuere. Hodie universa Batica continet duo Regna: Hispania, Granatam & Andalusiam partemque Castiliae Novae, & Extremaduram. Lusitania terminatur à Septentrione flumine Durio; ab Occasu Oceano; à Meridie Ana fluvio; ab Oriente, linea à Civitate Regali ad Samoram opidum, apud Durium flumen, ducta, Tarraconensi provincia separatur. Diætam voluerunt antiqui Lusitaniam. Lusitac Lyfa, fabulosis Bacchi comitibus. habet Olyssiponem opidum à Tagi amnis ostium, quod ab Ulyssè creditum esse fabulati sunt. continet hodie totum ferme Regnum Portugallia, partem Castiliae Veteris, partemque Nova. Reliquum vero Hispania occupat Tarraconensis provincia, à Tarracone, capite suo, cognominata. In hac populi fuerunt, quorum nomina olim clara: Celtiberi, dextram Iberi fluvii ripam latè accolentes; quorum caput Segobriga nunc Segorbe vulgo dicta, & clara Romanorum everfione Numantia, nunc *Almasan*: regio ipsa Celtiberia. Hinc Vascones, qui maxima pars hodie Navarra Regni, Pyrenæis montibus adfixa. Horum caput Pompelona, sive Pompeiopolis, nunc vulgo *Pempelena*. Vascones
 dul

duli, hodie *Guipuscoa* : quorum caput Flaviobriga, nunc *Bilbao*. Cantabri, qui nomen Oceano Cantabrico dedere ; nunc *Biscaia* : caput Juliobriga, hodie *Val de Vieca*. Astures, nunc *Asturias* ; quorum caput Asturica, nunc *Astorga*, urbs quondam magna. Gallæci, inter Minium & Durium amneis; quorum Brigantia, hodie *Bragança*, pars nunc Portugallia. Vaccæ, quorum Pallantia, vulgo nunc *Palencia*. Carpetani, quorum Toletum, nunc *Toledo* ; & Complutum, nunc *Alcala de Henares*. Sub his versus Meridiem fuerunt Oretani. Complectitur tota Tarraconensis provincia regiones hodie istas, Murciam, Valentiam, Cataloniam, Arragoniam, Navarram, Biscaiam, Asturiam, Gallæciam, Legionem, Castilias (Veterem ac Novam) fere totas. At eadem Hispania distincta etiam fuit Romanis duabus tantum provinciis ; Citeriore, & Ulteriore ; unde sæpissime Hispania plurali numero dicuntur hæc terræ. Citerior Hispania est eadem quæ Tarraconensis provincia ; Ulterior Baticam ac Lusitaniam complectitur. Dicitur sunt Citerior atque Ulterior, respectu Urbis Romæ : sicuti & Gallia dicitur.

C A P. IV.

De nobilioribus Hispaniae fluviiis, & urbibus olim claris.

Fluvii, majori fama celebrati, sunt; in Tarraconensi Iberus, vulgo nunc *Ebro* dictus, navigabili commercio dives: in Batica Batis, vulgo nunc *Guadalquivir*: inter Baticam ac Lusitaniam Anas, nunc *Guadiana*: totus ad Medelinam opidum cuniculo se condens, post octavum circiter milliare Germanicum, renascitur. Tagus, vulgo accolis *Tajo*, in Tarraconensi provincia ortus, Oceanum intrat, mediam Lusitaniam secans: auriferis quondam arenis celebratus. Inter Lusitaniam & Tarraconensem provinciam Durus, vulgo *Duero*, supra Numantiam in Celtiberis ortus, in eundem effunditur Oceanum. Ultra est in Gallacia Minus, vulgo nunc *Minio* dictus. Sub Pyrenæo autem Sicoris, vulgo *Segre*, Ilerdam opidum præterlapsus, in Iberum defluit.

Urbium tota Hispania clarissima fuere olim; in Batica, Astigi, nunc vulgo *Egya*; Hispalis, nunc *Sivilia*; & Corduba, nunc *Cordoua*. In Lusitania, Augusta Emerita, nunc *Merida*. In Tarraconensi, Pallantia & Numantia, ante memorata; item Tarraco, vulgo *Tarragona*.
Scipio.

Scipionum opus, maritimarum in his
locis olim opulentissima; Caesar-Augu-
sta sive Casarea Augusta, vulgo *Saragoca*,
modicè etiam omnium Hispanicarum
splendidissima; Asturica ante dicta. Sed
& Carthago Nova vulgo *Carthagena*, cla-
ra fuit à conditoribus Pœnis; & Sagun-
us, nunc *Morvedro*, fide atque ærumnis
nclytum nomen reliquit.

C A P. V.

*De incolis Hispaniæ, ac recentiori
ejus divisione.*

Tubalem, Noachi nepotem, in Hi-
spaniam primum pervenisse, post
aquarum inundationem, in dispersio-
ne gentium, adfirmant nostri seculi
scriptores ex Josepho: qui tamen Tu-
balem in Asia Iberia inter Ponticum
Caspiumque maria statuit. Haud mino-
errore, in universam Hispaniam per-
venisse Iberos ex Asia & Persas, tradidit
M. Terentius Varro. Celtarum gentem,
ab Aschenaze propagatam, omnem post
terrarum inundationem obsedisse Hi-
spaniam, Galliamque, Britannicas Insu-
las, Germaniam atque Illyricum, tam
ex factis quam gentilibus dispicio au-
ctoribus; unde etiam nomen eorum
multis Hispaniæ locis adfixum retule-
runt Græci Romanique scriptores: ut

D 3 Cel-

Celticorum, qui partem Baticæ ac Lusitanix, partemque Tarraconensis provincix adusque promontorium Celticum, quod vulgo nunc est *Cabo finis terre*, tenuere: item Celtiberorum, ad Iberum flumen incolentium. Germanos cognominat, nescio unde, Plinius Oretanos, Tarraconensis provincix populos. Primi exterorum post hominum memoriam ad Celtas in Hispaniam venire Phœnices à Tyro; mare Internum huc usque & ad Gadeis navigantes: partemque Baticæ, quæ postea Turditaniam dicta fuit, occupantes, ut ex Diodoro atque Strabone discimus. Græci postmodum à Massilia colonias deduxerunt inter Pyrenæum & Iberum, Rhodam & Emporias; quæ opida etiam nunc vocantur vulgo *Rosas* & *Empullias*. Interiora etiam Græcos quosdam incoluisse, indicat corruptum (ut vult Silius Poëta) nomen Graviorum, quasi Graiorum; Græcorumque Castellum Tyde, vulgo nunc *Tuy*, in ea parte Tarraconensis, quæ hodie est Gallæcia. Postea Carthaginienfes majorem ejus partem tenuere, ad Internum mare, Amilcare eam occupante. Secundo bello Punico, superatis atque expulsis Pœnis, tota Romanorum facta est. Sub quorum Imperio, tribus provinciis distincta mansit,

transit, usque ad Honorii Imperatoris
tempestate; quum Gothi ac Vandali,
Germanica utraque gens, circa annum
Christi cccc, eam invadentes, dictas
provincias in tria Regna distribuerent.
Deinde vero Saraceni cum Mauris, cir-
ca annum Dcccxx investiti, tota Hispa-
nia direpta, complura in ea Regna in-
stituerunt: Christianis, id est, Gotho-
rum reliquiis, in Asturiam ac Legio-
nem, regiones natura locorum muni-
tas, compulsis. Regnorum numerus
 tandem crevit ad xiv; quorum nomina
 hæc recensentur; Legio, Gallacia, Por-
tugallia, Algarbia, Andalusia, Granata,
Murcia, Valencia, Arragonia, Catalo-
nia, Navarra, Castilia Vetus, Castilia
Nova, quod Toletanum Regnum; &
Balears Insulæ, vulgo *Majorca* & *Mi-
norca* dictæ; quæ una cum Ebuso Insula,
vulgo nunc *Ivica*, unum Regnum con-
ficiunt. Ex his postea durabili titulo, ad
hoc nostrum seculum, clara fuere tria;
Castilia, Arragonia, & Portugallia.

Regnum Castiliarum.

Legionis Regnum, vulgo *Leon*, con-
stituere reliquiæ Gothorum, à Mauris,
ut dictum, in ea loca compulsæ. At Fer-
dinandus primus, Legioni per matrimo-
nium juncta Castilia, uno nomine Ca-

Id hunc modum: Quum Henricus Lo-
maringia Comes res ingentes contra
Mauros in Hispania gessisset, præmium
virtutis ac laborum Alfonso VI, Ca-
stellæ Rex, Tiresiam filiam notham ei
dedit in matrimonium; dotemque ad-
dosuit eam Hispaniæ partem, quæ nunc
Portugallia dicitur. Hujus filius, cum
quinque Reges Maurorum uno prælio
vicerat, Rex primus Portugalliæ ad-
pellatus est circa annum 1139; habuit
que successores continua serie, donec
ultimo Rege Sebastiano in Africa ca-
to, Regnum ad Regem Castellæ re-
cidit.

Hac igitur ratione cuncta Hispaniæ
Regna ad unum corpus rediere, caput-
que unum tota Hispania agnoscit: qui
nunc est Philippus III, Hispaniarum
potius, quam Castellæ titulo gaudens.
At operæ pretium est, tanquam in ta-
bula cognoscere, quo titulo Rex Hispa-
niarum quamque terrarum suarum pos-
sideat. Triplici igitur titulo tenet quic-
quid tenet; Castellæ, Arragoniæ, & Por-
tugalliæ. Sub Castellæ regno sunt: Duæ
Castellæ, Legio, Asturia, Gallæcia, Extre-
madura, Andalusia, Granata, Murcia,
Biscaia, Navarra, Mediolanum, Belgica,
Burgundiæ Comitatus, Insulæ Cana-
riæ, America, Insulæ Philippinæ. Sub

regno Arragoniæ; ipsa Arragonia, Catalonia, Valentia, Insulæ Baleares, quæ Majorca & Minorca, Regnum Neapolitanum, Sicilia, Sardinia. Sub regno Portugalliæ; ipsa Portugallia, Algarbia, Guinea, Æthiopia, India Orientalis, Brasilia, Insulæ Moluccæ. De cetero, in ipsis Hispaniis Duces numerantur xxiv. At id maxime mireris, reperiri heic quod haud facile alias toto Orbe terrarum; scilicet Ducem in Portugallia, nomine Brigantinum, cui tertia pars Regni pareat. Porro Archiepiscopatus in universa Hispania sunt xii: Episcopatus lv.

C A P. VI.

*De Urbibus, Portibus, & Academiis
hodie claris.*

URbes in Hispania nunc celebres sunt Barcino, vulgo *Barcelona*, Cataloniae caput; parvum quondam opidum, nunc celebre Emporium; licet portus commoditate destituatur; eoque naves sæpe in statione tempestatibus pereant. Casaraugusta, vulgo *Saragoça*, Arragoniæ caput, magnificentissima totius Hispaniæ urbs. Pompelon, sive Pompeiopolis, vulgo *Pompelona*, caput Regni Navarrai. Valentia, caput olim Regni, nunc fructuum varietate Hispaniarum amœnissima. Murcia, caput Regni.

Introduct. Geograph. Lib. II. 59
Regni. Hortus totius Hispaniæ voca-
tur. Carthago Nova, vulgo *Carthagena*,
primus Hispaniæ, ad mare Internum,
urbis. Granata, caput Regni, splendida
et ampla urbs. Hispalis, vulgo *Sevi-*
læ Andalusie caput, urbs magnificen-
tissima, opulentissimum totius Europæ
emporium. *S. Lucas*, navium statio
Hispanensium. Corduba, urbs admo-
dum ampla, at minus populosa. Mar-
tiæ opidi ager lectissimos totius Hi-
spaniæ fert asturcones. Toletum, cen-
tissimam fere Hispaniæ obrinet. Omnium
maxima ac munitissima Madritium;
vulgo *Madrid & Madril*, Regia sede
urbis opidum. Quinto ab hinc mil-
liario visitur in Escuriali superbum il-
lud D. Laurentii Monasterium, Phi-
lippi II opus, in memoriæ victoriæ
versus Gallos ad S. Quintinum in Pi-
cardia, anno c1010 LVII obtentæ, ex-
structum. Burgi, vulgo *Burgos*, Castellæ
alterius caput, opidum antiquitate &
magnitudine celebre. *Valladolid*, inter
nitidissimas Europæ urbis censetur.
Compostellam, Gallæciæ caput, alias
vulgo *S. Iago*, D. Jacobi Apostoli ossa, ut
creditur, ibi sita, claram effecerunt. Olyf-
po vulgo Hispanis *Lisbona*, incolis Por-
tugallis *Lisboa* Portugallici regni caput,
urbis magna, populosa, negotiationibus
cele-

celeberrima. *Setubal*, *Ciudad di Puerta*,
Corunia, *Ribadeo*, *Vierus*, *Bilbao*, portu
ad Oceanum celebres.

Academia illustriores sunt, *Salmar*
tica & *Complutum* in Regno *Castella*
Conimbrica in *Portugallia* Regno.

C A P. VII.

De Insulis ad Hispaniam.

Insularum Hispaniis adjacentium ce
lebriores sunt, *Baleares* dux, item *E*
busus & *Gades*.

Baleares, contra *Tarraconensia* litor
stra, haud longe inter se distant, & à spa
tio suo cognominibus acceptis, *Majores*
*Minores*que, plurali numero, vel etiam
singulari. *Major*, *Minor*que, adpellan
tur: funda olim bellicosa, unde & no
men traxisse putantur, quasi $\delta\alpha\tau\delta\ \tau\epsilon\ \beta\alpha\lambda\lambda\alpha$
 $\lambda\epsilon\iota\upsilon$, id est, à jaculando: Græcis *Gy*
mnesia dicta $\delta\alpha\tau\delta\ \tau\epsilon\ \gamma\upsilon\mu\upsilon\beta\omicron\tau\eta\lambda\omicron$, id est
à nuditate, quod incolæ aliquandiu nu
di vitam egisse dicantur: nunc vulgo
Majorca & *Minorca*. Piratica olim incolæ
maxime vivebant: *Carthaginensibus*
iidem contra Romanos stipendiarii, do
nec, Hispaniis debellatis, à Romanis
subigerentur. Mauri postea ex *Africa* oc
cuparunt, cum Hispanias diriperent. Re
gnumque, adjecta *Ebuso* Insula, in iis
con-

Introduct. Geograph. Lib. II. 61
ndiderunt : quos tandem Jacobus Ar-
goniæ Rex ejecit; ut supra commemo-
mus. Ebusus inter Majoricam & Hi-
spaniam sita est; frumentis tantum non
secunda; ad alia largior; & omnium a-
malium, quæ nocent, adeo expers, ut
ec ea quidem, quæ de agrestibus mitia-
nt, aut generet, aut si inuenta sint,
stineat. hodie vulgo *Tyrica* dicitur, salis
opia maxime celebris. In capite Bæti-
æ, ubi extremus antiquis mortalibus
Ori Orbis erat terminus, Insula Gades
retum contingit, quod inde Gadita-
rum perhibetur, à Continenti angusto
stratio, ac veluti flumine, abscissa: quam
Tyrii à Rubro mari profecti, Erythræam;
Phœnici, lingua sua Gadir, id est, septem,
dominarunt. In hac Geryonem, cujus
oves Hercules abduxit, habitasse fabu-
ti sunt. Tyrii condidere in ea ejusdem
nominis urbem, quæ postmodum eva-
sit opulentissima: nunc etiam empo-
rum haud ignobile, vulgari vocabulo
Gadir, & corrupte *Calis* dictum.

C A P. VIII.

De Gallia.

I Hispaniæ proxima est Gallia. Hæc ab
initio inclusa fuit, ab Oriente, Rhe-
no amne, Alpium parte & Varo flumi-
ne:

ne: à Meridie mari Interno Pyrena
que jugis; ab Occidente Oceano Ga
co; à Septentrionibus Oceano Brita
nico. At postquam Gallorum nonnu
Alpes transgressi Italiae fere dimidiu
occuparunt, Galliae nomen huc usq
extensum fuit. Omne autem hoc t
rarum spatium bifariam fuit divisu
Primo in Galliam Cisalpinam, qua
Italica, eademque Citerior; & Tran
alpinam, qua Ulterior, Gallia hoc
proprie dicta. Rursus hoc idem terraru
in tria populorum genera, ab habi
corporis cognominata, distributum fu
in Togatam, qua Cisalpina; in Braco
tam, qua & Narbonensis, Roman
rum provincia; & Comatam, qua re
qua est Galliarum pars. Sed de Cisalp
na post agemus, quum de Italia erit s
mo. nunc de Transalpina, illius mat
ce, primum dicendum.

Pyrenaeis igitur jugis superatis prox
ma aperitur terra Gallia, felix praepi
guibus glebis, & commoda proveni
bus fructuaris; consita vitibus, & ole
quibusdam in locis; omni ad animar
tium usum fetu beatissima; rigua
fluminum & fontium aquis, & nox
genere animalium minime frequens
frumento adeo fertilis, ut meliorib
Europae terris conferri possit. Nomen

ab initio proprium, & peculiare, quod abuerit, haud facile dispectu est. Tarquinio Prisco Romæ regnante vocabulum tandem Galliaë nata est, ab incolis Gallis, ut postea ostenditur. Longitudo ejus olim à Pyrenæi montis in Oceanum excursu ad Rheni Vahalisque divergia, apud Munimentum Schenckii, vulgo *Schencken-schans*, porrigebatur. Latitudo à Gobæo promontorio, vulgo nunc *le Four*, in Britanniaë extremo, ad Varum usque flumen. In hoc terrarum spatium Gallia sita erat, duobus, ut dictum est, distincta nominibus. Braccata Interno imminet mari; Comata ad Oceanum Germanos spectat.

C A P. IX.

De Gallia Braccata, quæ & Narbonensis provincia.

Narbonensis provincia, sive Gallia Narbonensis, appellatur pars Galliarum, quæ Interno mari alluitur: Braccata ante dicta; amne Varo Alpiumque jugis ab Italia discreta; ab Hispania Pyrenæo monte, à reliqua vero Gallia flumine Garumna, Gebenna Monte, ac Rhodano amne. Agrorum quondam cultu, virorum morumque dignatione, amplitudine opum, nulli provinciarum Romani Imperii postferenda; sed Italia
veritas.

verius, quam provincia. Quin nunc
 etiam agrorum proventu, civitatu
 opulencia, ædificiorum nitore, reliq
 Gallia latior est. Continet hodie Li
 guadocum, Sabaudiam, Delfinatum,
 Provinciam; quæ veteris adpellationi
 memoriam servat. Populi in ea quor
 dam clari; in Sabaudia, Allobroges, qu
 rum Geneva & Vienna; Centrones, qu
 rum Axima, nunc *Centron*, & Tarant
 asia, nunc *Monfrier* & *Tarantaise*.
 Delfinatu, Segalauni, quorum Valent
 Vocontii, quorum Dea, nunc *Die*; C
 turiges, quorum Caturigomagus, vul
Corges. In Provincia, Gavares, quoru
 Avenio, nunc *Avignon*; Salyes, quoru
 Aquæ Sextiæ, nunc *Aix*. In Linguac
 co, Gabali, nunc *Vellay*; Ruteni, nu
Rodés; Helvii, nunc *Albigois*; Vol
 Tectosages, circa Tolosam; Volcæ A
 comici, quorum Nemausus, nunc *N*
mes. Horum populorum clarissimi Al
 lobroges. Urbium opulentissimæ ol
 Vasio, nunc *Vaison*; Vienna, Avéni
 Nemausus, Tolosa, Arausio, nunc *Or*
ge; Arelate, nunc *Arles*; Blytteræ, nu
Beziers: sed omnes præcedebat, un
 nomen ac decus provinciæ, Mart
 Narbo, vulgo nunc *Narbonne*. In li
 re autem portu clara Massilia, vul
Marseille, urbs antiquissima, à Græ
 co

Introduct. Geograph. Lib. II. 65.
ndita. Eadem etiam nunc totius Pro-
vinciæ clarissimæ sunt.

C A P. X.

*De Gallia Comata ; ac prima ejus
parte Aquitania.*

Gallia Comata in tres partes divisa
fuit; Aquitaniam, Celticam, ac Bel-
gicam: sed his alios alii posuerunt ter-
minos. Cæsar Belgicam fecit inter Rhe-
num, Oceanum, & Sequanam Matro-
mque amnes: Celticam, quam ean-
dem proprie Galliam, & incolas ejus
Bellos adpellat ubique Belli Gallici
commentariorum primo, inter Matro-
m Sequanamque, Oceanum & Garu-
nnam flumen, Gebennam montem,
Rhodanum ac Rhenum flumina: Aquit-
aniam, inter Garumnam, Oceanum &
Pyrenæos montes. Postea vero Augustus
ter distinxit; Belgicam statuens inter
Rhenum, Rhodanum, Ararem, Matro-
m Sequanamque amnes, & Ocea-
num; Celticam, quam & Lugdunensem
pellavit à capite Lugduno, inter Ma-
nam, Sequanam & Ligerim amnes,
Oceanum; Aquitaniam, inter Lige-
n, Gebennam & Pyrenæos montes, &
Oceanum. Aquitania vetus sive Cæsaria-
na, Aremorica ante dicta, nunc Vasco-
nna, vulgo *Gascogne*, vocatur. Vascones
E quon-

quondam ex Hispania ab altero Pyrenaeo latere huc transgressos, haud dubium est. Populi heic olim clari; Aufci, nunc regio *Armagnac*: *Vafates*, nunc regio *Albret*; opidum *Bazas*: *Bigerri*, sive *Bigeriones*, nunc *Bigorre*: *Tarbelli*, quorum opidum *Aquæ Tarbellæ*, nunc *Aqs*. Horum clarissimi fuere *Aufci*, caput eorum *Elusaberris*, nunc *Aus*. totius veteris Aquitaniæ opulentissimum.

In reliqua Aquitania augusti populi quondam, qui hodiernis provinciarum nominibus originem dedere: *Caduro* *Quercy*; quorum opidum *Devona*, nunc *Cabors*: *Petricorii*, nunc *Perigort*; quorum *Vesonna*, nunc *Periguenx*: *Arverni*, sive *Alverni*, nunc *Auvergne*; quorum *Augusta Nemetum*, nunc *S. Flourens*: *Lemovices*, nunc *Limosin*; quorum *Augustoritum*, nunc *Limoges*: *Bituriges*, nunc *Berry*, quorum *Avaricum*, nunc *Bourges*: *Fictones*, nunc *Poitou*; quorum *Limonum*, nunc *Poitiers*: *Santones*, nunc *Saintonge*; quorum *Mediomatunum*, nunc *Saintes*.

C A P. XI.

De Gallia Celtica seu Lugdunensi.

IN Celtica quondam populi, quorum hodieque ex parte nomina extant.

Introduct. Geograph. Lib. 11. 67
ari fuere, Oslimii, nunc ultimus Bri-
tannia in mare excursus; quorum opi-
dum Vorganium, vulgo nunc *Guin-*
and: Veneti, quorum Vindana, nunc
annes: Nannetes, quorum Condi-
duncum, nunc *Nantes*: Curiosolites,
Britannia inferior: Redones, Britannia
superior; quorum opidum Condate,
nunc *Renes*: Andegavi, qui & Ande-
gavi, & Andes, nunc *Anjou*; quorum
opidum Juliomagus, nunc *Angiers*:
Carones, nunc *Touraine*; quorum Cæ-
sodunum, nunc *Tours*: Aulerci Dia-
buntina, quorum opidum Noviodunum,
nunc *Maine*: Aulerci Cenomani, quo-
rum opidum Vidunum, nunc *Mans*:
Bellicelli, quorum Crociatonnum, nunc
Mayentain: Carnutes, quorum Autti-
mum, nunc *Chartres*; & Gennabum, nunc
Beaumont; ipsa regio *la Beausse*: Lexobii,
quorum Noviomagus, nunc *Lisieux*, in
Normandia: Aulerci Eburovices, quo-
rum Mediolanum, nunc *Evreux*, in
Normandia: Parisii, quorum Lutetia,
nunc *Paris*: Senones, quorum Agendi-
um, nunc *Sens*, in Campania: Tricassii,
quorum Augustobona, nunc *Troyes*, in
Campania: Ædui, sive Hedui; quorum
Augustodunum, nunc *Auxun*, in Bur-
gundia Ducatu: Vadicasses, quorum
Noviomagus, nunc *Nuis*, in dicto Du-

catu: Segusiani, nunc *Forés*, quorum opidum Forum Segusianorum, nunc *Fours*, & item in ipsorum agro Lugdunum, nunc *Lion*. At horum omnium clarissimi Hedui; urbs eorum totius Celticæ opulentissima, Augustodunum Lugdunum nomen provinciæ dedit.

C A P. XII.

De Gallia Belgica; item Fluminibus uniuersa Gallia Trans-Alpina.

BELGICA illa Vetus, quæ tertia pars Galliæ Comata, vetustissimis scriptoribus, clauditur Rheno Rhodanoque amnibus, lacu Lemano, Matrona ac Sequana fluminibus, Oceanoque Britannico. At Plinius atque Tacitus ab Helvetiis ad Oceanum, omnem interiorem ripam Rheni à Germaniæ populis incoli tradunt. Hodie sane idem fit: aliquanto latius quam olim. Itaque Plinius initium Belgicæ à Scaldi flumine facit. Inter Mosam & Flandriam ad Oceanum fuere Taxandri; nunc est Zeelandia ac Brabantia inferior pars. Inde Menapii reliqua Brabantia pars, & item Geldria ad Rhenum usque; quorum opidum Castellum Menapiorum, in Mosæ ripa, nunc *Kessel*. Morini, pars Flandriæ inter Oceanum & Legiam amnem; opidum Teruanna, nunc *Ter*

ane ; & portus Gesloriacus , qui antea
 ius , & postmodum Bononia , nunc
 oulogne : Ambiani , quorum opidum
 manobriga , nunc *Amiens* : Bellova-
 , quorum regio Belgium , nunc *Beau-
 isin* ; & opidum Cæsaromagus , nunc
 eauvais : Caletes , *Pais de Caults* ; opi-
 um Juliobona , nunc *Diepe* : Vellocaf-
 i , quorum Rotomagus , nunc *Rouen* :
 trebates ; opidum Nemetacum , nunc
Arras : Nervii ; opidum Bagacum , nunc
Avay : & item Cameracum , nunc *Cam-
 ray* . Eburones , Condrusi , Segni , Cæ-
 cii , Pœmani ; qui primi uno nomine
 pellati fuere à Gallis Germani , postea
 ero à se ipsis Tungri ; quorum opidum
 tuatua , nunc *Tongerren* : Veroman-
 ui ; quorum Augusta Veromanduo-
 um , nunc *Vermandois* , vicus in extima
 icardia . Suesiones ; quorum Augusta
 ueffionum , nunc *Soissons* : Silvaneæ ;
 uorum Augustomagus , nunc *Senlis* :
 emi ; quorum Durocortum , nunc
Reims , in Campania . Treviri ; quorum
 Augusta Trevirorum , nunc *Trier* Ger-
 manis , *Treves* Gallis . Mediomatrices ;
 uorum Divodurum , nunc *Metz* . Leu-
 i ; quorum opida Tullium & Nasium ,
 nunc *Toul* & *Nansy* , in Lotharingia ,
 lingones ; quorum Andomatunum ,
 nunc *Langres* , Sequani ; quorum Vefon-

tio, nunc *Besançon*, in Burgundiæ Co-
 mitatu. Rauraci, nunc ager Basileensis
 eorum opidum Augusta Rauracorum
 nunc vicus *Augsst.* Hinc Helvetii, in
 quatuor pagos distincti. Pagorum no-
 mina, Tigurinus, Tugenus, Ambron-
 cus & Urbigenus. Tigurinus nomen ha-
 buit ab opido antiquissimo Tiguro, si-
 ve, quod rectius scribitur, Turigo, nunc
Zurich: Tugenus, ab opido Tugio, nunc
Zug: Ambrones nomen habuere à flu-
 mine, quod accoluere, Amma; nunc
Emme: Urbigeni dicti sunt ab opido
 Urba, nunc *Orbe*.

Caput Helvetiorum fuit Aventicum
 nunc *Avances* Gallis, Germanis *Wiss-
 burg*. Rhenum autem accolentes Ge-
 maniarum nationum in eadem provinci-
 Trebocci, in Alsatia; quorum Argentoratum,
 nunc *Strasbourg*: Nemetes, quorum
 Noviomagus, nunc *Speir*: Vangio-
 nes, quorum Mogunticum, nunc
Mentz: Ubii, quorum Colonia Agrippi-
 nensis nunc *Keulen*: Jugerni, in partibus
 Gelriæ & Clivæ; ubi opida *Goch* & *Ge-
 re*: quondam, quum trans Rhenum in-
 colerent, Sicambri dicti. Hinc Batavi
 Rheni Insulam incolentes. Occupat ha-
 partem Gelriæ, partem Trajectensis pro-
 vinciarum, partemque Hollandiarum. Incipit
 haud procul Clivis opido, apud Mun-
 mes

Introduct. Geograph. Lib. II. 72
mentum Schenckii, vulgo *Schencken-*
chans: ubi Rhenus in duo veluti cor-
ua scinditur. Sinistrum, Vahalis flu-
men appellatur. Mosæ amni apud Vor-
omum opidum confusum, uno ejus al-
veo ad Oceanum defertur, ubi Mosæ
ostium dicitur. Dextrum cornu primo
atum adusque Batavodurum, quod vul-
go est *Wyckte Duerstede*; inde modicum
hominis sui custodiens alveum, Traje-
ctumque & Lugdunum transiens opida,
propter vicum *Catwijck* in Oceanum
oblivium effundebatur: nunc ostium hoc
arenis obstructum est. Quicquid igitur
duobus hisce alveis Oceanoque inclu-
ditur, Insula Batavorum fuit: cujus no-
men hodieque in superiore ejus parte
servatur, vulgo *die Betaw* dictum. Præ-
terea extra Insulam tenere Batavi;
quicquid Vahali ac Mosæ includitur.
Partem Insulæ circa Trajectum & Wor-
dam incoluere Caninesates. De cetero;
Gallorum omnium fortissimi erant Bel-
gæ; bellicosissimi Helvetii; clarissimi
Treviri. urbium Belgicarum opulentis-
sima Augusta Trevirorum.

Fluvii Gallie.

Nobiliore Gallie fluvii sunt; Ocea-
num petentes, Mosæ, vulgo *die Mase*
Germanis, Gallis *la Meuse*: Scaldis,
E 4 *l'Escaut*

Pescant Gallis, Germanis *die Schelde*
Sequana, *la Seine*, Matronam devchens:
 vulgo *la Marne* : & Ligeris, *la Loire*
Garumna, *la Garonne* : Rhodanus, *de*
Roden Germanis, Gallis *le Rhosne* ; velo
 cissimus amnis, inter tres maximos Eu
 ropæ fluvios computatus, tardissimum
 Ararem, vulgo *la Saone*, in mare Inter
 num secum trahit.

C A P. XIII.

*De Incolis Galliæ, ac posteriori ejus
 divisione.*

U Nam gentem, Celtarum nomine, o
 mnem quondam incoluisse Hispa
 niam, ac Galliam Germaniamque, Illy
 ricum, & Britannicas Insulas, supra ad
 Hispaniam dictum est; latiusque infra
 in Germaniæ descriptione dicitur. Cete
 rum Gallorum natio adeo populosa fuit,
 uti, quum domi haud sterile solum ten
 erent, ob multitudinem tamen homi
 num, necessum habuerint, in diversas ac
 longinquas Mundi regiones colonias
 deducere. Nonnulli eorum Italiæ dimi
 diam fere partem occuparunt. Ex his
 quidam ultra profecti, in Asiam usque
 pervenerunt; nomenque ibi Galatiæ, si
 ve Gallogræciæ, seu Græcogalliæ, fece
 runt. Alii in Britanniam Insulam perve
 nisse putantur. In Germaniam autem
 alii

ii in vecti, ingentem tractum à Rheno
l Vistulæ usque fonteis obsederunt. In
sa Gallia vixit universa gens, quot no-
minibus, tot civitatibus, imperiis ac ma-
stratibus, discreta. Primi Romanorum
ma sensere Salyes; cum de incursioni-
us eorum Massilia, socia Romanorum
vitas, quereretur. Deinde Allobroges
Arverni; quum adversus eos similes
Meduorum querelæ opem & auxilium
magitarent. Prima igitur Narbonensis
Gallia subjugata, in provinciæ formam
redacta est; Domitio Ænobarbo & Fa-
bio Max. trophæa in ea statuentibus. Re-
liquæ Galliæ per x annos domitæ laus
ad Julium Cæsarem defertur. Paruit hinc
nota sub Præfectis Romano Imperio ad
Honorii Imperatoris usque tempesta-
em; quum circa annum Christi cccc,
Gothorum, Hispaniam atque Italiam
vastantium, pars Narbonensem provin-
ciam invasit, nomenque Regioni de suo
imposuit, quod postmodo corrupte Lan-
guedoc, quasi *Langue de Goth*, dictum est.
Prolatis deinde ad Ligerim usque a-
mnem imperii finibus, Regnum con-
stituerunt, cujus caput ac regia Tolosa
fuit. Eadem tempestate Burgundiones,
ab ultima Germania (pars Cassubiorum,
parsque Brandeburgensium nunc ea
loca tenent) cum Vandalis Suevisque

profecti, alias Gallia partes occuparunt: regnoque constituto, Burgundia nomen de suo imposuerunt, cuius caput Regia que sedes Arelate. Complectebatur utramque Burgundiam. Lugdunensem agrum, Delfinatum, Sabaudiam, & Provinciam. Sub idem ferme tempus, Franci Germanica gens, Rheno trajecto, proximam Gallia partem, Tungriam (nunc est Brabantia, ac Leodiensis Episcopatus) obsederunt, at pulsi mox à Gothis, paulo post redierunt, utraque in Parisios usque progressi, regioni ac Regno inibi condito, Francia vocabulum de suo imposuerunt, cuius caput ac regia Lutetia. Circa eadem tempora, Britanni ex Britannia insula, ab Anglis & Saxonibus, quos in opem & auxilium aduersus Scotos Pictosque ex Germania vocaverant, pulsi, extrema Gallia Celtica obsederunt, & de suo nomine Britanniam minorem adpellarunt. At Clodoveus, V Francia Rex, Burgundia Rege Gundebaldo armis devicto, Gothisque ex Gallia eiectis, utrumque Regnum suo Imperio adiecit. Hic vita excedens, regnum Francia IV filiis in quatuor partes seu Regna distributura reliquit. Primus erat Parisiorum Rex: cui parebant Parisi, nunc vulgo *l'Isle de France*, id est, Insula Francia; Campania,

Senomani, Turones, Andegavi, Aquitani, Arverni. Secundus, Sueslionum Rex; cuius regno submissi Veromandui, Neutri nunc Normanni, Picardi, Flandri. Tertius, Burgundiæ sive Aureliani Rex; cui cessit totum Burgundiæ Regnum, ante dictum, cum Aurelianensi Ducatu. Quartus, Rex Metensis, seu Austrasiæ; quæ complectebatur quicquid inter Mosam ac Rhenum. Mortuis autem fratribus, Clotarius solus rerum potitus est. Hujus indem quatuor filiis Regnum iterum in quatuor dictas partes divisum est. At, defunctis ut ante, fratribus, Clotarius II totum Regnum Franciæ solus obtinuit. Id integrum intactumque successoribus ejus mansit, ad Caroli Magni usque tempestatem, quum Austrasia divelleretur. mox Flandria etiam sui juris facta est. Imperator dein Henricus III Burgundiæ regnum Germanorum Imperio adjunxit. Sed id postea in quatuor partes direptum est. Beroaldus Saxoniarum Dux, Sabaudiam invasit. Otho, Flandriæ Comes, partem occupavit, quam *Franche Comté*, id est, liberum Comitatum Burgundiæ nuncupavit. Guigius Comes eam, quam à filii soceri nomine Delfinatum adpellavit. Boso postremus in Provincia Regnum tenuit, quod Arelatense dictum fuit. At posteriores Fran-

ciæ Reges Provinciam ac Burgundia Ducatum recuperarunt. Delfinatum Hubertus, ultimus ejus Princeps, Regi Galliarum vendidit, ea lege pacta, uti in posterum primogenitus cujusque Regis filius nomen Delfini inde gestaret. Sabaudia successoribus Beroaldi etiam nunc manet. Burgundiæ Comitatus eodem titulo ac jure ad Hispaniarum Regem pervenit, quo ipsa Flandria. Avenionensem Comitatum Joanna, Provinciæ Comes, Papæ Clementi VI concessit; manetque etiam nunc sub Romanæ Ecclesiæ ditione.

C A P. XIV.

De recentiori Gallia, ejusque in varias provincias divisione.

HAc igitur ratione Gallia arctior, quam olim fuit, facta est; tota prope modum Belgica avulsa. Itaque à Meridie, Occasu ac Septentrione, servatis antiquis terminis, ab Ortu clauditur Sabaudia, Burgundiæ Comitatu, Lotharingia, ac Inferiore Germania, quam vulgo nunc Belgicam & Belgium vocant. Longitudo ejus ab extrema Britannia, ad usque Varum flumen, Italiæ terminum, porrigitur, milliarium Germanicorum CLXXX. Latitudo à Pyrenæis jugis in Bearnia ad extremam usque Picardiam mil-

milliarium cXL. Francia autem dicitur
 vulgo à Francis, Germanica gente in
 eam transgressis. Tota paret uni Regi, in
 partibus varie divisa. Præcipuæ tamen re-
 giones sunt, quarum vulgaria vocabula
 hæc sunt: *Bretagne, Normandie, Picardie,*
Champagne, la France, Beauſſé, Berry, Blai-
ſois, le Maine, Touraine, Anjou, Poitou,
Saintonge, Perigort, Limosin, Bourbonnois,
Bourgogne Duché, Quercy, Gascogne, Lan-
guedoc, Provence, Dauphiné. Accessit haud
 pridem *la Bresse,* pars Sabaudix: *Mets*
 etiam atque *Toul* Lotharingix opida, Re-
 gis Francorum nuper facta sunt. Cete-
 rum Ducatus in Gallia sunt XIX: *Orleans,*
Bourgogne, Narbone, Bretagne, Anjou,
Berry, Normandie, Auvergne, Guienne,
Tours, Barleduc, Valois, Nemours, ALEN-
çon, Reims, Laon, Langres, Bourbon, le
Maine. Pares Francix quondam Carolus
 Magnus, XII instituit: quorum sex
 Ecclesiastici, sex seculares. Ecclesiasti-
 corum III sunt Duces; Archiepiscopus
 Remensis, vulgo *Reims;* Episcopus Lau-
 dunensis, vulgo *Laon;* Episcopus Lingo-
 nensis, vulgo *Langres.* Tres Comites,
 iidemque Episcopi; Catalaunensis, vul-
 go *Chalons;* Noviodunensis, vulgo
Noyon; Bellovacensis, vulgo *Beauvais.*
 Secularium iidem tres Duces; Bur-
 gundicus, Normannicus, Aquitanicus,
Guien-

Cuienne vulgo. Tres Comites; Flander, Tolofanus, Campanus. At hodie duo ex his XII aboliti sunt, Burgundicus ac Flander. Conventus Juridici (Parlamenta Franci vocant) sunt octo; Parisiensis, Rotomagensis, vulgo *Roüen*, in Normandia; Redonensis, vulgo *Renes*, in Britannia; Divionensis, in Burgundia, vulgo *Dijon*; Burdegalensis, in Vasconia, vulgo *Bordeaux*; Tolofanus, in Linguadoco, vulgo *Touloufè*; Gratianopolitanus, in Delfinatu, vulgo *Grenoble*; Aquisiensis, in Provincia, vulgo *Aix*. His accefferunt nuper duo alii conventus, *Fau* in Bearnia, & *Mets* in Lotharingia. Archiepiscopatus sunt per univerfam Franciam xv, quibus subiecti Episcopatus CIII.

C A P. XV.

De urbibus Gallia celebribus, Academicisque illustribus.

URbes Gallia celeberrimæ sunt, in Parisiis, sive Insula Franciæ, Lutetia Parisiorum, vulgo *Paris*: caput ac Regia Regni; urbs totius Europæ, unam si Constantinopolin excipias, magnitudine, atque incolentium frequentia, clarissima, dignitate sua maxime æstimanda. In Picardis Ambianum, vulgo *Ambiens*, templi interno splendore ac ornamenta-

amentis insignis. In Normannis Romagus, *Rouen*; opulentissimum Galliae ad Oceanum Britannicum emporium: Cadomum, *Caen*; Diepa, navium appulsu celeberrimum opidum. In Britannis *Re-es*; & *Nantes*, satis clarum emporium. In Andegavis Andegavum, sive Julianagus, vulgo *Angiers*. In Turonibus, Turonum, vulgo *Tours*. In Blesensi provincia, Blesense Castrum, vulgo *Blou*; cuius ager ob multiplicem amoenitatem hortus Galliae nuncupatur. In Beltia *Chartres*; & item Aurelianam, vulgo *Orleans*. In Biturigibus *Bourges*, antiquitatum reliquiis ac Xenodochio clara. In Campania Remi, vulgo *Reims*, templi artificiosa extrinsecus structura nobilis: Catalauni, vulgo *Chalons*. Tricassium, vulgo *Troyes*, urbs ampla ac populosa. In Burgundia, Divionum, vulgo *Dijon*; Ducum quondam sedes: Cabilonum, vulgo *Chalon*, Emporium haud spernendum: Matiscona, vulgo *Mascon*, satis nitida: Belua, vulgo *Beaune*, Xenodochii magnificentia famosa: Augustodunum, *Autun*, antiquitatibus Romanis adeo referta, uti Roma Gallica quibusdam vocitata fuerit. In Borbonensi provincia, *Moulins*. In Lemovicibus, Lemovicum, vulgo *Limoges*; emporium opulentum. In Pictonibus Pictavium, vulgo

Poitiers, magnitudine secundas qui-
 dem à Lutetia fert, at multo minu-
 populosa. In Santonibus *Saintes*, au-
 quitatibus Romanis maxime ornata
Rupellæ, vulgo *la Rochelle*, celeberrimum
 ad Oceanum Aquitanicum em-
 porium, urbs munitissima, propugna-
 culum proximis bellis civilibus Prote-
 stantium tutissimum. In Vasconibus
Burdegala, vulgo *Bordeaux*, urbs ampla
 antiquitatum Romanarum reliquii
 conspicua; opulentissimum emporium
Garumna flumine navium appulsurum
 commodante. In Linguadocia est *To-*
lusa, *Toulouſe*, inhabitantium multitu-
 dine insignis: *Martius Narbo*, vulgo
Narbone, magnifica quondam urbs,
 nunc munimine maxime clara. *Mons-*
peffulanus, urbs magna ac splendida;
 vulgo *Montpellier*. *Nemausus*, vulgo
Nismes, antiquitatum Romanarum re-
 liquiis omnium Gallicarum refertissi-
 ma. In Provincia, *Massilia*, *Marseille*;
 portus commoditate juxta ac pulcritu-
 dine clara; opulentissimumque Galliarum
 ad Internum mare emporium; *Tiire-*
mium regiarum statio. ceterum libera
 est civitas: una cum *Arelate*: utraque in
 Galliarum Regis clientela. *Aqua* etiam *Se-*
xthæ, vulgo *Aix*, nitida urbs: item *Ave-*
nio, *Avignon*, Romanarum Ecclesiarum parens.

Academiae.

Academiae Galliae illustres sunt; Lutetiae Parisiorum, Cadomi, Andegavis, Aureliani, Biturigibus, Pictavii, Burdegala, Tolosa, Montispeffulani.

C A P. XVI.

De Sabaudia ac Burgundiae Comitatu.

Præter hæc regionibus, quæ Regi Franciæ hodie parent, reliqua Galliae pars, quæ veterem Belgicam ferme totam occupat, cum Narbonensis provinciæ parte, explicanda est. Tota igitur illa pars, quæ Veteri Galliae avulsa est, in quinque ditiones dispersita est. Primam obtinet Dux, cui cognomen Sabaudici dedit ipsa regio Sabaudia. In qua nihil clarum, præter unam Genevam, liberam civitatem, bellis Sabaudicis, & Protestantium religionis professione celebrem. Conventus Juridicus est Cameriaci, vulgo *Chambery*. Fanum Divi Joannis in valle Mauriana, vulgo *S. Jean de Morienne*, egregio munimento celebratur. Secunda ditione est Hispaniarum Regis in Comitatu Burgundiæ, ubi Vesontio, vulgo *Besanzon*, urbs eximia, liberaque civitas, in fide prædicti Regis. Tum Dola, *Dole*, conventu Juridico & Academia clara. Tertia

etia ditio est Imperii Germanorum : sub qua Alsatia , Lotharingia , Trevirensis ac Leodiensis Episcopatus , Juliaceus Ducatus , & item Clivensis Ducatus portio ; de quibus in Germania agetur . Quarta ditio est Helvetiorum ac Vallefiorem . Quinta , inferioris Germaniæ , sive , ut vulgo vocant , Belgarum . De duobus postremis nunc agendum est : ac primum de Helvetiis .

C A P. XVII.

De Helvetiis , ac Vallefiis .

Helvetii loci natura undique tuti continentur : una ex parte flumine Rheno à Germania dividuntur ; altera ex parte monte Jura altissimo à Gallia separantur ; tertia parte lacu Lemano ac flumine Rhodano à Sabaudia determinantur . In quatuor pagos , Tigurinum , Tugenum , Ambronicum , & Urbigenum , olim fuisse divisos , supra in descriptione Veteris Galliæ dictum est . Gens , quæ foret totius Celticæ bellicosissima , reliquos Gallos virtute præcedebant , quod fere quotidianis præliis cum finitimis Germanis contenderent . Qua fiducia freti totius Galliæ Imperium adfectarunt . Rem ipsam tentantes C. Julius Cæsar armis in sedes suas redegit , & una cum reliqua Gallia Romano Imperio

Imperio subiecit: cui paruerunt usque ad Honorii Imperatoris tempora; quum, diversis populis diversas imperii partes diripientibus, Alemanni (inter Rhenum, Mœnum atque Danubium tennue loca) Helvetiam, in quam jam antea incursiones fecerant, occuparent; Galliarumque avulsam, Germaniarum, corpori suo, adjicerent: Inde gens ea *Switzeri*, *vici*; forte quondam capite, *Switz*, *dicta*, sub Germanico Imperio tenuere, Ducibus suis subiecti; donec, Leopoldo Duce in prælio cæso, in libertatem sese circa annum 1000 vindicarunt. Fecere post libertatem adeptam inter sancto: nunc libere agunt; XIII pagis seu civitatibus (incolæ *die Oerter*, Galli *Cantons*, vocant) divisi. Civitates sunt *Basilia*; *Zurich*, *Bern*, *Lucern*, *Uri*, *Switz*, *Unterwalden*, *Zug*, *Glaritz*, *Basel*, *Friburg*, *Soloturn*, *Schaschausen*, *Appenzell*. Ex his *Appenzell*, *Glaritz*, & *Switz*, sunt vici: *Unterwalden* & *Uri* regionum nomina; quarum capita duo vici; hujus *Altorf*, illius *Stantz*. Reliqui octo Cantones sunt urbes; quarum potentissima est *Berna*; quidpe hujus ditio à *Geneva* ad *Basileam* fere extenditur, milliaria Germanica ultra *xxx*. Sequuntur *Tigurum*, *Basilea*, *Lucerna*, *Friburgum*, *Solodurum*,

opulentæ civitates. Ex universis Cantoni-
 bus Protestantium religionis sunt
Bern, Zurich, Basel, Schaffhausen. Catho-
 licæ Rom. *Lucern, Friburg, Soloturn, Zug,*
Uri, Underwalden, Zwitz. utramque re-
 ligionem profitentur *Glaritz & Ap-
 penzell.* Conventus totius Helvetiæ fi-
 Aquis Helvetiis, vulgo *Reichsbaden.*
 Academia est Basileæ celeberrima. Præ-
 terea Gymnasia, Academiæ æmulan-
 tia, Tiguri, Bernæ, atque Lausannæ in
 Bernensium agro. Est præterea in Hel-
 veticorum agro confederatum opidum
 S. Galli Fanum, linificio maxime no-
 bile.

Vallesi:

Helvetiorum reip. confederata est
 resp. Vallesiorum, vulgo *die Walliser.*
 Gallia etiam hi olim populi Inalpinis
 Penninarum Alpium, à Rhodani fontibus
 ad lacum Lemanium, vulgo *Gen-
 fersée,* vallem, unde etiam nunc nomen
 habent, incolentes. In quatuor populis
 tota vallis divisa fuit. Viberi ac Rhoda-
 ni fontes incolere, circa vicum *Go-
 mers.* Seduni circa opidum nunc Epi-
 scopale Sedunum, vulgo Germanis *Sit-
 ten,* Gallis *Sign.* Veragri, quorum vicus
 Octodurus, nunc *Martinach.* Nantua-
 tes, circa Sancti Mauritii Fanum. Primum
 omne

Introduct. Geograph. Lib. II. 85
omnes hos subjugavit Ser. Galba, Jul.
Cæsaris in Gallia Legatus. Nunc Germa-
ni incolunt sub una liberaque republ.

C A P. XVII.

*De hodierna Belgica, sive de Inferiore
nunc Germania.*

Belgicam hodie adpellant eas terras,
quæ, confusis Galliæ Germaniæque
antiquis limitibus, xv i i provincias
continent: eandem Inferiorem Germa-
niam, & vernaculo vocabulo dicunt
Nederlant; Itali, Hispani ac Galli *Flan-*
triam, ab una earum quondam claris-
sima provincia. Regio est, agrorum cul-
tu, urbium vicorumque multitudine,
ac nitore, totius Europæ amœnissima,
variisque negotiationibus navigationi-
busque longinquis ditissima. Terminos
habet, à Septentrionibus Oceanum
Germanicum; ab Ortus Frisiam Orien-
talem, Westfaliam, Colonensem a-
grum, Juliacensem Ducatum, Trevi-
rensem Episcopatum; à Meridie & Oc-
casu Galliæ Regnum. In ea parte, quæ
cis Rhenum in Gallico solo est, populû
qui fuerint, jam ante ostensum est. In
altera parte, quæ trans Rhenum in
Germania sita est, fuere quondam; Fri-
sii, à Rheni ostio ad ostium usque Ami-
sæ amnis, vulgo *die Ems*, in Septem-

zionali Hollandia, Frisia Occidentali,
 Groningensi agro, & parte Trajectensis
 provinciæ: Bruçteri in Transisalana pro-
 vincia; Marfaci, circa *Amersfort*, inter
 Rhenum & Isalam ambeis. Hos om-
 nneis L. Drusus, imperitante Augusto
 Cæsare, subegit: illos, qui in Gallia, Jul.
 Cæsar perdomuit. Manserunt inde sub
 Imperio Romano, maxime qui cis Rhe-
 num; donec id, Theodosio imperante,
 ab advenis gentibus direptum. tunc e-
 nim varii Germaniæ populi, alii subin-
 de atque alii huc immigrarunt; quorum
 eum quidam postea in Galliam, non-
 nulli vero in Britanniam insulam com-
 migrarent, in eolâ in priscam, creatis sibi
 Regulis, libertatem sese vindicarunt.
 Inde temporis progressu in XVII Provin-
 cias tota hæc regio divisa fuit: quarum,
 aliæ Ducum nomine, aliæ Comitum,
 aliæ etiam Dominorum titulo, rectores
 acceperunt. Sunt autem hæ: IV Ducatus;
 Brabantia, Limburgium, Luceburgium,
 Geldria. Comitatus VII; Flandria, Ar-
 tefia, Hannonia, Hollandia, Zelandia,
 Namurcum, Zutphania. Marchionatus
 unus Sacri Imperii, Antverpia. Domi-
 nia V; Frisia Occidentalis, Mechlinia,
 Trajectus, Transisalania, Groningium,
 Frisia, postquam jugum Romani Impe-
 rii excusserrat, annos ferme cccc sub Re-
 gibus

ibus suis fuit; donec, extinctis his, dominium ad Carolum Magnum pervenit. post eum, à Regulis suis, ut cetera, regi cœpit. At precedente tempore, alia alii provincia per matrimonium rectorum juncta est: donec tandem ad unum dominum pervenerunt. Is primus fuit Carolus, Burgundiæ Dux, cognomento Audax; abavus Caroli V Imperatoris; qui postmodum heres factus; Philippo filio, Hispaniæ Regi, reliquit. cui successit filius ejusdem nominis.

At quum incolæ jam inde à Carolo vim atque injuriam sibi fieri, privilegiaque, quibus satis libertati suæ provisorum erat, eripi sentirent; vim vi repellere, armisque libertatem avitam defendere decreverunt. Inde diutinum illud annorum XL bellum. Pars Hispanorum armis succubuerunt, pars in pristinam libertatem sese vindicarunt. Hinc in duas partes Belgica, seu Inferior Germania, divisa est. Provinciæ Hispano Imperio audientes sunt istæ: Brabantia, Limburgium, Luceburgium, ac dimidia pars Gelriæ, cis Rhenum ac Vahallim, in veteri Belgica sita; dein Flandriæ, Artesia, Hannonia, Namurcum, Marchionatus S. Imperii, & Mechlinia. Reliquæ provinciæ sub una republica.

Philippi Cluverii
constanter ac fortiter libertatem tuentur.

C A P. XVIII.

De præcipuis Inferioris Germaniæ urbibus.

Flandria, vulgo Flandren.

Flandria omnes Christiani Orbis Comitatus superat: ager fertilis, pascuaque læta, Insulas habet adjacentes *Cadfant*, *Oost-burg*, *Bierfliet*: Ordinibus federatis parentes. Urbes præcipuæ Flandriæ sunt; *Gandavum*, vulgo *Gent*; caput provinciæ, inter majores Europæ urbes computata; *Caroli V* incunabilis nobilitata. *Brugæ*, vulgo *Brugge*, primas ob pulcritudinem & amœnitatem sibi vendicant. Sequuntur *Tornacum*, Gallis *Tournay*, German. *Doornick*; *Cortracum*, Gall. *Courtray*, German. *Cortrijck*; *Duacum*, *Douay*; Insulæ, Gall. *l'Isle*, German. *Ryffel*, sive *ter Issel*; *Yperæ*, *Iperen*; *Neoportus*, *Nieuport*; *Sluis*, *Duinkercke*, piratica superiori bello infamis. *Ostenda*, trienni Hispanorum obsidione insignita. *Grevelinga*, nobilissimum in finibus Galliæ munimentum.

Artesia, Artois.

Caput Artesiæ est *Atrebatium*, vulgo Ger-

Germanis *Atrecht*, Gallis *Arras*; urbs
splendida. Clarum hic est Fanum D. Au-
tomari, vulgo *S. Omer*. Tervanna, infi-
nis quondam erat: postea vero à Caro-
lo V expugnata ac funditus everſa. Est
præterea heic nobilis Comitatus, co-
nomine *D. Pauli*.

Hannonia, Gallis *Hainaut*, Germ.

Henegawo.

Hannoniæ caput est *Montes*, vulgo
Mons, Gallis; Germ. *Bergen*. Secunda ab
ea *Valentianæ*, Gall. *Valenciennes*. *Ca-*
meracum, Germanis *Camerijck*, Gall.
Cambray, cum agro suo singularem pro-
vinciam conficere videtur, quæ dicitur
Cambresis.

Namurcum, Gall. *Namur*, Germ.

Namen.

Caput est, quæ provinciæ nomen de-
dit, *Namurcum*, ædificiis magis valida
quam splendida.

Luceburgium, *Lucelburg*.

Hic Ducatus nihil insigne habet, præ-
ter *Luceburgium*, unde nomen provin-
ciæ; & ipsa urbs tam foeda, quam satis
natura loci munita.

Limburgium.

Hujus caput est *Limburgium* urbs,
minus inter reliquas *xvii* provincias
F 5 clara.

clara. Falcoburgium ac *Dalem*, duo Comitatus, portiones sunt Limburgienfis Ducatus.

Brabantia, Brabant.

Primaria Brabantix urbs est Antverpia, Gallis *Anvers*, Germanis inferioribus *Antwerpen*, superioribus *Antoy*. Emporium quondam totius Europæ celeberrimum, nunc etiam urbs totius terrarum Orbis splendidissima: arce summe maxime nobilis. *Bruxellæ, Brussel*, magnifica urbs, Rectorum Belgii Hispanice sedes. Silva Ducis, *des Hertogen-Besch*; a *Lovanium*, vulgo *Lewven*, insignes urbes: Præterea *Breda, Sevenbergen, Bergen op Zoom, Lier, Herentals, Diest, Tienen, & Gemblours*, haud ignobilia sunt oppida. *Mechlinia, Mechelen* Germanis, *Malines* Gallis, quæ unam provinciam in xv conficit, inter nitidissimas Belgicæ merito numeratur. De cetero & in Brabantia Ducatus *Aerschor*; Marchionatus *Bergen op Zoom*; Comitatus *Hoochstraten & Megen*, Baronatus *Breda, Diest, Grimbergen*.

Zelandia.

Zelandia in Insulas complures distincta est. quarum nobiliores; *Walachria* vulgo *Walcheren*; *Scaldia*, vulgo *het Landt van Scherwen*; & *Beyelandia*.
Au.

Austrina, vulgo *Zuydt-Beverlandt*. In
Walachia urbs princeps est *Middelbur-*
gium, celebre emporium. Secunda est
Flissingen, proximus in Zelandia ex Gal-
lia ac Britannia advenientium navium
adpulsus. Vera, vulgo *ter Veer*, Scotica-
rum mercium emporium. In Scaldia
insula est *Zierickzee*, opidum satis niti-
dum. In Bevelandia *Gufa*, vulgo *ter*
Goes.

Hollandia.

Hollandia, ob frequentia in varias
Mundi parteis commercia, totius Belgi-
cæ celeberrima potentissimaque, dividi-
tur in Septemtrionalem & Australem.
Septemtrionalis Hollandiæ pars Meri-
dionalis, crebris lacubus interfusa, *Wa-*
terlant incolis vocatur. Princeps di-
gnitate est totius Hollandiæ urbs *Dor-*
dracum, vulgo *Dordrecht* & *Dort*, in
ipsis lacuum, quos *Mosa* *Vahalisque* ef-
ficiunt, undis sita; vini *Rhenani* frequen-
ti mercatu nobilissimum emporium. At
maxima potentissimaque omnium est
Amsterdamum, vulgo *Amsterdam*,
opulentissimum ad Oceanum Germa-
nicum emporium: *Lugdunum Batavo-*
rum, vulgo *Leiden*; omnium Belgica-
rum, nedum Hollandicarum, amœni-
tate salubritateque splendidissima. *Del-*
phi, vulgo *Delft*, *Guilielmi Principis*
Auria-

Auriaci, Illustrissimi Principis Mauritiū parentis, eade insignita civitas: Rotterodamum, *Rotterdam*, natalibus Erasmi Rotterodami clara, secundum ab Amstelodamo emporium: Haga-Comitis, vulgo *des Graven Hage*, nobilissimus totius Europæ vicus; multisque urbibus præferendus. Comitum quondam Hollandiæ, nunc Consilii Confederatarum Provinciarum universalis sedes: huc quidpe, quoties de communibus negotiis decernendum est, universæ provinciæ conveniunt. Sunt præterea nobiles urbes, *Harlem*, *Goude*, *Gertrudenberge*, *Alckmaer*, *Edam*, *Hoorn*, *Enckhuysen*. In insulis Australibus est *Briel* & itidem *Geerflot*. Septentrionali Hollandiæ adjacent Insulæ duæ, *Texel* & *Flielandt*, navium stationibus celebres. De cetero est in Hollandia Comitatus *Egmont*, Baronatus *Brederodiorum Vianen*.

Trajectensis provincia.

Trajectensis sive Ultrajectensis provincia nomen accepit à capite suo Trajecto, sive Ultrajecto, vulgo *Utrecht* vel *Utert*. Urbs est ampla atque magnifica, Episcoporum quondam Frisiorum sedes. Est & *Amersfort*, haud spernendum opidum.

Gelria

Geltria sive Geldria, Gelderland. Zutphania, Zutphen.

Geltriæ Ducatus in duas hodie secatur partibus: quarum altera Hispanici, altera Confederati juris est. Hispanicæ Geltriæ caput est Ruremunda, sedes Episcopalis & conventus Juridicus; dein *Gelre*, quæ nomen Ducatui dedit: post eam *Venloo*. Geltria Confederata in tres dividitur potissimum portiones: quarum *Velavia*, vulgo *de Veluwe*, urbes habet *Arnacum*, vulgo *Arnhem*, caput in hac parte, ac sedes olim Ducum, nunc conventus Juridicus totius provinciæ. Post hanc sunt *Harderwicum*, & *Elburgum*. *Betavia* altera pars, hodie *de Betuwe*, veteris *Bataviæ* nomen fert: in hac sunt Comitatus *Buren* & *Culenburg*: eodemque pertinent duæ munitissimæ urbes *Bommel*, & *Noviomagus*, vulgo *Nimmegen*, & *Nieumegen*. Tertia pars antiquæ Geltriæ est Comitatus *Zutphanien-sis*, quæ unam in XVII conficit per se provinciam. Nomen habet à capite suo *Zutphen*: sunt præterea nobilia munita, *Grolle*, *Bredesfort*, *Lochem*.

Transisalaniam, *Over-Iffel*.

Transisalaniam nomen habet à seu trans *Isalam* flumen. Dividitur in tres partes.

parteis : *Salant* , *Twente* , & *Drente*.
Tota provincia celebratur tribus quon-
dam liberis civitatibus , *Deventer* , *Camp-*
pen , *Zwolle* , nunc etiam eodem nomi-
ne gloriantibus. Sunt præterea duo in-
signia munimenta , *Steenwijck* & *Co-*
everden ; quorum illud satis egregium
opidum.

Frisia, West-Frieslandt.

Frisia, quæ Occidentalis cognomina-
tur, vulgo *West-Frieslandt*, caput habet
Leovardium, *Liewarden*, urbem splendī-
dam, ac magnificam, ubi conventus Ju-
ridicus totius provinciæ, præfectorum-
que sedes. Sequuntur *Harlingen*, celebris
portus, *Franiker*, *Sneek*.

Groningensis provincia, Groe-
ningerlandt.

Groninga urbs est satis ampla ac ce-
lebris ; quæ nomen provinciæ dedit.
Delfziel, locus versus Germaniam mur-
nitissimus.

Academia Belgica.

Academiæ sunt, *Hispanicæ* ditionis,
Lovanium ac *Duacum*. *Confederata-*
rum provinciarum, *Lugdunum* *Batavo-*
rum, *Franikera*, ac nuper erecta *Gro-*
minga.

C A P. XX.

De Britannicis Insulis.

Allico litori ac Rheni ostiis adjacent Insulæ innumera, Britannicæ a universum adpellata: quarum duæ magnitudine nobiliores, Albion atque Iernia dictæ sunt: at quæ Albion ante, ab albis ad litus petris, Græcis hominibus vocitata fuit, propter excellentiam postea Britannicæ nomen sola obtinuit, cum reliquæ suis sibi nominibus adpellarentur.

Hæc omnium quæ Europæ adjacent, quasque Romana notitia complexa est, maxima, nomen Orbis alterius mereri amplitudine sua veteribus visa est: clara Græcis, clara Latinis monumentis. Duo nunc Regna, Angliam atque Scotiam, continent.

Anglia solo est tam ubere ac fecundo, ut omnia majori nitidiorique forma procreata benignius quam aliæ terræ exalat; cælo adeo clementi, uti rorem marinum ac laurum magna copia producat. Id imbribus ac nebulis crassum asperitatem frigorum prohibet. Asperioris cæli solique est Scotia, longius in Septentrionem producta: saxo sterili plurimum ac lacubus horrida, tristisque aspectu.

Gens

Gens olim Britannica inculta, inhospita, immanibus moribus fera vel fœda: nunc Angli omnium delicatissimi perhibentur. Nomen genti, seu Insulæ, unde quæsitum, parum constat. Porrigitur Insula in longum à Tarvidio seu Orcade promontorio, vulgo nunc *Dunshyheat*, ad Dubrim portum, vulgo *Dover*, milliaria Germanica circiter c L. Latitudo maxima patet inter Dubrim ac Bolerium promontorium, vulgo *the Landes end*, mill. Germ. L x x. Ipsa forma triquetra in tres angulos se cuneat. quorum unus Septentriones prospicit, nullis contra terris, vasto atque aperto mari: alter Belgas ac Rheni ostia: tertius Hispaniam. Unum latus in Orientem, Germaniæ (intellige Veteris, cujus pars Norvegia) obtenditur; alterum in Meridie, Gallia; tertium in Occidentem, Hiberniæ Oceano undiquaque alluitur; ab Occasu Hibernico, ab Septentrionibus, Caledonio; ab Ortu Germanico; à Meridie, Britannico; ubi fretum Gallicum inter Dubrim & Bononiam.

C A P. XX.

*Diviso Veteris Britannia: item de
fluvio & opidis.*

E Am Insulæ partem, quæ nunc Scotia est, Caledoniam olim appellatam, cum

um ex aliis, tum ex Tacito maxime liquet. ac tota postmodum divisa in Ma-
jorem & Minorem. Major ea pars, quæ
nunc Anglia. Minor, quæ Scotia.

Major Britannia.

Majores populi, quorum nomina
apud rerum auctores clara: Ostidamni
nunc Damnonii, nunc *Cornuwal* regio: Du-
rotriges, *Devenshire*: Belgæ, *Sommerfet*:
Segontiaci, *Soutsex* & *Southampton*: Bi-
broci, *Surrey*: Cantii, quorum regio
Cantium, vulgo nunc *Kent*: Tribo-
nantes, *Middelfex*, & *Hardforshire*:
Cassii, *Cambridge* & *Essex*: Zoeni, *Nort-
folck* & *Suffolck*: Ancalitzæ, *Oxford*, &
Buckingham: Atrebatii, Bercceria: Dobu-
ni, *Glocester*: Silures omnium latissime
incolentes, nunc Wallia, vulgo *Walles*.
Ordovices, *Cardigan*: Demetæ, *Carma-
thin*: Cornavii, *Cornawan*. Præterea Co-
ritani, *Lincoln-shire*: Parisii, ea pars
Yorck-shire, quæ *Lincoln-shire* contermi-
na: Brigantes, reliquum *Yorck-shire* &
Northumberlant. Mæta, *Cumberlant*.
Horum omnium clarissimi fuere Silu-
res atque Brigantes: hi numerosissimi,
illi pugnacissimi.

Minor Britannia.

At in Minori Britannia, sive Caledo-
nia, olim omnia obscura, ac pleraque

G vete-

Philippi Cluverii
veteribus ignota, nihilque silva Cale-
donia ac monte Grampio clarius.

Fluvii Britannia.

Fluvii Britannia celebriores sunt,
Tamelis, vulgo *Tames*; Sabrina, *Savern*;
& *Humber*; brevissimo cursu, at latissi-
mis ostiis (id æstuatia efficiunt) com-
modum majoribus navibus accessum
præbentes.

Habitationes veterum Britannorum.

Urbes Britanni nullas antiquitus in-
coluerunt. quum autem hominum esset
infinita multitudo, creberrimis ædificiis
dispersi egerunt; opida, ut auctor est
Cæsar, vocarunt, quum silvas impeditas
vallo fossaque munivissent, quo incur-
sionis hostium vitandæ causâ convenire
consueverant. Postea vero cum Romani
eo legiones suas coloniasque invexerunt,
cultius jam paucis quibusdam ur-
bibus habitari cœptum est. In his Ca-
malodunum fuit Romanorum colo-
nia, nunc *Malden*, opidum maritimum
in *Essexia*; & *Londinum*, nunc *London*,
copia negotiatorum & conventu jam
tum maxime celebre.

CAP. XXII.

De Incolis Britannia.

DE incolis Britannia sic Cæsar in
Comment. de Bell. Gall. *Britannia*
part

pars interior ab iis incolitur, quos natos
in Insula ipsi memoria proditum dicunt:
Maritima pars ab iis, qui praeda ac belli
inferendi causa ex Belgis transferunt, qui
omnes his fere nominibus civitatum appel-
lantur, quibus orti ex civitatibus eo per-
venerunt. Post hunc Tacitus: Britan-
niam, inquit, qui mortales initio colue-
rint, indigena an advecti, ut inter Barba-
ros, parum compertum. habitus corporum
varii, atque ex eo argumenta: namque
Caledoniam habitantium rutila coma, magni
artus, Germanicam originem adseverant:
Silurum colorati vultus, & torti plerum-
que crines, & postus contra Hispaniam;
Iberos veteres trajecisse, easque sedes oc-
cupasse, fides faciunt: proximi Gallis &
similes sunt. Gallos vicinum solum oc-
cupasse creditur. Regibus olim, ut
nationibus distincti, regebantur. Pri-
mus omnium Romanorum Jul. Caesar
cum exercitu Insulam ingressus, quan-
quam prospera pugna terruerit incolas,
æ litore potitus sit, potest videri o-
stendisse posteris, non tradidisse. At
Claudius Imperator trajectis legioni-
bus gentem perdomuit: paulatimque
in formam provinciæ proxima pars
Britanniæ redacta est: donec tota tan-
dem in Romanorum potestatem sub
Domitiano pervenit. Quanquam non

desunt, qui negent, unquam à Romanis perdomitam fuisse Caledoniam, id est, Scotiam: pro argumento adferunt, murum in limitibus majoris minorisque Britannia à Romanis contra Pictorum Scotorumque incursiones exstructum. Verum hos refellunt Dionis Zosimique historia, in rebus gestis Severi & Constantini Imperatorum. Ceterum, imperarunt Romani Britannia ad Theodosii usque tempora: tunc vero cum legiones praesidiaque Romana, ad Galliam defendendam accersita, illam inermem relinquerent, Scoti Pictique ulteriorem insulae partem, quae nunc Scotia est, incolentes, ea occasione illecti, citiorem, id est, Angliam armis invaserunt: quorum impetum quum hi sustinere nequirent, Anglos ex Germania atque Saxones in auxilium vocarunt; hi postmodum hospitii fide ac jure violatis, Britannos domibus agrisque pepulerunt. Pulsorum pars in Galliae extremum angulum sedem, ut supra dictum, nomenque intulerunt: pars intra montes (Wallia nunc est), utpote loca contra hostium violentiam satis munita ac tuta concedentes, ad hanc usque tempestatem, priscam Britannorum gentis linguam conservare creduntur. Scotia abhinc à Scotis denomi-

Introduct. Geograph. Lib. II. 101
minata suos ordine habuit Reges ; Angliaque, ab Anglis nomine tracto, seorsim suos. Wallia, vulgo Anglis *Wales*, incolis *Cambray*, suis olim Principibus post Anglorum perfidiam diu recta fuit. tandem bello victa, horum cessit imperio. Inde mos inuestus, uti primogenitus Anglorum Regis filius Princeps Walliæ nuncupetur.

C A P. XXIII.

De Anglia.

Ceterum, Anglia dividitur ab Scotia Tueda ac Solveio fluminibus. Occupat in longitudinem à *Waymouth* promontorio prope Dorcestriam, ad Barvicum opidum in finibus Scotiæ, milliaria Germanica LXXX: in latitudinem ab opido S. Davidis ad opidum *Tarmouth* milliaria circiter LX. At si infimam partem, id est, latus Meridionale permetiaris, milliaria erunt circiter LXX.

Diviso Angliæ.

Ceterum, Anglia divisa fuit medio ævo in duas partes: Cambriam, quæ eadem nunc Wallia: & Loegriam, reliquam Angliæ partem. Fuerunt ad patrum nostrorum memoriam in ea

Ducatus aliquot: verum his abolitis, LII Comitatus, quos incolæ *Shires* vocant, tota distincta est.

Archiepiscopatus sunt duo: Cantuariensis in urbe Cantuaria; vulgo *Canterbury*: & Eboracensis in urbe Eboraco, vulgo *York*: his Episcopi subsunt xxxv.

Urbes Angliæ, Portus & Academia.

Urbium princeps est Londinum, *London*: caput atque compendium totius regni, emporiumque inter celeberrima Europæ nequaquam postremum: urbs amplitudine ac duorum templorum immensa magnitudine maxime conspicua. Hanc magnitudine incolarumque frequentia sequitur Eboracum, inde Bristolium, vulgo *Bristol*, Gallicarum mercium nobile emporium; ut *Southampton* Hispanicarum. De reliquo Oxonium, vulgo *Oxford*, & Cantabrigia, vulgo *Cambridge*, illustribus Academicis ornata, magnificentissimis collegiorum ædificiis celebrantur. Sunt præterea in primis visendæ arces seu domus Regiæ circa Londinum, in latioribus atque amœnissimis agris dispositæ: quarum nomina *Greenwich*, *Richmont*, *Kingsston*, *Nonsuch*, *Hamtoncourt*, *Windsor*, & versus Cantabrigiam *Tibal*. Brevis-
simus ex Britannia ad Continentem

trajectus est à Dubri ad Caletum, vulgo *Calais*; Gallix opidum, mill. Germ. VI. Reliqui portus celebriores sunt; in Orientali Insulæ latere, *Nieucastel*, *Hull*, *Lyn*, *Tarmouth*, *Harwich*, *Colchester*, *Samwich*; in Meridionali latere *Pley-mouth*; in Occidentali latere *Chester*; unde naves in Hiberniam navigaturæ solvunt.

Insule ad Angliam.

Insularum Anglico litori appositarum clariores sunt; ab Occasu Mona, nunc *Man*, incolis quondam validissima; & *Menavia* sive *Monapia*, nunc *Anglesey* Anglis, *Wallis Mon*; à Meridie est *Veçis*, nunc *Wight*.

C A P. XXIV.

De Scotia.

SCOTIÆ longitudo est à Meridie in Septentriones, id est, à promontorio quod accolis *the Mule of Galloway* qua Hiberniam spectat, ad promontorium *Dunsby heath*, quod ab Orcadibus Insulis conspicitur, mill. Germ. LXX: latitudo ab Occasu in Ortum, hoc est, à *Novantum* promontorio, nunc *Ardermouth heath*, prope *Mulam* Insulam, ad promontorium *Buchananum*, vulgo *Buguhannes*, milliaria L. Regio, ut

solo, sic incolis bifariam divisa est. quid-
 pe Grampius mons, nunc *Gransbain*, ab
 Occasu in Ortum tendens, mediam se-
 cat. Qui Meridionalem partem habi-
 tant, cultiores numerosioresque, lingua
 propemodum ac moribus utuntur An-
 glicis. Septentrionales, hominum ge-
 nus asperum, ferum ac silvestre, sermo-
 ne, habitu, moribusque Hibernicis vi-
 vunt. Urbium clarissima est Edenbur-
 gum, vulgo *Edimbrov*; Regni caput, se-
 desque Regia: *Glasco* & *S. Andreas*,
 Archiepiscopatus sunt insignes, quibus
 suppositi Episcopatus XII. Academia
 illustris est *S. Andreae*, & *Aberdonium*,
 vulgo *Aberdon* & *Aberdain*, haud ita
 nobilis, at portus celebris.

Insula ad Scotiam.

Insularum ad Scotiam clarissimæ
 sunt, versus Occasum, Hebrides xxx
 amplius numero: ad Septentriones,
 Orcades, nunc *the Iles of Orknay*, xl am-
 plius numero: longius disita versus Se-
 ptemtrionem, vi i *Acmodæ*, nunc *Farre*.
 Ultima Britannicarum erat Thule, nunc
Ilands: de qua postea suo loco.

C A P. XXV.

De Hibernia.

Hactenus de Albione, Britannica-
 rum insularum maxima, item de
 mino-

minoribus Britannicis insulis: at secun-
da magnitudine est in Occasum sita
Hibernia; Iverna, & Ierna quibusdam
adpellata: nomine inibi nato, quum
incola hodieque Eryn vocitent, Angli
vero *Irlandt*. De natura hujus insulæ,
incolarumque ingenio, etiam nunc ve-
rum manet, quod tot retro seculis
Pomponius Mela tradidit, *Adeo luxu-
riosam herbu, non latis modo, sed etiam
dulcibus, - ut se exigua parte diei pecora
impleant, & nisi pabulo prohibeantur,
diutius pasta dissiliant: Cultores ejus in-
conditos esse, & omnium virtutum igna-
ros, magis quam alias gentes.* Hæc Me-
la. Ceterum, celo est miti, clementi
ac sereno: terra nullum animal vena-
nosum alit nec patitur. Longitudo ejus
maxima porrigitur mill. German. LX.
Latitudo autem mill. German. xxx.
Qui populi primi eam incoluerint, pa-
rum constat, nisi quod Celtici cum
reliquis Britannis fuerint generis. Bri-
gantes, Cauçi, Menapii, quos in ea Pro-
lemæus memorat, mirum ni ex Gallia,
Britannia, Germania, huc trajecerint.
Dividitur hodie in quatuor potissimum
regiones. Langinia, vulgo *Lenquesfer*,
in Orientem spectans, ut Angliæ pro-
pior, ita cultior. Haud multum absi-
millis huic Mononia, vulgo *Mounster*,

106 *Philippi Cluverii*
qua Gallia in Meridiem obtenditur.
asperiores, Connacia, *Connacht*, & Hul-
tonia, *Quunster*; hæc in Septentrionem,
illa in Occalum, vergentes.

Comitatus per totum regnum sunt
xxxiii. Opidula rectius quam urbes
Hibernos incolere dixeris. Regni caput
est *Armagh*: secunda ab hac *Dublin*,
opidum munitissimum, sedes præfecti,
quem huc cum titulo Vice-regis mittit
Rex Angliæ: sedes item Archiepiscopi,
ut & *Armagh* & *Cashyl*. his subiecti
sunt Episcopi xii. *Arglas* celebris est
portus. Academiam sustinet prædictum
Dublinum. Atque hæc breviter de In-
sulis Britannicis: nunc tempus est in
Continentem reverti: ac primo loco
de Germania.

LIBER TERTIUS.

C A P. I.

De Veteri Germania.

Germaniam, quæ nunc ter-
rarum cultu, urbium splen-
dore, ædificiorumque ma-
gnificentiâ, cum Italia con-
ferri, reliquis vero regio-
nibus præferri possit, terris informem,
montibus asperam, cultu aspectuque tristem,
in

in universum silvis horridam, aut paludibus
cadam, utrisque in viam, veteres prodide-
unt. in tantum res mutantur.

Nomen Germanorum unde dedu-
ctum sit, varium inter auctores est cer-
tamen: à Gallis id inventum, & quin-
que primo Germanorum nationibus,
Eburonibus, Condrusis, Segnis, Car-
sis & Pæmanis, è Germania in Galliam
transgressis, inditum, qui postea uno
titidem fuere nomine Tungri dicti, ex
Cæsaris, Taciti, Dionis, & aliorum scri-
ptorum monumentis clarum sit riman-
tibus. Id postmodum Gallorum Roma-
norumque usurpatione in universam
gentem Trans-rhenanam transiit. Ipsa
gens suo sibi vocabulo semper adpella-
ta fuit Teutisci, vulgo *die Teutsche*,
ab ipsius veri æternique Dei, rerum
omnium conditoris, antiquissima plu-
ribusque gentibus usurpata adpellatio-
ne *Theuth*: ab hoc enim illi, & à primo
mortalium *Manno*, id est, Adamo, è
terra condito, originem se ducere præ-
dicant; ut latius infra dicetur. Ad
limites Germaniæ quod attinet, vehe-
menter errant illi, qui latius nunc, quam
olim, Germaniam patere, ex Ptolemæi
Geographia adfirmant; maxime ii, qui
duplo majorem faciunt. Secus mihi
sententia est, qui dimidio minorem
censeo,

cenſeo. Alſatiam, Lotharingiam, Treveros, Luceburgenſes, Brabantios, Juliacenſes, dimidiam partem Gelriæ, Hollandiæ, omnem Zelandiam, ac Flandriam, hodie acceſſiſſe aiunt: ego acceſſiſſe nego; manſiſſe adſevero. Quidpe Plinius jam inde Germaniæ limitem ad Scaldim fluvium protendit. Idemque ſimul & Tacitus ab uſque Sequanis omnem Rheni citeriorem ripam Germanos accoluiſſe tradit. Apud Cæſarem ipſi Rhemi, Belgica natio, ultro teſtati ſunt, Belgas pleroſque eſſe ortos à Germanis. Ex Gallia quidem uni Helvetii, ex Illyrico veteri Vindelicia & Noricum, quæ inter Alpes Danubiumque ſitæ ſunt regiones; item Pannoniæ ſuperioris pars; extra veteris Germaniæ limites nomenque cenſitæ fuerunt. Verum eis oppono quicquid eſt terrarum hodie Poloniæ citra Viſtulam amnem, qui terminus olim Germaniæ fuit; item Boiohæmum; quarum regionum ſermo, aperte genus atque originem incolarum indicat. Pruffos etiam atque Livones, quia Germanica lingua utuntur, Germaniæ acceſſiſſe illi cenſent: quum antiquitus Venedi, Sarmatica gens, incoluerit: ego & hos acceſſiſſe nuper, nego; manſiſſe à multis ſeculis, aio. Quidpe Æſtios, qui olim totam Livoniam

iam ac Prussiam, omnemque fere de-
tram ripam Vistulæ late patentem oc-
cuparunt, disertissimis verbis Germaniæ
describit Tacitus. Idem auctor, & Pli-
nius, regiones hodie, Norvagiæ, Sue-
ciam ac Finnos, & quidquid terrarum
Oceano Septemtrionali Moscoviæque
confiniis ambitur, Germaniæ attri-
buunt. Quin etiam Peucini, alio no-
mine Bastarnæ dicti, à Vistulæ fontibus
olim ad Pontum usque Euxinum &
ostri ostia extensi, Germani fuerunt, te-
ribus iisdem Scriptoribus. Vetustissimi
igitur Germaniæ termini fuisse; ab Oc-
casu Rhenus amnis, & Oceanus Ger-
manicus; à Septemtrione Oceanus Se-
ptemtrionalis sive Hyperboreus; ab Or-
tu Granvicus & Finnicus sinus, mare
Balticum, sive sinus Codanus, Vistula
amnis, & à fonte ejus linea ad Sarmati-
cos montes ducta, qui è Septemtrione
ad Meridiem ad Danubii usque ripam
extenditur, ubi opidum nunc Hungariæ
Carnuntum; dein à Meridie ipsum Danubii
flumen. Postea vero portiones ei ex
Gallia ad lævam Rheni ripam, & ex Sar-
matia ad sinum Codanum & dextram
Vistulæ ripam accesserunt, ut dictum
est. Longitudo ejus summa fuit à Scito-
ninnæ promontorio, vulgo *Noortkin*,
quod in Oceanum Septemtrionalem

excurrit, ad Danubium usque, mill. Germ. cccc. Latitudo vero maxima à Rheno amne juxta Basileam, ad Amadocam usque paludem, quæ in confiniis Russiæ, Lituaniæ, & Podoliæ sita est, mill. Germ. cc.

C A P. II.

Divisio Veteris Germania, ac primùm de Vindilis & Ingvonibus.

Genera Germanorum quinque à Plinio traduntur, Vindili, Ingvones, Istavones, Hermiones, & Peucini, qui & Bastaræ.

Vindili.

Vindili, etiã Vinili, & Vandili, Vandali, Vandalii, & Vanduli, Romanis. scriptoribus simul & Græcis dicti sunt. Horum nationes fuere, Gothones, qui & Gotones, Gutones, Gutthones, ac Gythones, Gothi & Gotthi auctoribus dicuntur; nunc Cassubiæ pars ad Vistulæ infimam partem, quæ proprie *Pomerellia* nunc dicitur: ubi nobis natale solum. Carini, Pomeraniæ pars, in qua opida *Stolpe, Colberg, Cörlin, Camin.* Lemovii, ea pars Pomeraniæ, in qua *Stetin, Usedom, Wolgast, Griepswolde.* Rugii antiquitus, circa *Rege* flumen Pomeraniæ, & opidum *Regenwolde*, dein
in

in insulam transgressi, quæ etiam nunc Rugia, vulgo *Rügen* adpellatur. Vari-
ni, in Meckelburgensi Ducatu, circa
flumen & opidum *Warne*. Angili sive
Anglii, reliqua Meckelburgensis agri
pars, ad Lubecam usque. Eudoses, Suar-
ones, Nuithones, pars Meckelburgen-
sis agri, Pomeraniæ Marchiæque proxi-
ma. Caviones, pars Marchiæ, Danne-
bergenfi Comitatu proxima. His con-
termini Deuringi, sive Thoringi, in ea-
dem Marchia, circa opida *Havelberg* &
Rappin. Longobardi, in Marchia media,
vulgo nunc *Middelmark*, inter Albim
& Viadrum amneis, circa opida *Gra-
nowo*, *Brandenborgh*, *Berlin*, *Brätzen*.
Semnones, in portionibus Marchiæ,
Misniæ, Lusatia, Silesiæ, atque Poloniæ,
inter Albim & Warram amnem in Via-
trum defluentem. Burgundiones, in
partibus Cassubiæ ac Poloniæ, inter Go-
nes ac Semnones.

Ingævones.

Ingævonum populi fuere isti: Chau-
di, qui & Cauchi, & Cauci; inter A-
nisæ Albisque ostia utramque acco-
uerunt Visurgis ripam supra Bremam.
Albisque opidum; deinde usque Mindam,
qua Cattis jungebantur. Qui apud Ta-
ritum Fosi, reliquis auctoribus Saxo-
nes.

nes adpellantur : horum tota fuit Holfatia ad Cimbricam usque peninsulam. Postea omnem oram maritimam occuparunt ab Albi ad Rheni usque ostia : unde cum Anglis in Britanniam insulam abiverunt. Cimbri omnem eam tenuerunt peninsulam, quam nunc antiqui nominis itidem gens incolit Jutæ. Teutoni Danicas incoluerunt insulas ; quarum maxima vulgo *Zeelandt*, Melæ dicitur Codanonia, nempe à gente Teutonorum, qui variantibus dialectis jam tunc dicebantur Dani, Godani & Codani : unde totum hoc mare etiam dicitur Codanus sinus eidem Melæ ac Plinio; quod Tacito mare Suevicum, quia utrumque Suevi accoluerunt, ut mox ostendam. Regiones trans dictum mare, quæ nunc sub Norvegiæ ac Suediæ Finniæque maxime nominibus veniunt; immensas Germaniæ insulas esse, falso crediderunt Veteres, quum verius fiat peninsulæ. Harum maximam, quæ Norvegiæ Suediæque regna continet, à proxima gente quidam dixerunt Scandiam, & Scandinaviam : alii à freto, quod est inter Danicas insulas, vulgari vocabulo *Belt*, Baltiam : quod vocabulum postea corruerunt in *Basiliam*. Altera peninsula, vulgo nunc *Finland*, Plinio dicitur *Finningia*. In Scandia popu-

populi Scandii, sive Scanii, vulgo nunc
Scanen, unde toti peninsulæ nomen.
His contermini fuerè Hilleviones, nunc
Halland. Ultra utrosque incoluerunt Si-
ones, nunc Norvegi, vulgo *Norige*,
& *Norge*: quorum terra jam antiquissi-
nis Græcorum auctoribus dicta *Nerig-*
on. Ultra hos sunt Marchiofinni, vulgo
Marchfennen. His continuantur Scrito-
finni, vulgo *Scritfennen*; extremi versus
Septentriones apud promontorium,
Rutubæ Plinio, vulgo nunc *Noortkin*.
His proximi sunt versus Orientem
Lappiones, sive Lappii, vulgo *Lappen*:
infra hos versus Meridiem sunt Suiones
sive Sueones, nunc Suedi, vulgo *Swe-*
den. Infra hos Gutæ, sive Guti, quorum
regio nunc vulgo *Gutlandt*. hi falso vul-
go adpellantur Gothi, & regio eorum
Gothia; quum hi fuerint iidem & Go-
thones ad Vistulæ ostia: ut supradictum.
Sed hic jam est antiquus scriptorum er-
ror: unde ridiculæ illæ Jornandi fabulæ
de Gothorum origine, Finni Ptolemæo,
facito dicuntur Fenni, quod nomen
hodieque servant, variatis dialectis, vul-
go *Fennen* & *Finnen* dicti.

C A P. III.

*De Istavonibus, Hermionibus, atque Ba-
starnis, iterum Suevia, & veterum
Germanorum habitationibus.*

JAM vero Rheno proximi erant Ista-
vones: horum nationes fuere Frisii,
Bructeri, Angrivarii, Chamavi, Ansiba-
rii, Dulgibini, Chassuati, Marli, Tu-
bantes, Marsaci, Sicambri, Ubii, & qui
in horum postea agros successerunt,
Uspii, Tencteri, Juhones, Mattiaci:
prætereaque antiquissimis temporibus
Marcomanni, Harudes & Sedusii: qui
tres populi postmodum in Boiohæmo
inter Hermiones sedes locarunt. Ex his
omnibus Frisii, Marsaci, & Bructeri, quo
situ fuerunt, jam ante in XVI I inferioris
Germania provinciarum descriptione
dictum est. Sed Bructeri postea inter
superiorem Luppia amnis partem &
Agrippinensem Coloniam coluerunt.
Marli, antequam Drusiana fossa, qua
est in Gelnia, inter Arnhemum, & Dus-
burgium, facta est, superiorem Vela-
viam & Zutphanensis Comitatus par-
tem, qua opida sunt *Dotechum*, *Grolle*,
& *Bredesfort*, incoluerunt. Fossa autem
facta, pars eorum intra Rheni divertia
inclusi, novum vocabulum Marsaco-
rum, sive Marsatiotum, adsumferunt: de

de quibus supra: pars autem veteri nomine servato in interiora concesserunt, inter Amisiam & Luppiam amneis, opidumque *Dulmen*. Angrivarii, Bructeris proximi, primum inter Amisiana & Visurgim amneis, qua est opidum *Minden*, coluerunt: Chamavi vero, supra hos inter Amisiam & Loam flumen, quod Amisiam paulo supra Emdam miscetur. postea vero utraque gens Bructeris expulsis agros eorum occuparunt: Chamavi versus Occidentem; Angrivarii versus Septentriones. Hinc *Dulgibini* tenuerunt inter opidum *Paterbornam* & *Visurgim*, qua *Flotoem* ei opidum adpositum. In his *Quintilius Varus*, cum tribus legionibus, caesus ab *Arminio Cheruscorum Duce*, inter opida *Dietmelle* & *Horn*. His proximi versus Meridiem fuere *Chassuarii*, qui & *Chatuarii*, inter *Paterbornam* & *Visurgim*, qua ei opidum *Huter* impositum. pars quondam fuere *Cattorum*. At *Ansfarii* tenuerunt inter *Visurgim* & lacum *Dommel*, apud quem opidum *Diepholt*. *Tubantum* varia semper fuit sedes, ad superiorem *Amisiam* partem. *Sicambri Rheni ripam* tenuerunt à *Cononia Agrippinensi* ad *Rheni usque diortium*; ab Oriente verò usque ad *Cattos*, circa fontes *Luppiam*, & opidum

Medebach : postea à Tiberio in Galliam transportati , ubi inter Mosam & Rhenum Gugerni dicti. horum agri portiones deinde tenuerunt in Rheni ripa Ufipii, sive Ufipetes, & Tencteri : hi apud Coloniam, illi ad Rheni divortia. Ubi in Germania Rheni Mœnique dextras ripas tenuere, ad Coloniam usque ; ab Oriente Cattis contermini. Horum agros, Cattorum postea partes, occuparunt Juhones & Mattiaci. horum fuit superior ripa & Nassoviensis Comitatus, cum Westeravia & Hassiz parte, qua Marpurgium nunc est, quondam Mattium dictum ; unde genti nomen : illi inferiora tenuere, cum Westerwaldia. Marcomanni, antequam cum Sedusis & Harudibus in Boiohæmum migrarent, fines habuere inter Rhenum, Danubium, Cocharum & Nicrum amneis. Sedusii inter Cocharum, Nicrum, Rhenum & Mœnum : proximis fuere Harudes, ad lineam à fonte Mœni ad Danubium usque, & opidum Ingolstadium, ductam. Allemanni Gallorum fuere colluvies, sub Cæsare Augusto, quum Maroboduus Marcomannos, Sedusiosque, & Harudes, in Boiohænum deduceret, in horum finis, inter Danubium, Rhenum ac Mœnum transgressi ; unde nomen.

Hermiones.

Hermiones versus Meridiem ad Danubii usque ripam incoluerunt. in his populi fuere isti: Cherusci, Catti, Hermunduri, Narisci, Marcomanni, Quadi, Osi, Gothini, Lugii, Buri, Marfigni. Cheruscorum agros nunc tenent Brunswicenses, ac Luneburgenses: Cattorum, Hassi & Thuringi. Hermunduri, ab initio inter Salam & Albim & Boiohæmum incoluere Voitlandiam, & Misniæ Saxonæque superioris partem; deinde quum Harudes cum Marcomannis ac Sedusiis in Boiohæmum transgressi, Harudum porro agros illi occuparunt ad Danubium usque. hi postea proprie Suevi dicti sunt. Narisci tenuerunt inter Boiohæmi Occidentale latus & Danubium lineamque à Mœni fontibus ad opidum Ingolstadium ductam; postmodum Armalausi dicti. Marcomanni, Sedusii atque Harudes, Maroboduo duce, à Rheno in Boiohæmum transgressi sunt: ubi tamen Sedusiorum Harudumque nomina obcurata vel prorsus extincta. Quadi antiquitus inter Boiohæmum, Danubium & Marum flumen incoluerunt; postea vero nomen eorum ad Sarmatica usque uga, quæ sunt in Hungaria, inter duo

celebria quondam opida *Erlam* & *Vartiam*, protensum fuit. Osi *Moravia* ac *Silesiæ* parteis coluere, inter opida *Ostram* & *Oswieczijm*; quorum hoc *Vistulæ*, illud *Maro* impositum. Infra hos fuere *Gothini*, itidem *Silesiæ* partem inter *Mari Vartæ*que fluminum fonteis colentes. Hinc *Lugii*, magna gens inter *Vartam* & *Vistulam*, *Poloniæ* partem tenuere, ad opidum usque *Vladislaum Vistulæ* adpositum. His contermini versus Occidentem *Burii*, inter *Vartam* & *Viadrum*: his *Marfigni*, inter *Viadrum* & *Boiohæmum*; utrique finitimi *Semnonibus* supra dictis.

Bastarna, sive *Peucini*.

Bastarnas quondam à *Vistulæ* dextra ripa ad ostia usque *Istri* incoluisse, supra dictum est. Ipsos quoque ostiorum infulas tenuisse, quarum maxima dicebatur *Peuce*, nomen eorum alterum *Peucini* indicat.

Æstii, quos *Livoniam Prussiamque* inhabitasse, supra dixi, cui quinque generum adscribendi sint, dubito: quum ab *Rheno* quondam in has sedes inter *Ingævones Bastarnasque* profecti fuerint. Distinguebantur in *Hirros* atque *Scyros* sive *Sceros*: hi *Prussiam*, illi *Livoniam* habuere.

Suevia.

Ceterum, Suevia antiquissimis temporibus erat quicquid ab Occidente Boiohæmicis montibus, Sala, Albi, & Trava amnibus, sinu Codano, ac mox mari Germanico; à Septentrionibus mari glaciali; ab Oriente sinu Albo, lacu Albo, sinu Botnico, mari Codano, & Vistula Maroque; à Meridiè Danubio includebatur. quod spatium Suevi inco-
luerunt, in nationes supra memoratas distincti. Eorum antiquissimi nobilissimi-
que Semnones fuere, utramque late
accolentes ripam Viadri, qui amnis an-
tea Suevus dictus; unde genti nomen, &
à gente postea mari cognomen Suevico,
vulgo nunc *die Oost-Zee*. Sed posteriori-
bus seculis Suevi proprie habitati sunt, ceu
peculiari nomine Suevorum pars, Her-
munduri, quorum nunc etiam posteritas
durat in regione, quæ vulgo dicitur
Swaben.

Priscorum Germanorum habitationes.

Nullas, inquit Tacitus, Germanorum
populi urbeis habitari, satis notum est: ne
quidem pati inter se junctas sedes. colunt
discreti ac diversi, ut fons, ut campus, ut
nemo placuit.

De Vindelicia & Norico.

ANtequam hodierna Germaniæ explicentur, terrarum inter Alpes & Danubium primum exponenda erit antiquitas; nam hæc jam circa annum Dom. ccc. ab Allemannis, Marcomannis ac Quadis occupari cœperunt, perpetuoque in hunc usque diem ab iisdem nationibus possessæ sunt. unde etiam partes factæ Germanici Imperii. Inter Rhenum igitur, sive quem Rhenus transit, lacum Brigantinum, & Lichum amnem, Rhætos: inter Lichum & Ænum, Vindelicos: intes hos & Cethium montem, qui ad Viennam desinit, in Danubii ripa, Noricos ponit Ptolemæus: sed falso; ut ex Strabonis Pliniique patet Geographia, simulque situ regionum. namque Rhæti Alpes tantum incolere, & earum valles, à Septentrione ad lacum usque Brigantinum. Sub Alpibus ad Danubium usque, fuere inter dictum lacum & Ænum flumen Vindelici. Hinc ad Cethium usque montem, Norici: quorum hi etiam ipsas Alpes tenuerunt apud Fori Julii regionem. Nomen habuerunt à Noreia, urbe supra Aquiliciam sita. Reliqua opida clara fuere

fuere ista: Ovilia, nunc *Wels*; in Danubii ripa, Vindoniana quod corrupte Vindobona, & apud Ptolemæum corruptius Juliobona, vulgo nunc *Wien*; Lauriacum, nunc *Lorck*. Vindelicorum caput fuit Damasia, quæ postea, colonia Augusti Cæsaris auspiciis deducta, Augusta Vindelicorum dicta est. Cetera loca, maxime celebria, fuere, Juvavium, sive Colonia Jovavia, vulgo nunc *Salzburg*. Dein Reginum, sive Regina castra, vulgo nunc *Regensburg*; nomine à flumine Regino, vulgo nunc *Regen*, olim tracto. Hinc Batava castra, vulgo *Passaw*: & prope hoc opidum, apud Danubii Ænique confluentis, Boiodurum; quod nomen accepit à Boiorum trajectu, qui à Marcomannis è Boiohæmo pulsi in has oras transmigrarunt, quas etiam nunc eorum posteri tenent, nomine nunc vitato, Bavari, superioribus seculis Boioarii, & Boiuarii dicti. Reliqua opida fuere, Abusena, *Abensperg*: Guntia, *Guntzperg*: Campodunum, *Kempten*: Abudiacum, *Füssen*: Ifinifca, *Munchen*.

C A P. V.

De fluviis, silvis ac montibus Germaniæ.

Celebriores Germaniæ fluvii, iidemque navigiorum capaces sunt: Oceanum

H 5

ceanum

ceanum petentes; Rhenus, secundus claritudine Europæ: qui lacum Brigantium, vulgo *der Bodensee*, transiens, recipit Nicrum, vulgo *der Necker*, & Mœnum, vulgo *der Meyn*; Luppiamque, vulgo *die Lippe*. Hinc Amisus sive Amisia, vulgo *die Ems*; Visurgis, *die Weser*, superiore sui parte *die Werre*. Inde Albis, nunc vulgo *die Elbe*, Salam, vulgo *die Sale*, una secum devehit. In sinum Codanum sese effundunt; Chalusus sive Trava, vulgo *die Trave*: Viadrus, antea Suevus, & Plinio Guttalus dictus, vulgo nunc *die Oder*: Vistula sive Vistilus, *die Weixel*. At Danubius, vulgo *die Donaw* & *Danaw*, omnium Europæ maximus, à dextra ripa ex Vindelicia Lichum, vulgo *die Lech*, & Ænum, vulgo *der In*, à læva Navam, vulgo *die Nabe*, & Marum, *die March*, in pontum Euxinum defert.

Silvarum Romanis monumentis celebratæ sunt; Hercynia totam fere olim Germaniam occupans; proprie tamen sic circum Boiohæmum adpellata; vulgo nunc *der Bohaymer waldr*. Bacenis, quæ & Semana, vulgo nunc in Brunsvicensi Ducatu *der Hartz*, antiquam Hercyniæ memoriam servans. Gabrieta, vulgo *der Düringer waldr*. Luna, inter Moraviam, Poloniam & Hungariam.

Mar-

Martiana, seu forte rectius Hartiana, nunc *der Schwartz waldt*. Cælia, ad dextram Luppia amnis ripam, haud procul Vesalia.

Montium nobilissimum jugum Hercynium; Boiohæmum cingens, qui & Suditi montes. Dein Abnoba in Ducatu Wirtembergensi circa Danubii Nicroique fonteis. Taunus, ex adverso Moguntiaci, vulgo *der Hayrich*. Rhætico, ex adverso Bonnæ, *das Siebengebürge*. Meliobocus in Brunswicensi Ducatu, apud Semanam Silvam, vulgo *der Blockesberg*.

C A P. VI.

De Incolis Germaniæ.

DE origine gentis Germanorum, multi hoc nostro seculo, multa fabulati sunt, nugatique Germani scriptores. Antiquus juxta & gravis in primis auctor Romanus Tacitus, in libro quem de hac gente conscripsit: *Celebrant, inquit, carminibus antiquis, (quod unum apud illos memoria & annalium genus est) Tuitonem Deum, terra editum, & filium Mannum, originem gentis conditoresque. Mannus hic erat Adam: Theuth vero, sive Tuit, ipse Deus, rerum omnium auctor, qui è terra condidit formavitque primum homi-*

hominem, Germanis *Man*, Hebrais *Adam* dictum. ab hujus igitur *Theut* nomine tota gens sibi nomen adscivit, *Theutisci*, sive, variante dialecto, à *Tuit*, *Tuitisci*. vulgo *die Teutsche* & *Duytsche*. Unam eandemque linguam antiquissimis temporibus fuisse per universam Hispaniam, Galliam, Britannicas insulas, Germaniam & Illyricum, omnesque has nationes in universum Græcis dictos fuisse Celtas, supra in descriptione Galliarum dictum. Cæsar in *Comm. de Bell. Gall.* *Gallos*, ait, à *Dite* patre se prognatos prædicasse: quem illi haud dubie intellexere eundem *Tuitonem* Germanum: quando Lucanus illorum Deum *Teutatem* memorat. Eundem vero Teutatem Mercurium coluisse Hispanos, auctor est Livius. Ex hoc igitur argumento, simulque ex illo de lingua Celtica, colligere licet, omnes prædictas quinque nationes uno vocabulo olim dictas fuisse Teutiscos, *die Teutsche*. Aschenazem Noachi pronepotem ab urbe Babylone in dispersione gentium huc deduxisse suos, alibi demonstratum est. Hinc postmodum Hebrais semper gens Germanorum dicta fuit *Askenazim*. Ceterum, nationes nonnullas jam antiquissimis temporibus à Germania in Gallias commigrasse,

grasse, Gallos in Germaniam transfreg-
tos, tradunt apud Romanos maxime
Cæsar & Tacitus. Helvetii, inter Danu-
bium, Rhenum & Moenum, Boiohæ-
mumque, loca tenuere: ipsum Boiohæ-
mum Bœii; unde nomen regioni. Po-
sterioribus seculis, quum Germanorum
diversæ nationes, Gothi, Burgundi,
Rugii, Vandali, Longobardi, Marco-
manni, Quadi, alii in Italiam, in Gal-
liam alii & Hispaniam, proficiscerentur;
contermina olim trans Vistulam gens
Venedi, sive Vinidi, quæ iidem & Sla-
vi, magnam Germaniæ partem occupa-
runt, ad Albim usque. hinc crebra in
Silesia, Lusatia, Missoia, Marchia Bran-
deburgensi, Meckelburgensi Ducatu,
ac Pomerania, Slavonica urbium, ca-
stellorum ac vicorum nomina. Gens
ipsa adhuc incolit totum Boiohæmum
atque Moraviam, Lusatiæ item agros
magna ex parte.

C A P. VII.

*Quota pars Germaniæ subjecta fuerit
Imperio Romano.*

AT operæpretium fuerit, antequam
ad hæc nostra secula pergam, pri-
mum indicasse, quota pars olim Ger-
maniæ Romanorum armis debellata
fuerit. Primi igitur Germanorum Ro-
manis

manis nomen suum dederunt, armaque noscenda, Cimbrī atque Teutoni, ultro Galliam Italianque petentes: quos C. Marius partim in Gallia, partim in Italia sub ipsis Alpibus vicit. Cæsar posthinc, dum Gallia domita Rhenum transgressus Germanos irritavit, perpetuum Romanis bellum cum Germanorum gente concitavit. Reliqua omnia, quocunque arma tulerunt, pro-na illis fuerunt. Germanos ingentibus sæpe exercitibus triumphatos magis, quam dictos, ipsimet Romanorum fidentur scriptores. At quota pars horum armis tot secula Germaniam petentibus perdomita fuit? Maximis equidem ipsorum Romanorum cladibus debellati fuerunt populi Rhenum inter & Albim, Augusti Tiberiique auspiciis: at post hos nihil sub imperio suo retinuerunt, nisi Rheno proximos Frisios, Usipios, Tencteros, Juhones, Mattiacos, & his conterminos Alemannos: qui tamen non origine Germani, sed Galli fuerunt, ut supra dixi. Sed & hi mox circa annum Christi ccc rebellarunt, Galliamque crebris incurfionibus vexarunt. quo tempore quoque natum Francorum nomen: quod sibi omnes populi inter Rhenum, Albimque incolentes, in unum corpus congressi, novum à liber-

tatis

tatis argumento imposuerunt; protinus & ipsi Galliam crebris incurfionibus depopulantes. Reliqua ultra Albim Danubiumque Germania intacta semper mansit: quæ & ipsa postmodum Suevis, ut supra dixi, Gothis, Burgundis, Vandalis & Longobardis, aliisque nationibus emissis, ultro Romanorum imperium petiit, totumque propemodum occupavit. Marcomanni & Quadi, Danubii accolæ, jam inde à M. Antonini Imperio, Vindeliciam, Noricum & Pannoniam, Romanorum provincias, petere cœperunt. Nec ante Martia hæc Germanorum gens quieuit, donec toto Romano Imperio per varias provincias occupato, ipsum tandem Imperii nomen decusque in fines suos pertraheret.

C A P. VIII.

De variis Germania Regnis, ac novissima ejus divisione.

Ceterum, liberis olim rebuspubl. Germani, inter Rhenum, Danubium, Vistulam & sinum Cœdanum, egerunt. Principes tamen plerique suos habuere: quos falso nomine sæpe Reges vocant Romani. Ultra sinum Cœdanum duo fuere jam inde ingentia Regna, Sitonum in Norvegia, & Sueonum
in

in Suedia: quæ etiam nunc durant: nisi quod Norvagiorum imperium transfatum est ad Danos. His postea accesserunt Czechorum in Boiohamo, & Polonorum ad Vistulam amnem. At Saxonum, Duringorum, Francorum Orientalium, Suevorum ad fontes Danubii, ac Boioariorum, quæ iisdem fere tempestatibus orta fuerant, circa Caroli M. tempora abolita sunt. Hic, tandem Romanorum Imperio in Germaniam delato, in varias provincias atque Ducatus eam divisit; Norvagia, Suedia, Daniæque parte, trans mare Suevicum, ac Polonia cis Vistulam, jam tum à Germania avulsis. Hinc Germania in duas parteis, id est, in superiorem & inferiorem, divisa est. In superiore sunt regiones istæ: Helvetia, Alsatia, Suevia, Wirtembergensis Ducatus, Bavaria, Franconia, sive Francia Orientalis, Palatinatus Rheni, Boiohæmum, Moravia, Austria, Stiria, Carinthia, Carniola, Tirolis. In inferiore, præter xv i provincias, quas vulgari nunc vocabulo vocant Belgium, sunt: Leodiensis Episcopatus, Lotharingia, Juliensis Ducatus; Coloniensis, Treverensis, Moguntiacensis Archiepiscopatus, Clivia, Westfalia, Hassia, Duringia, Saxonia, Misnia, Lusatia, Silesia, Marchia Brandenburgensis,

burgensis, Pomerania, Meckelburgensis Ducatus, Holfatia. Helvetii, postquam Iocce prope annis in Germania, ac novissime sub Germanorum Imperio computati essent; jūgo tandem Imperii excusso, cccx circiter annos libere agunt. Ceterum, Othone III imperante, (ut vulgaris opinio est) inter Germaniæ Principes conventum atque decretum fuit, ne quis, nisi Germanici nominis Princeps, Rom. Imperator crearetur. Atque tum Septemviri constituti, quibus ob eligendi Imperatorem potestatem, Electorum nomen inditum. Horum tres Ecclesiastici, iidemque Archiepiscopi. & Archicancellarii S. Imperii. Primus, Moguntiacus, in Germania: Secundus, Coloniensis, in Italia: Tertius, Treverensis, in Gallia. Quatuor reliqui sunt seculares, Primus, Rex Boiohæmiæ, Pocillator: Secundus Palatinus Rheni, Dapifer: Tertius, Saxo, Ensisfer: Quartus, Marchio Brandeburgensis, Cubicularius.

C A P. IX.

De Imperii Germanici provinciis, citra Rhenum in Gallico solo sitis.

Leodicensis Provincia, Gall. Liege, super. Germ. Lüttich, infer. Luyck.

LLeodicensis provincia, quamvis Belgicis undiq; cincta, tamen ad S. Imperium

perium spectat, Coloniensi Episcopo subjecta. Caput ejus est Leodicum, urbs ampla & superba, magnificis ædificiis instructa; ob amœnitatem deliciasque varias paradisus sacerdotum nuncupata. *Huy*, nitidum cum arce opidum. *Bullion*, sui quondam juris Ducatus; nunc Leodicensi Episcopo subjectus: arcem habet ejus nominis munitissimam.

Ducatus Juliacensis, *Gülich*.

Caput Ducatus Juliacensis, quod ei nomen dedit, est Juliacum, opidum antiquum atque munitum. In Juliacensi agro sita est urbs Aquæ Grani, sive, ut vulgo usurpatur, Aquisgranum; German. super. *Aach*, inferioribus *Aken*, Gallis *Aix* dicta; saluberrimis calidarum aquarum fontibus clara; Caroli M. primi Germanorum Imperatoris aula ac sepulcro insignis. Mos erat olim, Imperatores heic inaugurare sub corona ferrea in templo pendente.

Coloniensis Archiepiscopatus.

Coloniensis Diœcesis veterum Ubiorum ad utramque Rheni ripam sedes olim fuit. Ipsa urbs Colonia Agrippinensis, seu, ut vulgo usurpatur, *Colonia Agrippina*, Ubiorum caput, à colonia Agrippinæ, Claudii Imperatoris uxoris, auspicijs deducta, nomen cognomento traxit.

traxit: Urbs nunc est Germanicarum maxima, emporiumque ad Rhenum celeberrimum. Ceterum, libera est Imperii civitas: Bonna antiquum muniturque opidum, Archiepiscopi Coloniensis, Electoris Imperii, sedes.

Lotharingia, Lothringen.

Lotharingæ Ducatus à Lothario, Caroli M. nepote, nomen accepit. Caput ejus quondam fuit Divodurum Mediomatricorum, vulgo *Metz*, libera Imperii civitas: et nunc Galliæ Rex eam tenet, una cum Viroduno, *Verden*; & Tullo, *Toul*. Nansium, vulgo *Nansy*, sedes nunc Ducum; & caput provinciæ, egrègia munitaque urbs.

Austrasia, Westreich.

Austrasia complectitur Dioceses Treverensem & Moguntinam; item Ducatum Bipontinum, vulgo *Zweybrucken*: Comitatusque, *Sarbrucken*, *Leyningen*, *Bischo*.

Treverensis Archiepiscopatus caput est Augusta Treverorum, vulgo *Trier*, Gallis *Treves*: urbs antiquitatem suam præ se ferens. Confluentes, *Coblentz*, urbs ad Rheni Mosellæque confluentes posita, hæud exigui est momenti. Vitellium, *Witlich*, Treverensis Archiepiscopatus atque Electoris sedes.

Moguntini Archiepiscopatus caput est Moguntiacum, sive Moguntia, *Mentz*, urbs inter præclaras Germaniæ computata. At sedes Archiepiscopi Electorisque est trans Rhenum in Germanico solo, *Afciburgii*, *Ascheburg*. Sunt præterea in Auftrasia liberæ Imperii urbes; *Wormatia*, vulgo *Wormbs*: *Oppenbeym*: & *Spira*, Juridico totius Imperii conventu clara; *Cameram Imperialem* vulgo vocant. *Frankenthal*, nitidissimum est à Belgis exculum opidum, Electori Palatino subditum.

Alsatia, Elsaß.

Alsatia *Austriacæ* ditionis regio, in duos *Landtgraviatus*, superiore & inferiore divisa est. In superiori opida sunt, *Colmaria*, *Selestadium*, *Rufacum*, haud ignobilia. Inferior habet, *Tabernas*, vulgo *Zabern*; & *Hagenoam*. *Argentoratum* in eodem tractu, vulgo *Straßburg*, in clarissimis Germaniæ civitatibus. turris, quæ est ad *Cathedralem Ecclesiam*, mirificâ & magnificâ structurâ, item armamentario instructissimo, maxime insignis est.

Montbeliard.

Est in confiniis *Alsatia* ac *Burgundiæ* Comitatus *Montbeliard*, German. *Mumpelgard*, *Wirtembergenſi* Duci subjectus. opi-

opidum *Montbeliard* tutissimo munimento clarum est.

C A P. X.

Suevia, Franconia, Palatinatus Rheni.

Brisigavia, Brisgaw.

PRima trans Rhenum est *Brisigavia* regio, *Alsatia* quondam pars. Caput hujus provinciae est *Friburgium*, splendida atque amœna urbs; secunda est *Brisiacum*, *Breisach*.

Suevia, Schwaben.

Suevia, vastæ quondam illius gentis exiguæ reliquæ, ad supremam *Danubii* partem constitit. Urbium hujus Ducatus prima est *Augusta Vindelicorum*, *Augsburg*, opulentissimum emporium: urbs splendida in primis, & magnifica, munitione tuta, libera Imperii civitas. *Ulma*, munitissima & ipsa, simulque ditissima Imperii civitas, ædificiorum splendore facile finitimas præstat. Reliqua loca nobiliora sunt; *Nordlingen*, *Memmingen*, *Lindaw*, *Füssen*, *Rooswil*, ubi *Juridicus Imperii Conventus* est.

Wirtembergensis Ducatus.

Wirtembergensis Ducatus, ab arce *Wirtembergæ* cognominatus, pars erat *Sueviæ*; at quum nuper Ducatus

factus sit, provincia seorsim censetur. Urbes inibi claræ sunt; *Canslat*, mercatu celebris; *Stuttgart*, Ducum sedes; *Rotenburgium*; quæque reliquas antestat, *Tubinga*.

Franconia, sive Francia Orientalis, *Franckenlandt*.

Dux est, qui & Episcopus, cognomine Herbipolitanus, ab *Herbipoli*, vulgo *Würtzburg*, capite provinciæ, dictus. Urbs est inter primas præclara. At *Francfurtum* ad *Mœnum* libera Imperii civitas, celeberrimis totius Europæ, nedum Germaniæ, nundinis nobilitatur. *Bamberga* Episcopali dignitate celebris urbs, centrum Germaniæ obsidere videtur. Est in Franconienti agro *Aix Ansbach*, Marchionatus titulo gaudens.

Palatinatus Rheni, *die Pfaltz*.

Franconiæ quondam pars, nunc Palatinatus Rheni, caput habet provinciæ *Heidelbergam*, eandem Electorum Palatinorum sedem. Ad confluentes Rheni Nicrique *Manhemium*, opidum munitissimum provinciæ propugnaculum est. Est eodem tractu, inter *Elfatiam* & Palatinatum, Marchionatus *Badensis*; ab aquis totius Germaniæ celeberrimis cognominatus. Sedes Marchionis est *Durlacum*, opidum cum arce.

C A P. XI.

*Palatinatus superior, Bavaria, Salis-
burgensis Archiepiscopatus,
Tirolis Comitatus.*

*Nortgavia, Nortgaw; qui & Palatina-
tus Bavarix, sive superior Palati-
natus, die Ober Pfaltz.*

NOrinberga, *Nürnberg*, in confiniis
Franconix, Suevix, ac Bavarix po-
sita, nullius soli esse cupit. Urbs est
magnifica, splendida, potens, ac totius
Germanix superbissima. Caput Nortga-
vix nunc censetur *Amberga*. *Neuburg &
Sultzbach* Principum Palatinorum sunt
sedes. Est circa hæc loca Landgraviatus
Leuchtenbergicus, cujus sedes *Pfreimbr.*
Est & *Egra, Eger*, libera Imperii civitas.
Item Comitatus *Ellenbogen*, qui ad
Boiohæmiam spectat.

Bavaria, Baieren.

Bavarix Ducatus dividitur in Supe-
riorem & Inferiorem. hic ad Ortum;
ille ad Occasum spectat. In superiori
sunt urbes claræ, *Monacum, München*,
Ducum sedes, omnium Germanica-
rum pulcerrima. Secunda est *Ingolsta-
dium*: hæc sequitur *Frisinga*. In infe-
riori, *Augusta Tiberii*, quod nomen illi
falso tribuerunt olim fabulosi Gram-
matici;

matici; alias Ratisbona dicta, vulgo *Regensburg*, Comitatus Imperii, quæ heic haberi consueverunt, antiquitatum reliquiis, & ponte prælongo clara. Reliquæ memoratu dignæ sunt, Patavium, vulgo *Passaw*, *Landtsbut*, *Straubing*.

Salisburgiensis Archiepiscopatus.

Bavariæ pars est Salisburgiensis Archiepiscopatus; cujus caput, sedesque Archiepiscoporum, Salisburgium, *Salzburg*, urbs satis elegans.

Tirolis Comitatus.

Tierioli, vulgo *Tirol*, est arx, unde maximus Europæ Comitatus in ipsis Alpibus, in Germania Norici, in Italia Rhatiz partem obtinens, nomen habet. Urbes claræ sunt, Ænipons, vulgo *Inspruck*, quondam Comitum, nunc Austriæ Archiducum in his oris sedes. Tridentum, Italis *Trento*, Germanis *Trient*, Concilio Oecumenico clara. Bolzanum, mercatus non incelebris. Brixia etiam, vulgo *Brixin*, nobilis in hoc tractu Episcopatus est.

C A P. XII.

Croatia, Vinidorum Marchia, Carniola, Carinthia, Stiria & Austria.

Croatia, Marchia Vinidorum, Carniola, Carinthia, Stiria & Austria super-

superior, quia hodie domui Austriacæ parent, in Germania hodie censentur: quum olim Pannoniæ portiones fuerint.

Croatia, & Vinidorum Marchia.

Croatia, Germ. *Krabaten*, regni titulo decora, & Vinidorum Marchia, Germ. *Windisch Marck*; nihil in se habent memoratu dignum. Ceterum incolæ utriusque sunt Slavonici generis. In Vinidorum tamen Marchia sunt etiam Germani.

Carniola, Krain.

Caput hujus Ducatus est opidum Lubiacum, *Laubach*, & Lubiana dictum. *Krainburg* locus est munitissimus. *Celeia, Cilly*, Comitatus titulo insignitur. Ceterum incolæ partim sunt Germani, partim Slavi.

Carinthia, Kernten.

Ducatus hic Stiria Ducatui conjunctus, urbes insigniores habet, *Villach, Clagenfurt*, Ducum quondam sedem, *Volckmarck, S. Veit, Judenburg*.

Stiria, Steirmarck.

Dividitur Stiria in superiorem atque inferiorem. In hac caput totius Stiria & sedes Archiducum Austriacorum, est Gratia, *Gräts*, admodum magna.

gnifica. Sunt præterea celebris, *Rackol-
spurg*, *Pettau*, *Marpurg*; *Kermend*, &
Canisla, duo munitissima erant contra
Turcarum irruptiones propugnacula; sed hoc jam superioribus annis Christiani-
nis ereptum est. In superiori Stiria urbs
primaria est *Muripons*, *Prück an der
Mure*.

Austria, Oosterreich.

Unicus totius Europæ Archiducatus
est Austria, in Superiorem ac Inferio-
rem divisa. Inferior inter Danubium,
Boiohæmiam, & Teiam flumen sita,
urbem præcipuam habet *Kyembs*. Su-
perioris, quæ inter Danubium & Sti-
riam posita, caput est *Vindoniana*, si-
ve, ut vulgo usurpatur, *Vienna*, *Wien*; urbs
magnifica ac splendida, tutissimum in his oris contra Turcarum in-
cursiones munimentum. *Lincium*,
Lintz, nobile est ad Danubium em-
porium.

C A P. XIII.

Boiohæmia, Moravia, Silesia, Lusatia.

Boiohæmiæ regnum, German. *Bö-
haimb*, montibus ac silvis, ceu mu-
nitissimo vallo undique cinctum, ab
initio incoluere Germanorum quidam:
quibus pulsis Boii, Gallica gens, obsede-
runt;

runt; nomenque de suo regioni relique-
runt. Boios pepulerunt Marcomanni,
Germanica gens; hos, circa annum à
nato Jesu I O L, Slavonica gens, quæ
e iam nunc tenet, Boiohæmi, *die*
Böhmen, à solo quod occuparunt, Ger-
manis dicti; at *Czechi* suo sibi patrio vo-
cabulo nuncupantur. Principio adven-
tus à ducibus populus regebatur; donec
circa annum C I O L x x x v i Vratislaus
primus Boiohæmiæ Rex crearetur.
Hunc postea continua serie secuti sunt
alii Reges, donec Regia stirpe prorsus
extincta, ad Austriacam domum re-
gnam devolutum est. Regio ipsa est
omnium rerum ad usum vitæ humanæ
necessariorum fertilissima, argenti arisq;
metallis abundans: quibusdam in locis
etiam auri sunt venæ. Urbium clarissi-
ma est Praga, regni caput, Regumque
sedes, totius Boiohæmiæ compendium:
urbs sane magnificentissima, superbis
ædificiis frequens, exteris nationibus
adfluentissima. Secundum locum tenet
Pilsen. Reliqua opida nobiliora sunt
Kralowihradetz, Germanis, *Königin-*
gratz; *Kutnabova*, Germani. *Kutten-*
berg; *Nympurck*, Germani. *Limburg*;
Tabor; *Budiewowice*, Germani. *Budweiss*;
Lany, Germani. *Laun*; *Satetz*, Germ.
Satz; *Litomierzitzæ*, Germ. *Leitmeritz*:
Cho-

Chomutow, Germ. *Commetaw*; *Thermæ Carolinae*, *Karlsbad*, saluberrimis aquis opidulum est celebratissimum.

Moravia, Mähren.

Sub *Boiohæmiæ* regno censentur *Moravia*, *Silesia* ac *Lusatia*. *Moravia* Marchionatus nomen habuit à flumine in *Danubium* exeunte, quod *Plinius* *Morum*, *Tacitus* *Marum* vocat. Gens incolit *Slavonica*, Germanis mixta. *Urbium* clarissima est *Olmitz*, *Slavonice* *Olmuce*, caput regionis elegans, ac dives. *Brin* & *Znaim* inter splendidissimas haud postremæ. *Iglaw* & *Kremsier*, non negligenda opida.

Silesia, German. *Schlesingen*
& *Schlesien*.

Silesiæ ampla ac dives regio, sub *Ducatus* titulo *xvi* *Principatus* in sese complectitur: quorum nomina sunt, *Breslaw*, *Glogaw*, *Sagan*, *Schwenitz*, *Lignitz*, *Briega*, *Neisse*, *Crossen*, *Teschén*, *Oppelen*, *Ratibor*, *Munsterberg*, *Troppaw*, *Faur*, *Olffe* & *Jägerndorff*. *Poloniæ* regibus subiecta fuit primum universa *Silesia*: postea circa annum *clōccc* in *Boiohæmiæ* Regum fidem se contulit, à quorum Imperio etiam nunc pendet. *Urbium* princeps est *Vratislavia*, *Boiohæmiis*

hæmis *Wratzlaw*, Germ. *Breslaw*, opulentissimum in his oris emporium, splendida sane urbs, ac merito inter tres pulcherrimas Germaniæ (quarum alteræ *Monacum* & *Lipsia*) computata. Secunda ab hac est *Glogovia*, cognomine *Major*, *Groß Glogaw*. Sequuntur hinc *Sagan*, *Schweinitz*, *Neiß*, *Lignitz*, *Brieg*, *Olaw*, *Oppelen*, *Troppaw*, *Tesch*. Est præterea in his oris inter *Boiohæmiam* & *Silesiam*, sui quondam juris Comitatus *Glacensis*, *Glatz*: cujus titulo, Comitum stirpe extincta, *Boiohæmiæ Rex* nunc gaudet.

Lusatia, Lausnitz.

Silesiæ ab solis æstivi occasu contemina est *Lusatia*, *Hexapolitano* agro, *die Sechsstätte*, à senario opidorum numero sic adpellata, clara. Nomina eorum sunt, *Bautzen*, *Görlitz*, *Sittaw*, *Kamitz*, *Luben*, *Guben*. quorum tria priora satis lauta.

C A P. XIV.

Marchia Brandenburgensis, Pomerania, Meckeloburgium, Holsatia.

Marchia Brandenburgensis.

Régio hæc est spatiosa, ingentibus silvis, lacubusque atque paludibus inopia, ab opido *Brandenburgi* cognominata.

minata. Dividitur in duas potissimum
 parteis, Veterem ac Novam Marchiam.
 Veteris caput est *Brandeburg*. Nova
 Francofurtum ad Oderam, celebris ci-
 vitas, mercatu nobilis. Berlinum in me-
 dio provinciæ situm, sedes est Principum
 Electorum Brandenburgensium; urbs
 amœnissima. Costrinum, vulgo *Köstrin*,
 mirando munimento nobile opidum.
 Alterum munimentum est *Spandaw*,
 prope Berlinum. Cetero *Crossen* Ducatus,
 nunc Marchionibus Brandenburgensibus
 patet.

Pomerania, *Pomern*.

Pomeraniæ Ducatus solo fertilissimo
 juxta litus maris Codani longo tractu
 expanditur, in septem parteis, quarum
 quæque Ducatus dignitate censetur, di-
 visus. Nomina Ducatum sunt, *Wenden*,
Stetin, *Gütschkoew*, *Wolgast*, *Usedom*, *Rü-
 gen*, *Bart*. Ex his *Rügen* & *Usedom* sunt
 insulæ. Caput Pomeraniæ est *Stetinum*,
 urbs haud exigui momenti, emporium-
 que celebre. Sequuntur *Stralesond*, *Wol-
 gast*, *Gripeswold*; *Wollin*, celeberrimum
 quondam in his oris emporium, *Strals-
 gard*, *Colberg*, *Camin*, *Cöstin*, *Stolpe*, opida
 nobilia.

Meckelburgiensis Ducatus.

Meckelburgiensis Ducatus, quem vulgus Latinorum inepte Megapolitanum adpellat, urbes habet claras Lubeam, *Lübeck*; Rostochium, *Rostock*; Vismariam, *Wismar*. Lubeca opulentissima quondam marique potentissima Imperii civitas, nunc etiam Suedicis Moscoviticisque commerciis celeberrimum emporium. Urbs est ampla, splendida & magnifica.

Holsatia, *Holftein*.

Dividitur hæc regio in Holsatiam proprie dictam, & Ditmarsiam ac Slesovicensem Ducatum. Ditmarsii, *die Ditmarsen*, libera nuper gens, nunc sub Danorum Regum imperio vicatim incolunt. Clarissima totius Holsatiæ urbs est Hamburgium, opulentissimum ad Albi flumen emporium, quo adverso naves ex variis Mundi partibus adpellunt. *Kjel*, item *Ekelnforde*, & *Hussem*; nitida opida portusque celebres. In mediterraneis sunt *Flensburg*, *Rensburg*, & *Sleswijck*. Huic contigua fere arx *Gottorp*, Ducum sedes est.

C A P. XV.

Luneburgensis Ducatus , Bremensis Archiepiscopus , Frisia Orientalis , Westfalia , Clivia , & Montanus Ducatus.

Luneburgensis Ducatus.

Ducatus hic cognominatur à capite suo *Luneburgio* , *Luneburg* , urbe lautissima , salis fontibus maxime clara. *Cella* , *Cell* , Ducum sedes est. *Danneberga* , Comitatus titulo decorata.

Bremensis Archiepiscopus.

Bremensis Archiepiscopus caput *Brema* est , *Bremen* , civitas egregia & magnifica , emporiumque haud ignobile , *Visurgi* fluvio navium adpulsum commodante. *Stade* , opidum prope *Albim* , Anglorum , qui per universam Germaniam pannis negotiantur , celebre nuper fuit emporium. *Vörde* , sive *Bremerförde* , arx cum vico , Archiepiscoporum *Bremensium* sedes est.

Frisia Orientalis.

Frisia Orientalis , *Oost-Frieslandt* , alio nomine Comitatus *Embdanus* nuncupatur , à capite suo *Embda* , *Embden* ; urbe haud equidem ampla ; at portu celeberrimo. *Auricum* , *Aurik* , Comitatus sedes est.

West-

Westfalia, *Westfalen*.

Westfalia satis ampla regio, gregibus quam hominibus alendis benignior est; silvis horrida, ac paludibus crebris foeda, veterem illam Germaniam referre videtur. Episcopatibus & Comitatibus frequentibus distinguitur. Episcopatus sunt, Monasteriensis, Paderbornensis, Mindensis, Osnabrugiensis, Verdensis. Monasterium, *Münster*, caput totius Westfaliae, nobilis & magnifica civitas, in amoenissimis agris sita, annis superioribus Anabaptistarum lymphatico regno celebris. Secunda à Monasterio Westfalicarum est *Susatum*, *Soest*, nulla re, quam amplitudine sua clara. Deinde *Tremonia*, *Dortmund*, *Minden*, *Osnabrugge*, *Paderborn*, cultorum frequentes sunt urbes. Comitatus nobiliores sunt, *Marck*, *Oldenburg*, *Delmenhorst*, *Bentheim*, *Arnsberg*, *Lingen*, *Teckelenburg*, *Waldeck*, &c. *Lingen*, opidum est munitissimum.

Clivia, *Cleve*.

Clivia, ad utramque Rheni ripam porrecta, à *Clivis*, capite totius Ducatus, cognominatur: junctaque est Juliaensi Ducatui. Colles sive clivi, in quibus condita, nomen urbi præbuisse, vulgo putantur. At clarissima omnium

K est

est *Vesalia*, *Wesel*; secunda *Emeriacum*, *Emmerick*; *Santen*, antiquitatum Romanarum reliquiis priscam originem claritatemque indicat. *Mœurs* Comitatus titulo insignitum opidum, munimine maxime clarum est.

Montensis Ducatus.

Montensis Ducatus Clivensi Ducatui conterminus est, vulgo *Berg*: cujus caput *Düsseldorf*, opidum cum arce, Ducum *Juliaci*, *Clivix*, & *Bergæ*, sedes.

C A P. XVI:

Hassia, *Wetteravia*, *Buchovia*,
Thuringia.

Hassia, *Hessen.*

HASSIA Landtgraviatus, Comitatus in se habet nobiles hos, *Zigenhaim* & *Nidda*. Caput provinciæ est Castellum *Cattorum*, sive, ut vulgo nunc usurpatur, *Cassella*, *Cassel*; lauta sane civitas cum splendida arce; Lantgravorum sedes. Secunda est *Marpurgium*, literarum studii maxime clara. *Giessen* munitissimum totius provinciæ opidum.

Wetteravia, *Wetteraw.*

Inter *Hassiam* ac *Rhenum* fluvium est *Wetteravia*, regio, quam maxime nobilitat nobilissimus Comitatus *Nassovicus*; unde decus illud gentis, *Belgica* sede.

federatæ munimen ac gloria, PRINCEPS MAURITIUS, originem ducit.

Buchovia, *Buchow.*

Inter Hassiam, Franconiam, atque Thuringiam, media sita est regio Buchovia: cujus caput *Fulda*, opidum celebre, præstantissima Europæ, nedum Germaniæ, Abbatia insignitum.

Thuringia, *Düringen.*

Thuringiæ Landtgraviatus omnium nobilissimus, inter Salam Visurgimque amneis protensus, familiæ Saxoniciæ paret. Caput regionis est Erfordia, *Erfurt*, ingens urbs, & quasi compendium totius provinciæ, Academia quondam clara: & Vimaria, *Weimar*, Principum sedes; urbs est amœnissima. *Gotha*, cum diruta arce *Grimmenstein*, Augusti Electoris obsidio arcisque everfione clara est. *Iena*, Musarum est domicilium. *Isenacum*, *Eisenach*, Ducum sedes est.

Præterea est in hac provincia, Ducatus Coburgiensis, cujus caput *Coburgium*, urbs cum egregia arce, Ducum sedem Comitatus Swartzeburgiensis, cujus caput *Arnstad*, haud spernendum opidum.

Misnia, Saxonia, Brunsvicensis Ducatus
Misnia, Meissen.

Misniæ Marchionatus, Ducum Saxoniae domicilium, agro amœnissimo, argenti venis ditissima, urbibus splendidissima est regio. Urbium quondam prima erat Misnia, ad Albim amnem sita, unde provinciæ nomen: at nunc clarissima omnium est Lipsia, *Leipzig*, haud ita magna, verùm ædificiorum nitorem, incolarum mores, agri circumjecti amœnitatem si spectes, nihil adeo festivum in tota Germania reperiri posse credas; nundinis, quæ hic ter in anno habentur, post Francofurtum ad Mœnum, celeberrima. Major est Noviburgium, *Naumburg*, at minus splendida, & ipsa nundinis celebris. Dresda, *Dresden*, urbs est cum arce magnificentissima, Ducum Electorum sedes. Celebrantur hic maxime pons super Albim, stabulum equorum, armamentarium, & quod incolæ vocant *die Kunstammer*: ubi notatu digna visuntur plurima. *Freiberg*, *Annaberg*, *Mariaberg*, argentis metallis fecunda opida. *Weissfels*, *Zwickau*, *Zeitz*, *Chemnitz*, *Torga*, *Iochimsthal*, haud contemnenda opida: quorum postremum est feudum regni Boiemiae

hæmia. Est præterea in Misnico agro Principatus Snebergenfis, ab opido arceque *Sneberg* cognominatus; cui conjunctus est Comitatus *Hennebergenfis*. *Altenburgium*, Ducum sedes est. Misnicæ etiam ditiois est *Voytlandia*, cujus caput est opidum *Hoff*, satis nobile.

Saxonia, *Sachsen*.

Saxoniæ Ducatus ad utramque Albi fluvii ripam est, in varias ditiones discretus. Urbium clarissima amplissimaque est *Magdeburgium*, *Meyburg*, *Burchgraviatus S. Imperii*, & Archiepiscopatus titulo maxime insignis.

Wittenberga, opidum nitidum ac munitum, Ducum Saxoniæ quondam sedes, Martini Lutheri Theologica professione maxime clara. *Halla*, vulgo *Hall in Sachsen*, elegans urbs, salis coctione maxime celebris. Est in Saxonia, sui juris Principatus *Anhaltinus*, ab arce *Anhalt* ita cognominatus; huic subsunt duo Comitatus, *Ascanien*, & *Barbi*, Baronatusque *Bernburg*. *Dessau*, Principum sedes, urbs est lauta. hac quidem major est *Serveſta*, *Serbsß*, at minus polita. Est in eadem Saxonia clarissimus omnium Comitatus *Mansfeldicus*, ab opido *Mansfeld* denominatus, quatuor alios inter se Comitatus includens.

Brunswicensis Ducatus, *Brunswick*,
 Caput est, unde Ducatui nomen
Brunswicum, libertate imperii fruens,
 urbs dives ac probe munita, fortissima
 contra Ducum Brunswicensium crebras
 obsidiones defensione maxime nobilis.
 Secundum locum obtinet *Halberstadium*,
 inde *Hildesheim*, *Hannover*, *Goslar*, *Helms-*
stad; haud spernenda opida. *Wolfenbü-*
tel, arce munitissima, Ducum sedes est.

C A P. XVIII.

De Archiepiscopatibus & Academiis
Germaniae.

Archiepiscopatus in Germania sunt
 7: Moguntinus, Coloniensis, Tre-
 verensis, Magdeburgiensis, Salisbur-
 giensis, Bremensis, & Pragensis. Episco-
 patuum in tam vasta regione incertus
 est numerus. Praecipui sunt: Herbipo-
 litanus, Bambergensis, Argentoratensis,
 Spirensis, Leodicensis, Monasteriensis,
 Paderbornensis, Hildesheimensis, Min-
 densis, Osnabrugiensis, Verdensis, Hal-
 berstadiensis, Hallensis in Saxonia, Vra-
 tislaviensis.

Academiae illustres sunt, Basileae, Fri-
 burgii in Brisgavia, Argentorati, Hei-
 delbergae, Tubingae, Ingolstadii, Altor-
 fensis, Praga, Viennae, Francofurti ad
 Ode-

Oðeram, Gripswoldia, Rostochii,
Helmstadii, Wittenbergæ, Lipsiæ, Ienæ,
Erfordia, Marpurgii, Gieslæ, Coloniz.

C A P. XIX.

Dania Regnum.

DAnia nomen habet à Danis, sive
Codanis populis, qui & Teutonî
olim dicti fuere. Codano sinu, sive mari
Suevico, in plures secatur portiones.
Partem ejus cis sinum in Germaniæ
Continenti sitam, Cimbricam peninsu-
lam Romanis vocitatam, ante dixi-
mus. Cimbri ab initio incoluere: postea
Jutæ, unde regioni nomen in hunc us-
que diem, *Jutlandt*; præter unum opi-
dum *Flensborg*, nihil clarum habens. Al-
teram partem, trans sinum sitam, veteres
insulam putarunt esse, nomine Scandi-
naviam, sive Scandiam: at Continen-
tem esse, una cum Suedia, & Norvagia,
satis nunc constat. Dividitur in tres par-
tes, *Halland*, & *Scanen*, & *Bleiking*. Ur-
bes in ea, seu potius opida, litori præ-
tensa, sunt, *Elleboge*, *Landskroon*, &
Elzenborg, freto Danico, quod vulgo
dicitur *der Sondt*, adpositum. In me-
diterraneis est *Londen*, Archiepiscopali
sede decoratum. Tertia pars regni, in
Insulis dispersa, medium sitam obsidet.
In his Codanonia, ab ipsis incolis Co-
danis,

danis, qui alio nomine fuere Teutoni, veteribus sic dicta, nunc *Seelandia*, ut magnitudine, sic fecunditate alias antestat. In hac totius regni caput *Hafnia*, vulgo incolis *Kjöbenhaffn*, & *Kjöbinghaffn*, Germ. *Copenhagen* & *Kopenhagen*, celebre emporium, Regumque sedes. *Elsenör*, celebris ad dictum fretum navium adpulsu locus est: hic namque vectigal Regibus à transeuntibus navibus penditur. Contigua est splendidissima & munitissima arx *Cronenburgh*, contra vim ex Oceano vel ipso sinu irruentium extructa. In mediterraneis est *Rotschild*, dives quondam urbs, nunc oppidum Regum sepulcris clarum. *Fredrichsborg*, arx in amoenissimo agro condita, Regum secessibus frequentatur.

Est præterea in hoc sinu insula *Bornholm*, hacque multo major *Gothia*, vulgo *Gottlandt*, saxo albo ad extruenda ædificia utilis, utraque Dania regno submissa.

C A P. XX.

Norvagia, *Finnomarchia*, *Islandia*, *Gronlandia*, *Frieslandia*.

N O R V A G I A.

NOrvagia, vulgo incolis *Norrige*, & contracte *Norge*, Germ. *Nortwegen*, & *Norwegen* (Timæo, apud Plinium,

nium, Nerigon, qui insulam omnium Septemtrionalium maximam falso credidit), nomen à situ accepit: quidpe *Nort* Germ. est quod Latinis Septemtrio. Sevone monte, Orientale ejus latus; Meridionale, sinus Codani faucibus & Oceano; Occiduum, eodem Oceano clauditur: à Septemtrione Finnomarchia ei obtenditur. Terra ipsa vasta, sed maxime aspera, saxoque sterili aut silvis ingentibus horrida. Antiquissimi Siones incoluisse traduntur. Postmodo potens Norvagiolorum in Danos etiam & Frisios imperium fuit: at nunc ipsi Daniae regibus parent. Urbes in ea sunt, Nidrosia, vulgo *Drunthem*, caput regni, Regumque quondam sedes, ubi superbissimi olim totius Septemtrionis templi rudera visuntur. Bergi, vulgo *Bergen*, celeberrimum in his oris emporium: pradiſto Timæo pro insula memoratur. Hinc est *Anſlo* sive *Opſlo*, haud ignobile emporium.

Finnorum Marchia.

Norvagiæ ab Septemtrionibus continuatur Finnomarchia, satis ampla & ipsa regio, duobus diversis imperiis in duas partes distracta. Pars Meridionalis, Dania; Septemtrionalis, Suediæ regno subjecta est.

Islandia.

A Norvagiæ litore in occasum versus ad cl. mill. German. navigantibus occurrit in Oceano Hyperboreo insula Britannicarum olim ultima, Thule; vulgo nunc *Islandt*, ab immensis frigoribus & perpetua glacie, quibus damnata est, sic dicta; magnitudine sua, Melitæis cætellis, & monte Hecla, perpetuum ignem eructante, maxime clara: De cætero Daniæ Regibus subjecta.

Gronia.

Islandiæ, ab occasu æstivo, proxime objacet Gronia, vulgo *Groenlandt*, immenso terrarum spatio: incertum insula, an continens terra sit cum Americæ terris; quibus propinquior longe, quam Europæ. Imperium in litora hætenus cognita, sibi vendicarunt Daniæ Reges. Balænarum captura regio maxime nobilitatur.

Frielandia.

A meridie eidem Islandiæ opposita est insula *Frielandt*; & ipsa à frigoribus ac perpetua fere hieme nomen habens; nulla re alia Regibus Angliæ, quibus patet, quam piscium captura utilis.

C A P. XXI.

*Suedia, Botnia, Scrick finnia, Lappia,
Finnia.*

S V E D I A.

AT in Continenti rursus Norvagiæ Daniæque regnis jungitur Suedia, continua cerraque serie antiquissimum in orbe terrarum regnum: quod semper Suiones sive Sueones incoluere. Clauditur ab Ortu, Finnico sinu, Codanoque mari: à Meridie, Daniæ confinio: ab Occasu, Sevonis immensi montis jugo à Norvagia submovetur: à Septentrione est Botnia: Pars regni Australis antiquo nomine Guthia, vulgo *Gutlandt*, vocatur, reliquis partibus longe celebrior lætiorque. Caput regni universi, Regumque sedes, est *Stockholm*; urbs posita in stagnis marinis, palis superstructa; unde etiam nomen traxit; natura operibusque munitissima, emporiumque celeberrimum. Secunda est *Upsalia*, Academia Archiepiscopatuque insignis. *Calmar* in confiniis Daniæ, cum arce validissima, urbs est fatis magna, portusque celebris. Est item *Ni-copen*, munitum opidum, emporiumque clarum.

Botnia.

Botniam sinus Botnicus in duas secat
pat-

156 *Philippi Cluverii*
partes, Orientalem & Occidentalem.
Nihil in ea notatu dignum præter em-
porium *Torniam*, ad intimum sinus re-
cessum situm.

Schrick finnia.

Supra Botniam *Scrikfinni* five *Scrit-
finni* incolunt, una cum Botnis, Suediæ
Regibus subjecti.

Lappia.

Hinc versus Orientem, in extimo ve-
teris Germaniæ angulo, *Lappia*, vulgo
Lappenlandt, & incolæ ejus Germanis
Lappen, Russis *Loppi*; in duo genera di-
stincti. Occidentales, Suediæ Regibus
parent. Orientales, Russico vocabulo
Dickiloppi, id est, feri Lappones, magno
Moscoviæ Duci subjecti sunt.

Finnia.

Infra Lappiam, Botniamque, versus
Meridiem est *Finnia*, inter Botnicum
Finnicumque sinum posita. *Plinio* *Fen-
ningia*, (qui insulam esse credidit,) vul-
go nunc *Finlandt* dicta, haud parva
Suedici Imperii portio, fertilis arvis, pa-
scuisque læta. Urbium clarissimæ sunt,
Abo, Episcopalis sedes; ac *Viburgium*, in
intimo sinus Finnici recessu nobile em-
porium.

De Italia & variis ejus nominibus.

EXplicatis veteris novæque Germaniæ partibus, commodissimus nunc videtur locus, à Septentrionibus versus Meridiem pedem referre, ac transgressis hinc Alpium jugis Italiam introspicere. Quin pigeat, quæ omnium dignitate prima erat; eam posteriore loco dici: quidpe terra olim fuit omnium terrarum alumna simul & parens; divina providentia electa, quæ sparsa congregaret imperia, ritusque molliret, & tot populorum discordes ferasque linguas sermonis commercio contraheret ad colloquia, & humanitatem homini daret; breviterque, una cunctarum gentium in toto orbe patria fieret. Jam vero locorum salubritatem, cæli temperiem, aprica collium, opaca nemorum, tantam frugum & vitium olearumque fertilitatem, pecorum fecunditatem, tam innoxios saltus, tot munifica silvarum genera, tot lacus, tot amnium fontiumque ubertatem, colonias tam frequenteis, tam assiduam novarum urbium gratiam, tam clarum decus veterum opidorum, virorum denique ingenia, mores ac ritus, linguaque ac manu res gestas,
fi

ñ reputes, nihil toto orbe terrarum commemorares, quod huic conferri, nedum præferri, queat.

Nomen unde sortita sit, varie auctores tradunt. alii quidpe à bobus, quorum magnitudine pulcritudineque fecunda est, vocitatum Italiam existimant: nam *Ἰταλὸς* veteri sua lingua dixisse Græcos, quos Latini tauros: alii verius ab Italo, Rege Siculorum, qui primum agrum Sabinorum & Latium incoluerit, hanc terrarum partem adpellatam tradunt Italiam: quod postea nomen in totam terram, inter Alpeis & Siculum fretum, transit. Hesperia etiam dicta fuit Græcis, à vespertino sidere Hespero; quia illis in Occasum sita erat. Saturnia, Ausonia, Oenotria, Latium, quanquam ab antiquissimis Græcis, postea etiam à Latinis poetis, pro universa Italia ponantur, partium dumtaxat fuere nomina.

Ceterum Natura Imperio Romano prospiciens, mari Supero Inferoque & altissimis Alpium jugis, ceu firmissimo vallo, fossaque latissima, totam undique cinxit.

Terminos igitur habet à Septemtrionibus Alpes; ab Ortus Arsiam Histria flumen, & mare Superum, qui & Adriaticus sinus dicitur; à Meridie mare
In-

Inferum sive Tuscum; ab Occasu iterum
Alpeis & Varun amuem.

Longitudo ejus summa est ab Alpi-
no sine Augustæ Prætorix, quæ vulgo
nunc *Aosta*, per urbem Romam Ca-
puamque meante cursu, ad Rhegium
opidum, & Leucopetram promontio-
rium, quod vulgo, *Capo dell' Arme*, mil-
lium passuum 100000, id est, mill. Ger-
man. 60000. Latitudo varia est. at sub-
ter Alpes millium passuum 10000, id est,
mill. German. 6000. medio cursu inter
Anconam & ostia Tiberina, millia pas-
suum 60000, id est, mill. German.
40000. Veteres querno folio eam assi-
milarunt; at nostri ævi homines, cruri
humano.

C A P. XXIII.

De divisione Veteris Italiae.

Divisa fuit olim Italia aliter aliis
subinde temporibus; prout gentium
migrationes finiumque commutatio-
nes factæ sunt. Nos eam maxime divi-
sionem sequemur, quæ sub primis Ro-
manorum Imperatoribus fuit.

Postquam Gallorum, inter Oceanum,
Rhenum, Alpes, Internum mare & Py-
renæos montes incolentium, ingens
multitudo, variæque nationes, trans
Alpeis profectæ, eam Italiæ partem
obse-

obsederunt, quæ inter Alpeis & Apenninum ad Æsum usque flumen, prope Anconam porrecta est; GALLIA hæc Romanis dicta est ITALICA: item Gallia Citerior, & Cisalpina, item Gallia Circumpadana & Togata à toga Romana, quia vestitum ritusque Romanorum assumerat: quum trans Alpeis ulterior Gallia diceretur Comata, à coma seu casarie, quam incolæ ejus alebant: pars autem Transalpinæ Galliæ à braccis, femorum tegumento, Braccata; quæ eadem Narbonensis provincia. Sed sub eadem Galliæ Togatæ provincia comprehendebantur etiam alii populi; ut, ad mare Inferum, Ligures; ad Superum, Veneti, Carni, Histri; in Alpibus, Taurini, Salassi, Lepontii, Euganei; &, qui postea provinciam per se una cum Transalpinis populis, Vindelicis atque Noricis conficiebant, Rhæti. Post Galliam Togatam primi sequebantur sub Apennino Etrusci, sive Tusci: ultra hos ad utrumque Apennini latum Umbri: infra hos Sabini ac Latini, Æqui, Volsci, atque Hernici: juxta Umbros ad mare Superum erant Picentes; dein Marrucini, Vestini, Frentani, Peligni, Marfi: ultra hos in mediterraneo Samnites & Hirpini: infra Samnites ad mare Inferum Campani, mox Picentini.

ni. Frentanis Hirpinisque jungebantur Apuli. inde Calabri & Sallentini lxxvum Italiae cornu infidebant. Sub Apulis erant Lucani, ad utrumque mare. Sub his in dextro cornu & extimo Italiae angulo erant Brutii.

C A P. XXIV.

Ligures, Taurini, Cottii & Ideonni regna, Salassi, Lepontii, Euganei, Rhæti, Veneti, Carni, Histri.

Liguria, inter Varum & Macram amneis, mareque Ligusticum & Padum fluvium, ad Placentiam usque porrecta, caput gentis Ligurum habuit Genuam, vulgo nunc *Genova*. Reliqua inde opida clara fuere in ora maritima, Nicæa, & portus Herculis Monæci, à Græcis Massiliensibus condita; inde Ligustica opida, Albium Intemelium, & Albium Ingaunum, quæ vulgo contracte dicebantur Albintemelium, Albingaunum, nunc *Vintimilia & Albenga*. Hinc Vada Sabatia, nunc *Savona*. Intus fuere Pollentia, Alba Pompeia, Asta, Aquæ Statiellæ, Dertona, Iria; quæ vulgo nunc dicuntur, *Polenza, Alba, Aste, Acqui* sive *Aich, Tortona, Voghera*.

Liguribus jungebantur Taurini inter Padi lxxvum ripam, Alpium radices,

ces & Orgum fluvium. Caput gentis olim Augusta Taurinorum, nunc vulgo *Turino*.

His finitimi erant Cottii & Ideonni, Regulorum regna in Alpibus. Cottiani regni caput fuit Segusio, sive Segusium, nunc *Susa*.

His iterum continuabantur Salassi, in valle quam Duria amnis mediam fecat. Horum caput Augusta Prætoria, nunc vulgo *Aosta*; inde Eporedia, nunc *Iurea*.

Salassis contermini erant porro Lepontii, circa lacum Verbanum, vulgo nunc *Lago Maggiore*, & flumina quæ is recipit. Caput fuit Oscela, vulgo nunc ad Tosam amnem *Domo d'Oscela*.

Lepontios sequebantur in Alpibus Euganei inter Larium sive Comensem lacum, & Athesim fluvium. horum opida fuere, Anaunia sive Anonium, Sarraca, & Vannia, vulgo nunc *Casèl Nàn*, sive *Nòn*; *Sarca* & *Civida* ad Ollium fluvium: dein Clavenna; & item Tellium in Valle Tellina. Nobilissimi Euganeorum populi fuere, Sarunetes, in vallibus Clavennensi & Tellina; Venones, ad ortus Athesis amnis; Camuni, nunc *Val Camonica*, ad Ollium fluvium; Triumplini, sive Trumplini, nunc *Val Troppia*, ad Melam amnem. Supra Euga-

Euganeos fuere Rhati, duce Rhato ex
Tuscis, quum hi pellerentur Circumpada-
dana regione à Gallis, orti. Fines ha-
buere à Rheni fontibus ad fontes usque
Dravi amnis, in Danubium defluentis.
Caput eorum Tridentum, nunc vulgo
Trento. Reliqua opida clariora, Curia,
vulgo nunc *Châr*, Italis *Coira*; Feltria, Be-
lunum, nunc *Feltre*, *Belluno*. At Verona,
celeberrima omni ævo urbs, ab Euganeis
simul & Rhatis condita fuit.

Rhatis ab ortu Solis proximi fuere
Veneti; quos fabulosa Græcorum an-
tiquitas ex Paphlagonum ad Pontum
Euxinum gente, Duce Antenore à
Troia excidio huc deduxit. Alii verius
Illyricum fecere populum. Euganeo-
rum, qui inde in Alpeis secesserunt, oc-
cuparunt agrum ad mare Hadriaticum,
inter Padum amnem & Timavi fon-
teis. Caput Venetorum Patavium, nunc
Padova, ab Antenore Troiano condi-
tum vel auctum. Inde opida celebra,
Atria sive Adria, nunc *Adri*, à Tuscis
quondam conditum; unde mari seu
sinui Adriatico cognomen; tum Ateste,
nunc *Este*: Vicentia, nunc *Vicenza*: &
Alatinum; ex quo præter nomen & re-
mnia quædam ruinarum vestigia apud
Silim fluvium nihil nunc reliquum est.
Hiæ sequebantur Tarvisium, Opiter-
gium;

gium; nunc *Treviso* & *Oderzo*: & *Concordia*, cujus nomen manet.

Reliquam hinc Euganeorum seu Venetorum oram ad Formionem usque amnem, qui nunc *Risano* est, apud opidum *Capo d'Istria*, Carnorum postea obtinuit populus. Urbs heic, quondam potens atque ingens inter primas Italiae, *Aquileia*, nunc *Aquileá*, deserta plane. Inde clara opida, Forum Julii, nunc vulgo *Cividad di Friuli*; *Julium Carnicum*, nunc *Zuglio*, in ruinis inter *Tilavemptum* fluvium & *Alpeis*; *Vedinum*, vulgo Germanis nunc *Weiden*, *Italis Udene*. Circa *Venzonum* *Noreia* fuit *Tauriscorum* urbs, qui inde postea *Nozici* trans *Alpeis* dicti. *Tergeste* item, vulgo nunc *Trieste*, clara olim *Histrorum* primum urbs, post *Romanorum* fuit colonia, Carnorum provinciae attributa. Sed imprimis celebratus in hac ora fuit *Græcis* pariter ac *Latinis* monumentis *Timavus* amnis, inter *Aquileiam* & *Tergeste*, septem capitibus exoriens, uno ostio post mille haud amplius passus in mare emissus.

Post Carnos igitur est *Histria*, & populi *Histri*. Regio ceu peninsula inter *Formionem* & *Arsum* amneis in mare procurrat. Caput gentis fuit *Pola*, à *Colchis*, *Jafonem* & *Medeam* persequentibus,

bus, olim condita. Inde celebra opida,
Parentium & Ægida, nunc *Parento &*
Cabo d' Istria: item Nefactium ad Arfiam
fluvium, nunc *Castel Nuovo*.

C A P. XXV.

De Gallis Cisalpinis.

G Allicæ gentes trans Padum fuere Li-
byci, Lævi, Insubres, Orobii, Ceno-
mani. Libycorum caput fuere Vercellæ,
nunc *Vercelli*. Lævorum, Ticinum, nunc
Pavia; eorundem fuit Novaria, nunc
Novara. Insubres omnium Gallicarum
in Italia gentium fuere validissimi. Ca-
put eorum Mediolanum, vulgo nunc
Italis *Milan*, German. *Meiland*. Opida
hinc clara, Laus Pompeia, nunc *Lodi*;
Forum Diuguntorum, nunc *Crema*; Mo-
guntiacum sive Modicia, nunc *Monza*.
Orobiorum fuere, Comum, Bergomum,
Forum Licinii; nunc vulgo, *Como*, *Ber-*
gamo, *Berlasina*. Ultra Insubres, Oro-
bioſque, incoluere ad Venetiam usque
Cenomani; quorum caput Brixia, nunc
Brescia sive *Bressa*. Præterea celeberrimæ
urbes, Cremona & Mantua, à Tuscis
quondam condita. At cis Padum Gallici
populi fuere, Ananes, Boii, Senones.
Ananes Liguriæ continuabantur circa
Placentiam, Romanorum coloniam,

vulgo nunc *Piacenza*. Inde sequebantur
 Eoii, secundum Insubres maxima po-
 tentissimaque Gallorum Italicorum
 gens. Caput eorum fuit Bononia, nunc
 vulgo *Bologna*; Belsina ante dicta, cum
 caput Etruscorum esset. Inde opida no-
 bilia, Parma, Brixellum, Regium, Lepi-
 di, Mutina, Forum Cornelii, Faventia,
 Forum Livii; quæ nunc vulgo, *Parma*,
Brissello, *Reggio*, *Modena*, *Imola*, *Faenza*,
Forli. Postremi Gallorum in Italia fuere
 Senones, inter Ravennam & Æsim flu-
 men, quod nunc *Iesi*, prope Anconam,
 partem Umbrorum agri incolentes. Ca-
 put heic gentis constituere Senam Galli-
 cam, sive Senogalliam, vulgo *Sinigaglia*.
 Reliqua hujus oræ opida in Umbris di-
 cemur.

C A P. XXVI.

Etruria & Umbria.

G Allia Togata jungebatur à me-
 die Etruria, sub Apennino monte.
 Ejus incolæ Etrusci sive Tusci; Græcis
 Tyrrheni dicti. Sed horum prima sedes
 fuit, ut ante dictum, trans Apenninum,
 ab utraque Padi ripa; unde à Gallis ex-
 pulsæ, intra Apenninum, mare Inferum,
 & Tiberim Macramque amneis, conse-
 derunt, duodecim urbibus, totidem-
 que Principatibus inter se constitutis.

Urbium nomina hæc sunt; Veii, Volfinii, Clusium, Perugia, Crotona, Arretium, Falerii, Volaterræ, Vetulonii, Rusellæ, Tarquinii, Cære. Ex his hodieque extant, nominaque vulgaria habent ista; *Bolsena, Chiusi, Perugia, Crotona, Arezzo, Cività Castellana, Volterra, Cerveteri*. Reliquarum Veii ad XII lapidem ab urbe Roma fuere, circa opidum nunc *Scrofano*; Vetulonii fuere prope litus inter *Plombinum & Massam*, opida: vulgo nunc dicitur *Bagni di Roselle*, id est, Aquæ Rosellarum. Tarquiniorum vestigia jacent supra Cornetum opidum.

Celebres præterea urbes in Etruria fuerunt, in litore, Luna, trans Macram fluv., sed Etruscorum tamen opidum, portu nobile, nunc *l'Erici*; inde *Pisæ*, nunc *Pisa*; Portus Liburnus, sive Hercules Liburnus, nunc *Livorno*; Populonia, cujus vestigia extant prope *Plombinum*; Telamon, nunc *Telamone*; Cosa, nunc *Ansidonia*; Gravisæ, quondam infra Cornetum; Centum Cellæ, nunc *Civita Vecchia*; & Alsiium, nunc *Palo*.

Intus in mediterraneo, Nepete, Sutrium, Falerii Faliscorum, Fanum Volturnæ, Hortanum; quæ vulgo nunc, *Nepes, Sutri, Cività Castellana, Viterbo*,

& Horti. Inde Herbanum : quæ postea Urbs Vetus, nunc *Orvieto*. Suana & Saturnia, Senæ, Florentia, Pistoria, Luca, nomina antiqua retinent.

Umbria.

Tuscis jungebantur ad Tiberim fluv. Umbri. Sed hi ab initio ad utrumque mare late incoluerunt. unde fluvius, mediam postea Etruriam secans, Umbro olim, nunc *Umbrone*. Ab Infero mari eos rejecerunt Etrusci; à Supero Senones Galli. At his à Romanis delictis, Umbris fines fuere in Romano Imperio ab Austro, Nar amnis, vulgo *Nera*, in Tiberim confluens; ab Occasu, Tiberis, & trans Apenninum Bedesis, nunc *Ronco*, apud Ravennam mare Hadriaticum petens; à Septemtrionibus, ipsum hoc mare; ab Ortu, *Æsis* fluvius, & inde linea ducta ad Naris fonteis.

Urbes in ora Hadriatici sinus, Ravenna, Ariminum, Pisaurum, Fanum Fortunæ, & Sena Gallica, supra dicta: nomina vulgaria nunc sunt, *Ravenna*, *Rimino*, *Pesaro*, *Fano*, *Sinigaglia*. Intus, *Cæsena*, *Sassina*, *Urbino*, *Sentinum*, *Æsis*, *Camerinum*; vulgo nunc, *Cesena*, *Sarfina*, *Urbino*, *Sentino*, *Iesi*, *Camerino*. Cis Apenninum, *Iguvium*, *Mevanja*, *Spoletium*, *Tifernum*, *Nuceria*,

ceria, Camellaria, Assisium, Hispellum, Fulginium, Tuder, Interamnium, Narnia, Ameria, & citra Narem Ocriculi: quæ vulgo nunc, *Augubio*, *Bevagna*, *Spoleti*, *Città di Castello*, *Nocera*, *Assisi*, *Ispello*, *Fuligno*, *Fodi*, *Terani*, sive *Terni*, *Narni*, *Amelia*, *Otricoli*.

CAP. XXVII.

De Sabinis & Latio.

I Nfra Umbros, ad mare usque, antiquissimis temporibus incolere Siculi; à quorum Rege Italo hæc regio primum dicta est Italia; quæ deinde ab Aboriginibus, pulsus inde Siculis, Saturnia vocata est, & mox item Latium: unde Aboriginibus novum nomen Latini. Sed in partem antiqui Latii postea successerunt Sabini, inter Narem & Anienem, quorum hic *Teverone* dicitur. Caput Sabinorum fuit Reate, nunc *Rieti*; & ante hanc Cures, nunc *il Vecovio di Sabina*, cœnobium, cum ingentibus veteris urbis reliquiis. hinc Romani dicti fuere Quirites. Reliqua opida celebria sunt, *Nursia*, nunc *Norcia*: *Cutiliæ*, cujus ruina prope opidum *Cività Ducale*; *Amiternum*, cujus vestigia prope Aquilam. Inde *Eretum* & *Nomentum*, prope *Anienem*,

vulgo nunc *Monte Ereondo & Lamentario*.

Sub Sabinis itaque juxta Tuscos fuere Latini, non totius Italiae solum, sed & Orbis universi gens nobilissima. Terra eorum Latium dicta, arctis initio finibus inclusa, ab Aniene ac Tiberi ad Circaum usque promontorium, quod vulgo nunc est *Circelli*. At postquam finitimi etiam populi, Aequi, Hernici, Volsci, & Ausones, sub eodem Latinorum nomine computati sunt, finis novi Latii fuit *Liris amnis*, vulgo nunc *Garigliano*.

Caput Latii omni aëvo fuit Roma, urbs, ab Aboriginibus, qui antea Oenotrii dicebantur, cum ex Graecia in Italiam advenissent, condita; ab Aeneae postetis, ut tradunt, aucta: urbium sane Regina, orbisque terrarum caput ac domina. Reliqua opida, antiquitate & claritudine, praecipua fuere, Tibur, nunc *Tivoli*; Praeneste, nunc *Pilestrina*; Gabii, medio inter Praeneste & Romam itinere quondam; Tusculum, nunc *Frascati*; Aricia, nunc *l'Aricia*; Lanuvium, nunc *Città Lavmia*; Alba longa, inter Albanum quondam montem & Lacum; & Albæ mater Lavinium, prope litus, nunc *Patrica*; inde Laurentum, nunc *Paterno*; & tandem Ostia, ab Ostiis Tiberinis nomen habens. Circa
Anic-

Anienis Tiberisque confluentes, opida, Antemnæ, Collatia, Fidenæ, in tenuibus incertisque vestigiis ostenduntur. Rutuli pars fuere Latinorum; caput eorum Ardea.

In Æquis fuere Carseoli five Catfula, nunc *Arsuli*; & Valeria, quæ & Varia, nunc *Vico Varo*; tum Sublaqueum, nunc *Suliaca*; Algidum, in Algido monte & nemore, nunc *Selva d' Aglieri*.

Hernicorum fuere, Anagnia, Alanium, Veruli, Ferentinum. nunc *Anagni, Alatri, Veroli, Ferentino*, dicta.

Sub Hernicis ad mare fuerunt Volsci, opida eorum in litore Antium, Circæi, Tarracina, quod antea Anxur. intus statim celeberrimus Pomtinus ager, & Pomtinæ paludes, à capite olim Volscorum Suefla Pometia dictæ. inde Velitræ, Cora, Norba, Privernum, Setia, Signia, Sulmo, Frosino, Fabrateria, Aquinum, Casinum, Atina, Arpinum, Arx, Sora: vulgo nunc dicuntur, *Belitri, Cora, Norma, Piperno, Sezza, Segni, Sermonetta, Frascona, Favaterra, Aquino, Monte Cassino, Atina, Arpino, Arce, Sora*. At Fregellæ, nunc *Ponto Ceruo* est; & Interamna, *l'Isola* nunc dicta.

Aufonum fuere, Caieta, Fundi, Formiæ: nunc vulgo dicuntur, *Gaëta, Fondi, Mola*.

C A P. XXVIII.

*Picentes, Vestini, Marrucini, Peligni, Marss,
Frentani, Samnites, Hirpini.*

Utra Apenninum rursus juxta Sabi-
nos & Umbros, fuere Picentes, in-
ter Æsim & Aternum amneis: quorum
hic nunc *Pescára* dicitur. Regio eorum
vocabatur Picenum. gens à Sabinis fer-
tur orta. Opida in litore, Ancona,
Græcorum colonia, à Syracusanis con-
dita; Castrum novum, nunc *Flaviano*;
Castellum Truentinum, ad Truentum
annem. Intus Auximum, nunc *Osmo*;
Septempeda, nunc *S. Severino*; Tollen-
tinum, firmum Picenum, & Asculum
Picenum, Interamnium, Atria; quæ
nunc, *Tollentino, Fermo, Ascoli, Téramo,
Atri*. Picentibus continuabantur Ve-
stini, quorum opida Angulus & Pinna,
vulgo nunc *Civita di Sant Angelo*, & *Ci-
vita di Penna*; Avia sive Avella, nunc
est *Aquila*.

Vestinis ad mare contermini erant
Marrucini, quorum opidum Teate,
nunc *Tieti & Chieti*.

Marrucinis simul & Vestinis finitimi
erant Peligni, quorum caput olim Cor-
finium, nunc destructum; deinde Sul-
mo, nunc *Sulmona*.

Pelignis & Vestinis in mediterraneo
con-

Introduct. Geograph. Lib. III. 173
continuabantur Marti. quorum Alba
Fucentis, ad Fucinum lacum; quæ ho-
dieque nomen antiquum in ruinis re-
tinet; vulgo *Albe*, & *Albi* dicta: & Mar-
rubium, nunc *Moréa*.

Rursus in litore ultra Marrucinos
& Pelignos incolebant Frentani; quo-
rum opida, Ortona, Anxanum, Histo-
nium; nunc *Ortona*, *Lanzano*, *Guasto*
d' Amone.

Infra Frentanos fuere Samnites, Sa-
belli etiam dicti, à Sabinis orti: & à
Samnitibus orti Hirpini. Illorum regio
Samnium; in quo opida, Bovianum,
Æsernia, Sæpinum, Allifæ, Telesia;
nunc vulgo *Boiano*, *Isernia*, *Sepino*, *Alisi*,
Telesè. Horum opida Beneventum, E-
qus Tuticus, Abellinum, Compsa;
nunc *Benivento*, *Ariano*, *Avellino*, *Conza*.

C A P. XXIX.

*De Campania & Picentinis, Apulia,
Calabria.*

Juxta Samnites Hirpinosque ad mare
Inferum erat Campania, vulgo nunc
Terra di Lavoro, in qua summum Li-
beri patris cum Cerere certamen. Opi-
da in litore, Linternum, Scipionis Afri-
ciani voluntario exilio clarum; nunc
vulgo *la Torre di Eatria*: *Baixa*, de-
licia,

licia, an corruptela populæ Romani: Misenum, nunc *Monte Miseno*; statio quondam classis Romanæ ad Inferum mare: Puteoli, *Puzzuolo*, portus ad hoc mare totius Italiæ celeberrimus: Neapolis, Parthenope ante dicta, nunc *Napoli*; literarum studiis Ciceronis Virgiliique ætate clara: Herculanium, vulgo *Torre di Greco*; & Pompeii, vulgo *Scafati*; Vesuvii montis incendio nota opida. Inde Surrentum, nunc *Sorrento*. Intus in mediterraneo, unde Campaniæ nomen, Capua, à Tuscis condita; æmula quondam Romæ, atque ob id ipsum perditæ. nunc ruinæ ejus visuntur duobus amplius millibus passuum à Nova Capua. Suesia Aurunca, nunc *Sessa*; Venafrum, nunc *Venafri*; Casilinum, nunc *Nova Capua*, ad Vulturum amnem: Teanum Sidicinum, nunc *Tiano*; Calatia, nunc *Caiazzo*; Cales, *Calvi*; Atella, nunc *Aversa*; Acerræ, nunc *Acerra*; Nola, nomen retinens; Nuceria, nunc *Nocera*.

Juxta Campanos fuere Picentini, à Surrento, sive Minervæ promontorio, ad Silarum usque amnem; pars quondam Picentium, huc à Romanis à Superomari traducti. Caput eorum Salernum, vulgo *Salerno*.

Apulia, Calabria.

Juxta Frentanos, Samnites atque Hirpinos fuere Apuli, quorum regio Apulia, longissimo tractu à Frentone fluvio, vulgo nunc *Fortore*, ad fauces usque Adriatici maris excurrens. Divisa fuit in treis parteis. Daunia dicebatur à Frentone ad Aufidum amnem, vulgo nunc *Lofanto*: inde ad Brundisium, & Tarentum, Peucecia; cujus partem Pediculi incoluere. hinc reliquum sub peninsulæ forma tenuere Messapii. Sed Messapia, post dicta fuit Calabria, & incolæ Calabri. Calabriae rursus dimidia pars, Tarentino simul contermina, Salentinorum fuit regio. Atque tum Apulia proprie dicta consistebat inter Frentanos & Calabriam. Opida in Apulia fuere clara, Teanum Apulum, nunc exiguum murorum vestigium dicitur, Civitate vulgo: *Gerion* nunc *Tragonara*; Sipuntum, nunc *Siponto*; Luceria, nunc *Lucera*; Æquulanum, nunc *Troia*; Arpi, cujus ruinæ apud *Foggiam* opidum; Asculum Apulum, nunc *Ascoli*; Venusia, Horatio alumno nobilis, nunc *Venosa*; Acherontia, nunc *Acirenta*; Canusium, nunc *Canosa*; & clade Romanorum insignis vicus, Cannæ, nunc *Canna*; Salapia,

lapia, *Salpe*; *Rubi*, *Ruvo*; *Butunti*, nunc *Bitonto*; *Barium*, *Bari*; *Egnatia*, nunc *Terre d'Anazzo*.

In Calabria *Brundisium*, trajectu in *Græciam* olim clara, nunc *Brindisi*; *Hydruntum*, *Otranto*; *Castrum Minervæ*, *Castro*; *Callipolis*, *Gallipoli*; & omnium clarissima *Tarentum*, *Taranto*. Intus in peninsula, *Neritum*, *Nardo*; *Aletium*, *Lezze*: & prope hanc quondam *Rudia*, *Ennio* cive nobile opidum.

C A P. XXX.

De Lucanis, Brutiis, & Magna Græcia.

INfra *Apulos*, *Hirpinos* atque *Picentinos*, ad utrumque mare fuere *Lucani*, & ipsi à *Samnitibus* orti duce *Lucio*: sineis habuere ad *Laum* & *Sybarim* usque amneis: quorum hic in *Tarentino* sinu, nunc vulgo dicitur *Corbile*; ille ad mare *Inferum*, *Laino*. *Opida* in litore hæc, *Pæstum*, *Græcis* *Posidonia* adpellatum, nunc, in ruinis, *Pesto*; *Velia*, nunc *Pisciotta*; celebris quondam portus; *Buxentum*, nunc *PolICASTRO*; à *Tarentino* sinu *Metapontum*, nunc *Torre di Mare*; *Heraclea*, ante *Siris* dicta, nunc, in vestigio ruinarum, *Policore*; *Sybatis*, postea *Thurii*, ac tandem *Copia*, urbs dicta, inter *Syba-*

Sybarim Crathimque amneis non ex-
stat. Intus Potentia: nunc *Potenza*; Gru-
mentum, nunc *Clarimonte*.

Post Lucanos extimum Italiae, ad
fretum usque Siculum, angulum te-
nuere Brutii, à Lucanis orti. Opida in
litore versus occasum, Cerilli, nunc *Ci-
rella*; Clampetia, nunc *Amantea*; Tem-
sa sive Tempsa, cujus situs fuit prope
speculam maritimam, cui nomen vul-
gare *Torre Loppa*; Terina, nunc *Nocera*;
Lametia, nunc *Santa Eufemia*; Scyl-
laeum, in cervice Scyllae scopuli, nunc
Sciglio; & ultra fretum, Rhegium, nunc
Reggio; ab altero mari, Locri, cognomi-
ne Epizephyrii, nunc *Ierace*; Caulonia,
nunc *Castel Vetri*; Scylacium, nunc
Squillaci; Croto, nunc *Crotone*; Petelia,
nunc *Belicastro*; Ruscianum, nunc *Ros-
sano*. Intus caput Brutiorum Consen-
tia, nunc *Consenza*; & haud procul inde
versus Septentrionem, quondam Pan-
dofia, cum Acheronte fluv.: qua duo
nomina cum Alexander, Epirotarum
Rex, in Epiro ancipiti oraculo monitus
fatalia evitare vellet, heic in eadem in-
cidit atque perit. Fuit praeterea potens
quondam civitas Hipponium, Roma-
nis Vibo Valentia dictum, nunc *Monte
Leone*.

Atque haecenus populos enarravi-
mus.

mus, qui universam Italiam olim incoluerunt præcipuasque eorum urbeis recensuimus. Ceterum quum Græci oranem fere oram-maritimam, Coloniis suis è Græcia deductis, obsiderent, ipsa hæc terra, unà cum Sicilia, dicta est Magna Græcia. duravitque hoc nomen multis seculis, donec inter fratrum Siculum constitit & Tarentum; quæ pars Italiæ litoris postea proprie eo nomine indigitata est, testibus Cicerone, Plinio, Ptolemao, & aliis.

C A P. XXXI.

De fluvio Italia.

Fluviorum princeps Italiæ est Padus, vulgo *Po*, nulli æquum claritate inferior, Græcis Eridanus dictus; ac Phaëthontis, ut fabulata est antiquitas, pœna illustratus. Egremio Vesuli, celsissimi inter Alpium juga montis, profluens, triginta amplius flumina, lacusque immensos, septem ostiis, quæ septem maria perhibebantur, in mare Adriaticum defert. Fluminum nobiliora sunt, ex Alpibus orta, Duria, nunc *Dora*; Sessites, *Sessia*; Ticinum, *Tesino*, lacum Verbanum, nunc *lago Maggiore*, transiens; Addua nunc *Ad-da*, Lariæ lacum, nunc *lago di Como*, perfluens: Ollius, nunc *Oglio*, lacum Sebi-

Sebinum, nunc *lago d'Isèo*, transiens;
Mincias, nunc *Menzo*, lacum Benacum,
nunc *lago di Garda*, transmittens. At
à dextra ripa recipit idem Padus ex A-
penninis jugis, Tanarum, nunc *Tanaro*;
Trebiam, qui nomen servat, Romano-
rum clade illustrem; & Rhenum Bono-
niensem, vulgo *Reno*.

Ex Alpibus item profluit Athesis, Ita-
lis nunc *Adese*; German. autem *Ethsche*.
Reliqua quæ sequuntur, cuncta Apen-
ninus fundit: quorum Arnus, vulgo
Arno, Florentiam ac Pisas perfluit; Tibe-
ris, quem urbs Roma Romæque condi-
tor Romulus, totius terrarum orbis il-
lustrissimum fecerunt, à dextra ripa Cla-
nim, vulgo *Chiana*, à sinistra Narem,
vulgo *Nera*, atque Anienem, nunc *Te-
verone*, in mare Inferum desert.

Inter Latium & Campaniam est Li-
ris, nunc *Garigliano*; in ipsa Campania
Vulturinus, *Volturno*; inter Picentinos
as Lucanos Silarus, *Silaro*. In Magna
Græcia Sybaris, nunc *Cochile*; & Crathis,
Crati; in Apulia Aufidus, nunc *Lofante*,
Romanorum sinistra pugna adversus
Annibalem nobilitatus. Inter Præcutios
& Picenum Aternus, nunc *Pescara*. In
Gallis Senonibus Metaurus, nunc *Me-
tro*; Hasdrubalis, fratris Annibalis, clade
atque interitu insignitus.

Alpes Italiam à Gallia, Vindelicia, Norico ac Pannonia submovent. Initium earum à Vadis Sabatiis: finis ad Flanaticum sinum, vulgo *Golfo di Carnaro*; & Colapis vulgo *di Kulpe*, fluminis fonteis. Dividuntur in varias partes atque nomina. A Vadis Sabatiis ad Vari amnis fontes, qua Ligustico mari objacent, maritimæ cognominantur: hinc ad Segusium usque, vulgo *Susa*, Cotticæ: inde ad S. Bernardum minorem, Graicæ: dein ad usque S. Gothardum, Penninæ: his continuantur Rhæticae ad Plavis usque fontem: quarum pars Tridentinæ perhibentur, supra Tridentum. His junguntur ad Doblacum usque Noricæ, supra Tilavemptum amnem, vulgo *Taiamento*: inde jam Carnicæ supra Carnos, usque ad Savi fontes: moxque ultimæ, ad Colapis fonteis usque, Pannonicæ, eadem & Julicæ dictæ. Sunt tamen qui supra Dalmatiam Alpium nomen protendant, ubi Dalmaticas dici volunt: aliique in Thraciam & Pontum usque. Sed prior finis ad Colapis fontes à plezisque receptus est.

Ceterum intus in Italia Apenninus, mons amplissimus, Alpibus ad Vada Sabatiis

Sabatia annexus, perpetuis jugis lunatoque cursu ad Siculum fretum Leucopetramque promontorium tendens, Italiam quasi mediam secat. Prope Sufsam, Liris fluminis sinistra ripa prætexitur Massicus mons: hinc inter Baias & Puteolos est Gaurus. supra Capuam, est Tifata mons, vulgo *Monte di Capua*. Ultra Neapolim Nolæ vicinus est Vesuvius, nunc *Monte di Somma*, ignium eruptione ac Plinii interitu clarus. In Apulia est Garganus, in mare Superum ingenti promontorio excurrens; nunc *Monte di S. Angelo*.

C A P. XXXIII.

De variis Italia incolis.

TERRAM Italicam à freto Siculo ad Alpes usque porrectam qui ab initio habuerint mortales, parum in tanta temporum longinquitate comperitum est: nec constat, unus post inundationem terrarum ab urbe Babylonica profectus in dispersione gentium populus hanc regionem occupaverit omnem, unumque universæ nomen imposuerit; an aliæ subinde atque aliæ in terras cultoribus vacuas invecæ gentes, suis quæque sedibus vocabula dederint diversa. Sane varii, atque genere plane diversi, in ea memorantur aucto-

M 3 ribus

ribus populi. quorum antiquissimi sunt
 isti: Auſones, Brutiorum Lucanorum-
 que agrum quondam tenentes: hinc
 Opici ſive Oſci, in Sannio atque Cam-
 pania: Siculi, in Sabinis & Latio, Umbri
 ad utrumque mare; ad Inferum, in par-
 te Tuſcia inter Tiberim & Umbrorum
 amneis. Inde Tuſci ad Alpeis uſque:
 juxta hos Ligures in Galliam uſque ad
 Rhodanum extenſi. Ultra Tuſcos Ve-
 neti: quos alii à proximo Illyrico, alii
 ab Hænetis, Paphlagonica gente, ortos
 tradiderunt. Tuſcos expulerunt inter
 Alpeis & Apenninum ſupra dicti Galli:
 Umbros ab Infero mari removerunt
 Tuſci. Græca gens ab Arcadia Duce
 Oenotro profecti, unde dicti Oenotrii,
 primum Auſones ſupradictis ſedibus
 pepulerunt, ulterioraque verſus Septem-
 trionem Italiæ, circa Vulturum Li-
 giumque amneis, petere coëgerunt: nec
 ea terrarum parte contenti, mox Sicu-
 los etiam ſedibus ejecerunt, jam tum
 mutato nomine Aborigenes dicti. Sed
 cum ſolum, quod tum occupaverant,
 Latium vocaretur, mutato jam iterum
 vocabulo, Latinos inde ſeſe adpella-
 runt. Sabini Opicorum fuere proge-
 nies; genueruntque ipſi ex ſeſe Picen-
 tes, Veſtinos, Marſos, Pelignos, Fren-
 tanos, Marrucinos, Sannites, quorum
 hi

hi postea Hirpinos, Campanos, Lucanos, atque Brutios condiderunt. Intermittim Græcorum nationes, aliæ aliis temporibus in Italiam investæ, urbes in ea passim condiderunt, suisque coloniis, ut supra dictum est, omnem oram maritimam Superi Inferique maris impleverunt. Hinc Italia una cum Sicilia, ut ex Strabone & Trogo liquet, Magna Græcia adpellata fuit. At cum alii populi aliis ex locis Græcos expellerent, maxime vero Lucani eam partem, quam de suo nomine Lucaniam dixerunt, oppressis illis, occuparent, & ab his orti Brutii Brutiam; paulatim Græcum nomen per Italiam imminui coepit; donec in ea parte consisteret, quæ tum Magna Græcia, nunc Calabria superior, dicitur.

At postquam Romanorum crevit potentia, tota tandem Italia horum armis subjugata est; stetitque sub Romæ urbis Imperio, regionibus ac populis supra explicatis distincta, ad Honorii Imperatoris usque tempestatem. Exhinc alii aliique subinde, Gothi, Vandali, Heruli, Germanicæ gentes, tum Hunni, superatis Alpium jugis, totam invadentes, in varia regna atque imperia distribuerunt. His tandem à Ducibus Justiniani. Imp. pulsus, Exarchatus

in Italia magistratus constitutus est, cujus sedes Ravenna; Roma tum in ruinis jacente. Ultimi hinc Longobardi, expugnata Ravenna, regnum in Togata Gallia constituerunt, quod etiam nunc de gentis vocabulo corrupte *Lombardia*, quasi Longobardia, adpellatur. Hos tandem debellavit Pipinus, Franciæ Rex, à Pontifice Romano contra eos in Italiam vocatus.

C A P. XXXIV.

De novissima Italia divisione.

POSTquam Imperii Romani dignitas atque sedes in Germaniam delata est, Italia varie ab aliis aliisque divexata, atque in varios titulos atque dominia discerpta est. Hinc novissimæ divisionis regiones nunc sunt, Histriæ Marchionatus, Fori Julii Ducatus, & haud exigua Italiæ portio Lombardia, sub qua Marchia Tarvisiana, Ducatus Mantuanus, Ducatus Mediolanensis, Tirolis Comitatus dimidia pars, Grisones in ipsis Alpibus, & his contermini Helvetiorum stipendiarii, Pedemontium, Ducatus Montis-Ferrati, Parmensis Ducatus, Romania sive Romaniola, Marchia Anconitana: jamque extra Lombardiam, Ager Genuensis, Tuscia, in qua Patrimonium D. Petri, Tiberis dextræ
ripæ

ripæ adfixum; Ducatus Spoletanus, Ager Romanus; inde Regnum Neapolitanum, inque eo regiones Aprutium, Apulia, Laborinus Ager, Basilicata, Calabria duæ, Ager Baritanus, & Ager Hydruntinus.

At eandem Italiam in partes singulis Dominiis distinxeris hoc modo:

I. Dominium est Hispaniarum Regis, sub quo Regnum Neapolitanum, Ducatus Mediolanensis, ac quædam opida in Tusciæ litore; insulæque Italiæ adjacentes, Sicilia & Sardinia.

II. Pontificis Romani, sub quo Ager Romanus, Patrimonium D. Petri, Ducatus Spoletanus, Marchia Anconitana, Romaniola, & urbs in Agro Neapolitano Beneventum.

III. Venetæ Reipublicæ; sub qua Histria, Forum Julii, Marchia Tarvisiana, & inde Lombardiæ pars ad usque Bergomum.

IV. Magni Ducis Tusciæ, in Tuscia.

V. Genuensis Reipublicæ; sub qua Liguria, intra Apenninum & Ligusticum mare, ac portiuncula Tusciæ, Liguriæ proxima; cum Insula Corsica.

VI. Ducis Parmensis, in Lombardia Cispadana.

VII. Ducis Sabaudia, sub quo Pedemontium.

M 5 VIII. Hel-

VIII. Helvetiorum, supra lacum Verbanum & Larium.

IX. Rhetorum, sive Grifonum, in Alpibus.

X. Archiducum Austriae, in Comitatu Tirolensi, ubi Tridentum, & in partibus Alpibus Fori Julii ac Histriae.

XI. Ducis Mantuani, in Ducatibus Mantuae ac Montis-Ferrati.

XII. Ducis Mutinensis.

XIII. Ducis Urbinate.

XIV. Civitatis Lucensis, in urbe Luca.

XV. Comitum Mirandulani.

C A P. XXXV.

Histria, Forum Iulium, Marchia Tarvisiana, Grifones, Helvetiorum stipendiarii, & Pedemontium.

NOVissima Italiae divisione tradita, singulas partes inspicere haud pigeat. Prima ab Aetna amne est Histria, Germ. *Istereich* dicta. Opida nunc clariora sunt: Pola, Parentium, & Caput Histriae, vulgo *Capo d'Istria*.

Forum Iulium, vulgo Friuli, & Patria di Friuli.

Fori Julii caput est Vedinum, nunc *Udene*, Reliqua opida clara sunt: *Cividada di Friuli*, *Tergestum*, *Gradiscia*, ac nuper à Venetis condita *Palma*, egregium

gium Fori Julii atque Italiae ab hac parte propugnaculum. Ceterum est in Foro Julio Austriacae ditionis Palatinatus Goriciensis, cujus caput *Goricia*, opidum satis nobile.

Marchia Tarvisiana.

Cognominatur Marchia haec ab Tarvisio, vulgo *Treviso*, splendida urbe. At princeps non modo Marchiae Tarvisianae, sed totius facile Italiae, urbs est Venetiae, in ipso solo, palis superstructa, emporium toto orbe terrarum celeberrimum, ac respubl. potentissima, magnificis aedificiis splendens, ac templo D. Marci, atque armamentario, maxime conspicua.

Patavium, urbs spatiosa magis quam populosa, Academia totius Europae celeberrima maxime gloriatur: de cetero munitissima.

Verona ampla, splendida, magnifica ac populosa, amphitheatri reliquiis nota est. Vicentia, Equestris ordinis viris gratissimum domicilium.

Rhati, vulgo Grifones.

Grifones, quos Latine vulgato nomine *Rhatos*, Germ. *die Graupinter*, vocant; *Rheni*, *Oeni*, *Athesis* ac *Adudae* fonteis accolunt. Opida habent tenuia; quorum caput *Curia*, German.

Chur,

Chür, Ital. *Coira*, *Meyenfeld*, *Ilantz*. Sub Rhætis est Vallis Tellina, & Comitatus Clavennensis; cujus caput Clavenna, Germ. *Claven*, Ital. *Chiavenna*. In Valle Tellina sunt Sundrium, Tiranum, Pefclavium, Morbenium.

Helvetiorum stipendiarii.

Grifonibus contermini sunt Helvetiorum stipendiarii; quorum opida haud illepida, Lucanum, Locarnum & Bellifona.

Pedemontium.

Pedemontii Dominus est Dux Sabaudia. Caput provinciae ac Ducum Sabaudicorum sedes est Augusta Taurinorum, vulgo *Turino*. Reliqua opida clara, sunt, Vercellæ, Eporedia, Augusta Prætoria, Asta, Alba, Salutium & Nicæa, licet non magna, at incolis valida. Prope est Nicæensium portus, *Villa Franca*, turrem Ducis statio.

C A P. XXXVI.

Lombardia, & Genuensis Ager.

Lombardia Transpadana.

EA quæ nunc Lombardia proprie dicitur, pars est Italiae, urbium splendore, agrorumque cultu lætissima. Dividitur autem Pado amne in Cispadanam & Transpadanam. Transpadana

rursus disperitur in Ducatum Mediolanensem, Mantuanum, & Venetorum ditionem.

Mediolanensis Ducatus.

Caput est Mediolanum, unde Ducatus nomen ac dignitas; urbs magnitudine sua, arcis munitione, atque incolarum numerositate clarissima; armorum bellicorum officina tota Europa celeberrima. Secunda à Mediolano est Cremona, magnificis ædificiis superba. Sequuntur Comum, Pavia, Novaria; & in Cispadana Lombardia sub eadem ditione Alexandria ac Dertona.

Mantuanus Ducatus.

Mantua, quæ nomen Ducatus dedit, in palude vel lacu sita est, urbs amoenissima, sedes & domicilium nobilissimæ Gonzagarum familiæ.

Venetæ Ditionis in Lombardia.

Venetæ Ditionis sunt in Lombardia, Brixia, Bergomum, Crema & Peschiera, urbes celeberrimæ: quarum duæ posteriores munimina habent validissima.

Lombardia Cispadana.

In Lombardia Cispadana sunt Ducatus tres: Parmensis, Mutinensis, & Montisferratensis Ferrariensisque Ditionis loca.

Par-

Parmensis Ducatus.

Parmensis Ducatus caput est Parma, urbs egregia, illustrissima Farnesiorum familiae domicilium. Secunda est Placentia, illi nulla re, nisi dignitate, inferior.

Mutinenfis Ducatus.

Hujus caput est Mutina. Alterum ejus clarum opidum est Regium Lepidi.

Ager Genuensis, vulgo Riviera di Genova.

Caput regionis est Genua; urbs omnium Italicarum ædificiorum splendore ac magnificentia superbissima; quidpe in eo vico, qui novus, vulgo *strada nuova*, dicitur, nulla est domus, quin digna regem vel potentissimum excipere. Hujusmodi autem plures passim in urbe, maximeque in suburbiis, invenias, omni deliciarum genere, ut sunt Italorum ingenia, instructissimas. Ceterum Genuenses in Regis Hispaniarum clientela sunt. Secunda à Genua est *Savona*, lepida sane ac lauta. Sequuntur *Vintimiglia*, *Albenga*, & *Serezzana* in Tusco solo sita, egregio munimento ac militum præsidio.

Tuscia, Romaniola, Marchia Anconitana, Romanus ager, & Ducatus Spoletanus.

Tuscia, vulgo Toscana.

Tuscia, magni Ducatus titulo ad sublimem inter Italicas regiones dignitatem elata, caput habet ac Ducum secularem Florentiam, vulgo *Fiorenza*, vel *Firenze*, urbem, si unam Antverpiam excipias, totius Europæ pulcherrimam, exemplorum splendore maxime conspicuam. Libera atque opulenta fuit civitas, antequam Mediceorum familia principatum occuparet.

Luca, sui juris civitas, opulenta ac maxime splendida munitaque, Imperialis libertate gaudet. Haud procul maronora magna copia caduntur, totius Italix nobilissima.

Pisæ, libera quondam ac potens terræ marique civitas, nunc propemodum inopis deserta, Magno Etruriæ Duci paret. Livorno portui, vulgo *Livorno*, sive *Liorno*, & *Liorno*, ad antiquam claritatem hoc novum decus accedit, quod recens Magno Duce in summum splendorem restaurata est. Portus est in celeberrimis Italix haud postremus, Magni Ducis festu ac triremium statione insignis.

Plom-

Plombinum, Telamon, Orbitellum, & Portus Herculis, Hispani Regis Imperio subjecta opida, validis Hispanorum praesidiis custodiuntur.

Senæ, vulgo *Siena*, in medio ferme Tusciæ sita urbs, merito inter principes Italiæ connumeratur. Libera quondam ac latissimo territorio potens civitas; nunc Etruriæ Duci dicto audiens est.

Reliqua Tusciæ opida sunt, Aretium, Cortona, Volaterræ, Pira, Pistoria: quarum hæc inter amœnissimas Italiæ censetur. Pratum item & Poggium summorum deliciarum sunt loca.

Massa, olim Herculis Fanum, nunc novum Genuensis familiæ Ciborum opus, Principatus titulo censetur; opidum festivum ac amœnum.

Patrimonium D. Petri.

Etruriæ pars est Patrimonium D. Petri, à Machtilde, illustri muliere, Ecclesiæ Romanæ legatum; hinc vulgo *lo stato della Chiesa* indigitatur. Urbium in eo clarissimæ, Perugia, Orvietum, Aquapendens, Horti, Viterbum. Opidum in litore vetustissimum, quod quondam Centumcellæ, nunc *Cività Vecchia*, id est, Vetus Civitas, dicitur, portu egregio ac trirremium Pontificiarum statione nobile est. Bracianum ad Sabatinum

lacum, illustrissimæ Urfinorum familiæ
Ducatus est.

Romaniola, vulgo Romagna.

Romaniolæ fines sunt intra Foliam
amnem, montem Apenninum, Pana-
rum flumen & Padi extremum versus
Septentriones alveum. Urbium clarif-
sima ac celeberrima est Bononia, ædi-
fiorum splendore ac magnificentia in-
primis censenda. Sequuntur Ravenna
ac Ferrara. Hæc suum nuper habuit
Ducem: at nunc Romanæ Ecclesiæ sub-
iecta. Inde Ariminum, Cesena, Fav-
entia, Imola, egregia atque haud ignobilia
oppida.

*Marchia Anconitana, Ducatus
Urbinas.*

Urbium in Anconitana regione opu-
lentissima est Firmum. At portu cele-
berrimi notissima Ancona. Cetera loca no-
tatu digna, Æsis, vulgo *Iesi*, Macerata.
Hinc in Ducatu Urbinati Urbinum, Fa-
rentinum, Senogallia, S. Leo, Forum Sem-
pronii.

*Romanus Ager, vulgo Campagna
di Roma.*

Princeps Agri Romani est Roma;
Orbis terræ quondam caput, at nunc
N
etiam

etiam ob Pontificis Maximi sedem, oroniam illustrissima atque celeberrima. de qua præstat tacere, quam pauca dicere.

Reliqua opida agri Romani, alioquin nobilia satis, Romanæ urbis propinquo splendore obscurantur. In his Tibur, nunc *Tivoli*, hortus Atestini Cardinalis multiplici amœnitate, ac vario genere deliciarum, clarum per totam Italiam reddit: sed ipsum opidum longe antecunt Tarracina & Præneste.

Ducatus Spoletanus.

In Ducatu Spoletano sunt Spoletum, Augubium, Fulginium, Interamnia, Narnia.

C A P. XXXVIII.

De Regno Neapolitano.

Hinc reliquum Italiæ, quicquid à Fundis opido, & Liris fluvii fontibus, Apennino monte, Truento amne & utroque mari, Infero Superoque, includitur, Neapolitanum vocatur Regnum, ab urbe Neapoli, capite suo. Longitudo ejus est à Truenti amnis ostio ad Brutium usque promontorium, vulgo *Capo Spartivento*, mill. Germ. xc. Latitudo ab Athenao sive Minervæ promontorio, vulgo *Massa*, haut procul

Nea-

Neapoli, ad promontorium Gargani montis, vulgo *Monte di S. Angelo*, mill. Germ. xxx.

In regni formam redacta est hæc regio hoc modo. Cum circa annum Christi 1016, Saraceni hoc terrarum, una cum Sicilia insula, occupassent, Tancredus quidam Normannus, prognatis duodecim filiis, egestate compulsus, Italiam adsumtis liberis petiit, operamque suam contra Sarracenos obtulit. Ibi tum re bene gesta, Sarracenisque Italia ac Sicilia ejectis, portiones ei & filiis assignantur in utraque terra. Postea Robertus, unus ex filiis, primus Apuliæ & Calabriæ Dux pronuntiatur. Dein hujus filius Rogerius primum terrarum Neapolis & Siciliæ sub uno regno comprehensarum Rex creatur. Regnum ipsum geminarum Siciliarum nomine adpellabatur. nam quod nunc in Italia Neapolitanum dicitur regnum, tunc Sicilia cispharum seu fretum vocabatur: ipsa autem insula Sicilia, transpharum. At divisum mox in duo regna, duos pariter Reges accepit: quorum alter in Italia, Apuliæ sive Neapolis; alter in insula, Siciliæ Rex adpellatus est. Dehinc variam utrumque regnum Dominorum mutationem passum est. Quidpe in Neapolitano regno primi Normanni Galli

Reges fuere: post Suevi Germani; mox iterum Galli Angolemenses; dein Arragonenses Hispani: Jamque tertio Galli; iterumque Arragonenses: tandem Castiliani Reges obtento totius Hispaniæ Imperio, in Neapolitano etiam regno in Arragonensium locum successerunt.

C A P. XXXIX.

De urbibus Regni Neapolitani.

URbes in Neapolitano regno non æque cultæ sunt ac in superiori Italia. una tamen Neapolis regni caput, sedesque Præfecti, quem Hispaniarum Rex Vice-regis titulo mittit, nulli clarissimarum urbium, neque ædificiorum magnificentia, neque palatiorum superbia, neque civium opulentia cedit; multitudine vero incolentium, habita amplitudinis suæ ratione, reliquas omnes vincit. Reliquæ urbes celebriores sunt ista: in Laborino agro, Capua, Surrentum, Salernum, & Melphis, vulgo *A-malsi*; in qua primum inventus est Pyxididis sive Magnetis nautici usus. In Calabria, Consentia, Regii Præfecti sedes: Mons Leonis, Regium. Tum in Hydruntino agro, Hydruntum, nunc *Otranto*, Callipolis, & Aletium, vulgo *Lezzo*, conventu juridico nobile opidum; item Tarentum. In Baritano agro Barium.

Barium, Monopolis, Tranium. In Apulia, Manfredonia, Luceria, Troia, Afculum Apulum : In Aprutio, Aquila, Beneventum, Anxanum, Theate, Pinna, Sulmo, Afculum Picenum.

Ceterum cum tam varium fuerit, tamque frequens de hoc regno inter varios populos certamen, cumque crebris Saracenorum ac Turcarum incurfionibus peritum; effectum est uti crebra ac frequentia munimenta contra ingruentem hostilitatem passim excitarentur: quorum firmissima nunc sunt, Consentia, Cantazari, Mantéa, Crotone, & Tarenti, in Calabria: Gallipoli, Hydrunti, ac Brundisii, in Agro Hydruntino: Monopoli, Bari, Trani, Barletta, Manfredonia, in Apulia: Aquila, in Aprutio. At Caieta munimentum, ob singularem firmitudinem, situmque loci, clavis totius regni adpellatur.

C A P. XL.

De Episcopatibus Italia, Academia, & urbium clarissimarum Epithetis.

Archiepiscopus in universa Italia sunt triginta: quorum in Neapolitano regno viginti & unus; Neapolitanus, Capuanus, Salernitanus, Melphitanus, Surrentinus, Beneventanus, Theatinus, Acheruntinus, Sipontinus,

N 3

Man-

Manfredoniensis, Canusinus, Traniensis, Baritanus, Tarentinus, Maderensis, Brundisinus, Hydruntinus, Rosfanensis, Consentinus, Sanctoseverinensis & Reginus. In reliqua Italia novem; Senensis, Florentinus, Pisanus, Ravennensis, Genuensis, Taurinensis, Mediolanensis, Venetus, & Gradiscensis.

Episcopatus, ut admodum tenues, sic innumeri. nam quoties opidum aliquod civitatis jure donatur, Episcopus simul eidem contribuitur: ita ut nulla civitas perhiberi possit, quæ Episcopum non habeat; & recipere, quæ Episcopum habeat, civitas negari nequeat.

Ceterum Patriarchatus, qui Aquileiæ erat, Venetias translatus est.

Academia.

Academia illustres sunt: Patavii, Bononiæ, Pisis, Senis, Perusis. At minus celebres, Augustæ Taurinorum, Ferrariæ, Romæ, Firmi, Neapoli, Salerni, Maceratæ in Marchia Anconitana.

Urbium clarissimarum Epitheta.

Urbium Italicarum tantus est splendor, nitor, tanta festivitas & magnificentia, uti haut facile toto terrarum orbe quidquam invenias, quod cum his conferri possit: at eximie claritudinis sunt novem; quarum Epitheta, ut in Italia

Italia per ora hominum feruntur, hic adponam.

Roma dicitur Sancta, vulgo *Roma la santa*, ob Pontificis Maximi sedem. Neapolis nobilis, vulgo *Napoli la gentile*; ob frequentiam Principum, Comitum atque Equestris ordinis virorum. Venetia opulenta, vulgo *Venetia la ricca*; ob potentiam atque opes immensas. Genua superba, vulgo *Genova la superba*; ob superbam ædificiorum magnificentiam. Mediolanum magnum, vulgo *Milano la grande*; ob amplitudinem urbis, civiumque numerositatem. Florentia pulcra, vulgo *Fiorenza la bella*; ob ædificiorum splendorem, vicorum munditiam, latitudinem ac directionem. Bononia pinguis, vulgo *Bologna la grassa*; ob lascivam agri fertilitatem. Ravenna antiqua, vulgo *Ravenna l'antica*; ob ædificiorum totiusque urbis vetustatem. Patavium doctum, vulgo *Padova la dotta*; ob celebre literarum studium.

C A P. XLI.

De Sicilia.

Omnes Interni maris insulas magnitudine juxta ac claritate antestit Sicilia; quondam, si veteribus credimus, continens & Italia annexa: post,

interfuso Siculi maris freto, avulsa: cæli clementia ac soli ubertate adeo felix, uti horreum Romanorum adpellaretur. Nomen Sicilia à Siculis, Latii quondam in Italia Incolis, habuit: ante fuit dicta Sicania, à Sicano Rege, qui ante Troiana bella, cum amplissima Iberorum sive Hispanorum manu advectus, insulam de suo nomine Sicaniam, populumque Sicanos adpellavit. Trinacria item, & Triquetra, à Triangulari forma, Græcis atque Latinis dicta est. quidpe tribus promontoriis in diversa procurrens, Græca literæ, quæ $\Delta\acute{\epsilon}\lambda\tau\epsilon\iota\varsigma$ dicitur, imaginem efficit. Pachynum vocatur promonterium, vulgo nunc *Capo Pássaro*, quod Græciam spectat; Lilybæum nunc *Capo Boéo*, quod Africam; Pelorum, nunc *il Faro*, quod in Italiam vergens freto alluitur. Id angustum & anceps, alterno cursu atrox, sævum, & Scyllæ Charybdisque horrendis nominibus inclytum est. Scylla est scopulus versus Septemtrionem. Charybdis mare vorticosum versus Meridiem; utrumque noxium adpulsis.

Ceterum ipsius insulæ summa longitudo est inter Pelorum Lilybæumque promontoria, mill. Germ. L. Latitudo à Pachyno ad Cephaladim. opidum mill. Germ. xxxv.

Urbes

Urbes olim in hac claræ; in litoribus Messana, civium Romanorum, qui Marmertini vocabantur, Zancle, id est *Falsæ*, ante dicta, nunc *Messina*; Tauromenium, nunc *Taormina*; Catona five *Catania*, nunc *Catania*; Syracusæ, urbs omnium totius insulæ clarissima, nunc *Siragusa*; Camarina, nunc *Torre di Camarina*; Agrigentum, quod Græcis *Acragas*, nunc *Gergenti*; Selinuntum, Græcis *Selinus*, nunc *Torre di Pulici*, vel *Terra de li Pulci*; Lilybæum, literarum quondam studiis celebre, nunc *Marsalla*; Drepanum, nunc *Trapani*; Panormum vel Panormus, nunc *Palermo*; Soluntum, Græcis *Solus*, nunc *Sólante*; Himera, nunc *Términi*; Cephaladis, nunc *Cifalé*; Tyndaris five Tyndarium, nunc *Santa Maria di Tindari*; Mylæ, nunc *Milazzo*.

Intus Centuripe, nunc *Centorve*; Agrigium, nunc *S. Philippo d' Agirone*; Assorus, nunc *Azaro*; Enna, nunc *Castro Ianna*; Leontini, nomen retinet; Nectum, *Noto*; Motyca, *Modica*.

Flumina ac Montes Siciliæ.

Fluviorum nobilissimi sunt, Onobala, qui & Taurominius, nunc *Cantara*; Symathus, nunc *la Iaretta*; Cyamosorum ab Centuripis, & Chrysam ab

N §.

Asso-

Assoro devehens; Tetias, nunc *Fiume di S. Leonardo*; Anapus, hodie *Alfeo*, cum Cyane fonte, nunc *la Pisma*, apud Syracusas; Florus, nunc *Abiso*; Cela, nunc *Fiume di Terra nuova*; Hypsa, Belici; duoque Himeræ, quorum alter, nunc *Salsa*, in Libycum pelagus; alter, nunc *Termini*, in Tyrrenum mare devolvitur; ambo ex iisdem fontibus orti, insulam in duas parteis secare falso à veteribus traduntur:

Montium clarissimus maximusque est *Ætna*, nunc *Monte Gibello*, nocturnis mirus incendiis; cujus crater xx stadia patet. inde est *Eryx*, vulgo nunc *Monte di Trapani*.

C A P. XLII.

De incolis Sicilia, & nova ejus descriptione.

Incolas habuit Sicilia primos Cyclopas, & Lettrigonas, id est, gigantes, gentes barbaras atque truces, ut historiis ac fabulis ossa immania passim in insula reperta fidem faciunt. Dein Iberi, ex Hispania, Duce Sicano insulam obsedisse feruntur. Post hos Siculi ex Sicilia Italiae. Dein Phœnices à Tyro ac Sidone litora ejus occuparunt: hos Græci ejecerunt; cum quibus lingua etiam Græca investa est.

Impe-

Imperium ab initio penes Reges ac Tyrannos stetit, donec maxima pars insulæ in Carthaginensium potestatem incideret. His devictis Romani sibi vindicarunt, primaque fuit quam in Provincia formam redegerunt. Justiniani Imperatoris tempestate Vandali ex Africa eam occuparunt; quibus à Belisario Justiniani duce pulsus, Saraceni postea invaserunt. Hos tandem ejecit Tancredus Normannus; cujus nepos Rogerius, ut ante memoravimus, primus Apuliæ & Siciliae Rex creatus est. At postquam hoc regnum in duo capita divisum, Suedi Germani Siciliae regno potiti sunt; quibus pulsus Galli recuperarunt. Sed trucidatis his ab incolis ad Vesperas, quas vocant, Siculas, ad Arragoniæ, tandemque ad Castiliæ reges devolutum est.

Tota nunc in tres regiones, quas vales vocant, divisa est; quarum una Vallis Demona, Pelorum promontorium spectat; altera Vallis Meëti, Pachynum; tertia Vallis Mazaræ, Lilybaeum.

Urbes nunc clarae.

Urbium clarissima est Panormus, caput regni, ac Proregis; quem Hispaniarum Rex mittit, sedes: urbs est ampla ac spatiosa; hominum multitudine, adifi-

ædificiorum superbia, civium opulentia insignis. Secunda est Messana, & ipsa magna, opulenta ac splendida. Reliquæ urbes illustres sunt; Catana, Syracusæ, Tauromenium, Agrigentum, Neetum, Sciacca, Mazara, Marsalla, Drepanum, Termini, Enna. Drepanenses nautica scientia reliquos Siculos præstant.

Archiepiscopatus sunt tres; Panormitanus, Messanensis, & Montiregalensis. Academia publica est Catanæ.

CAP. XLIII.

De Sardinia & Corsica.

SECUNDA magnitudine maris internæ est Sardinia, fertilis insula & soli quam cæli melioris, atque ut fecunda, sic pene pestilens. A Sardo Herculis filio nomen fortitam esse fabulantur Græci, cum ante Sandaliois & Ichnu-fa, à soleæ effigie ipsis diceretur. Longitudo ejus à *Calari*, ad fretum quod est inter Sardiniam & Corsicam, completitur mill. Germ. XLV. Latitudo à *Gorditano* promontorio, *Capo di Monte Falcone*, & *Capo di Argentera*, ad promontorium *Columbarium*, juxta *Olbiam*, milliar. Germ. XXVI.

Urbium quondam celeberrimæ, *Calaris*, nunc *Cagliari* Italis, & *Sardis Cagliari*;

glia; Sulci, Carthaginensium quondam colonia, nunc *Palma di Sole*; Olbia nomen in vestigiis retinet.

Colonos in eam deduxisse dicuntur Sardus Hercules filius, ex Libya, & Norax Mercurii à Tartesso Hispaniæ urbe; & item Iolaus, à quo populi Iolaenses. deinde Ilienses, & Locrenses, Corsique in eandem pervenerunt. Postea Carthaginenses occuparunt. at his primo bello Punico expulsis, Romani suo imperio adjecerunt: cui paruit usque dum declinante Romano Imperio Sarraceni invaserunt. His ejectis Genuenses ac Pisani aliquamdiu de ejus dominio contenderunt, donec Pontifex Romanus utrorumque ereptam manibus Arragoniæ Regibus assignaret; quo titulo tandem ad Hispaniarum Reges pervenit.

Urbium nunc clarissima Calaris, caput insulæ portu nobilis. Præterea Oristana & Sassari.

Corfica.

At minor est Corfica sesqui-milliar. Germ. ab Sardinia versus Septemtrionem distans: omni ævo maligne culta, quia aspera, & multis in locis aditu difficilis. Dicta est primum Terapne; mox Cynus Græcis, à Cyrno Rege, quem
Her-

Herculis filium volunt. Denique Cor-
fica à Corfa Bubulca, muliere ex Ligu-
ria; qua duce Ligurum manus in eam
ingressa est: & Corfi, à duce, dicti co-
loni. Longitudo insulæ est à Saëro pro-
montorio, nunc *Punta di Marono*, sive
Capo Corso, ad promontorium Grania-
cum, *Capo di Manza*, mill. Germ. xxx.
Latitudo à promontorio, quod hodie
Capo di Foro, usque ad Aleriam, mill.
Germ. xx.

Urbes quondam claræ Aleria & Ma-
riana, quarum nomina nunc in ruinis
jacent.

Tusci primi insulæ imperium occu-
parunt. post hos Carthaginenses; mox
Romani: dein Sarraceni: quibus pro-
fligatis Genuenses ac Pisani, utris domi-
nium maneret, inter se certarunt, tan-
dem Genuensibus cessit.

Urbes in ea nullæ nunc claræ. præci-
pua tamen loca sunt; *Adiazzo*, *Nebbio*,
Calvi, *Bonifacio*. Calvi est celeberrimus
insulæ portus.

LIBER QUARTUS.

CAP. I.

De Pannonia.

Transgressis ex Italia Juliae Alpeis, Pannonia conspicitur, solo fecunda, viris fortis, armisque ac opibus maxime valida quondam regio. Nominis origo incerta. Limites ab occasu habuit Cethium montem; is nunc amplissimis jugis, ab Savi Dravique fontibus ad Danubium usque variis nominibus pertexitur, primum *Pleysz*, modo *Hengstberg*, mox *Dembberg*, dein *Herzberg*, *Schneeberg*, & *Kalenberg* dictus. ab Septentrione, Danubium amnem; ab ortu eundem Danubium & Aureum montem, nunc Hungaris *Macheck*; à meridie lineam ductam ab Aureo monte per confluentes Timaci, nunc *Lim*, & *Drini*, nunc *Drina*, ad fontes Unæ fluminis. Inde *Caravancas* mons, & Pannonicæ Carnicæque Alpes ad Savi usque fontes. Complectitur hodie Carniolam, Croatiam, Vindorum Marchiam, Carinthiam, Stiriam, majorem partem Austriae, dimidium Hungariae, Sclavoniam, Bosniam, partemque Serviae.

Divisa fuit in Superiorem & Inferiorem. Superior, quæ & prima Consularis,

Philippi Cluverii

ans, versus occidentem est: in qua nunc Carniola, Croatia, Vindorum Marchia, Carinthia, Stiria, Austriaque major pars. Inferior, quæ & secunda Consularis, in Orientem vergens, complectitur Bosniam, Sclavoniam, & quantum Hungariæ Danubium, Dravum, Arrabonemque amneis interjacet. At ea utriusque Pannoniæ pars, quæ inter Dravum Savumque fluvios porrecta, Valeria, sive Pannonia Inter-amnia & Riparensis dicta est.

Sic igitur hodie Hungaria vix tertiam sui partem in veteri Pannonia habet; cum reliquum trans Danubium in Iazygibus Dacisque obtineat.

Urbiū clarissimæ, Segesta, quæ & Siscia, nunc *Siseck*, in Croatia; Petovio, vel Patavium, *Pettaw*, in Stiria; Amona, *Unterlaubach*, Romanorum colonia; Nauportum, *Oberlaubach*, in Carniola; Vindoniana, quæ & Vindobona, nunc Vienna, in Austria: Scarbantia, nunc *Scrabing*; Sirmium, nunc *Simach*, in Hungaria; Taurunum, vulgo *Belgrad*, & Germanis *Griechsweissenburg*.

C A P. I I.

De incolis Pannoniarum, & de regno
Hungaria.

PRimi, quos veterum monumenta tradunt, incoluere Pannoniam Pannonii, Celtica gens: quos Græci Pænonnes vocarunt. Julius Cæsar primus terram ingressus; post eum item alii: at Tiberius tandem perdomuit. Tulerunt inde Imperii Romani jugum, donec post inclinationem ejus Gothi invaderent, quos Hunni expulerunt; hos Longobardi; rursusque hos Hunni; tandem circa ann. 10000 sub Arnolpho Imperatore, gens quædam à Scythia profecta, oppressis Hunnis, totum quod nunc Hungariæ dicitur regnum, occupavit, Hunnorumque reliquiis mista, nomen in eò constituit, quo etiam nunc Hungari indigitantur. At termini Hungariæ sunt, à Septentrionibus Carpathes mons, quo à Polonia ac Russia separatur, ab Oriente est Transilvania, & Valachia; à Meridie Dravus fluvius; ab Occidente Stiria, Austria atque Moravia.

Figura ejus quadra est, cujus latera quatuor Mundi cardines spectant. Az maxima ejus longitudo, à Patissi fontibus, vulgo *die Teisse*, ad Muræ, *die*
Muer,

Muer, confluentem, mill. German. LX, porrigitur, ac par ferme est latitudo.

Dividitur in Superiorem, quæ trans Danubium Poloniæ ac Transilvaniæ contermina; & Inferiorem, quæ cis Danubium est. Comitatus in univërfa censentur L. At maximam regni partem hodie Turcarum atrox imperium misere divexat.

Opida in ea plurimum diruta, vel quæ exstant, admodum tenuia, nisi quæ Moraviæ Poloniæque propius accedunt, vulgo *die-Berg stätte*. Clariora tamen sunt in superiori Hungaria; *Temerwar*; Genadium, vulgo *Chonad*; Segedinum, Varadinum, vulgo *Wardeyen*, *Solnock*; Agria, cum arce *Erla*; duoque firmissima munimenta *Zarmar* & *Tockey*. At in Montanis, *die Berg stätte*; *Caslovia*, *Kassaw*, caput superioris Hungariæ; *Eperis*, *Leutsch*, *Neusol*, *Alt sol*, *Kremmitz*, *Nitria*; omniumque amœnissima *Tyrna*: & quæ caput regni, post amissam *Budam*, *Posonium*, vulgo *Preßburg*; urbs ad Germanicum modum satis culta.

In inferiori sunt; *Arrabo*, vulgo *Rabe*, incolis *Tawarzin*, inde Latine *Javarinum*: *Comata*, vulgo *Komarno*: *Strigonium*, vulgo *Graan*; *Alba regalis*, vulgo *Stuelweissenburg*; *Vesperinum*, vulgo *Vesperin*; *Quinque Ecclesiæ*, *Fünfskirchen*.

& caput quondam regiaeque totius regni Buda, Germ. *Ofen*; cui in adversa ripa objacet Pestum. Clara sunt munita, *Dotu*, *Pappa*, *Palotta*. Archiepiscopatus sunt duo, Strigoniensis & Colossensis in opido *Kolotza*.

C A P. III.

De Sclavonia & Bosnia.

Sclavoniae equidem nomine vulgo, confusis Pannoniae Illyricaeque limitibus, accipitur quicquid terrarum ab Dravo amne ad Adriaticum mare protenditur. At proprie Sclavonia dicitur ea regio, qua Dravum Savumque amnes interjacet, ab Occasu Stiria, ab Ortu Danubio clausa. Longitudo ejus est ab oppido *Kopranitz* ad Dravi confluentem, mill. Germ. L. Latitudo à Dravo ad Savum, XII.

Ad inferiorem Savi partem ultra Danubium protensi incolunt Rasci populi, Germ. *die Ratzen*. At totam hanc regionem aliquando Pannonii, mox Gothi tenuerunt: novissimi Sclavi, sive ii Sclavonii qui ad hanc nostram aetatem manent. Hi quondam regnum in ea constituentes, postea Hungaris vestigantes facti sunt. Nunc major pars Turcico imperio parat.

Opida notiora sunt, *Pesega*, *Gradi-*
O 2 *chia*

Philippi Cluverii
lia, Zagabria, & Koprantz, validissimum contra Turcarum incurfiones munimentum.

Bosnia Regnum.

Bosnia Regnum inter Unam, Savum atque Drinum amneis Bebiofque montes fitum, nomen accepit à Bosna flumine. Longitudo ejus inter duo flumina Unam & Drinum, porrigitur milliar. Germ. XL. Latitudo vero inter Bosnae fonteis ac confluentem mill. Germ. xv.

Hæc quoque olim Pannonia pars fuit: Postmodum Gothi occuparunt, quibus egressis, Sclavoni obsederunt. Hungaris deinde principatus titulo stipendiaria facta. At quum Turca potiretur, Præfectus, quem ille constituerat, regio titulo ac Diademate sumto, principatum in regni formam redegit; quod Hungari recuperatum, haud diu tenuerunt quin Turca repeteret.

Caput regni erat *Iaytza*: nunc Metropolis est *Warbosanin*.

C A P. IV.

De Illyrico.

AB Arsa fluvio, Italia termino, versus Orientem, Illyricum est, Graecis Illyris: regio aprica atque amœna, solum fertile, ac vitiferum, nisi quod ubi

ubi Pannoniis proximum, asperum ac durum. Terminatur ab occasu Arsiæ flumine, ac linea ab Arsiæ fontibus ad Colapis ortus ducta: à Septemtrione perpetuis montium jugis, quibus Illyrii à Pannoniis discernuntur, ad fontes usque Unæ, atque inde linea ducta ad Timaci, nunc *Lim*, & Drini confluentés: ab Oriente est ipse Timacus, Scodrus mons, & Drilo fluvius, quo à Macedonia submovetur: à Meridje Adriaticus sinus. Longitudo ejus patet ab Arsiæ ad Drilonem mill. Germ. xc. Latitudo maxima est juxta Naronem fluvium, à fontibus ejus ad ostium, miliar. xx.

Divisa fuit olim in duas potissimum partes sive regiones: quarum una ab Arsiæ ad Titium amnem, qui nunc est *Cherca*, Liburnia dicitur; inde altera ad Drilonem usque fluvium, sive *Lissum* opidum, quod nunc vulgo dicitur *Alessia*, Dalmatia.

Liburniæ populorum clarissimi fuerunt Iapyges. Opida per oram, Flanona, nunc *Fianona*; Tarsatica, *Teratz*; Senia, *Zegna*; Lopsica, *Lopur*; Ortopula, *Starigrad*; Argyruntum, *Pescha*; Ænona, *Nona*; Iadera, *Zara Vecchia*; Scardona nomen retinet.

Dalmatiæ populi etiam fuerunt varii.

Opida in litore; Sicum, nunc Sebenico; Tragurium, nunc Traw; Salona prope Spalatium; Narona, Narenta; Onaxum, Sabioncello; Epidaurus, Ragusi Vecchia; Rizinum, Risine; Budua, Budoa; Olchinium, ante Colchinium dictum, nunc Dolcigno; Lissus, Alessia. Intus Scodra, Scutari; Dalminium sive Delminium, Delminio, unde Dalmatiæ sive Dalmatiæ nomen.

C A P. V.

De incolis Illyrici & nova ejus descriptione.

Illyriorum gens fera fuit, atrox, & atrocissimi piraticaque infamis. Edocuit à Romanis ea pars quæ Liburnia dicitur, anno ab urbe condita 1035, annis decem ante secundum bellum Punicum; Dalmatia sub Augusto Imperatore. Stetit inde sub urbis Romæ Imperio, donec Gothi eam vastarent. post hos Sclavonii, à Mæoti palude profecti, occuparunt. In quos deinde Hungari imperium habuere: ac novissime Turcæ oppressis Hungaris, interiora sibi vindicarunt; Venetis in hunc usque diem maritimam oram obtinentibus, exceptis duabus civitatibus, Scardona, quæ Turcici juris, & Ragusi, quæ sui juris. Regio ipsa, quæ olim in duas partes, Liburniam

niam ac Dalmatiam, divisa, nunc uno nomine Dalmatia adpellatur, eademque pars Sclavoniæ. At quæ quondam Liburnia, ea nunc Comitatus Jadera, vulgo *Contado di Zara* nuncupatur. In hoc urbes nunc claræ; *Segna, Nona, Zara;* hæc haud exigui momenti, nec ultimi splendoris civitas. *Sabenicum* satis amœna urbs, at parum culta, ob vexationes vicinorum Turcarum, qui Scardonam tenent. *Ragusa*, haud magna urbs cum arce, sui quidem juris est, at stipendium pendit Turcæ: emporium alioquin, ab hoc latere maris Adriatici, Turcicis mercibus celeberrimum. *Scutari* quoque, Turcicum opidum, emporium est haud ignobile.

C A P, VI.

De Græcia, & summa ejus divisione.

I Llyrico conjuncta est Græcia, antequam Orbis Imperio Romani potirentur, terrarum omnium dictis factisque celeberrima. Hinc quidpe omnis literarum claritas primum effulsit. hinc frequentes coloniæ ad illustrandum totum terræ orbem in diversas regiones exiverunt. Nunc tota à Turcis devastata; in exiguis rudibus deserta & ipsa barbarie magis barbata jacet. Dicta est terra Græcia à Rege Græco;

eadem ab alio Rege Hellene, Hellas, & incolæ Hellenes. At nomen Græciæ diverse accipitur. Primum enim Græciæ nomine dictæ fuerunt binæ terræ, quæ postea separatim altera Thesſalia, altera Græcia sive Hellas proprie dicta. Dein Græciæ titulo accessit Peloponnesus; mox item Epirus, simulque Macedonia tota; denique Creta insula & quicquid insularum Græciæ adjacet. Quin etiam in Italiam & Siciliam, ut supra dictum est, Græcum nomen usquequaque transiit, ubi Græcia magna; & item in Asiam, ubi Græcia Asiatica. Sed de hac in ipsa Asia; nunc Europæ primum terræ explicandæ sunt.

Totum igitur hoc, quod sub uno Græciæ nomine computavimus, terminis includitur; ab Ortu, Ægæo mari; à Meridie, Cretico; ab Occasu, Ionio; à Septentrione, Scardicis jugis ab Illyriis ac Mœsis separatur, Strymoneque amne à Thracibus. Longitudo ejus est à Tenario Peloponnesi promontorio, per Isthmum ad Strymonis fontes, milliar. German. c. Latitudo maxima ab Sunio promontorio per Græciam proprie dictam & Epirum, Acroceraunium usque promontorium, milliar. Germanicor. LXXX.

Partes sive regiones, in quas univcrsa

versa Græcia potissimum dividitur, sunt istæ; Epirus, Peloponnesus, Græcia proprie dicta, Thessalia, & Macedonia. Quanquam Acarnaniam quæ sub Epiro, & Ætoliam quæ sub Græcia, nonnulli veterum Geographorum separatim censent.

At Romani universam Græciam in duas provincias diviserunt; Macedoniam, sub qua ipsa Macedonia, Epirus & Thessalia; & Achaïam, sub qua Græcia proprie dicta, Peloponnesus & Insulæ circumjacentes.

C A P. VII.

De Epiro & Peloponneso.

Epirus.

Epirus, quæ nunc *Canina* dicitur, separatur, à Macedonibus *Celidne* amne & *Pindo* monte; ab Græcis *Acheloo* flumine. Populi clari fuere *Molossi*, quorum opidum *Dodone*, apud quos *Jovis Dodonæi* templum, oraculo illustre; *Dryopes*; *Chaones*, quorum regio *Chaonia*; opida, *Oricum*, *Antigoniam*, *Panormus*, *Elæus*; *Thesprotii*, quorum *Buthrotum*, *Pyrrhi* regia; *Cassiopæi*, quorum *Calliope*; regio *Almene*, opidum *Nicopolis*; *Amphilochi*, opidum *Argos*, cognomine *Amphilochicum*; *Acarnanes*, regio *Acarnania*.

O ;

ania,

naia, opidum Ambracia, Æacidarum regia: unde Ambracius sinus, quo nihil in Epito nobilius: Actium, Leucas, Stratos.

Peloponnesus.

Peloponnesus à Pelope Rege dicta, quæ nunc *Morea*, haud ulli terrarum quondam nobilitate postferenda, quasi peninsula inter duo maria Ægæum & Ionium extenditur; ob sinus & promontoria, quæ ut fibris litora ejus incisa sunt, simul quod tenui tramite in latus effunditur, platani folio simillima.

Partes seu regiones in ipsa, Achaia proprie dicta, Elis, Messenia, Arcadia, Laconica, & Argolis sive Argia.

Urbium clarissima, in Achaia, Corinthus in ipso Isthmo, olim clara opibus, post clade notior; cujus potentiam Romani cum vererentur, funditus everterunt. In Elide, Olympia, certamine Gymnico maxime nobilis; Cyllene, quod Mercurium ibi natum arbitrabantur, insignis; unde Mercurius Cyllenius. In Messenia, Messene, Pylus, unde Nestor ille Pylus, Corone. In Arcadia, Tegea, Stymphalus, Mantinea, & Megalopolis, Polybii patria. In Laconica, Lacedæmon, totius Græciæ quondam potentissima, eadem & Sparta; Leuctrum, Amyclæ.

In

In Argia; Argos, Hippium cognomine, templi Junonis; unde Juno Argiva, vetustate & religione percelebre: Nemea, Mycenæ, Nauplia, Trœzen, fide societatis Atticæ illustri; Epidaurus, Æsculapii templo inclyta.

C A P. VIII.

*De Hellade, seu Græcia proprie dicta,
& Thessalia.*

PEloponneso angusto tramite seu Isthmo adneditur, regio, quæ Hellas Græcis, Latinis Græcia proprie dicta est. Limites ab Occasu habet Acheloum amnem, quo ab Epiro submovetur; à Septentrione Othrym & Oetiam montes, quibus à Thessalia dirimitur; ab Ortu mare Ægæum: à Meridie Saronicum Corinthiacumque sinus, & in medio utriusque Isthmum, quo Peloponneso adhæret.

Partes seu regiones Græciæ sunt, Ætolia, Doris, Locris, Ozolæa, Phocis, Megaris, Attis seu Attica, Bœotia, & Locris Epicnemidia.

Urbes claræ fuerunt; Ætolorum, Chalcis, Calydon, Olenus. In Doride Boium, Cytinium, Pindus. In Locris Ozolis, Naupactus, quæ nunc *Lepanto*, Turcarum clade illustrata. In Phocide, Anticyra, Chiritha, Pythia, Delphi sub
mon.

monte Parnasso, clarissimum quondam in terris oraculo Apollinis opidum. In Bœotia Orchomenum, Thespiæ, Lebædia, Charonea Plutarcho clara; Platæa, Thebæ cognomine Bœotiæ, duobus diis alumnis Hercule & Libero maxime celebres, potens quondam civitas; Delium, Aulis portu clara, Agamemnoniæ Graiorumque in Troiam conjurantium classis statio: Leuctra; Epaminondæ Thebani pugna adversus Lacedæmonios victoriæque clara. In Megaride, unde regioni nomen, Megara, & Eleusis. In Attide Marathon, magnarum multarumque virtutum testis; & clariore quam ut indicari egeant Athenæ. In Locris Epicnemidiis, Cnemidès, unde regioni cognomen, Opus, Thronium, Elatia, Lilara.

Thessalia.

Græciæ proprie dictæ à Septemtrione jungitur mutatis sæpe nominibus Æmonia, Macedonia quondam pars, at postea avulsa, moxque iterum juncta. Eadem Pelasgicum Argos, Hellas, Thessalia & Dryopis, semper à regibus cognominata. Ibi genitus Rex nomine Græcus, à quo Græcia; ibi Hellen, à quo Hellenes. Hos eosdem Homerus tribus nominibus adpellavit, Myrmidonas, Hel-

Hellenas & Achæos. At Thessaliæ nomen tandem invaluit, in Thessalos proprie dictos, Estiotas, Pelasgos, Magnesios ac Phthiotas populos divisum.

Opida in Thessalia proprie dicta, Hypata, Softhenes, Cypera. In Estiotide, Gomphi, Phestus, Tricca, Ætanium, & Philippici campi, iidem & Pharsalici, civilibus Romanorum cladibus nobilitati. In Pelasgia, Pythæum, Atrax. In Magnesia, Iolcus, Hermenium, Castanea, Melibœa, & Methone, Philippi Macedonis Alexandri Magni patris obsidione, in qua sagittæ ictu oculum amisit clara; & in Malliaco sinu, cæorum etiam Laconum, Leonida duce, trophæa Thermopylæ. In Phthiotide, Phthia, Thebæ cognomine Thessalica, Echinus, Larissa, Demetrias, Pagasa, & sacro nemore nobilia Tempe, locus ad Peneus flumen.

C A P. I X.

Macedonia.

Supra Thessaliam atque Epirum, versus Septentrionem regiones, quæ diversis populorum nominibus ac Regibus antea sejungebantur, postea uni Macedoniae nomini contributæ, factæ sunt corpus unum. Terra ipsa duobus inclyta Regibus, Philippo patre & Alexan-

Alexandro filio, per quos terrarum imperio quondam posita, magna est ac spatiosa ad utrumque mare; qua sol orientur, Ægæum; qua occidit, Ionium, extenta. Æmathia ante dicta fuit pars ejus ab Æmathio Rege; unde in totam terram nomen dimanavit: Macedoniam à Macedone Deucalionis materno nepote adpellatam vult Solinus; at ego suspicor à parte ejus Mygdonia natum nomen esse Macedoniæ, cum exigua sit pronuntiationis differentia in *Macedonia* & *Mygdonia*.

Limites habet ab Ortu Ægæum; à Meridie Thessaliam & Epirum; ab Occasu Ionium sive Adriaticum mare; ab Septentrione eosdem quos, universæ Græciæ statuimus.

Centum quinquaginta in hac olim Populos fuisse, auctor est Plinius. At quorum nomina ad nos clara pervenerunt; ad Adriaticum mare, Taulantii, quorum opida Epidamnus vel Epidamnnum, propter inauspicatum nomen, quia vel in damnum ituris omen id visum est, à Romanis Dyrrachium adpellatum, nunc *Durazzo*; Apollonia & Aulon. Elymiotæ, quorum opida Elyma & Bullis. Orestis regio Epiro juncta, opidum Grytone. Dallaretæ; opida, Lychnidos, Evia. Regio Emathia, seu Æma-

Æmathia proprie dicta, opida Fella, quam omnium Macedonicarum urbium maxime illustrem effecerunt duo alumni Philippus Græciæ domitor, & Alexander etiam Asiæ; Ægea, in quam mos erat Reges sepelire; Ædessa, Idomena, Scydra, Europus, Tyrissa. Regio Pieria; Musarum parens domusque; opida, Pidna, Phylace, Dion. Mygdones, regioque Mygdonia; opida, Antigonía, Phylæ, Carrhabia, Letæ, Terpilus. Paraxis; opida, Antigone, Pallene, Cassandria, Torone. Regio Chaldica; opida, Augæa, Singus, Acanthus. Amphaxitis regio; opidum, Thessalonica, Ciceronis exilio insignis; & Stagira, Aristotelis principis Philosophorum cunis clara. Bifalta; opida, Euporia, Ossa, Calliteræ. Edonii; opida, Amphipolis, Scotusa, Berga. Orbeli; opidum Gariscus. Sintici; opida, Heraclea, Paræopolis, Tristolus. Pelagones; opidum Stobi. Lyncestarum, Heraclea. Iororum, Iorum & Alorus. Almopum, Europas, Albano-polis: Apfalus. Æstræorum, Æstræum. Eordeorum, Daulia, Dibolia, Scampis.

C A P. X.

*De Fluviiis, Montibus ac Insulis
Græciæ adjacentibus.*

Fluvii.

Fluvii universæ Græciæ celebriores sunt isti ; In Epiro Acheron, cui Pandosia opidum appositum : quæ duo nomina cum Alexander Rex ancipiti oraculo monitus fatalia vitare vellet, in Brutiis Italiæ populis in eadem incidit atque interiit. In Acarnania Achelous. In Peloponneso Perceus, Alpheus, Panisus, Eurotas, & Inachus. In Græcia Cephissus, in duo cornua scissus, quorum dextrum Asopus fluvius, lævum Ismenus vocatur. In Thessalia Sperchius & Peneus. In Macedonia Ægæum mare petentes, Haliacmon, Erigon, Axios, Chabris, Strymon. at in Adriaticum sinum sese exonerantes, Panyasus, Apfus, Laus, Celidnus.

Montes

Montium nobilissimi sunt ; in Epiro, Acroceraunii & Pindus. In Peloponneso, Stymphalus, Pholoë, Chronicus, Taygetus. In Græcia, Callidromus. Inter Græciam & Thessaliam, Othrys & Oeta. In Phocide Helicon & Parnassus. In Bœotia Citharon, fabulis carmini-

minibusque celebratissimus. In Attica Hymetto meritisime tribuitur principatus, quod adprime florulentus, eximio mellis sapore, & externos omnes & suos vincit. In Thessalia Olympus, Pelius atque Ossa, Gigantum fabula belloque memorati. In Macedonia Athos, quem Xerxes, Græciæ bellum inferens, perfossum velificavit.

Insula ad Græciam:

Insulæ Græciæ litori adjacent innumera. Harum præter Cretam, quæ separatim dicetur, clarissimæ Ionio in mari, Corcyra, cum opido ejusdem nominis, nunc *Corfu*, Venetæ ditionis una cum Cephalenia & Zacyntho; quarum hæc nunc *Zante*, illa *Cefalogna*. Prope Cephaleniam inter non ignobilis est Ithaca, Ulyssis nomine maxime illustris, nunc *Isole del Compare*. In Ægæo mari, Eubœa, vulgo nunc *Negroponte*, Bœotiæ avulsâ putatur, tam modico interfluente euripo, ut ponte jungatur. opida in ea quondam opulentissima, Calystus & Chalcis. Hinc versus Septemtriones est Scyrus, vulgo *Sciro*, & ultra, Lemnos, nunc *Stalimene*, inter hanc & Thracium litus Samothrace, vulgo *Samandrachi*. Lesbus, nunc *Metelino*, & Chius, *Scio*, Asiæ attribuuntur.

In Lesbo quondam opidum nobilissimum Mitylene, unde hodie insulæ nomen. In Saronico sinu Ægina, nunc *Engia*; & Salamis, nunc *Coluri*, excidio classis Persicæ nota. Dein, quæ in medio mari veluti in orbem jacent, Cyclades, in quibus notiores Andrus, nunc *Andri*; Delus, *Sdille*; & Paros, *Pario*, marmore nobilis. Et circum Cycladas, quia dispersæ, Sporades; in quibus clariores Icaria, nunc *Nicaria*, & Patmus, *Palmossa*, Joannis Theologi exilio insignita. Nobiles præterea sunt, Samus, vulgo *Samo*; Còs, nunc *Lango*; & Carpathus, *Scarpanto*; quæ contribuuntur *Asiæ*.

C A P. XI.

De incolis Græciæ & nova ejus descriptione.

GRÆCIAM omnium Europæ terrarum primam habitatam fuisse, cum multa alia, tum imprimis situs argumento est; quidpe quæ proxima accedit *Asiæ*, ubi primum hominem formatum scimus. Inde igitur brevis ac facilis in Græciam trajectus. Suis sibi Regibus, Ducibus ac Magistratibus discreti populi ac civitates egerunt, donec Philippo Macedone debellante tota Græcia Macedonico imperio subjecta est. Dein Romani ejus imperio potiti; post hos Gothi

Gothi ac Hunni devastarunt magis, quam coluerunt; novissimi Sarraceni ac Turcæ in hunc usque diem tenent. Hinc Græcia, abolitis præcis regionum ac populorum vocabulis, in nova nomina divisa est. Quæ olim Peloponnesus erat, nunc *Morea* dicitur; quæ Græcia proprie, nunc *Livadia*; quæ Thessalia, nunc *Ianna*; & Epirus, *Canina*. Macedonia vero in quatuor partes; quæ Thracia: contermina, *Iamboli* vocatur; quæ Thessalia proxima, *Carnolitari*; quæ Illyrico sive Dalmatiæ jungitur *Albania*, proxima, antiquus ac nobilissimus Principatus, equitum suorum robore atque virtute nunc maxime clarus; & in omnium medio, ipsum Macedonia præfixum nomen.

Ubi in universa Græcia nunc celeberrima est Thessalonica, vulgo *Salonichi*, ingens atque opulenta; emporium mercatoribus Indicis frequentissimum. Secunda est Dysrachium Albaniam, vulgo *Durazzo*, urbs validissima, at minus culta ob gravitatem calis. *Croia*, Scanderbegi patria, item est urbs munitissimo in mediterraneis Albaniam.

C A P. XII.

De Creta Insula.

AT insularum Græco litori objacentium maxima omnium est Creta, Græcis Latinisque monumentis plurimum celebrata. Hæc quidpe prima potuit navibus & sagittis; prima Minoë duce classe pugnavit; equestres pugnas prima docuit lascivas vertigines implicare; prima literis jura junxit; studium item Musicum hinc initium cepit. Nomen deducunt alii à Crete Nymphea, Hesperidis filia; alii à Crete, rege Curetum; quidam primum Aëriam, deinde Curetim, & Μακρογύρην nonnulli, id est, beatam insulam, à temperie cæli appellatam existimavere. Incolæ Græcis dicuntur Cretes, Latinis Cretenses. Inter Ortum porrigitur insula & Occasum tractu longissimo, hinc Asia, illinc Africa adjacentibus: à Septentrione Ægiis & suis, id est, Creticis æstibus verberatur; ab Austro Libycis undis perfunditur & Ægyptiis. Longitudo ejus maxima à Samonio promontorio, nunc C. Salamoni, ad promontorium Corycum, nunc Cornico, milliat. Germ. lxx. Latitudo circa mediam sui partem maxime patens mill. Germ. xv.

Centum in ea urbium clara fama est. Sunt tamen etiam in antiquis auctoribus, qui non centum urbibus, ut prodiderunt qui prodige lingua largiti sunt, sed magnis & ambitiosis stipatam existiment.

Clarissimæ fuerunt, Cortyna, caput insula: Cydon, quam Græci matrem urbium adpellavere; Cnosus Minois regia, Therapnæ, Dium, Lyctus, Lycastus, Phæstus, Manethusa, Dictynna.

Montes item celebres, Dictæus, Idæus, Corycus, Cadiscus. Labyrinthus in medio ferme fuit, mirandum Dædali opus, itinerum ambages, occurfusque ac recursus inexplicabiles continens, lapide polito, ac fornicibus tectum.

Incolæ perpetuo vitiosissimi & piratica infames, initio rerum Regibus regebantur, post Ducibus. Q. Metellus insulam edomitam in provinciæ formam redexit; mansitque sub imperio, primum Romano, mox Constantinopolitano, donec cum reliqua Græcia à Saracenis occupata fuit. Recuperatam deinde Balduinus Flandriæ Comes & Imperator Constantinopolitanus, Bonifacio Marchioni Montisferrati dedit; à quo tandem Veneti, grandi pecunia mercati, etiam nunc tenent. *Candia*, nunc à Metropoli sua indigitatur;

habetque urbes claras quatuor, contra Turcarum irruptiones munitissimas; Gandiam, Caneam, Rethymum & Sittiam. Archiepiscopatus est unus Candia; Episcopatus octo.

C A P. XIII.

De Thracia.

Post Strymona amnem Macedonia proxima est Thracia, inter validissimas Europæ gentes maxime fera & barbara: Regio nec calo lata, nec solo; & nisi qua mari propior, infecunda, frigida, eorumque quæ feruntur, maligne admodum patiens.

Nomen habere putatur vel à Thrace Martis filio; vel, ut aliis videtur, ab asperitate soli calique & gentis feritate, quasi *Τερχία*. Terminos habet, à Septentrione Ænum montem, quo à Mœsis determinatur; ab Oriente Pontum & Propontidem; à Meridie Ægaum mare; ab Occidente Strymona amnem. Longitudine occupat à Strymonis fontibus ad Panyssi ostium & opidum Mesembriam mill. Germ. Lxxx. Latitudine vero ab Æmo monte juxta Nicopolim ad Mastusiam Chersonesi promontorium mill. Germ. Lx.

Divisam quondam fuisse in quinquaginta strategias, auctor est Plinius.

Is populos in ea recenset, Strymonem amnem accolentes, Denfeletas, Mædos : ad Nestum amnem, Digeos, Bessomique multa nomina inter Eleos, Diobefos, Carbilefos, Bryfas, Sapæos : Hebrum accolentes, Odryfarum numerosam gentem, Odomantas, Carbiletas, Pyrogeros, Drugeros, Cænicos, Hypsalto, Benos, Carpillos, Botixos, Edones, Cicones, Bistones, Selletas, Priantas, Doloncas, Thyunos, Celetas : omnium autem savissimos Scordiscos memorat Florus.

C A P. XIV.

*De Urbibus veteris Thraciæ, Fluvii
ac Montibus.*

O Pida clara olim in Thracia fuere, à Strymone amne in litore *Ægæo* Oesyne, Neapolis, Abdera, à Diomedis sorore conditum opidum, unde & nomen habuit, idem & Clazomene dictum. fuit in eadem regione opidum Tinda, Diomedis equorum stabulis clarum; Maronea: inter hanc & Hebrum fluvium Doriscus locus, ubi Xerxem Persarum Regem copias suas, quia numero non poterant, spatio dimensum ferunt. Ænus ab Ænea profugo condita; paulumque à mari recedens ingens quondam Cypsella. In Chersoneso, quam Thraciæ cognominant, Cardia,

Eleus & Sestus; cui objacet ex Asia Aby-
 dus; utraque Leandri amore nota. Prope
 regio, in qua Xerxes divisas pelago ter-
 ras ponte (mirum atque ingens facinus)
 ausus jungere, & copias ex Asia in Gra-
 ciam traduxit: Callipolis, cui opposita
 in Asia litore Lamplacus: & in radice
 Chersonesi sedens Lyfimachia. Inde in
 Propontide Paftya, Bisanthe, Perin-
 thus, mirifico amphitheatri splendore
 clara; Selymbria, atque in ipso Bospho-
 ro Byzantium, ante Lygus, postmodum
 Nova Roma, & novissime Constanti-
 nopolis dictum. Urbs omni ævo clarif-
 sima, à Constantino Imperatore in se-
 dem Imperii electa: mansitque eadem
 dignitate, donec Turcarum impia gens
 ann. dcccccliii occupavit, neque
 tunc decus suam perdidit, cum etiam
 nunc imperii Turcici caput colatur no-
 mine *Stambol*. De reliquo, opida in Pon-
 to, Phinopolis, Salmydisus, Peronti-
 cum, Apollonia paullum à mari rece-
 dens, magna quondam, Toza, Anchia-
 lus & Mesembria, terminus Thraciæ.
 Intus Byzya arx Regum Thraciæ, à Te-
 rei nefasto crimine, sic opinati veteres,
 invisa hirundinibus. Philopolis, antea
 Poneropolis, dein à situ Trimontium;
 Trajanopolis, Adrianopolis, à condito-
 ribus dicta opida. Præterea Olynthus;
 vel

vel clarissima Heraclea, Topiris & Philippi.

Fluvii & Montes.

Fluvii celebres sunt, Nestus seu Nefus, Hebrus, Athyras, Bathynias. In montibus, Æmus, Rhodope & Orbelus principatum tenent.

C A P. XV.

*De incolis Thracia, & urbibus nunc claris:
item de Patriarchis Græcica
religionis.*

INcolarum Thraciæ antiquissima habetur origo. Una gens habitavit Thraces, aliis aliisque discreti & nominibus & moribus, in universum ferè, sævi, atroces & cruenti. Suis anteprebant Regibus; postea Macedonum tributarii facti: rursusque suo juri rediti, multis præliis à Romanis fusi, tandem à C. Scribonio Curione Procos. perdomiti, Imperioque Romano subiecti sunt. Dehinc eadem, qua Græcia ac Macedonia, usà est Thracia fortuna, donec in Turcarum manus pervenit; quorum imperio omne decus dignitatemque præstat. quidpe hæc Turcarum caput ac sedes est Constantinopolis, ante memorata, urbium tota Europa omnium maxima ac populosissima; quam Constantinus Imperator

Novam Romam adpellavit: unde novum nomen Thraciæ ortum, quo nunc *Romania* indigitatur.

Secundum à Constantinopoli locum inter Thracias urbes obtinet Hadriano-
polis; Turcis *Endrem* dicta, magna quidem atque ingens, at mœnibus haud cincta, ædificiisque vilibus extructa: Tertia, Philippopolis satis numerose incolitur. Nec cedit huic Trajanopolis: Cestus & Abydus sibi invicem objectæ, claustra Turcici imperii in his oris perhibentur.

Ceterum quia ad hoc loci perventum est, uti Græciæ statum præsentem consideremus, operæpretium est cognoscere, Græcos jam olim à Romana Ecclesia recessisse, nec Pontificem Romanum ceu caput agnoscere. Religionem quidpe peculiarem inter se habent diversam ab ea quam Romana Ecclesia profitetur. Nec soli Græci hanc sequuntur, sed complures aliæ nationes, Bulgari, Servi, Bosni, Sclavoni, Illyrii, Albani, Moldavi, Valachi, Russi, Muscovitæ, Tattari, Circassi, Mengreli, cunctæque nationes Ponticæ, & Tattarorum interior pars. Capita jam inde quatuor sibi constituerunt, quos Patriarcharum titulo reverentur. Horum, ut diversæ sunt sedes, sic in diversas regio-

nes inspectio & regimen. Princeps & caput universæ Ecclesiæ Græcicæ est Patriarcha Constantinopolitanus, à quo dependent quotquot Græcicæ religionis Christiani per omnem Europam dispersi degunt. Alexandrinus, cujus *Cairo* in Ægypto sedes; qui & Arabiæ Ecclesiæ regit. Hierosolymitanus in Syria supremus agnoscitur. Inde reliqua Asia Antiochenus.

C A P. XVI.

De Mœsia.

Supra Macedoniam ac Thraciam Mœsia est, quam Romani Cereris horreum ob fertilitatem soli adpellare, ab Aureo & Scodro montibus intra Istrum & Æmum ad Pontum usque extensa; in superiorem, quæ nunc Servia est, & inferiorem, quæ Bulgaria, divisa. Terminus in medio utriusque est Ciabrus fluvius. In superiori populorum quondam clarissimi Dardani, regioque ipsa Dardania, Macedonia contermina; in inferiori Triballi omnium nobilissimi: post hos Peucestæ & Troglodytæ, jam Scythicæ gentes: infimam quidpe inferioris Mœsiæ partem, quæ ad Pontum accedit, Scythæ tenuerunt: quorum pars validissima Getæ ad utramque Danubii ripam,

ripam, hinc in Mœfos, illinc in Dacos, transeuntes.

In Mœsia dextram Danubii ripam frequentibus olim opidis stipatam fuisse, Ptolemæi testatur Geographia, idemque in Mediterraneis haud modicum eorum numerum recenset. At in litore Pontico clara maxime fuere, Sarpedonia, Dionysopolis, Timogetia, Tomi, Ovidii Poëtæ exilio nobiles, Istropolis & Eleuthera.

De Istro anne.

Ister fluvijs omnium Europæ maximus, in Germaniæ jugis Abnobæ montis ortus, per multas lapsus gentes Danubii nomine, immenso aquarum auctu, & unde primum Illyricum alluit, id est, ad Savi confluentem, Ister quondam adpellatus, sexaginta circiter annibus receptis, medio ferme eorum numero navigabili, in Pontum vastis sex fluminibus sive ostiis evolvitur. Singula autem ostia tanta sunt, ut prodatur, in quadraginta millia passuum, id est, mill. German. x, longitudinis, vinci mare, dulcemque intelligi haustum. German. vulgo *die Donato*, Sarmatis ac Scythijs *Dunay*.

De incolis Mœsia, & duobus novissimis in
ea regnis, Servia ac Bulgaria.

Mœsos, populos feros, truces, Barbarorumque Barbaros, à Thracibus genus duxisse, tradunt auctores: cum ipsa Mœsia pars aliquando Thraciæ fuerit. M. Licinius Crassus perdomitos Imperio Romano subjecit. Deinde in Superiorem Mœsiam Servi, Inferiorem Bulgari, utraque ex Sarmatia Asiatica advena gens, investit, duo inibi regna de suo nomine, hi Bulgariæ, illi Serviæ, condiderunt. At novissimi Turcæ, in utrumque effusi, etiam nunc tenent.

Caput regni Serviæ Regumque quondam sedes, Senderovia, Ungaris *Zendrew*, Turcis *Semender*, ad Istri ripam sita: Præterea *Vidna*, *Bodon*, & *Novograd*, nobilia sunt opida; quorum hoc arce munitum inexpugnabili. At Bulgariæ regni caput est *Sophia*, urbs magna & populosa.

C A P. XVII.

Summa universa Scythia descriptio.

Item de veteri Scythia Europæa.

TRANS Istrum Mœsis contermina est Scytharum gens, omnium toto Orbe vastissima, quidpe ex Mœsia Inferiori in Asiam ad *Tabin* usque promon-

montorium & fretum *Anian*, longitudine terrarum mill. Germ. c10 amplius occupat. Latitudine vero ab Oceano Septemtrionali ad Caucasum montem fontesque Indi fluminis, mill. German. circiter LX. Dividitur autem universa Scythia in Europæam & Asiaticam. De hac posterius in ipsa Asia; nunc Europæam prius expediamus.

Scythia Europæa.

Terminatur Europæa ab Occasu Patissio flumine, ab Septemtrione linea à Patissi fontibus per Amadocam paludem (quæ est in Lithuania) ad Borysthenis fonteis, atque inde alia linea ad Tanais ortus ducta; ab ortu ipso Tanai & Ponto Euxino: à Meridie Istro, & ubi is ad Nicopolim inflectitur, recta-linea ducta.

Totum hoc terrarum variis gentibus ac populis distinguitur. Quorum clarissimi, præter Troglodytas in Inferiore Mœsia commemoratos, Daci; quorum regionem nunc tenent Moldavi, Valachi, Transsilvani, & Hungarorum pars inter Patissum amnem & Transsilvaniam: Getæ, quos ad utramque Istris ripam in Mœsiam & Daciam extendi ante diximus; nunc Bulgarorum & Moldavorum

davorum pars; Tyragetæ & Arpii inter Tyram flumen & Istrum; nunc inferior Moldaviæ pars Ponto objacens: Inter Tyram & Hypanim amneis, Carpiæ, Callipides, Istrici, Axiaces & Jazyges Eneocadæ; quorum omnium solum nunc Podolia: Bastarnæ, iidem & Peucini; quorum pars una in Germania, pars altera in Scythia Europæ; nunc Russia minor, seu Nigra: Borysthenitæ, inferior Lithuania pars versus Pontum; Neuri, ad Borysthenis fonteis: inde Geloni, Thussagetæ, Budini & Agathyrsi, in Moscovia inter Borysthenis fonteis & Tattariam minorem: Alani ac Roxalani in Moscovia, ad sinistram *Donetz*, id est, minoris Tanaïs ripam: Hamaxobii sive Hamaxobitæ, ad Gerri fluminis fonteis in Tattaria minore: Georgi, Nomades, Basilides & Tauroscythæ sive Scythotauri, iidem in Tattaria minori: Tauri sive Taurici, qui Tauricam sive Scythicam Chersonesum incoluerunt: In his Bosphorani utrimque Bosphorum Cimmericum accolentes: Jazyges Mæotæ, juxta Mæotim paludem ad Tanaïm usque protensi: Arimaspi & Essedones ac Tanaitæ, ipso Tanaïs flexu cincti.

TRans Istrum igitur Mœsis contermini fuerunt Daci, Scythica gens, fera, atrox & barbara. Regio ipsa Dacia terminatur à Septentrione Carpathicis jugis & Hieraso amne; ab Oriente, eodem Hieraso & Istro; à Meridie, itidem Istro; ab Occidente, Patisso. Complectitur hodie Hungariæ partem, prædictam Transilvaniam, Valachiam & Moldaviam fere totam.

Divisa fuit olim in Ripensem, Alpestram & Mediterraneam. Ripensis est, quæ hodie dictam Hungariæ partem complectitur, cum parte Valachiæ. In hac populi Prendavesii, Albocensii, Saldensii, Tervingii, Burrhi, Cingesi. Alpestram nunc incolunt major pars Valachorum & Moldavi. Quondam in ea populi Piephigi, Siginni, Sinsii, Cotensii, Taiphali, Cacoensii, Cistoboci. Mediterranea, quæ & Gepidia, tota nunc est Transilvania. In hac olim populi Potulatsii, Buridensii, Biephi, Ratacensii, Taurisci.

Urbs olim clara fuit Ulpia Trajana, ante Zarmisogethusa dicta; nunc *Varheli* eodem situ est in Valachia.

Fluviorum celeberrimi, Marifus, Germ.

Germ. *Marisch*, Hung *Maros*; & *Aluta*,
Germ. *die Alt*, Hung. *Olt*.

De incolis Dacia.

Incolas ante Getas fuisse tradit Pli-
nius; Dacos postea à Romanis adpella-
tos. Getarum nomen mansit circa u-
tramque Istri ripam, ut ante dictum.
Regibus illi suis regebantur, donec Tra-
janus Imperator Daciam perdomitam
in provinciæ formam redexit. Postea
Sarmatæ inveci, dein Gothi, moxque
Hunni. Post hos Saxones, Germanica
gens, à Caroli M. devicti, cum leges vi-
ctoris ferre nequirent aut nollent, in
universam Daciam transferunt. Hinc
etiamnum frequens, licet corruptus, in
iis oris durat Germanicus sermo. Exinde
eadem gens, quæ Pannoniæ partes occu-
paverat, Hungari Saxonibus sese miscue-
runt. unde mixta nunc utriusque gentis
lingua Tum vero divisa fuit universa
Dacia in nova nomina. Ea pars quæ Pa-
tissò amni annexa, *Hungaria* titulo ac-
cessit. Quæ ante Dacia mediterranea e-
rat, Transilvania adpellata: Inter hanc &
& Istrum Valachia: Inter hanc & Hie-
rasum Moldavia; cujus titulo etiam ad-
jectum quicquid inter Hierasum & Ty-
ram amneis interjacet.

Q

C A P.

*Transilvania, Valachia & Moldavia
descriptio.**Transilvania.*

TRansilvaniæ Principatus, qui silvis
undique, unde ei nomen Latinum,
& montium jugis clauditur, Hungarice
Erdeli, Germanice *Siebenbürgen*, Saxoni-
bus haud dubie à septem opidorum nu-
mero dictus est. Qua ratione etiam nunc
Sarmatis seu Sclavis *Siedm grodska zie-
wina*, hoc est, Septemcastrensis regio, in-
digitatur. Postquam Saxones colonos
recepit: cultius habitari cœpit. Namque
opida in ea illi condiderunt, quæ in
hanc diem clara sunt.

Cibinium sive Hermanopolis, vulgo
Hermanstadt, caput provinciæ est: Alba
Julia, German. *Weissenburg*, Hung. *Gul-
laseirwar*, Principis superioribus annis.
sedes: Claudiopolis, Germ. *Clausenburg*,
Hung. *Coloswar*: Bistricia, Germ. *Bistritz*,
Hung. *Besterze*: Sciburgium, German.
Schiesburg, Hung. *Segeswar*: Mediesus,
German. *Medwisch*, Hung. *Megies*: Ste-
phanopolis seu Corona, Germ. *Croon-
stadt*, Hung. *Breslaw*.

Valachia ac Moldavia.

Quæ nunc duæ regiones Valachiæ ac
Moldaviæ nominibus distinguuntur.

superiori atate uno Valachia vocabulo
censebantur. Incolis *Woloska Zemla*, id
est, Valachia terra, & gens ipsa *Wolochy*.
Dividebatur autem tota provincia in
Majorem & Minorem: Major postea
Moldavia nomen recepit. Minori Va-
lachia titulus remansit. Quæque suo pa-
rebat principi seu duci, quem Sarmaticæ
gentis vocabulo *Weywodam* adpellant.
Polonis quondam utraque stipendiaria.
Nunc partem Hungariæ Rex, partem
Turcarum Imperator tenet. Valachia
caput ac sedes Vaivodæ est *Targowisko*.
reliqua loca sunt *Brailow*, & *Dombro-
witza*. Moldavia caput est ac Vaivodæ
sedes *Czukaw*. reliqua opida sunt, *Mar-
gosast*, *Tarisko*, *Moncastro*.

C A P. XX.

*Tattaria minor; ubi Taurica
Chersonesus.*

TAttarorum nomen longe lateque
per Asiam & Europam dispersum
est; cujus limites postea in Asia dice-
mus. at nunc de parte ejus agamus, quæ
Tattaria Europææ sive Minor dicitur.

Tattaria igitur Minor, sive Praco-
pensium Tattarorum regnum, est ea
Scythia Europææ pars quæ fluviiis Bo-
rysthene & Psola ac Desna (qui duo in
Borysthenem exeunt) & Tanaï minori,

vulgo *Donetz*, ipſoque *Tanzai*, *Mzoti* palude ac *Ponto* cingitur. Quinam antiquitus populi has oras incoluerint, ſupra demonſtratum eſt. Ceterum omne litus hujus tractus Græcorum coloniis juxta atque monumentis inclytum fuit: maxime vero *Taurica Cherſoneſus*, non minus quam ipſa *Græcia* celebrata. In hac Græcorum urbes claræ, *Pantica- pæum*, nunc vulgo *Pontico*; *Cimmerium*, in medio *Cherſoneſi*; *Taphros*, nunc *Przekop*, & *Theodoſia*, nunc *Kaſſa*.

Scythæ in univerſum tenuerunt: at poſtquam *Tattari*, ex *Asia* profeſti, occuparunt, *Tattaria* dicta eſt, Minorque cognominata, ad differentiam Majoris, quæ eſt in ipſa *Asia*.

Diviſa eſt in *Præcopenſem* & *Cre- meam*. *Præcopenſis*, quæ *Sarmatis Præcopſka* dicitur, eſt ipſa *Cherſone- ſus Taurica*; à *Przekop*, id eſt, *fossa*, quæ in *Iſthmo* facta eſt, ſeu ab opido ejuſdem nominis huic adpoſito, cognomi- nata. *Crema*, *Krymſka* incolis, eſt reliqua pars extra *Cherſoneſum*, à *Krym* opido, quod olim *Creminos*, dicta. At quia imperii ſedes eſt in *Cherſoneſo*, tota *Tattaria Minor Præcopenſium* *Tattarorum* regnum adpellatur. Ipſa gens fera, atrox ac rapida, non in opidis vel

Introduçt. Geograph. Lib. IV. 245
vel civitatibus, sed campis ac silvis vaga
git. Unius regis Imperio parent, cujus
regia est *Przekop*.

C A P. XXI.

Sarmatia Europaa.

Ultimi Europæarum gentium fuerunt
Sarmatæ, Græcis dicti Sauromatæ,
regionem totius Europæ latissimam in-
volentes, in Scythiam quoque Euro-
pæam protensi: quin etiam in Asiam
usque ad Hyrcanum mare nomen eo-
rum pertinebat; ubi Sarmatæ Asiatici
dicebantur.

Sed Europææ Sarmatiæ limites fue-
runt, ab Occidente Vistula amnis, Sue-
vicum mare, Finnicus sinus, & linea ab
hoc sinu ad sinum Granvicum sive la-
tum Album perducta; quibus à Germa-
nia separatur: à Septentrione Oceanus
Sarmaticus, sive mare concretum: ab
Ortu iidem limites qui Europæ: à Me-
ridie Mæotis palus, Isthmus Tauricæ
Chersonesi, Pontus, Ister, & Hierasus;
Alpein Carpativi montes, ubi in cuneum
inter Patissium Istrumque procedit.

Longitudo ejus porrigitur ab Istri ac
Patissi confluentibus ad Obii ostium
mill. Germ. IOXL. Latitudo vero inter
Rha fluvium & dictum sinum Granvi-
cum CCCLX.

Q3

Com.

Completitur hodie Moldaviae partem inter Tyram, Istrum & Hierasum amnes; Hungariae partem inter Patissum & Istrum; Poloniae regnum ultra Vistulam, Borussia, Livoniam, Lithuaniam, Russiam Albam, hoc est, Magni Ducis Moscoviae imperium, & Minoris Tartariae partem, quae Cremea dicitur.

Populorum in universa Sarmatia Ptolemæus complura nomina recenset. at ut regio hæc Romanis pariter ac Græcis parum nota, sic illa incerta. Clarissimi tamen ac notissimi, præter eos quos in Scythia Eutopæa explicuimus, erant Germanis contermini Venedi, qui nunc sunt Livones, Borussi ac Poloni inter Vistulam, Lithuaniam & Podoliam, tum Iazyges inter Istrum & Patissum, quos Ptolemæus Metanastas cognominat, id est, Vagos; Plinius Sarmatas affirmat: Tabula itineraria Sarmatas Vagos.

C A P. XXII.

De incolis Sarmatia, fluviis ac montibus, item de Hyperboreis.

GENS quidem universa Græcis Sarmatæ dicta fuit, habitu, armis, moribus vivendique ratione Scythicæ ac Parthicæ similis; ideoque ejusdem originis cum his fuisse conjicere licebit. Verum quum sibi ipsi dicti sint *Russacy*, & ad
Ri.

Riphæos usque montes incoluerint, eisdem esse credibile est, quos Mela Riphæces adpellat, tanquam posteri Riphæti Noachi abnepotis. Ceterum de rebus gestis ipsorum, antequam sub Slavorum nomine nosci cœperunt, parum in veterum monumentis reperitur.

Sarmatia fluvii.

Flumina in Sarmatia, præter ea quæ in Pontum defluere diximus, fuere, Suevicum mare sive Codanum sinum petentes, Chronus, vulgo Germanis accolis *Mammel*, Polonis *Niemen*: Rubo in Venedicum sinum, qui nunc accolis *der Riegish bodem*, prope Rigam sese exonerans; nunc *Diviná* Polonis, *die Dume* German. Turuntus in Moscovia, nunc *Velikarzeká*: & Chesinus, in Clypeinum sive Granvicum sinum sese evolvens: nunc Russis accolis *Lowat*, & postquam emensus aliquod spatium, *Walchow*.

Montes.

Montes sunt, Carpates, nunc *Krápak*, Poloniam ab Hungaria submovens: Riphæi, qui & Obii, à sinu Albo ad Obii ostium extensi: Russis sive Moschis nunc *Velikè kameny poyas*, id est, magnum lapideum cingulum dicti, quia orbis cingulum eos perhibent.

Q4

Hj-

Hyperborei.

Sed operæpretium fuerit hoc loco cognoscere ea, quæ de Hyperboreis, fabulosis celebrata miraculis gente, veteres tradiderunt. Hos alii Europæ, alii Asia, dederunt, plerique utriusque. Fuerunt (si fuisse credimus) supra LX gradum in litore Septentrionalis Oceani, ultra Aquilonem (unde & nomen eis à Græcis quæsitum) Riphæosque montes sub ipso siderum cardine. Regio aprica, felici temperie, omni afflatu noxia carens, per se fertilis. Cultores justissimi & diutius quam ulli mortalium & beatius vivebant. Quidpe festo semper otio lati non bella noverant, non jurgia, non ægritudinem ullam; ad innocentiam omnem æquale votum. Domus iis nemora lucique & Deorum cultus viritim gregatimque. in diem arbores victum subministrabant. Mors non nisi satieta- te vitæ. ubi eos vivendi tædium ceperat, mortem ultro accersebant & voluntario interitu castigabant obeundi tarditatem. Epulati delibutique senes luxu, ac fertis redimiti, semet ipsos in pelagus ex certa rupe præcipientes dabant quod genus sepulturæ beatissimum existimabant.

C A P. XXIII.

De Polonia regno provinciisque ei
subjectis.

POlonicum regnum, quod vastum nunc obtinet terrarum spatium, à principio arctis includebatur finibus; quidpe cujus summa longitudo inter Occasum & Ortum à *Schwibussen* proximo Silesiæ opido juxta *Crossen* ad *Leucznam* proximum Russiæ opidum, non excedebat mill. German. Lxxx. Latitudo. vero maxime sinuata inter fontem Vistulæ, & opidum Moscoviæ *Wongrow*, milliar. Lx. Verum accesserunt postmodo ejus titulo, Lithuania, Russia Nigra five Minor, Podolia, Volinia, Podelasia, Masovia, Prussia, Samogitia & Livoniæ major pars.

Sarmatæ, ut ante retuli, hæc omnia primo tenuerunt, præter eam Poloniæ partem quæ in veteris Germaniæ solo citra Vistulam sita est. Quanquam & Prussiam & Livoniam Germanica gens, ut in Germaniæ descriptione ex Tacito demonstravimus, ab initio incoluit; quæ in hanc diem perpetuo mansit. Solum est in universum frumento fertilissimum; nisi qua silvæ vastiores intercedunt.

Termini autem totius regni Poloniæ sunt; à Septentrione mare Suevi-

Q 5 cum

cum & sinus Venedicus, lineaque à Perna-
 navia Livoniæ opido ad Dunæ fontes
 ducta; qua Sol exoritur, Borysthenes, sive
Dniæper; à Meridie, Týras, sive *Nyester*,
 & Carpatés mons; qua occidit Sol, Sile-
 siæ & Marchiæ Brandenburgicæ Pome-
 raniæque junguntur.

Longitudo harum finium summa est,
 inter duo opida *Schwibussen* ante dictum
 & *Czirkassy* in ripa Borysthenis situm,
 mill. Germ. cc. Latitudo inter Perna-
 naviam Livoniæ opidum & Carpatem
 montem supra Transilvaniam mill. cl.

Dividitur in regiones ac Provincias
 supra dictas; quarum singulas explicare
 aggrediemur.

CAP. XXIV.

Polonia proprie dicta.

POlonia proprie dicta, incolis *Polska* à
 vocabulo *Pole*, quod Slavonica lin-
 gua campum significat, notationem ac-
 cepit; quia tota campestris est ac plana.

Dividitur in Majorem & Minorem.
 Major Germaniæ contermina est; Mi-
 nor Moraviæ, Hungariæ ac Russiæ. Mi-
 nor supremam nunc fert dignitatem ab
 urbe Cracovia regni capite. At Major
 dicta fuit altera, cum divideretur re-
 gnum. quia illic sedem fixit Lechus
 gentis conditor.

Polonia Major.

Majoris caput est Posenania, incolis *Posnan*, Germ. *Pösen*, urbs præclara ac supra Polonorum cultum splendida, emporiumque celeberrimum. Secunda est Gnæfna, incolis *Gniezno*, Germ. *Gniesfen*, mercatu nobilis, antiquissima Polonica, primaque sedes Principum. Reliqua opida sunt, *Calisia*, Ptolemæo memorata, Polonis nunc *Kalisz*: *Lancicia*, *Plotsko*, & *Petricovia*, vulgo *Piotrkow*, Juridico conventu (tribunal incolæ vocant) maxime celebris.

Polonia Minor.

Princeps Minoris est Cracovia, vulgo *Krakou*, caput decusque totius regni ac sedes regia: urbs magna atque ingens, & licet inter incultas, ipsa tamen magnifica admodum & superba. Corrodunum esse Ptolemæi, haud male conjiciunt docti viri. Secunda à Cracovia est Lublinum, vulgo *Lublin*, urbs egregia ac lauta, negotiationibus sublevata: quidpe mercatus est totius regni nobilissimus. Tertia est Sendomiria, Polonis *Sendomierz*.

Ceterum, à Lecho, primo gentis conditore, Principes populum rexerunt adusque Boleslaum Chabrium, qui primus Poloniae Rex ab Othone III, Rom. Impe-

Imperatore circa ann. c10 pronuntia-
tus est.

C A P. XXV.

Lithuania, Russia & Podolia.

Lithuania, Polon. *Litwa*, German.
Littawen, suos habuit antea princi-
pes Magni Ducis titulo illustres, do-
nec Jagello an. c10ccclxxxvi in Regem
Poloniae electus magnum Lithuaniae
Ducatum Polonico regno adjunxit.
Regio est totius regni vastissima, silvis
horrida, paludibus foeda. Longitudo
ejus maxima inter Polotae fluv. fontes
(qui sunt in confinibus Livoniae & Mo-
scoviae) & *Dassow* proximum Ponto
opid. Milliar. Germ. cclx. Latitudo
inter Chronum & Borysthenem amnes
mill. lxxx.

Urbibus, vicis atque aedificiis tota
regio plane inculta est. Caput est Vilna,
Germ. *Wilde*, ampla ac spatiosa, Craco-
viae magnitudinem exaequans, at ligneis
plurimum constans aedificiis. Major
equidem hac, at incultior, Novogardia,
vulgo *Novigrod*. Clara irem atque ma-
gna est Kiovia, vulgo *Kijow*, ad Bo-
rysthenem sita. *Dassow*, ad Pontum
accedens veterum est Ordesus. *Kawno*,
German. *Kawen*, Mulso quod vulgo
Medum vocant, nobile est opidum.

Russia

Russia Nigra.

Provincia hæc inter Poloniam Minorem, Voliniam, Lithuaniam, Podoliam, Moldaviam, Transilvaniam & Hungariam sita, Minor dicitur Russia, sive Russia Nigra, Pol. *Czarna Rusz*, ad differentiam Majoris sive Albæ, quod est Moscoviticum Imperium. Latine Russos & Ruthenos vocant incolas, quos à Roxolanis originem atque nomen habere putant. Ea pars quæ Carpathicis affixa jugis, incolis *Podogorze*, quasi submontana, indigitatur.

Suos aliquando Russia habuit Duces; postmodum Poloniæ regno adjecta.

Caput Ducatus est Leopoldis, Pol. *Lwow*, German. *Lexenburg*, quod contracte *Lemburg* efferunt; emporium Turcicis mercibus celeberrimum. Reliqua opida sunt, *Przemysl*, *Halycx*, *Chelm*.

Podolia.

Podolia, Pol. *Podale*, inter Moldaviam, Russiam Nigram, Voliniam & Lithuaniam sita, vastissimis campis, pectori quam hominibus alendis benignior, pascuis gaudet mirum in modum luxuriantibus; adeo ut boum ingentium immania cornua vix è gramine adpareant.

Caput

Caput regionis est *Kámieniecz*, urbs mira ac stupenda ratione in arduo saxo condita; qua re, cum sæpius à Tattaris, Turcis ac Valachis peteretur, inexpugnabilis extitit. Reliqua loca sunt, *Chmielnik*, *Tzudnow*, *Bratzlaw* & *Orczakow*, quod Tattari occupatum tenent.

C A P. XXVI.

Volinia, *Podelassia*, *Masovia*,
Livonia, *Samogitia*.

Volinia.

Volinia, Pol. *Wolin*, inter Poloniam, Lithuaniam & Russiam Nigram porrecta, opida præcipua habet, *Lutzko*, *Wlodimirz*, & *Kyezemieniec*.

Podelassia.

Podelassia, Pol. *Podlasze*, inter Lithuaniam, Masoviam & Borussiam posita, Lithuanix quondam pars, singularis postea provincia facta, Polonia titulo accessit. Loca notiora sunt, *Bielsko*, *Tykozijn*, *Augustow*.

Masovia.

Masovia, Pol. *Mazowfze*, German. *die Masaw*, inter Porussiam, Poloniam & Podelassiam sita, suos habuit ante Duces; quorum stirpe extincta, Ducatus ann. clo lxxxvi. Polonia titulo infertus est.

est. Caput Provinciæ est Varavia, Pol.
Warszawa, Germ. *Warsaw*; regni comi-
tibus, quæ hec haberi consueverunt, ce-
lebris.

Livonia.

Livonia, German. incolis *Lieflandt*,
nobilissima atque amplissima regio; ab
Septentrione, Finnico sinu terminatur;
ab Oriente, Narva atque & *Peybas* lacu,
& Magnæ Ruffiæ Lithuaniamque latere
occidentali; à Meridie linea ab opido
Lithuaniam *Dodina*, in ripa Duinæ fluvii
posito, ad *Memmel* Borussiae opidum
perducta; ab Occasu, mari Suevico. Lon-
gitudo summa inter Narvam & *Mem-
mel* mill. xc. Latitudo inter mare &
Dodina mill. lx. Dividitur in quatuor
partes, quarum nomina incolis; *Esten*,
Letten, *Curland* & *Semigallen*. Harum
prima Suedicæ est ditionis, reliquæ Po-
lono parent: Insula *Oosel* ad Danum
spectat.

Princeps urbium est *Riga*, nobile em-
porium, nec inferior commercii Ri-
valia, vulgo *Revel*, Esteniam caput. Ter-
tia est Dorpatum, vulgo *Derpt*; Vene-
da, vulgo *Wenden*, Venedico obversa
sinai, Magistri militiæ ordinis Teuto-
nici sede nobilitata, Curlandiæ, quæ su-
perioribus annis in Ducatum una cum
Semi-

Philippi Claverii
Semigallia elata, caput *Goldingen*, Du-
cum autem sedes *Mitow*.

Samogitia.

Samogitæ Ducatus inter Livoniam
& Borussiam situs, nullo neque opido,
neque castello, neque eximio aliquo æ-
dificio insignis, silvis ac nemoribus hor-
ridus, solo mellè, quod heic præstantissi-
mum colligitur, notus est.

C A P. XXVII.

*De Borussia & Cassubia: item de Episcopa-
tibus & Academiis regni Polonici.*

PRUSSIA, vulgo *Preussen*, amplissima
atque illustrissima regio, fluviis ac la-
cubus stagnisque frequenter rigua, fru-
mento maxime ferax, quibusdam dici-
tur perpetam Borussia, quasi à Borussio-
rum antiqua gente, quam *Ptolæmus*
in *Moscovix* tractu ponit. hanc huc
transiisse suspicantur. Alluitur à *Se-
ptentrione* sinu *Codano* & *Chrono* flu-
mine; ab ortu clauditur *Lithuania* &
Podelassia; à Meridie *Masovia* & *Polo-
nia*: ab Occassu *Cassubia*. Porrigitur in
longum à *Chroni* ostio, ad *Torunium*
urbem in ripâ *Vistulæ*, mill. Germ. *xlv*.
In latum ab opido *Podelassix Raigrod*,
ad *Vistulæ* ostium, toridem.

Divisa hodie est in Regalem, quæ
immediate Regi paret; & Ducalem,
quæ

Introduct. Geograph. Lib. IV. 257
quæ Marchionibus Brandenburgicis in
feudum concessa.

Regalis Borussia.

In Borussia Regali clarissima urbium
Gedanum, quæ & Dantiscum, vulgo
Danzige, nobilissimum Suevici maris
emporium, totius regni granarium, ci-
vitas dives & opulenta; incenibus, fossa
ac vallo munitissima. Secunda ab hac est
Torunium, vulgo *Thoorn*: celebre quon-
dam emporium, antequam Gedanum
ad id fastigium perveniret; nunc nun-
dinis maxime clarum. Elbingium, vul-
go *Elbing*, Anglorum opibus, qui pan-
nis heic negotiantur, in singularem ni-
torem indies crescit.

Reliqua opida notiora sunt, Mariæ-
burgum, firmissimum munimentum;
Grudontia, Bromberga, Culmia: hæc
antiquissima & opulentissima quondam
urbs. Braunsberga publico Jesuitarum
collegio famigeratum opidum.

Borussia Ducali.

Ducalis Borussia caput ac sedes Du-
cum est Regius mons, vulgo German.
Koningsberg, Pol. *Krolewiec*; urbs no-
bilis, & celebre maritimis mercimoniis
emporium. Est præterea versus Se-
ptemtrionem ultima *Memel*, arx muni-
tissima.

B.

Cassu-

Cassubia.

Cassubiæ Ducatus, inter Borussia ac Pomeraniam situs, latior olim erat, quam nunc patet. Quidpe tota ea Borussia pars quæ circa Vistulam Pomerellia nunc dicitur, Cassubiæ Ducibus ante parebat.

At ejus quæ nunc Cassubia nuncupatur, caput est Conicia, Polon. sive Cassubiis incolis *Chonitza*, Germ. *Konitz*. Reliqua opida sunt, *Slochow*, *Butow*, *Lauenburg*.

Episcopatus & Academia Polonici regni.

Archiepiscopatus in universo regno sunt tres, Gnælnensis, Leopoltanus & Rigensis. Episcopatus xvi. Academiae duæ, Cracoviensis & Regiomontana.

C A P. XXVIII.

Moscovia sive Russie Alba Magnus Ducatus.

U LTIMA Europæ regio est Russia Alba sive Major, omnium vastissima; inculta, ac paludibus silvisque invia. Eadem Moscovia à capite suo. Gens ipsa rudis, perfida, servituti supra modum addicta, vulgato nomine nunc Moscovitæ adpellantur.

Finitur ipsa regio à Septemtrione,
mari

mari concreto; ab Ortu, iisdem finibus quibus Europa, hoc est, Obio ac Tanai amnibus; à Meridie, Tanai minore, vulgo *Donetz*, *Desna* & *Pfola*; ab Occasu, *Borysthene* & *Narva* lineaque inter horum fontes ducta.

Longitudo summa inter promontorium *Litamin*, vulgo *Capo Oby*, & *Pfola* confluentem, ad opidum *Czirkeffy*, implet mill. Germ. cccLxxx. Latitudo inter *Corelenberg* opidum in confinio *Finlandiæ*, & *Obium* flumen, juxta opidum *Lepin*; mill. ccc.

Dividitur in complures Ducatus ac provincias, quæ plerumque à præcipuis urbibus denominantur.

Ducatum princeps est *Moscovia*, incolis *Moskaw*; ceteri, *Wolodimir*, *Mosaysko*, *Twer*, *Ruszowa*, *Nissy*, *Nowogorod*, id est, inferior *Novogardia*, *Zezan*, *Worotin*, *Smolensko*, *Biela*, *Pleskow*, *Wolthi Nowogorod*, hoc est, *Novogardia magna*, *Bieleiezero*, *Iarostaw*, *Smiera*.

Principatus, *Rostow* & *Suldal*.
Provinciæ, *Wolska*, *Còrella*, *Wologda*, *Ustug*, *Dwina*, *Wiatka*, *Iuhora*, *Petzora*, *Condora*, *Permen*, *Czeremyssi gorni*, *Czeremyssi lugowi*, *Mordwa*, *Kargapole*, *Mechora*.

Urbes Moscovia.

Urbes in hac regione cunctæ constant ligneis ædificiis, ac luto illitis; amplæ quidem sunt, sed quarum viis sæpe lassissimi campi intercedant.

Caput imperii est *Moskwa*; urbs supra modum atque fidem magna, ut quæ quadraginta unum & quingenta ædificiorum millia complectitur. Arx est in ea Magni Ducis, quem incolæ *Czar*, id est, Imperatorem vocant, domicilium viginti millium hominum capax; quos præsidii causa Magnus Dux perpetuo alit.

Reliquæ urbes sunt totidem fere, iidemque nominibus, quot Ducatus ac provinciæ. Quarum *Wolodimir* caput erat ante imperii. *Vsiug* celeberrimum totius Rusiæ in mediterraneis emporium. Maritima emporia sunt *S. Nicolai* & *S. Michaëlis Archangeli* opida, à Belgis, Anglis, & Germanici Suevicique maris accolis frequentata. In opidum *Bielezero*, quod in lacu conditum, bello ingruente, thesauros Magnus Dux abscondit.

Sunt præterea Magni Moscoviæ Ducis imperio subjectæ Tartarorum quædam nationes Asiaticæ, de quibus postea in ipsâ Asia.

LIBER QUINTUS.

CAP. I.

Summa Asiae descriptio.

Explicatis omnibus Europæ partibus, tempus est Tanai trajecto Asiam ingredi. hæc quidpe Europæ connexa, imo innexa, cum & Scythæ Asiatica gens in Europam amplissimo tractu protendantur, & Sarmatæ gens Europæa ultimos fines in Asiam non minoi tractu extendant.

Ipsa terra Asia, ab initio rerum, omnium nobilissima, ut quæ prima genus mortalium intra se conspexit & in alias Mundi partes emisit. Prima gentium, ritus, sacra, mores, rationemque vivendi alias docuit. hæc denique est quæ Deum ipsum humana specie tulit.

Distam Græcorum alii volunt ab Asia Nympha, Oceani & Tethyos filia, Japethi conjuge; alii ab Asio Manei Ludi filio.

Fines sunt ab Septentrione Oceanus Scythicus; ab Oriente mare Eoum; à Meridie mare Indicum, sive Rubrum; ab Occidente sinus Arabicus & Isthmus qui est inter finem Arabicum & mare internum: atque inde maria Phœnicium & Ægæum, Propontis, Pontus.

Mæotis lacus, Tanais amnis & Obium flumen.

Longitudo ejus summa est inter Hellespontum & Malaccam, extremum Indiae emporium, mill. German. cloccc. Latitudo inter fauces Arabici sinus & *Tabin* promontorium, quod est ad fretum *Anian*, mill. clocxxx.

Divisa fuit olim universa in Majorem & Minorem. Regiones quas Major complectitur, sunt istæ: Sarmatia Asiatica, Scythia Asiatica, Serica, Sina, India, insulæ ad Indias; in Continenti rursus Gedrosia, Carmania, Drangiana, Arachosia, Sogdiana, Paropamis, Bactriana, Hyrcania, Margiana, Parthia, Persis, Sufiana, Media, Albania, Iberia, Colchis, Armenia, Mesopotamia, Assyria, Babylonia, Arabia, Syria, Palæstina, Phœnice, Cilicia, Cappadocia, Galatia, Pontus, Bithynia, Pamphylia, Lycia, & insula Cyprus. In minori sunt hæ: Phrygia, Mysia, Lydia, Caria, Æolis, Ionia, Doris, & insula Rhodus.

At hodie tota Asia in quinque potissimum dividitur partes; quarum I Tartaria; II China; III India, sub quibus insulæ adjacentes; IV Persarum sive Sophorum imperium, sub quo comprehenditur Armuziæ peculiare regnum; V Turcicum imperium.

C A P. II.

*Scythia Asiatica & Sarmatia Asiatica ;
item Serica & Sogdiana.*

Prima igitur Asia, post Tanaim, est Scythia, ipsaque gens Scytharum, quos Persarum Sacas adpellavere à proxima gente: antiqui Arimeos dixerunt. In Europam usque ad Istri ostia extendi, supra demonstravimus; ubi etiam fines eorum explicuimus.

At Scythia Asiatica fines habet, ab occasu eosdem, quos ipsa Asia, atque Europa; ab Septentrione, mare Scythicum sive concretum ad *Tabin* usque Promontorium; ab Ortu, mare Eoum & Auxatios Casiosque montes, quibus à Serica hodie Cataiarum regno determinatur; & Ottorocoram montem, quo à Sinis sive Chinesibus discernitur: à Meridie, Emodos montes, quibus ab Indiis, & Sagdia Oxiaque juga, quibus à Persarum submoveretur imperio; dein mare Caspium; mox Caucasum montem, quo ab Albania; & Coracem, quo ab Iberia & Colchide separatur.

Longitudo ejus atque latitudo nobis in Europa dicta sunt. Complectitur autem hodie totum Tattaria Asiaticae nomen, si regnum Cataiarum excipias, quod Seres populi olim tenuere; &

Zagataiæ partem nomine *Ocrage*, quam Sogdii. Divisa fuit in Sarmatiam Asiaticam, Scythiam intra Imaïum montem & Scythiam extra Imaïum montem.

Sarmatia Asiatica.

Sarmatarum Asiaticorum regio includitur fluminibus Tanai & Rha, sive *Volga*, mari Hyrcano Ponticoque, & montibus Corace Caucafoque. Nunc Tattari Czerkassi eas terras tenent.

Populi in ea à veteribus Geographis recensentur innumeri; at clari Turcæ, sive Turci, qui Turcicum condiderunt imperium. Præterea Amazonum muliebri genus, omnium clarissimum.

Scythia intra & extra Imaïum montem.

Reliqua Scythia Asiatica in duas dividitur partes; quæ Occasum spectat, Scythia intra Imaïum montem; quæ Orientem, Scythia extra Imaïum dicitur.

In Scythia intra Imaïum montem populi inter alios fuere Saffones, unde quidam Saxones in Germania ortos nugantur; & Sacartum gens magna, nunc *Turckestan* & *Tagalistan*, in confinibus Indiae. Atque in his populi omnium Scytharum nobilissimi Massagetæ.

Fluvii.

Fluvii universæ Scythiæ celebres, sunt Obius

Introduct. Geograph. Lib. V. 265
Obius & Paropamisus, ad quem nunc
urbs *Camul*, uterque mare Septemtrio-
nale petentes: Jaxartes, nunc *Chefet*; &
Rha, nunc *Volga*, sive *Volha*; & *Edel*, in
mare Hyrcanum erumpentes.

Imaüs.

Montium maximus atque celeberrimus est Imaüs; cujus Septemtrionalis pars nunc *Alkai* perhibetur; ubi Tattariæ Imperatorum sepulcra. inde ad Ganguis fluvii fontes Indiaeque fines cccc. mill. Germ. longitudine protenditur.

Serica & Sogdiana.

At Tattariæ nunc extremæ ad Eoum mare pars, quæ Cataiæ regnum dicitur, olim fuit Serica regio, quam gens clarissima Seres incoluerunt. Horum metropolim Seram eodem nomine etiam nunc exstare, quidam contendunt.

Sogdiana etiam regio, inter Oxi dexteram ripam & Sogdios montes sita, quæ Persici olim Imperii fuit, nunc Tattariæ pars est, sub nomine *Ocrage*.

C A P. III.

Summa Tattariæ descriptio.

T Attarorum igitur nomen hodie tota Asia amplissimum est, in Europam etiam, ut ante Scythicum, extenditur.

tensum, ubi Tattaria Minor supra memorata. Gens ipsa fera, atrox, cruenta, inconditis moribus, & omnium barbarorum maxime barbara. Regio plurimum inculta, tristis, squallida atque deserta. Nomen accepit à flumine *Tattar*, quod *Mongul* regionem irrigans in mare Septemtrionale effunditur.

Universæ longitudo est à Borysthenis ostiis ad *Tabin* usque promontorium mill. German. circiter 110. Latitudo ab Obii ostio, ad finem *Bramas* regni in confinibus Indiæ ac Sinarum, mill. 100.

Universa dividitur in Asiaticam & Europæam, quam supra explicavimus.

Asiatica quinque potissimum partibus distribuitur, quarum nomina hæc: Tattaria deserta, Tattaria *Zagataia*, *Turckestan* regnum, *Cataini Magni Imperatoris imperium*, & Tattaria vetus.

C A P. IV.

Tattaria deserta, Zagataia & Turckestan.

Deserta Tattaria inter Tanaïm, Volgarî, Jaxartem amnes, Tapyros, Sebyos Imaïumque montes sita, Sarmatiæ Asiaticæ partem, partemque maximam Scythiæ intra Imaïum montem complectitur, in hordas complures distributa; quarum præcipuæ sunt: Zavolhensis, quæ

quæ & Bulgarorum Tattarorum est horda; Casanenſis, Nohaigenſis, Tumenſis, Schibankenſis, Colakenſis, Afracanenſis, quæ quondam peculiare regnum; & Baskirdenſis; pleræque ab oppidis cognominatæ.

Harum incolæ cum omnes liberi ante eſſent, nunc Moſcovitarum imperio audientes ſunt; exceptis unis Tumenſibus, qui magno Chano Cataino parent.

Zavolhenſis horda magna quondam dicebatur, quia ex hac ceteræ ortum duxerant; unde etiam Imperator eorum *Vluhan* adpellabatur, id eſt, Magnus Dominus, ſive Magnus Imperator.

Afracanenſis regni caput eſt urbs *Afracan* ſive *Citrachan* propè oſtia Volgæ, ſalinis atque emporio clara; qua de cauſa mercatores innumeri ex Moſcovia, Turcico Imperio, Armeniis & Perſide eo confluunt.

Sunt praterea in deſerta Tattaria, *Czirkaffi* inter Tanaïm & Volgam, in Aſiatica Sarmatia; & verſus Oceanum in Scythia intra Imaïm, *Mecriti* ac *Samoiedi*, quos Latine dicas ſemet ipſos devorantes; aliique eodem tractu, *Molgomſai*, *Badaique*; utrique ſolem, vel rubrum pannum in ſublime elatum, venerantes. Ceterum dextera Obii ripæ,
circa

circa mediam fluminis partem, adposita est urbs magnitudine & incolarum numerositate ingens *Grusina*, Tattaris & Mœscoviticis negotiatoribus frequentissimum emporium.

Tattari Zagatai.

Desertæ Tattariæ à Meridie conjuncti sunt Tattari *Zagatai*, agro, opidis moribusque ceteris cultiores ac nobiliores. Fines eorum à Septentrione Jaxartes flumen; ab Ortus *Turkestan* regnum; à Meridie Persicum imperium; ab Occasu mare Hyrcanum.

Caput regionis ac sedes Regum est *Samarcanda*, Tamburlane, bellicosissimo Tattarorum Imperatore, maxime celebris; urbs magna ac lapide exstructa; at parum frequens. *Zahaspa* ad Oxii ostia & *Bikent* in mediterraneis clara sunt emporia, quo Indi, & Cataiæ regni incolæ, mercandi causa conveniunt.

Turkestan Regnum.

Proximum ab Oitu est *Turkestan* regnum, veterum Sacarum regio; cujus incolæ satis civiles & culti. Urbium notissima, *Taskent*, *Cotam*, *Cascar*, *Iarkom*.

C A P. V.

*Catani Magni Chani Imperium ;
item Tattaria vetus.*

Potentissimum inter Tattaros imperium est Magni Chani in regnis *Cataia*, *Tangut*, *Tainsu*: & in provinciis *Tenduc*, *Camul*, *Ciarciam*, *Karakitay*, id est, *Nigra Cataia*, & *Teber*. Initium ejus est à *Norussis* montibus in confinibus *Tattariae* desertæ, extenditurque ad *Tabin* usque promontorium & fretum *Anian* longitud. Id est circiter mill. Germ. Occupat veterem *Sericam*; majorem partem *Scythiæ* extra *Imaum* montem, partemque *Scythiæ* intra *Imaum*.

Regnum Cataia.

Serica est ipsum nunc regnum *Cataia*, vulgo *Kitay*; incolis (ut ferunt) adeo frequens, & agrorum cultu adeo læta, urbiumque splendore, ædificiorum nitore, atque omni denique divitiarum genere adeo affluens, uti neque *Græciæ* veteri neque *Italiæ* cedat.

Urbium opulentissima est *Cambalu*, regia sedes & caput totius imperii *Magni Chani*; quinque mill. German. ambitu comprehendens: quam duodecim suburbia, juxta numerum portarum, circumjacent, frequentissimum
Indis

Indis ac Sinensibus mercatoribus emporium.

Caindu urbs velis subtilissimis, quæ ex arborum corticibus ad usum feminarum conficiunt, maxime est clara. Quæ re tota olim Serica nota erat. Unde Plinius: *Seres*, inquit, *lanificio nobiles, persusam aqua depeccantes frondium canitiem.*

In regno *Tangut* artem Typographicam ante 1000 annos inventam fuisse, nonnulli contendunt.

Tenduc Provincia, magni ac potentis Regis Presbyteri Joannis (quod nomen postea Abyssinorum Regi in Africa per errorem datum fuit) quondam regnum fuit.

Tainfu regnum amplum atque cultum vitibusque fertile, artificibus ac negotiatoribus refertum, armorum bellicorum nobilissima inter Tattaros officina. Quin Serico ferro jam inde Plinius palmam tribuit.

Tattaria Vetus.

Postrema universæ Tattariæ pars est Vetus Tattaria, inter Paropamisum amnem & Sericam sive Cataiæ regnum ad usque Septentrionalem Oceanum & fretum *Anian* extensa.

Dicitur vetus Tattaria, quia hinc primo

mo nomen Tattarorum, ut supra demonstravimus, exortum est. Regiones heic & hordæ complures, quarum nomina vix nota aut certa. At *Ung* & *Mon-gul* regiones, *Gog* & *Magog* esse, viri docti docent.

C A P. VI.

De Sinarum regione sive China.

Tattariæ, qua Ortum solis prospicit, adnexum est Chinæ regnum, cæli temperie, fertilitate soli, amplitudine, opibus ac potentia, haut cuiquam alii cedens. Gens ipsa (si credimus) ingenio omnes alias superans. Sinas esse Ptolemæi, cum situs, tum ipsum vocabulum maxime convincit. Quidpe quod Hispanis *China*, id Italis Tuscis *Cina*, & Germanis *Tschina* scribitur; ubi exiguum in pronuntiatione deprendas differentiam inter *China* & *Sina*. At ignorantia Hispanicæ pronuntiationis, quæ est in Ch, Græcæ literæ χ pronuntiatione in vocabulo isto apud alias nationes invaluit. Limes habet, ab Occasu Damascios montes, quibus ab India & Tattaria separatur; ab Septentrionibus, Ottorocoram, & murum ccc milliar. German. inter hujus crepidines contra Tattarorum irruptiones exstructum; ab Ortu, Oceanum Sinensem sive Eoum;

Eoum ; à Meridie eundem Oceanum & regnum *Sian*. Longitudo summa est à Tattarorum finibus , qua mare Eoum tangunt , usque ad regnum *Sian* , mill. Germ. lxx. Latitudo inter Damasia juga & Oceanum mill. ccc.

Dividitur totum regnum in complures provincias , quas illi præfecturas vocant : quarum maximæ sunt , *Cantan* , *Foquiem* , *Chiqueam* , *Nanquin* , *Xantum* , *Panquin* ; mediterraneæ , *Xiamsi* , *Cansu* , *Sancii* , *Suchnam* , *Huanum* , *Iuana* , *Fuquam* , *Suinam* , *Quicheu* , *Quianci* , *Cochinchina* , *Quancii*.

Urbes per universum regnum esse tradunt celebres cccxl , fossis murisque probe munitas ; præter opida & pagos quorum infinitus numerus. Amplitudo autem urbium ex eo conjicitur , quod *Cantan* , una ex minoribus , tria amplius milliaria Germanica circuitu amplecti dicatur.

De Regia varia est auctorum traditio ; alii quidæ *Panquin* eam vocant , alii *Xantum* , quam eandem putant esse *Quinsai*. In Tattariæ finibus versus Septentriones sitam esse , omnes consentiunt. Ante erat regia *Nanquin* , magna urbs , in medio regni versus Oceanum posita. At de urbe *Quinsay* (sive *ea* Tattarorum Magni Chani , sive Sina-

rum Regis regia; utrumque enim traditur) merito prudentissimi cujusque fidem excedunt ea quæ M. Polus Venetus tradidit: continere scilicet eam circuitus mill. Ital. circiter centum, id est, Germanica communia viginti quinque, & pontium in ea lapideorum duodecim millia, quorum quidam tantæ altitudinis, uti majores naves erecto malo subtermeare queant: lacum item intra mœnia ambitu mill. Germ. circiter septem continere; in quo duæ insulæ singulas regias superbissimo opere sustinentes. per universam autem urbem præsidium triginta millium militum. Verum tamen urbem hanc post Marci Poli tempora bello dirutam, vel alia gravi calamitate destructam esse, quidam putant.

Japan Insula.

Insulæ ab Ortu Sinarum regno objacent innumeræ; at duæ insigniores: *Corea*, incolis *Caoli*, longitudine cccxxx milliar. Germ. latitudine L; & multo nobilior *Japan*, longitudine mill. c L, latitudine L x x: utraque in complures ditiones, quas Reguli verius quam Reges obtinent, distributa. Hujus tamen potentior Rex est *Meaci*; urbis totius insulæ principis.

SInarum regno conjuncta est ab Occasu Meridieque India, terra omnium nobilissima, auri argentique adeo fecunda, uti solum ejus aureum argenteumque esse veteres crediderint.

Nomen accepit ab Indo nobilissimo flumine. Clauditur ab Occasu, Indo; à Septentrione, Emodis montibus; ab Ortu, itidem montibus Damafis & Mæandro: à Meridie, suum mare, quod Indicum adpellatur, magnis sinibus recipit; in quod, ceu duo cornua, longissimo excursu sese emittit.

Longitudo ejus summa est ab Indi fontibus usque ad extremum aureæ Chersonesi promontorium mill. Germ. circiter 100; Latitudo maxima à Damafis jugis in sinibus Sinarum ac Tattarorum ad Simyllam promontorium, nunc *C. Comori*, mill. ccccl.

Divisa fuit olim Gange flumine in duas partes; quarum una versus Occasum, India intra Gangem; altera versus Ortum, India extra Gangem adpellabatur.

Tradunt veteres Geographi, fuisse in India populorum novem millia, quorum clarissimi Brachmanes, Indorum

Philo-

Philosophi, Græcis Gymnosophistæ dicti, & Gangaridæ, quorum Regem potentissimum Alexander Magnus invadere non ausus est.

Urbium fuisse quinque millia, iidem auctores prodiderunt, præcipua capacitate; quarum omnium clarissima Nysa, in qua genitum Liberum patrem Indi arbitrabantur.

Fluvii.

Fluviorum nobilissimi sunt Indus & Ganges: Indus, quem accolæ quondam Sandum, nunc diversis nominibus diversi adpellant populi, *Hynd, Duil, Inder,* & *Caercede*, in Paropamiso monte effusus undeviginti recipit amnes; sed clarissimos Hydaspem & Hypasin, qui Alexandri iter terminavit. nusquam latior quinquaginta stadia aut altior xv passus; septem ostiis in mare Indicum evolvitur. Ganges gemmifer & auri fecundus, ex Scythicis exoritur montibus, cujus latitudo minima duo mill. Germ. maxima, quinque; ubi vadofissimus; mensuram centum pedum devorat.

De Incolis.

Indorum gens vetustissima nunquam a natali solo recessit. quare nemini fas sit mirari vel hominum vel urbium copiam. Indiam Liber pater (quem illi

S. 2.

apud

apud se natum arbitrati) primus cum exercitu ingressus est, primusque omnium Indis subactis triumphavit. Dehinc Persæ proxima inter Indum & Gangem armis occupata tenuerunt, donec Alexander, Dario superato, Porum Indorum Regem debellavit. Post hunc in pace, suis quique Regibus obediētes, egerunt; donec diu ignoti, tandem Portugallensibus superiori sæculo rursus cogniti fuerunt. Longinquitas Regionis occasionem præbuit fabulis, uti ex veteribus graves etiam scriptores, hominum varias monstrasque species crediderint.

C A P. VIII.

Summa India nova descriptio.

CUM superioribus seculis ob feritatem intercedentium populorum terra adire India nequiret, tam longinqui vero maris navigatio nondum experta esset, diu Europæis incognita mansit, cum non nisi ex veterum scriptis nosceretur. At primus Gualco Gama, Portugallensis, ann. 1498 ab Hispaniis profectus, superato Bonæ Spei promontorio atque universa Africa circumnavigata, Indiæ oram maritimam perlustravit. Post hunc idem ab aliis feliciter tentatum; missique alii alique sub-

subinde à Regibus Portugallia, qui oram maritimam vi occupatam, arcibus ac propugnaculis munitent. Deprehensum tunc est, varia nationum genera Indias incolere, Hebraeos, Persas, Scythas, Arabas, ipsosque Indos, quorum exigua quaedam pars post D. Thomæ, ut ferunt, institutionem in fide Christiana permanserunt. Hanc navigationem diu Portugallenses & Hispani, constituto in Indiis ab Portugallia Hispaniaque Regibus Prorege, soli obtinuerunt: donec superioribus annis Hollandis etiam frequentata est.

Iisdem finibus, quibus olim, India nunc etiam circumscribitur. nam & citra Indum amnem populi quidam, ut olim, nunc etiam Indi dicuntur.

Dividitur etiam nunc, ut olim, Gange fluvio in duas partes; quarum una *Indostan*, quæ olim India intra Gangem; altera *Mangi*, India extra Gangem. Regna universam continere tradunt XLVII, quorum quaedam nimium modica & arctis admodum finibus constricta.

At novissimi tamen Geographorum in novem potissimum partes sive regiones universam Indiam diviserunt; quarum nomina sunt: *Cambaia*, *Narsinga*, *Malabar*, *Orixa*, *Bengala*, *Pegu*,

S. 3. *Sian*,

C A P. IX.

Cambaia, Narsinga, Malabar, Orixa.

Cambaix regnum in dextro Indiæ cornu ad Indi ostia situm, longitudine occupat mill. Germ. circiter CLX, latitudine fere totidem.

Urbium prima est, quæ regno nomen dedit, *Cambaia*, omnium Indicarum cultu atque magnitudine præstantissima, qua de causa *Cairum* Indiæ vocitata. Regia sedes est *Campanel*, in edito loco septenis mœnibus cincta. *Goa* in insula Indi posita, emporii celebritate, agrorum ubertate, incolarum multitudine atque ædificiorum magnificentia insignis urbs, ob munitionis firmitudinem locique situm claustra regni vocitata.

In eadem insula *Dio* arx, atque in continenti alia *Damaom*, Hispanorum præsiidiis custodiuntur.

Celebres quoque sunt *Beder & Decan* urbes; quarum hæc regno quondam nomen dederat. At citra Indum in Provincia *Guzarate*, quæ pars est regni *Cambaix*, præcipua urbs est *Ardavat*, Indi ripa adposita.

Narsinga.

Narsingam, in dextro itidem cornu sitam,

fitam, duobus lateribus, Occidentali ac Orientali, mare abluit. Longitudo ejus à confinibus Cambaia & Orixa, ad promontorium *Cornori*, mill. occupat German. circiter cL. Latitudo summa inter duo maria mill. xc.

Regiæ sunt duæ: *Narsinga*, unde regno nomen, & *Bisnagar*.

Onor, *Batecala* & *Mangalor*, Lusitanæ ditionis. *Colmandel* & *Maliapor* ab Indis Christianis habitantur: Quarum hæc D. Thomæ sepulcro clara.

Malabar.

Malabar regio in extremitate diæi cornu sita, in longum lxxx, in latum xlv mill. German. regna continet, ab singulis urbibus denominata; *Cananor*, *Calicut*, *Goulete*, *Cranganor*, *Cochin*, *Coulam* & *Travancor*. Horum *Calicut* cetera præstat; cujus Rex *Samory* incolis, id est, summus Imperator ac Deus in terris vocatur. Ipsa urbs *Calicut* ampla est, at humiliter exstructa.

In hac provincia Lusitani tria habent munimenta.

Orixa.

Orixa regnum, in sinu Gangetico inter *Narsingæ* & *Bengalæ* regna protensum; caput habet *Orixam* urbem. At regia est *Ramana*.

C A P. X.

*Bengala, Pegu, Sian, Cambogia, India
Septentrionalis.*

Bengala.

Bengalæ regnum ab urbe *Bengala* dictum, ad Gangis aliorumque amnium ostia, in longum CL, in latum CLXX mill. Germ. obtinet.

Ipsa urbs *Bengala*, magna, celeberrimo emporio insignis, in insula fluvii *Cosmin* sita est.

Pegu.

Regia hujus regni est *Pegu*, urbs in insula posita, totius Indiæ clarissima, mœnibus munita, ædificiis elegantissimis ornata.

Subjecta autem sunt Regi *Pegu* & alia regna, quorum *Ava* verius Septentrionem, gemmis, equis & elephantis abundat.

Sian.

Sian potentissimum regnum, cujus longitudo ccc. lat. CLX conficit mill. urbes insigniores habet *Sinan* regiam, admodum amplam, & *Malacca* in Chersoneso aurea sitam; emporium aromatibus nobilissimum; quatuor mill. German. amplecti dicitur.

Camb.

Camboia.

Hujus regni caput est *Camboia*; at sedes Regia *Diam*, quæ quibusdam *Odia*.

India Septentrionalis.

Borealem Indiae partem, quam tertiam universae diximus, quondam in varia regna divisam, nunc Tattari ex Tattaria huc transgressi obsident. Hi Mogores dicuntur, & eorum rex Magnus Mogor; cujus Regia *Delly*, in confinibus *Cambaix* & *Narsingæ* regnorum. Sub hoc Rege urbes claræ, *Mandao*, *Sanga*, *Moltan*, *Citor* & *Aracan*. singulorum regnorum capita.

C A P. XI.

Insula in Indico Mari.

Insularum in Indico Mari tantus est numerus, ut haut facile iniri queat; quare præstantiores solum dicendæ.

Princeps est atque omnium toto Oriente nobilissima *Sumatra*, in complura regna divisæ; Secunda est *Borneo*; Tertia *Java* Major, incognitæ magnitudinis; quam Jul. Cæsar Scaliger omnium rerum facili ubereque proventu compendium Orbis adpellavit. In hac celeberrimum emporium *Bantiam*.

Dein insulæ *Celebes*, *Gilolo*, *Ceiram*; quas *Sindas* esse putant *Ptolemæi*: &

inter has sparſæ Moluccæ : parvæ , at felici aromatum productu nobiles , *Bachian* , *Tidor* , *Ternate* , *Motir* , *Machian*. Jamque Sinarum regno adproximantes Philippinæ , quas Baruffas Ptolemæi interpretantur. Harum maxima *Luzon* ; in qua Hiſpani urbem condiderunt *Manilliam*. Secunda eſt *Mindana*. Tertia *Calamianes*. Dein reliquæ minores inter has diſſipatæ. Hinc vero verſus Orientem ſunt aliæ complures , in univerſum Hiſpanis *Iſtus de las Velas*. Hinc rurfus Meridiem verſus c. diſtans mill. Germ. eſt nova *Guinea* ; quæ an ſit inſula an vero pars Continentis terræ Australis , nondum ſatis compertum habemus. At in ſinu Gangetico *Narſingæ* regno adverſa *Ceylon* , novem regnis diſtincta , antiquis *Taprobana* dicta.

C A P. XII.

De Perſarum imperio.

Perſarum regnum antiquitus occupabat quicquid præter explicatas terras in Aſia reliquum eſt , quin etiam Indiæ partem & *Ægyptum* , quæ antiquitus in Aſia cenſebatur , longitudine ab Hellesponto ultra Indi oſtia milliar. Germ. 1000 , latitudine à Ponto ad ſinus Arabici fauces 10. quo ſpatio multæ regiones atque regna recensentur , de quibus ordi-

ordine erit agendum. At primo loco eam partem narrabimus, quæ nunc Persarum sive Sophorum imperium dicitur. Hoc clauditur à Septentrione Hyrcano sive Caspio mari, & Oxo flumine Caucasoque monte; ab Oriente, Indo; à Meridie, mari ac sinu Persico; ab Occasu, Euphrate amne & Tigri, qui in illum immergitur, Niphaticis jugis, & Araxe fluvio, qui in Hyrcanum mare evolvitur. Longitudo ejus est ab Araxis ostio ad Indi ostia milliarium cccclx. Latitudo ab Oxo ad mare Persicum cclxx.

Regiones heic olim, Gedrosia, Carmania, Drangiana, Arachosia, Paropamis, Bactriana, Margitana, Hyrcania, Aria, Parthia, Persis, Susiana, Assyria, Media.

C A P. XIII.

Gedrosia, Carmania, Drangiana, Arachosia, Paropamis, Bactriana, Margitana, Hyrcania, Aria, Parthia.

Gedrosia.

Gedrosiæ, quæ nunc *Khesmur* & *Guzarate*, populi fuerunt *Orbitæ*, *Parfitæ*, *Mufarnæ*, *Rhamnæ*. Regiones *Paradene*, *Parisene*. Flumen nobile *Arbis* sive *Arabis*. Urbes inclytæ *Parlis*, caput regionis, *Arbis* & *Cuni*.

Car-

Carmania.

Carmania veteris nunc regiones sunt *Kirman*, *Goadel & Ormuz* regnum. Populi in ea quondam *Isaticæ*, *Zuthi*, *Gadanopydres*, *Camelobofci*, *Sozotæ* dicti, *Agdenires*, *Rhudianæ*, *Ares*, *Charadræ*, *Pafargadæ*, & *Armosæi*. Regiones, *Modomastice*, *Parepaphitis*, *Cabadina*, *Chantonice*. Flumen, *Samydaces*. Mons, *Semiramidis*. Urbes, *Carmana*, *Samydace*, *Alexandria*, *Armuzæ*.

Drangiana.

Drangianæ, nunc *Sigestan*, populi *Darandæ* & *Batrii*. Regio *Tatacene*. Urbes *inclytæ*, *Ariaspe*, *Prophthasia*.

Arachofia.

Arachofia, nunc *Candabor*, populi *Pargyetæ*, qui ante *Arimalpi*, postea *Euergetæ* dicti; *Sydri*, *Roplutæ*, *Eoritæ*. Urbes *Arachorus*, *Alexandria*.

Paropamisfis.

Paropamisfidis, quæ nunc *Sablestan*, populi *Bolitæ*, *Aristophyli*, *Ambantæ*, *Parietæ*, *Parfii*. Urbes *claræ*, *Carura*, quæ & *Ortofpana*, *Naulibis*.

Bactriana.

Bactriana nunc *Corasan* dicitur; Populi olim *Salataræ*, *Zariaspæ*, *Chomari*, *Comi*,

Comi, Acinacæ, Tambyzi & Thocarorum magna gens; Maricæi, Scordi, Varni, Savadii, Orfiti, Amarispi. Urbes duæ regiæ; Bactra & Ebusmi. claræ item Maracanda, Charracharta.

Margiana.

Populi Margianæ, quæ nunc *Elfabar*, *Derbicæ*, *Massagetæ*, è Scythia huc transfressi; Parni, Dææ, Tapurni. Urbium clarissima Antiochia Margiana, ante Alexandria dicta, post vero Seleucia.

Hyrkania.

Populi Hyrcaniæ, (unde proximum Mare Hyrcanum dicitur) Maxeræ, Astaveni, Chrindi. Regio Arfitis. Caput regionis Hyrcana; inde Amarusa.

Aria.

Ariæ, nunc *Diargument*, populi Nisæi, Astaveni, Musdorani, Casirota, Obares, Elymandri, Borgi, Urbes, Aria, Alexandria, Bitaxa.

Parthia.

Parthiæ, nunc *Arac*, regiones sunt, Comisene, Parthiene, Parataucene, Tabiene, cujus gens Sobidæ. Caput regni ac Regia Hecatompylus à centum portis dicta.

Persis, Susiana, Assyria, Media

Persis.

POpuli Persidis, quæ nunc *Farsi*, *Me-sabata*, *Rapsii*, *Hippophagi*, *Suzai*, *Mægores*, *Stabæi*. Regiones *Paratacene*, *Misidia*, *Mardiene*, *Toacene*. Urbium clarissimæ, *Persepolis*, caput quondam imperii Persici, omnium elegantissima; *Axima*, *Marasium*, *Toace*.

Susiana.

Susianæ, quæ nunc *Elaran*, gentes *Elymæi*, quorum regio *Elymæa* vel *Elymaïs*, *Cosiai*. Regiones, *Melitene*, *Cabamene*, *Characene*, *Cissia*, *Chaltapitis*, & campus *Dera* sive *Derius*, omnium fertilissimus. Fluvii nobiles, *Mosæus*, *Oroates* & *Eulæus*, tam limpidis aquis ut nullas alias reges bibere voluerint. Urbes claræ *Susa* & *Tariana*.

Assyria.

Assyriæ, nunc *Cusistan*, regiones notiores fuere, *Arrapachitis*, *Sitacene*, *Adiabene*, *Apolloniates*, *Calacene*, *Arbelitis*. Populi *Garamæi* & *Sambatæ*. Fluvii in *Tigrim* defluentes, *Lycus*, *Caprus*, & *Gorgus*. Urbes insigniores, *Ninus*, quæ *Ninive* in *Sacris* literis quondam clarissima, à *Nino* condito; *Cresiphon*.

Phon Parthorum regia, & Arbela quondam vicus, ubi Danum vicit Alexander Magnus.

Media.

Mediæ, quæ nunc *Sarch* dicitur, populi celebres fuere Caspii, à quibus mare proximum Caspium vocatur, quod & Hyrcanum ab Hyrcanis; & Caspiæ portæ ab illis; Cadusii, Geli, Dribyces, Avarici, Mardi, Carduchi, Gordieni, Costea dicti; Marundæ, Margasi, Sagartii, Tapuri, Sidices, Vadassi. Regiones Atropatia, Choromiterne, Sagriana, Raxiana, Daritis, Zapavortene, Syromedia. Urbium notissimæ, Ecbatana, Arfacia, Cyropolis, Europus. Fluvii celebres, Cambyfes, Cyrus, Mardus, qui & Anardus; Strato, Corindas. Montes, Cononus, Jafonius, Orontes, Zagrus, Choartas.

C A P. XV.

De varia Imperii Asiatici mutatione, nova Saporum Regni descriptione, item de Regno Ormuz.

Ornitio rerum penes Assyrios Asiæ, id est, terrarum quæ nunc sub Turca & Sapho, Imperium stetit. Postea ad Medos devolutum. ab his ad Persas per Cyrum translatum. Dein Macedones, Alexandro Darium debellante, occupant.

parunt. mox cum pars Romanorum imperio cederet, Parthi, vilis ante atque ignava gens, potentissimum in Asia regnum condiderunt; magnis exinde claudibus Romanos afficientes, donec ipsi à Turcis & Saracenis afflicti fuerunt, regnumque eorum divexatum: Tandem Persarum nomen atque virtus in Sopherum iterum emerfit, Ismaële rege potentiam imperii sui maxime stabiliente.

Nunc Persarum sive Sophorum universum Imperium in regiones divisum est, quorum nomina; *Sarc*, *Cusistan*, *Elaran*, *Farsi*, *Arac*, *Elfabar*, *Diargument*, *Corasan*, *Sablestan*, *Eandahor*, *Sigestan*, *Chestimur*, *Kirman*, *Goadel*; quibus accedunt *Ormuz* peculiare regnum. & *Guzarate* Provincia, quam Indorum in Cambaia regno diximus. Urbium clarissimæ, sunt in regione *Sarc*, *Tauris* regia, IV mill. Germ. circuitu completens: *Casmin* altera regia. Reliquæ sunt *Tamai*, *Turcoman*, *Derbent*, *Erex*, *Zeken*, *Meren*, *Servan*, & *Ardovil*, Sophorum origine inclyta. In *Farsi* regione *Siras* regia, urbs pulcra ac splendida, inter majores Orientis computata, V. mill. Germ. ambitu continens. In *Arac* *Cassim* urbs opulenta, & *Hagistan* sive *Hispaham* ob magnitudinem dimidia Orbis pars Persis dicta. In *Corasan* *Istigia* regia, urbs magna

magna atque amœna. In *Candahor* ipsa
urbs *Candahor*, emporium Indis & *Ca-*
tainis mercatotibus celeberrimum. In
Kirman, ipsa urbs *Kirman*, caput re-
gionis.

Regnum Armusia, vulgo *Ormuz*.

Ceterum veteris *Carmania* nunc pars
est *Regnum Ormuz*, admodum potens :
quod *Plinio* *Armuzia* regio dicitur, po-
puli *Armozei*. *Ptolemæus* refert hoc situ
civitatem *Armufam*, & *Strabo* *Armo-*
sum, quo nomine hodie censei potest
Ormuz in insula ejusdem nominis.

Rex *Saracenus* est; olim *Perfarum*,
nunc *Hispaniarum Regis*, qui arcem
illic obtinet munitissimam, stipendia-
rius. Sed hujus *Regni* pars altera est in
proximo *Arabia* litore.

Caput *Regni* est *Armuz*, vulgo *Or-*
muz, urbs satis elegans, emporiumque
gemmis, unionibus atque aromatibus,
quæ *India*, *Persis* & *Arabia* mittunt, ce-
leberrimum.

C A P. XVI.

De reliquis veteris *Asia* regionibus, quæ
nunc *Turcarum Imperator* obtinet : &
speciatim de *Albania*, *Iberia*,
Colchide & *Armenia*.

Quod reliquum est *Asia*, *Turcicum*
Imperium totum obtinet. Regio-
nes

T

nes

nes hic olim fuere. Albania, Iberia, Colchis, Armenia, Cappadocia, Galatia, Pontus & Bithynia, Asia minor sive proprie dicta, Lycia, Pamphylia, Cilicia, Syria, Mesopotamia, Babylonia & Arabia. In insulis celebriores, Cyprus, & Rhodus, Lesbos, Chios, & Cós.

Albania.

Albania nunc Georgia: pars Orientalis, inter Iberiam & mare Caspium sita, ab Albano flumine nomen habere videtur. Fluviorum nobilissimus est Cyrus, Caspium mare abluens. Urbes insigniores Chabala sive Cabalaca, Albana & Getara.

Iberia.

Iberia, nunc pars Georgia: Occidentalis, inter Albaniam & Colchidem sita, gentis Iberorum clarissimum solum, urbes celebres habuit Artanissam & Armaeticam, sive Harmastim.

Colchis.

In Colchide, quæ nunc *Mengrelia* dicitur, inter Iberiam & Pontum Euxinum sita, populi fuere Ealæ & Manrali unde regioni nunc nomen. Fluvii celebres, Phasis, Cyaneus. Montes Caucasus & Corax. Urbium clarissimæ Phasis & Dioscurias, quæ postea Sebastopolis.

Armenia major.

Armenia universa dividitur Euphrate amne in majorem & minorem. Major est quæ nunc in tres partes divisa, *Turcomannia*, *Popul*, & *Curdi* adpellatur. à Septemtrione Moschicis montibus separatur à Colchide & Iberia, Cyroque amne ab Albania; ab Oriente Caspium mare habet & Caspium montem; à Meridie, montem Taurum, quo à Mesopotamia, & Nyphatem quo ab Assyria discernitur; ab Occidente Euphrate amne à minori Armenia determinatur. Mediam dividit Antitaurus mons. Fontes heic annuum toto Oriente nobilissimum, Euphrates ac Tigris; montes Gordyæi & Pariedrus. Regiones sunt Cotacene, Bocche, Tosarene, Totene, Colthene, Seducene, Syracene, Sacasene, Basilissene, Hobordene, Arsea, Acilissene, Aftaunites, Sophene, Anzitene, Thospites, Corinea, Gordiene, & Cortaa. Populi, Mardi, Gordiaxi. Urbium notissima, Armauria, Artaxata, Thospia, Artemita, & Tigranocerta.

Armenia minor.

Armenia minor, quæ nunc *Pegian* & *Bozoch*, clauditur ab Ortu Euphrate amne, à Meridie Amano monte, ab Occasu & Septemtrione monte Scor-

disco. Mediam itidem secat Antitaurus, Regiones in ea, Orbalissine, Ætulane, Ærethica, Horsene, Orbisene. item præfecturæ, Cataonia, Morimene, Laviana, Aravene. Fluvius inclytus Melas, qui Euphrati jungitur.

Urbium principes, Satala, Nicopolis, Melitene, Comana.

C A P. XVII.

Cappadocia, Galatia, Pontus & Bithynia.

Ceterum sinus ille terrarum, qui est inter Ponticum & Cyprium maria, *Natolia* nunc dicitur, ab una provinciarum *Anadole*. Heic olim regiones, *Cappadocia*, *Galatia*, *Paphlagonia*, *Pontus* & *Bithynia*, *Asia minor*, *Lycia*, *Pamphylia* & *Cilicia*.

Cappadocia.

Cappadocia, quæ nunc quatuor complectitur regiones, *Genech*, *Suas*, *Anadole*, & *Amasiam*, ab Ortu habet *Armeniam* minorem, à Meridie *Ciliciam*, ab Occasu *Pamphyliam* & *Galatiam*, à Septentrione *Pontum Euxinum*. Fluvii nobiles *Iris* & *Thermodon*. Regiones *Lycæonia*, *Themiscyrene*, *Zelitica*, *Carmanene*, *Gargaraufene*, *Gargauritis*, *Antiochene*, *Tyranis*. Gens *Heniochorum* magna, ac multis nominibus distincta.

distincta. Urbes claræ, Comana, Pontica
cognomine, Neocæsarea, Sebastia, Dio-
cæsarea, Maza, quæ & Cæsarea, Iconium,
Laranda, Tyana, Trapezûs, Amafia, Stra-
tonis Geographi cunis decorata.

Galatia.

Galatia, cujus nunc partes *Roni* &
Chiancare, dicta est hæc regio à Gallis,
ex Italia post incensam Romam huc
transgressis, eadem Gallogræcia & Græ-
cogallia, quia Gallis Græca gens mista
incoluit. Antea Phryges tenuere & Pa-
phlagonæ. Paphlagoniæ nomen man-
uit in parte Galatiæ. Includitur autem
Galatia à Septemtrione Pontico mari,
ab Ortu Cappadocia, à Meridie Pam-
phylia, ab Occasu Asia minore & Pon-
to Bithyniaque. Regiones versus Se-
ptemtrionem Paphlagonia, in qua He-
neti populi, unde Veneti in Italia: ver-
sus Meridiem Isauria, ubi urbs Isaura; &
Pisidiæ pars; cujus altera pars in Pam-
phylia memorabitur. Populi Chaly-
bes, Trœmi, Proserliminæ, Byceni,
Orondici: & Gallorum nationes, Te-
tosagæ, quorum caput Ancyra urbs;
Tolistobogii, Voturi & Ambiani. Urbes
Anclytæ, Teuthrania, Sinope, Mithri-
datis & cunis & sepulcro nobilitata;
Amifus, Therma, Pessinûs, quæ Din-

Philippi Cluverii
 dymææ & Cybele ante dicta. Montes
 sunt, Olgasis, Didymus, & qui Caleno-
 rum tumulus.

Pontus & Bithynia.

Quæ ante duæ erant regiones, Pontus
 ad Ortum solis, Bithynia ad Occasum,
 postea sub una provincia censæ sunt.
 Terminatur provincia à Septemtrione
 mari Pontico; ab Ortu Galatia, à Me-
 ridie Asia minori, ab Occasu Proponti-
 de. Mons clarus est Orminius. Flumina,
 Parthenius, Hippias, Sangarius, Asca-
 nius. Regiones, Bogdomanis, Timoni-
 tis. Populi, Chalcedonii, Mariandini,
 Caucones, Sygiani Urbes insignes, Chal-
 cedon, quæ nunc *Scutari* Constantino-
 poli aduersa, Nicomedia, Apamea, He-
 raclea, Nicæa, Prusias, quæ nunc *Bursia*,
 & *Libyssa* Annibalis interitu ac sepul-
 cro nota.

C A P. XVIII.

Asia minor sive proprie dicta.

A Sia proprie dicta, quæ & minor,
 (nunc tres ejus partes, *Chistalem*,
Sarcum & *Germian*) terminatur ab Se-
 ptemtrione Bithynia ac Ponto, ab Ortu
 Galatia Pamphyliaque & Lycia, à Me-
 ridie eadem Lycia & Rhodiensi mari,
 ab Occasu *Ægæo* pelago & Helleston-
 to. Regiones in quas dividitur, sunt hæc;
 Phry-

Phrygia, Mysia, Lycia & Caria : & quas
Græcæ gentes in litore Ægæo incolue-
runt, Æolis, Ionia & Doris.

Phrygia major.

Phrygia duplex est; altera major, alte-
ra minor, quæ & Troas.

Majoris Phrygiæ populi Olympeni,
Moccadellii, Cydissæ, Gipetini, Moxia-
ni. Montium celeberrimus est Cadmus,
quo à Lycia discernitur. Fluvii nobiles
Mæander & Marsyas. Urbes insignes
Synnada, & Apamia. Cibotus cognomi-
ne, ante Celænx dicta.

Phrygia minor, sive Troas.

Quæ ante Troas erat, à Phrygibus oc-
cupata, Phrygia minor dicta fuit; in ea
amnis nobilissimus Scamandrus. Ur-
bium notissima, Graiorumque monu-
mentis celebratissima, Ilium sive Troia,
Græcorum decenni obsidio excidioque
incluta. Inde novum Ilium triginta sta-
diis ab veteri distans. item Alexandriæ
Troas, quæ & Alexandria.

Mysia major.

Mysia similiter in majorem ac mi-
norem dividitur. In majori, inter mi-
norem & Phrygiam majorem sita, popu-
li fuere Olympeni, Trimenothurita &
Mysomacedones. Montes nobiles O-
lympus & Cimon. Fluvius Rhyndacus.

Urbium notissimæ, Antandros, Adramitium, Pergamus, Trajanopolis, Alyda.

Mysia minor.

In minori Mysia, quam Hellespontus & Propontis perfundunt, annes sunt celebres Æsepus, Granicus, Simois. Mons Ida, Paridis & Oenones amoribus notus. Urbes insigniores, Cyzicus, Parium, Lampfacus, Abydus & Dardanum.

Lydia.

Lydiæ pars altera dicitur Mœonia. Flumina in utraque Caïcus, Thermus, qui Pactolum auriferis arenis famigeratum (unde *χρυσόπεδός* dictus) recipit, & Caïstrus, qui Lydiam à Caria dispescit. Montes clari, Sipylus, Tmolus, Mefogys, Mimas. Urbium nobilissimæ, Thyatira, Sardes, Philadelphia.

Caria.

In Caria flumina Mæander, in Phrygia majori ortum, & ab hoc receptum Lycus. Montes, Phœnix, Mycale & Latmus. Urbes claræ, Tripolis, Laodicea, Antiochia, Magnesia, Priene, Alabanda, Stratonice, & in litore Miletus, dives quondam atque potens mari Græcorum civitas, Myndusque.

Æolis, Ionia, Doris.

In Æolide urbes inclytæ, Cuma, Phocæa,

ra, Elea. In Ionia, Smyrna, Clazomenæ: Teos, Lebedus, Colophon, non tam Clarii Apollinis oraculo, quam Homeri natalibus nobilis; & Ephesus omnium clarissima: cujus decus templum Dianæ, Amazonum opus, adeo magnificentum, uti Xerxes, cum omnia Asiatica templa igni daret, huic uni pepercerit: quod postea Herostratus, ut nomen memoria sceleris extenderet, incendio destruxit. Id postmodum ad augustiorem cultum Ephesii reformarunt. In Doriade urbes fuere Halicarnassus & Cnidus.

C A P. XIX.

Lycia, Pamphylia & Cilicia.

Lycia, quæ nunc *Aldinelli*, terminatur ab Occasu & Septentrione Asia minore, ab Ortum Pamphylia, à Meridie mari suo, quod Lycium est. Montium celebratissimus Chimæra, nocturnis ætibus fumum exhalans: unde fabula triformis monstri in vulgum data est, quod Chimæram animal putaverunt. Hinc Ovidius:

*Quoque Chimæra jugo mediis in partibus
hircum,
Pectus & ora leo, caudam serpentis ha-
bebat.*

T S In

In cacumine quippe Leones habitabant;
in medio, ubi pascuis abundat, Capræ;
in radicibus Dracones. Fluvii celebres,
Xanthus, Limyrus. Urbes, Patara, An-
driace, Telmessus.

Pamphylia & Taurus Mons.

Pamphylia, quæ nunc *Menteseli*, clau-
ditur ab Septentrione Galatia, ab O-
riente Cilicia & Cappadocia, à Meridie
suo mari, quod Pamphylium, ab Occi-
dente Lycia ac Phrygia majori. Regiones
in ea sunt Carbalia & Pisidiæ pars, cujus
alteram partem in Galatia memoravi-
mus. Pisidæ antea Solymi dicti fuere.
Montium nobilissimus est Taurus; qui
totius Orbis maximus, à Pamphylia nra-
ri juxta Chelidonia insulas exoriens,
per varias innumerasque gentes, aliis
aliisque nominibus, ab Occasu in Or-
tum ad Scythiæ usque & Indiarum fi-
nes extremos extenditur, pari longitu-
dine fere qua ipsa Asia; dividitque A-
siam universam in duas partes, quarum
altera quæ Septentrionem spectat, Asia
dicitur intra Taurum; altera quæ Meri-
diem, Asia extra Taurum. Porro urbes
in Pamphylia insignes sunt, Side, Selen-
cia, Pisidiæ, Antiochia, Termessus &
Perga.

Cilicia.

Cilicia, quæ nunc *Carmania*, longissimo tractu inter Taurum & Cilicium mare porrecta, fluvios celebres habet, Calycadnum, Lamum, Cydnum, Sarrum & Pyramum. Urbes claræ sunt in litore, Selenus, Pompeiopolis, ante Sora Cilicii dicta, Mallus & Issus, quæ finui cui adjacet, nomen Issici dedit: in insula Tarfus, D. Pauli Apostoli natalibus clara.

C A P. XX.

*Summa Syria descriptio: item Palaestina:
sub qua Idumæa & Judæa.*

Ciliciæ ab Ortu jungitur Syria, quondam terrarum maxima, & pluribus distincta nominibus. Namque & Assyria, & Mesopotamia, & Babylonia, & Phœnice, & Palaestina, partes ejus fuerunt. Olim ac diu potens; sed cum eam regno Semiramis tenuit, longe potentissima. At postmodo Assyria, Mesopotamia & Babylonia avulsis, Syriæ fines fuere à Septentrione Amanus mons, quo à Cappadocia & Armenia separatur; ab Ortu Euphrates amnis, quo discernitur à Mesopotamia, usque ad Thapsacum opidum; atque inde Arabia deserta; à Meridie Arabia Petraea;
ab

ab Occafu ejufdem Arabiæ Petrææ parte & mari Syriaco, five Phœnicio, Amanoque monte, quo à Cilicia submovetur. Longitudo inter Sirbonis paludem & Taurum montem: qua eum perumpit Euphrates, mill. cXL. Latitudo inter mare & Arabiam defertam mill. L.

Dividitur in Palæftinam, Phœnicen, Antiochenen, Comagenen & Cœlen.

Palæftina.

Palæftina clauditur à Septemtrione Phœnice, ab Ortu Cœlefyria, à Meridie Arabia Petræa, ab Occafu ejufdem Arabiæ parte & mari Syriaco. Dicta fuit quondam Terra Chanaan, à Chanaan filio Cham, qui eam obtinuit. poftquam vero Ifrælitæ eam, pulsis antiquis cultoribus, ex divino mandato obfederunt, Judæa nuncupari cœpit. Romanis Græcisque fcriptoribus dicta est Palæftina, à magna olim gente Palæftinorum, quos sacræ literæ Philiftim vocant. Dividitur iisdem fcriptoribus in Idumæam, Judæam, Samariam & Galilæam.

Idumæa.

Idumæa, quæ in facris literis est Edom, inter Arabiam Petræam, Judæam & mare Internum porrecta, urbs ingens

gens fuit & munita admodum Gaza, (sic Persæ ararium vocant) cui inde nomen, quod Cambyfes, cum armis Ægyptum peteret, huc belli & opes & pecuniam intulerat. Expugnatam Alexander vastavit.

Judæa.

Idumæam sequitur Judæa, cujus caput Hierosolyma, longe clarissima urbium Orientis, non Judææ modo. Titus Vespasianus captam totam diruit. Ælia Capitolina postea dicta, cum ab Ælio Adriano, mutata nonnihil loci regione, restitueretur. Nunc Turcis incolis *Chutz* est. Reliquæ Judæorum urbes celebres fuere in litore Ascalon, magna, & non minor Azotus; item Jamnia, & Joppe, Phœnicum urbs antiquissima; quam Mela ac Plinius antiquiorem terrarum inundatione prædicant. Hic Andromedam belluæ marinæ expositam fuisse fabulari sunt. Intus Emmaus, vicus ante, & Lidda, & Hiericus, quæ Jericho in sacris literis: & prope Hierosolyma Bethlehem, vel nobilissima in toto orbe terrarum Jesu Christi, humani generis Servatoris natalibus.

At pars Judææ Peræa dicta fuit, hoc est, Uterior: quia *περæα τῆ Ἰερουσαλῆμ*, id est, trans Jordanem, sita. In ea Macherûs,

cherûs, secunda quondam arx Judææ
ab Hierosolymis.

Jordanus Fluvius & Asphaltites lacus.

Sed de Jordane hoc loco retulisse
conveniat. Jordanis igitur amnis, qui
Hebræis *Jarden*, oritur, ut auctor est D.
Hieronymus, ex duobus fontibus haud
procul à se disitis, quorum alteri *Jor*,
nomen est, alteri *Dan*; conjuncti nomen
amni faciunt *Jordan*, sive Jordanis. Ipse
amœnus, & quatenus locorum situs pa-
titur, ambitiosus; accolisque se præbens,
velut iavitus Asphaltiten lacum, dirum
natura, petit, à quo postremo ebibitur,
aquaſque laudatas perdit, pestilentibus
mittas. At à fontibus cccLxxxiv cir-
citer stadia prolapsus, ubi prima val-
lium fuit occasio, in lacum se fundit
Samochoniten, inde in multo mayo-
rem, quem Latini Genesaram, Græci
Genesaritin & Tiberiadem, ab opidis
appositis dixerunt. Sacrorum librorum
scriptores eadem ratione stagnum Ge-
nezareth & mare Tiberiadis vel Galilææ
vocant. Inde Samariam Judæamque
perfundens, tandem Asphaltite lacu re-
tinetur.

Asphaltites nihil præter bitumen gi-
gnit; unde & nomen *ἀπὸ τοῦ ἀσφαλτός*.
Neque pisces, neque sœtas aquis volu-

res patitur, sapore corrupto & gravitate odoris pestifer. Idem propter magnitudinem & aquæ immobilitatem, Mortuum mare dicitur. Nam neque ventis impellitur, resistente turbinibus bitumine, quo aqua omnis stagnatur; neque navigationis patiens est, quoniam omnia vita carentia in profundum merguntur, nec materiam ullam sustinet, nisi quæ alumine illinatur. At nullum corpus animalium recipit: tauri camelique fluitant, periti imperitique nandi perinde attolluntur.

C A P. XXI.

Samaria, Galilæa, Phœnice, & Libanus.

Judææ jungitur Samaria, aliquanto latius juxta litus extensa; quidpe & Joppe, & Azotus, & Ascalon Samaritæ opida, ab auctoribus usurpantur. Caput regionis est Samaria, quæ & Sebaste; Neapolis, & Gamala, atque in litore Apollonia.

Galilæa.

Ultima Palæstinæ est Galilæa, cujus caput in litore Turris Stratonis, eadem postea Cæsarea Stratonis, sive Cæsarea Palæstinæ, ab Herode Rege de novo condita. Intus ad lacum Genesaram, seu mare Galilææ, Capernaum, Julias, Bethsaïda, Tiberias, Tarichea, inter lacum

lacum & mare Phœnicium Nazareth, Christi redemptoris nostri domicilium: & Cana Galilææ, sive minor. At notandum hoc loco, unam equidem hanc esse Græcis Romanisque scriptoribus Galilæam: in sacris autem literis duas censei; quarum altera jam explicata, Inferior est cognomine: altera vero Phœnicæ pars est, Galilæa Superior dicta, seu Galilæa Gentium.

Phœnice.

Phœnice ante erat, quidquid terrarum inter Eleutherum flumen & Pelusium opidum Ægypti mari interno obiacet. At postea Phœnicæ termini consignati sunt duo amnes, à Meridie Cherseus, à Septemtrione Eleutherus. Hæc igitur sacris scriptoribus in duas dividitur partes, Galilæam superiorem sive Gentium, quæ est inter Chersei fluminis ostia & Antilibanum montem; & Syrophœnicen, inter Antilibanum & Libanum. Urbes in universa Phœnice claræ, in litore Ptolemæis, ante Ace dicta, sacris literis Acon. Tyrus, quondam insula, postea vero Alexandri oppugnantis operibus continens facta; Zor dicitur in sacris scriptis; & nunc *Sur* incolis: olim portu clara, urbibus genitis in Africa, Lepti, Utica, & illa Romani impe-

imperii æmula Carthagine, etiam Gadi-
bus extra Orbem conditis. Postea vero
omnis ejus nobilitas conchylio atque
purpura constitit. Sequitur Sarepta, Eliæ
Prophetæ hospitio nota. Dein diu opu-
lenta Sidon; antequam à Persis capere-
tur, maritimarum maxima; artifex vi-
tri, Thebarumque Bœotiarum parens.
Berytus, quæ & Felix Julia, nunc etiam
clara *Baruto*; Byblus, Botrys & Aradus.
Inter hanc & Botryn Tripolis, quam
Tyrii, Sidonii & Aradii conditores ob-
tinuerunt: Diæta ex numero trium opi-
dum, singulis inter se stadiis distantium.
Intus Antaradus, Palæobyblus, Mara-
thus. Mons nobilis Libanus, à tergo Si-
donis orsus, M. D. stad. in Cœlesyriam
usque porrigitur. Huic par, interjacente
valle, mons adversus Antilibanus ob-
tenditur, quondam muro conjunctus.
In ea parte Phœnices, quæ Galilæa Gen-
tium vocatur, mons est celebris Carme-
lus, & opidum in eo eodem nomine,
quondam Ecatana dictum.

Ceterum ipsa gens Phœnicum solers
hominum genus, & ad belli pacisque
munia eximium. Literas & Literarum
operas, aliasque etiam artes, maria na-
vibus adire, classe configere, imperita-
te gentibus, regnum præliumque com-
menti.

Antiochene, Comagene & Cœlesyria.

Antiochene.

ANtiochenæ, quæ sequitur Phœnicen, caput est ipsa Antiochia, cognomento Epidaphnes, urbs celeberrima, Syriam regentium sedes. Inde non minori fama Apamia, Laodicea, & Seleucia cognomine Pieria: unde ipsa regio Tetrapolis dicta fuit, à quatuor urbium dictarum numero; eadem & Seleucis. Mons est Casius, unde Regio Casiotis; & alius Pieria, regioque eodem nomine. Fluvii celebres, Belus, Lycus & Adonis.

Comagene.

Urbium Syriæ est Comagene. Caput quondam regni, postea provinciæ Romanæ, Samosata, Luciano alumno maxime nota.

Cœlesyria.

A tergo dictarum Syriæ regionum, à Judæa Petræa ad Euphratem usque protenditur alterius Syriæ pars κοίλη Συρία Græcis dicta, id est, cava Syria. Partes ejus insigniores sunt Decapolis, Tetrarchiæ & Palmyrene.

Decapolis Regio, à decem urbium numero dicta fuit. In his fuere Damascus

seus caput, Otopon, Philodelphia, Raphana; Scythopolis, deductis Scythis, antea Nyfa vocitata, à Libero sepulta ibi nutrice; Gadara, Hippos Dios, Pella, Gerasa, Canatha.

Supra Decapolitanam regionem sunt Tetrarchiæ numero XVII; Regionum instar singulæ, & in Regna descriptæ. Insigniores sunt Trachonitis & Paneas, in qua Jordanis fontes & urbs Cæsarea, cognomine Panæ seu Philippi.

Palmyrene.

Libanum montem ab Oriente tangit Palmyrene; cujus caput Palmyra, urbs nobilis situ, vasto undique ambitu arenis includit agros: at velut terris exempta à rerum natura, privata sorte inter duo Imperia summa, Romanorum Parthorumque, & prima in discordia semper utrimque cura.

In reliqua vero Cœlesyria urbes insigniores sunt, Zeugma ad Euphratem; Bambyce, quæ & Hierapolis, Syris vero Magog, nunc *Alepo*; Chalcis, cognominata ad Belum, unde Regio Chalcidene fertilissima Syriæ; & Cyrhestica Cyrhus; Beroë, & Chalybon, unde Regio Chalybonitis, Laodicea ad Libanum cognominata; & Thapsacus, in Euphratis ripa.

Mesopotamia & Babylonia.

INter Euphratem & Tigrim regio à situ dicta est Mesopotamia; quasi μέση πρὸς ποταμῶσιν, id est, media inter amnes: pars quondam Assyriorum regni. Nunc *Aliduli* & *Diarbech* partes ejus. Clauditur ab Occasu & Meridie Euphrate; ab Ortu Tigri, à Septemtrione eodem Tigri & Niphaticis jugis. Longitudo ejus est inter Niphaten montem, qua *Comagenæ* jungitur, & *Seleuciam Parthorum* cognominatam ad Tigrim, mill. CLXV. Latitudo summa inter dictos amnes mill. LXXX. Regiones in ea sunt, *Anthemusia*, *Chalcitis*, *Gauzanitis*, *Acabene*, *Ingene* & *Ancobarites*. Urbes præclaræ, *Edeffa*, quæ quondam *Antiochia*, *Nisibis*, ipsa etiam *Antiochia* ante dicta, *Nicephorium*, *Labbana*, *Seleucia* ad confluentem Tigris & Euphratis, jam ante dicta, *Carræ*, *Crassi* ciade nobiles. Montes sunt, *Mafius* & *Singaras*. Fluvii in Euphratem defluentes *Chaboras* & *Saacoras*.

Tigris & Euphrates.

Sed de Tigri & Euphrate, nobilissimis Orientis amnibus, hoc loco dixisse, aptissimum fuerit.

Ori-

Oritur Tigris, qui nunc accolis *Tigil*, in Armenia majore, fonte conspicuo in planicie; qua tardior fluit, Diglito; unde concitatur, à celeritate Tigris (ita adpellant Medi sagittam) incipit vocari. Transvectus lacum Arethusam, occurrente Tauro monte, specu mergitur, subterque lapsus à latere altero ejus erumpit. Alterum deinde transit lacum, qui Thospites adpellatur: rursusque in cuniculos mersus, post xxv M. P. redditur. Dein receptis aliis ex Armenia Assyriaque fluminibus, Assyriam Mesopotamiamque determinat; citraque Seleuciam divisus in duos alveos, altero Seleuciam, altero Ctesiphontem petens, insulam efficit haud modicam. Ubi remeavere aquæ, Pasitigris adpellatur, moxque in lacus Chaldaïcos se fundit, inde vasto alveo profusus binis ostiis infertur mari Persico.

At Euphrates, qui *Frat* nunc accolis, in majori itidem Armenia exorsus, initio Pyxirates nominatur: ubi Taurum occurrentem irrupit, Omira; & mox, ubi perfregit, Euphrates dicitur. Inde læva Mesopotamiam, dextera Syriam, Arabiam, Babyloniamque radens, in plures alveos dispescitur; quorum uno Seleuciam & Tigrim petit; altero, qui Regius dicitur, Babylonem

permeans, in paludes Chaldaicas distrahitur: transectusque, quondam suo ore in mare evolvebatur: postea vero ab accolis agros rigantibus præclusus, non nisi per Tigrim delatus. Increfcit autem & ipse Nili modo, statis diebus, ac Mesopotamiam inundat.

Babylonia, nunc Caldar.

Assyria Mesopotamiæque pars erat Babylonia: postea vero in singularem provinciam descripta. Clauditur à Septentrione Euphrate, ab Ortù Tigri, à Meridie Persico mari & montibus Arabiæ desertæ, ab Occasu iisdem jugis & Euphrate amne. Regionum illustrißima est Chaldæa, deinde Mardocæa & Auchanitis: quæ autem Tigri & Euphrate tanquam insula includitur, Mesene appellatur. Urbium clarissima Babylon, Chaldæorum quondam caput à Semiramide in sedem Regni Assyrii condita, nunc in exiguis ruinis extincta jacet. Secunda ab hac est Urchoa, quæ Ur Chaldæorum in sacris scriptis, dein Borsippa ad paludes: & Teredon nobilissimus inter Tigris ostia vicus.

C A P. XXIV.

Arabia.

ULtima Asiæ proximaque Africæ est Arabia, terrarum nulli postferenda, am-

amplitudine spatiosissima. Quidpe ultra proprios etiam fines, & Euphratem in Mesopotamiam ad Amanum usque & Niphaten monteis, multas Arabum gentes Tigranes magnus deduxit. Hinc Plinio magna Mesopotamiæ pars Arabia dicitur. Quin & alia haud exigua Arabum pars fuit in Africa sub Ægypto, totum illud sinus Arabici latus cingentes; de quibus postea in ipsa Africa.

At propriæ Arabiæ fines fuere ab Ortu montium juga, quibus à Babylonia discernitur, & mare Persicum; à Meridie mare Rubrum, ab Occasu Arabicus sinus & Isthmus, qui est inter hunc sinum & mare Ægyptiacum, à Septentrione clauditur Palæstina Cœlesyriaque & Euphrate. Longitudo ejus summa est à mari Ægyptio ad fauces usque Persici sinus & Corodamum promon. mill. German. cccL. Latitudo maxime inter geminas, hinc Persici, illinc Arabici, sinuum fauces, cccXL. Minima circa mediam peninsulæ partem mill. clxxx. Dividitur in Petræam, Desertam atque Felicem.

Petræa.

Petræa clauditur ab occasu intimo sinu Rubri maris & Ægypto; à Septentrione Palæstina & Cœlesyria; ab Ortu

Arabia deserta; à Meridie montium perpetuis jugis, quibus à Felice separatur. Dicta Petraea, à Petra capite suo urbe celeberrima, Nabataeorum gente incolente. Reliquae urbes insignes sunt, Medava & Bosra. Mons est nobilis Casius, cum delubro Jovis Casii; & haud procul Pompeii Magni tumulus.

Deserta.

Deserta, quae nunc *Arden*, clauditur ab Occidente Petraea & Coele Syria, à Septentrione Euphrate, ab Ortu montibus, quibus à Babylonia submovetur; à Meridie iidem montibus, quibus à Felice determinatur. Plana equidem maxima ex parte; at sterilis, ideoque deserta. Populi illustriores Nomades & Scenitae: hi ultra Euphratem in Mesopotamiam protensi, iidemque in Felicem.

Felix, quae nunc Ayman.

Ipsa vero peninsula Arabia, inter duomaria, Rubrum Persicumque, procurrens, reliquis partibus major est, multoque latior ac ditior, cinnami ac thuris, aliorumque odorum maxime ferax: unde inclytum ei Beatae cognomen. Fluvii nobiliores duo, Betius Arabicum, Lar Persicum, sinus petentes. Populorum
hic

hic nomina innumera. at clarissima Saracenorum, non modo Africam, sed Europam etiam vastantium: Minæorum & Sabæorum, qui soli thus mittunt. Urbes insigniores, ad Arabicum sinum Badoe regia, Pudnopolis, Muza, Ocelis: ad Rubrum mare Arabia & Cana: ad mare Persicum Gerra. Intus Ostama, Maraba, Sabe, Manambis Regia, Sapphar, Sabatha, & Omanum.

C A P. XXV.

De Turcico imperio, urbibusque sub eo claris.

HÆ igitur sunt regiones Asiæ, quæ, cum antea, sub Assyriorum, Persarum, Macedonum, Romanorum, ac suorum quæque Regum imperiis, omnium nobilissimæ censerentur, Turcarum adventu prorsus devastatæ barbarieque postrema fœdatæ sunt. Solent quidpe Turcæ capta aliqua urbe, fabricas omnes eminentiores demoliri, mœniaque diruere. Horum autem imperium cœpit sub annum Christi clxxx, Osmane (quem alii Ottomannum vocant) primo conditore, tenuis conditionis homine Tattaro, Magni Chani milite; à quo descendentes Osmanides regnarunt continua serie annos cccix, ad usque Murathem IV, qui nunc imperio

V § po-

potitur. Prima sedes imperii fuit in Asia, in Bithyniæ urbe Prusa: hinc in Europam Adrianopolim Thraciæ translata; denique Constantinopolim, ubi etiam nunc consistit.

Ceterum urbes in tam vasto imperio perpauca sunt in Asia memoratu dignæ. Omnium tamen princeps est Damascus Syriæ, magna, dives, splendida atque amœna, omni fructuum genere abundans, emporium celeberrimum, præstantissimis artificibus refertum, officina armorum bellicorum totius imperii nobilissima. Sequuntur alia Syriæ emporia clara atque celebria; Alepum vulgo *Alepo*, non inferior *Damasco* urbs, magna & frequens. In litore Alexandriola, vulgo *Alexandretta*, Berytus, vulgo *Baruto*, Tripolis Syriæ, vulgo *Tripoli di Soria*, & Joppe, vulgo *Jaffa*. Ad Pontum in Cappadociâ Trapezûs, vulgo *Trabezonda*, imperii Trapezuntini quondam caput. In Arabia vero Felice *Meditina Tainabi*, id est, urbs Prophetæ; quia Mahumetis Pseudoprophetæ delubrum atque sepulcrum in ea visuntur. *Mecca*, ejusdem Mahometis natalibus maxime nota; *Zidem*, *Zibit*; & *Aden*, omnium pulcherrima & munitissima, ad fauces sinus Arabici sita.

C A P. XXVI.

Cyprus, & Rhodus.

Cyprus.

Insulæ in Ægæo mari Asiæ objacent complures. Harum nobiliores Lesbium, Chium, Samum & Cōn in Europa memoravimus. At in Asiatico mari sunt Cyprus & Rhodus. Cyprus in Issico sinu inter Ciliciam & Syriam, in quatuor majoribus Interni maris computata est, novem regnorum, ut referunt veteres auctores, quondam sedes; cæli clementia solique fertilitate beatissima: unde Macaria ante dicta fuit, Cyprus autem dicitur ab æris copia, quod hic primum inventum creditur. Incolæ, viri pariter ac femine, in libidinem lasciviamque omni ævo mire proni; unde olim Veneri insula consecrata fuit. Longitudo est inter duo promontoria Dinaretum, vulgo *Capo S. Andrea*, & Acamanta, vulgo *Capo S. Epifanio*, mill. xl. Latitudo maxima xv.

Divisa fuit quadripartito: in Salaminam, Paphiam, Amathusiam & Laphthiam. Mons in ea nobilis Olympus. Fluvii Lycus & Pediaus. Urbium clarissima Paphos & Salamis.

Insula, antequam Romani occuparent,

parent, Regibus regebatur, quorum ultimus Ptolemæus accepta fama de Romanorum in insulam expeditione, veneno fata præcepit. Ceterum Por. Cato Cyprias opes Romam invexit: quæ res latius ærarium populi Romani, quam ullus triumphus, implevit. Post divisum imperium Romanum sub Græcis fuit Imperatoribus. Ann. c̄l̄c̄lxxx̄i Richardus Angliæ Rex, cum copias Hierosolyma contra Saracenos ducens, tempestate ad insulam dejiceretur, insulani vero non admitterent, vi & armis eam occupavit, & cuidam Gallo Guidoni dedit in regnum. Huic reges successerunt continua serie, usque dum in Genuensium ditionem pervenit. Inde Veneti eam rexerunt ab an. c̄l̄cccc̄lxxx̄iii ad c̄l̄l̄b̄lxx̄. quo anno Turca Selymus Christianis eripuit.

Caput regni est *Nicosia*. Secunda ab hac *Famagusta*, vulgo *Famagosta*. Tertia, *Ceraunia*, vulgo *Cerines*.

Rhodus.

Minor est amplitudine, at par claritate, Rhodus insula, pluribus nominibus ante vocitata, re nautica maxime nobilis. Complectitur ambitu milliar. German. xxx. Urbes in ea fuere claræ, Lindus, Camirus & Jalyfus, quæ postea Rhodus.

Ante

Ante omnia autem in admiratione fuit Solis Colossus Rhodi, Lxx cubitorum altitudinis. Hoc simulacrum post Lvi annum terræ motu prostratum, sed acens quoque miraculo fuit. Pauci pollicem ejus amplectebantur. Majores erant digiti, quam pleræque statuæ. Vastis specus hiabant de fractis membris, Duodecim annis tradunt effectum ccc talentis, quæ contulerant ex adparatu Regis Demetrii, relicto moræ tadio. Fuerunt alii minores hoc in eadem urbe Colossi, centum numero; sed ubicunque singuli fuissent, nobilitaturi locum. Maiores postea Sultanus Ægypti Rex, postquam Rhodum occupaverat, non gentis camelis ære imposito, Alexandriam transportari curavit.

De cetero ipsa insula regibus primum regebatur: postea in Romanorum, unacum Asia, incidit potestatem. Diviso imperio sub Græcis fuit. Dein Saraceni occuparunt ann. 10cxv. qui Colossum abstulerunt. Recuperatam an. c10ccviii. Equites Joannitæ tenuerunt usque ad ann. c1010xxii, quo Solimannus II Turcarum Imp. occupavit. Pulsis tunc Melita concessa est.

LIBER SEXTUS

CAP. I.

Summa Africa descriptio.

SI Æ exiguo isthmo annectitur maxima Orbis terrarum peninsula Africa, tria millia & triginta circiter mill German. ambitu complectens. Isthmi intercapedo est mill. xxv. Pleraque Africæ inculta, & aut arenis sterilibus obducta, aut ob situm cæli terrarumque deserta sunt, aut infestantur multo ac malefico genere animalium; in universum vasta est magis quam frequens. Quædam tamen partes eximie fertiles. Græcis Libya dicitur, à Libya Epaphi, filii Jovis, filia: Africam autem ab Afro, Libys Herculis filio, dictam volunt. Maria eam cingunt, qua Sol oritur, Rubrum; qua medius dies, Æthiopicum; qua occidit Sol, Atlanticum; ab Septemtrionibus Internum, Africum seu Libycum dictum, qua eam alluit. Longitudo summa computatur, ab Herculis freto ad promontorium Bonæ Spei, mill. lxxx. Latitudo, inter duo promontoria, Hesperium, vulgo *C. Verde*, & Aromata, quod est juxta fauces Arabici sinus, vulgo nunc *Guarda su*, mill. lxx. Terra ipsa, nisi qua

qua interno mari accedit, obscure veteribus nota. Ultra autem Nili fontes ac montes Lunæ proflus incognita.

Regiones atque gentes in quas divisa fuit quondam, sunt, Ægyptus, Cyrenæica, Africa minor, seu proprie dicta, Troglodytæ, Garamantes, Numidia, Mauritania, Gatulia, Libya interior, Arabia Troglodytica & Æthiopia.

C A P. II.

Ægyptus.

Prima Africæ Asiæque proxima est Ægyptus, quam veteres Geographi in Asiæ regionibus computarant. At posteriores, Arabico sinu, ut ante dictum, inter Asiam Africamque termino constituto, Africæ eam contribuerunt.

Nomen traxit ab Ægypto, Danaï fratre; ante Aëria dicta. Terminatur à Septentrione suo mari, id est, Ægyptio; ab Ortus Arabia Petræa & dicto sinu; à Meridie Æthiopia; ab Occasu Cyrenæica. Longa est, à Pelusiaco Nili ostio ad Catabathmum opidum, mill. CL. Lata, à Nili ostiis, ad opidum Metacompsum, Nilo adpositum, nunc *Conzo*, mill. c.

Divisa fuit generatim in Superiorem, quæ in Meridiem vergit, & inferiorem, quæ mari Interno alluitur. Superiorem rursus Nilus dividebat in Libycam,

bycam, qua Occidentem; & Arabicam, qua Orientem spectat. Hinc populi Arabægyptii, illinc Libyægyptii, dicti. Inferioris pars est Mareotis, sive Marmarica, ultima versus Occidentem, Cyrenaicæ contermina. Speciatim vero univèrsa Ægyptus in complures præfecturas descripta erat, quas Græco vocabulo Nomos vocarunt.

De urbibus Ægypti.

Ægyptus super ceteram antiquitatis gloriam, viginti millia urbium sibi Amase regnante habitata quondam prætulit, postea quoque sub Rom. imperio multis, etiam si ignobilibus, frequens.

Clarissima omnium fuit Alexandria, caput Ægypti totiusque Africæ; post deletam Carthaginem prima; ab Alexandro magno condita; postea in tantam aucta multitudinem atq; frequentiam, uti uni tantum Romæ cederet. Secunda ab hac Diospolis, sive Thebæ, cognomine Ægyptiæ; quas centum portas habuisse ferunt; sive, ut alii aiunt, centum aulas, totidem olim principum domos; solitasque singulas, ubi negotium exegerat, ducenos armatos milites effundere. Deinde Memphis, regia quondam: juxta quam Pyramides, Regum sepulcra. Turres sunt fastigiata, ultra celsitudinem

nem omnem, quæ fieri manu possit; itaque mensuram umbrarum egressæ, nullas habent umbras, regum pecuniæ otiosa ac stulta ostentatio. Reliquæ urbes sunt, Syene, Saïs, Bubastis, Elephantis, Tentyris, Arsinoë & Abydus, Memnonis olim regia; postea Osiris fano inclytæ & Arabiæ contermina, claritatis magnæ Heliopolis, id est, Solis urbs. In Marmarica vicus fuit Apis, nobilis religione Ægypti locus. Fuit & Labyrinthus nullo addito ligno exædificatus, domos mille & regias duodecim perpetuo parietis ambitu amplexus, marmore exstructus & rectus, unum in se descensum habens; intus pene innumerabiles vias, multis ambagibus huc & illuc remeantibus.

C A P. III.

*De incolis Ægypti, ac Nilo flumine;
item de Libya Exteriore.*

¶ Psi Ægyptii, hominum vetustissimos se prædicantes, cum Scythis de gentis antiquitate olim contenderunt. Antiquissimos esse post Syros, vel ipsa Sacra Scriptura attestatur. Disciplinarum complurium inventores, rerumque divinarum ac fiderum peritissimi dicti sunt. Quare ad eos Dædalus, Melampus, Pythagoras, Homerus & alii complures eruditionis causa profecti.

Sub regibus esse jam inde ab initio rerum consueverunt, modo suis, modo Æthiopicibus; dein Persis ac Macedonibus; moxque iterum suis, donec Romani, Augusto debellante, in provinciam redegerunt Ægyptum. Post hos Saraceni eam occuparunt: quibus successit Sultanorum inclytum nomen, ex Circassis Tattarorum gente ortum. Postremi Turcæ anno. clo lxxvi invaserunt, qui etiam nunc tenent.

Nilus.

Sed de Nilo hoc loco pauca quædam retulisse haud abs re fuerit. Terra ipsa Ægyptus expers imbrium, mire tamen fertilis, & hominum aliorumque perfecunda generatrix. Nilus id efficit, æmnum in Internum mare permeantium maximus. Hic in Africæ desertis, montibus Lunæ ortus, haud statim Nilus est, & primum ingentem lacum Nilidem, qui nunc *Zaire* & *Zembre* dicitur, exx mill. Germ. permeans, cum diu simplex seorsusque receptis dextra magnis aquis descendit, Astapus cognominatus, quod Æthiopum lingua significat aquam è tenebris profluentem, circa Meroën, Insularum, quas innumeras lateque patentes spargit, clarissimam; lævo alveo Astabores dictus est, hoc est,
ramus

ramus aquæ venientis è tenebris, dextero vero Astusapes, quod latentis significationem adjicit, nec ante, quam ubi rursus coit, Nilus dictus est. Inde partim asper partim navigia patiens: mox præcipiti cursu progressus, inter occurrentes scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruere. Postea lenis, & fractis aquis, domitæque violentia, & spatio fessus, tandem ad Δέλτα opidum per omnem Ægyptum vagus & dispersus, septem ingentibus ostiis in mare Ægyptium se evomit. Bis in anno, certis diebus auctu magno per totam spatiatum Ægyptum, fœcundus innatat terris. Causas hujus incrementi varias prodidere, sed maxime probabiles duas: Etesiarum eo tempore ex adverso flantium repercussum, ultro in ora acto mari: aut imbres Æthiopiæ æstivos, iisdem Etesiiis nubila illo ferentibus ex reliquo orbe. Idem annis unus omnium nullas expirat auras.

Lybia exterior.

Ceterum à tergo Ægypti versus Meridiem, juxta finitram Nili ripam, Libya est exterior ad Æthiopiam extensa nunc est *Elfosat* desertum & *Gaoga*.

C A P. IV.

*Cyrenaïca, Africa minor, Libya deserta,
Troglodyta & Garamantes.*

Ægypto annexa est Cyrenaïca regio, Ammonis oraculo maxime clara, nunc Barchanæ provinciæ dimidia pars Orientalis, eadem Pentapolitana dicta, à quinque insignium urbium numero, quæ Berenice, Arsinoë, Ptolemaïs, Apollonia, & ipsa Cyrene, unde regioni nomen. Græci hanc condiderunt, ex Thera insula Ægæi maris profecti. Ipsi Cyrenenses privata sorte inter Ægyptios ac Pœnos diu egetunt: dein cum Carthaginensibus de agrorum finibus magnum ac diuturnum bellum gesserunt. Mox Carthagine deleta, & ipsi cum reliqua Africa Romano Imperio cesserunt. Posthinc solum eorum Sultanis, tandem Turcis.

Africa minor.

Sequitur Africa minor sive proprie dicta. Terminatur à Septentrione Africo pelago, ab Ortu sinu magnæ Syrtis, à Meridie montium perpetuis jugis; quibus à Libya desertis & Gatulis discernitur: ab Occasu Tusca amne. Continet hodie Tunetanum regnum.

Fluvii in ea clari, Cyniphus, Triton,
Trito-

Tritonidem paludem trahens: Catada, ad Carthaginem se devolvens, & Bagradas omnium maximus ad Uticam, ac Tusca terminus Africae minoris.

Populorum varia nomina. Clarissimi Nasamones, extra Africam propriam etiam Cyrenaeae & Marmaricae contemini; quos antea Mesammones Graeci adpellaverunt, ab argumento loci, medios inter arenas sitos, & ab his sublatis Psylli, quorum corpori ingenitum fuit virus exitiale serpentibus, ut cujus odore vel fugarent vel sopirent eas: & supra Carthaginem Libyphoenices, iidem & Poeni à Phoenice Tyro profecti, duce Elifa sive Didone, quae Carthaginem condidit.

Urbium celeberrimae Leptis magna, quae & Neapolis, Abrotinum, Taphrae, Capfa, Thydrus, Thapsus, Leptis parva, Rhuspina, Adrumetum, Clupea, Turres, Uthina & Carthago, Romae aemula, terrarum cupida, opulentissima quondam totius Africae, antequam Romani tribus bellis devictam deleverunt. Utica, Catonis, qui inde Uticensis, morte nobilis.

Libya deserta, Troglodytae & Garamantes.

Ab Africae minoris tergo versus Austrum,

strum Libyæ deserta fuerunt; ultraque Troglodytæ, nunc *Berdoa* desertum. Hos tegit ab austro Ater mons, & transcum Garamantes populi clari, nunc *Borno* regnum. Caput gentis fuit Garama, quam hodieque eodem nomine existare tradunt. Debris inclyta affuso fonte, cujus aquæ ex cælesti quidem vertigine mutant qualitatem, at conversa siderum disciplina; quidpe qui friget calore, calet frigore; à medio scilicet die ad noctem mediam aquis ferventibus, totidemque horis ad medium diem rigentibus.

Cetèrum & Troglodytas & Garamantas olim Romanorum arma superaverunt.

C A P. V.

*Numidia & Mauritania.**Numidia.*

A Tusca amne usque ad Ampsagam fluvium litori Africo prætenditur Numidia, Masinissæ Regis nomine maxime clara, nunc Tremisenum Regnum eodem porrigitur situ. Gens ipsa Numidæ, ante Nomades à Græcis adpellati, à permutandis pabulis, mapalia sua plaustris circumferentes, ut nunc Tartarorum fert mos.

Fluviorum celeberrimus est Rubricatus.

catus. Urbes quamplurimæ nobilesque; sed Cirtha eminens; Sirtianorum, postquam Romani tenuere, colonia dicta: quondam Jubæ & Syphacis domus, cum foret opulentissima. Dein sequuntur Cullu, Ruscicade, Bulla Regia, Tacatua, Hippo Regius, Sicca, Tabrachæ: Hanc quoque regionem debellatam in provinciæ formam redegerunt Romani.

Mauritania.

Ultima ad Occasum est Mauritania, in qua præcipua gens Maurorum, unde nomen regioni. Hos Græci Maurusios dixerunt. Terminantur à Meridie Atlante minori, quo submoventur à Gætulis: qui & ipsi postea oppressis & extinctis Maurusis Mauritaniæ majorem partem occuparunt: ab Occasu est Oceanus Atlanticus, à Septentrione fretum Herculis & mare Internum: ab Ortu primo Mulucham habuit flumen, quod Mauros à Numidis discernebat; at quum ea Numidiæ pars, quæ est inter Ampsagam & Mulucham, Mauritaniæ adjiceretur, finis huic constitutus est Ampsaga. Continet hodie tria Regna: Darense, Fezense & Maurocitanum. Dividebatur autem olim Malvæ flumine in Cæsariensem, quæ Numidiam

diam contingit, & Tingitanam quæ Oceano perfunditur. Regna fuere ad C. Cæsarem usque Imperatorem, qui in duas divisit provincias.

Cæsariensis.

Cæsariensis provincia, quam nunc totam *Dara* regnum obsidet, antea Bocchi regnum adpellata fuit. Partem tamen inter Malvam & Mulucham Massæfyliorum gens tenuit. Caput provinciæ Julia Cæsarea, aliquando ignobilis, cum Iol esset, postea quia Jubæ regia, illustris facta. Reliqua opida sunt Cartenna, Saldæ, Opidum novum, Rufazus, Ruscurium, Rusconia, Tipasa, Tubusuptus & Tuca, impositum mari ac flumini Ampsagæ.

Tingitana.

Tingitana provincia, quam nunc duo regna *Fez* & *Marocco* occupant, ab urbe Tingi, quæ nunc vulgo *Tanger*, cognomen accepit, ante Bogudiana dicta à Rege Bogud. Opida in ea, Tingi modo dictum, caput provinciæ, ab Antæo conditum; Julia Constantia, Zilis, Volubilis & Lixus, vel fabulosissime ab antiquis narrata. Ibi quidpe regia Antæi; certamenque cum Hercule, & Hesperidum horti.

C A P. VI.

Gatuli, Atlas mons, Libya interior, & Ethiopia.

Gatuli.

A Tergo Mauritaniarum Africaeque minoris Gætulorum gens, & ipsa quoque Romanorum armis debellata, longe lateque incoluit, quidpe qua hodie occupat quicquid terrarum à *Lempta* opido ad Oceanum usque, spatio mill. German. cccL protenditur. Hoc spatio nunc est *Biledulgerid* provinciae major pars, ubi *Targa* regnum, & quatuor deserta, *Lempta*, *Zuenziga*, *Zanbaga*, *Hair*.

Atlas Mons.

Gætulos à Meridie claudit Mons Atlas, totius Africae vel fabulosissimus. E mediis hunc arenis in caelum usque attolli prodiderunt celebrati auctores, asperum, squalentem, qua vergat ad littora Oceani, cui cognomen imposuit: eundem opacum nemorosumque, & scatebris fontium riguum, qua spectat Africam, fructibus omnium generum sponte ita subnascentibus, ut nunquam satietas voluptatibus desit. Incola: um neminem interdiu cerni: flere omnia haud alio quam solitudinum

honore. Eundemque noctibus micare crebris ignibus, Ægipanum Satyrorumque lascivia impleri, tiliarum ac fistulæ cantu tympanorumque & cymbalorum sonitu strepere.

Libya interior.

Ultra Atlantem Libya est interior ad Nigrum usque flumen, vastarum solitudinum, nunc desertum *Sarra* dicta.

Æthiopia & Troglodytica.

Jam vero quicquid ultra Nigrum flumen est & Ægyptium, versus utrumque mare, Atlanticum Rubrumque, Æthiopes tenuerunt, gens omnium Africa terræ amplissima, extra Affricam à vetustissimis Geographorum posita. Ab Æthiope, Vulcani filio, cognominati: vel, ut alii, ab nigro vultus corporisque colore; *αιθιοψ* quidpe significat nigrum.

Divisa fuit Æthiopia in varia Æthiopum genera; quorum Ptolemæus innumera tradit nomina. At clarissimi omnium fuere Nigritæ, à Nigro flumine dicti; & Nubiorum gens magna, unde hodieque vastissima regio dicitur *Nubia*. Ea autem Æthiopiæ pars quæ Nilo utrimque adjacet, Æthiopia dicitur sub Ægypto; atque in ea ad Nili paludes seu lacus Cinnamomifera regio. At totum

tum finus Arabici lævum latus Arabes
tenuere Troglodytæ, unde regio ipsa
Troglodytica.

C A P. VII.

*De incolis universæ Africa, novaque
ejus descriptione; ac primum
de Egypto.*

Quinam mortales Ægyptum anti-
quitus incoluerunt, ante dictum
est. Reliqua Africæ versus occasum ma-
ri adjacentia tenuerunt populi comme-
morati. Advenæ autem primi fuere
Phœnicum coloni, aliique ex Asia at-
que Ægypto profecti. Postea paruit Ro-
manis; mox Græcis Imperatoribus to-
tum hoc terrarum spatium. Deinde
Vandalis, Saracenis, Arabibus. Nunc
partem tenet Turca, partem, Serifus,
quem vocant; partem Reges alii, par-
tem denique Hispaniarum Rex.

At Æthiopes a suo solo neque recef-
ferunt, neque in id alios colonos rece-
perunt; id longinquitas effecit regionis
immensæque intercedentium deserto-
rum vastitates.

Sed enarrata Africæ antiquitate, res
postulat, uti novam etiam ejus descri-
ptionem subjiciamus.

Dividitur nunc universa in septem
potissimum partes sive regiones, qua-
rum

rum nomina sunt hæc : Ægyptus , *Barbaria* , *Biledulgerid* , *Sarra* desertum , *Nigritæ* , *Æthiopia Interior* , sive *Superior* , quod *Abyssinorum imperium* , & *Æthiopia Exterior* sive *Inferior* .

Ægyptus.

Ægypti (quam Turca obtinet) caput nunc est Cairum , vulgo *Alcair* , *Chaldæis* *Alchabyr* , urbes magnitudine stupenda , emporium celeberrimum , *Circassiorum* Ægypti *Sultanorum* quondam regia . Prope est *Materea* hortus balsami fruticibus confitus , quod uni terræ *Judææ* quondam concessum , hodie nisi in hoc loco , nusquam colitur .

Ultra Nilum *Pyramides* visuntur stupendæ altitudinis , ut ante memoravimus .

Secunda claritate à *Cairo* est *Alexandria* , splendida quondam atque opulentissima civitas , nunc crebris bellis destructa atque concisa , celeberrimum *Christianis* mercatoribus præbet emporium . Nobile exinde est cum arce opidum *Raschitt* , quod *Europæi* *Rosettam* vocant . *Damiata* , olim *Felusium* , *Ptolemæi* *Geographi* incunabulis insigne est .

C A P. VIII.

Barbaria.

Agypto continuatur nobilissima totius Africa regio Barbaria: in sex partes divisa, quarum una est provincia Barcana, quinque reliquæ sunt regna Tunetanum, Tremisenum, Fessanum, Maurocanum & Darense.

Barcana regio.

Inter Ægyptum & Tunetanum regnum litori pratenditur Barcana regio, à Barce antiqua urbe cognominata, soli asperitate pariter ac siccitate sterilis.

Regnum Tunetanum.

Tunetanum regnum veterem Africanam minorem ferme totam occupat. Caput est Tunetum, sive Tunisa, vulgo *Tunisi*; insignis, vetus ac satis ampla urbs, quæ ex Carthaginis ruinis crevit; emporium Venetis & Genuensibus aliisque mercatoribus celebre. Secunda est Tripolis nova, quæ Tripolis Barbariæ dicitur, ad differentiam Tripolis Syriæ: emporium est Europæis mercatoribus celeberrimum. *Bona* etiam, quæ olim Hippo, D. Augustini Episcopatu nota, nunc emporium haud postremum. Intus vero est Constantina Romanarum antiquitatum reliquiis conspicua.

Re-

Regnum Tremisenum.

Caput Regni est *Tremisen*, amplissima quondam, bellis gravissimis postea tenuata. In litore est *Algier*, emporium satis nobile, at piratica infame, Christianis mancipiis refertissimum; urbs ipsa mœnibus, arcibus ac tormentis bellicis adeo munita, ut inexpugnabilis credatur.

Regnum Fessanum.

Ad ipsum fretum Herculis Hispaniæ objacet Fessanum Regnum, cujus caput *Fez*, urbs totius Barbariæ princeps, ingens, opulenta, frequens, splendida ac magnificis superbisque ædificiis miranda.

Tanger, Septa, & Arfila, ampliæ ad fretum urbes, Hispanicæ sunt ditiosis.

Regnum Maurocanum.

Caput est Maurocum, vulgo *Maroc*, amplissima ac celeberrima olim, inter maximas universi Orbis memorata: at postea ab Arabibus divexata, nunc maligne colitur. Secunda est *Taradante*.

Darense Regnum.

Intus Maurocano, Fessano ac Tremiseno Regnis confine est Regnum Darense amplissimum, olim Cæsariensis Mauritania dictum. Caput est *Dara*, unde

Introduct. Geograph. Lib. VI. 335
regioni nomen, tenuibus, ut totum Re-
gnum, atque egenis incolis habitata.
Melilla ad Mare Internum conspicua
urbs Hispano paret.

C A P. XI.

*Biledulgerid, Sarra desertum, Ni-
grita, Abyssini.*

A Tergo dictarum Regionum est *Bile-
dulgerid* regio, longissimo tractu ab
Ægypti confinibus ad Oceanum Atlan-
ticum porrecta. Nomen ei à dactylorum
proventu inditum. Deserta in ea sunt,
Lempta, Hair, Zuenziga, Zanhaga, à sin-
gulis opidis cognominibus adpellata.
Regna, *Targa, Bardua & Gaoga*, iidem
ab opidis dicta.

Sarra desertum.

Continuatur huic regioni versus me-
ridiem *Sarra*, cujus longitudo à Regno
Gaoga ad Regnum *Gualata* extenditur.

Nigrita.

Inde Nigritarum ampla est regio, ad
utramque Nigri amnis ripam: longi-
tudo ejus porrigitur à Nilo & Meroë
insula, usque ad Nigri ostia & Ocea-
num. Regna in ea sunt hæc, ab urbibus
denominata: *Gualata, Hoden, Geno-
ha, Senega, Tembutia, Melli, Bitonin,*
Gui-

Guinea, Temian, Dauma, Cano, Cassena, Benin, Zansara, Guangara, Borno, Nubia, Biafra, Medra.

*Aethiopia Interior, quae est
Abyssinorum.*

Interiori Aethiopiae imperat Abyssinorum Rex, qui Presbyter sive Pretiosus Joannes, vulgo *Prete Gianni*, vocatur; magno, recepto tamen errore; cum is quondam in Asia, ut relatam est, regno *Tenduc* regnaverit. Abasenos populos recenset Stephanus in Arabia; unde verisimile est, eos in Africam trajecto sinu Arabico commigrasse. Aut sane in ipsa Africa fuerunt ad sinistram Arabici sinus latus, ubi Arabiam Troglodyticam supra memoravimus. Haec quidpe nunc sub Abyssinorum imperio est. Alii tamen ab Arabico vocabulo *Elhabaschi* (sic enim Mauri principem Abyssinorum adpellant) vulgo factum opinantur Abassi, ac deinde Abasseni: quod denique commutatione vocalium in Abyssinorum nomen evasit.

Clauditur regnum ab Ortu Arabico sinu & regionibus *Aiana* ac *Zangebara*; à Meridie *Monomotapa*; ab Occasu *Congo* & *Medar* regnis; à Septentrione *Nubia* & *Aegypto*. Longum est, ab Aegypto ad *Monomotapa* usque, mill. *CLXXX*.

Latum inter Fauces Arabici sinus & Nigrum fluvium mill. CCCCL.

Dividitur in compluria regna sive provincias; quarum nomina sunt, *Dafila*, *Barnagasso*, *Dangali*, *Dobas*, *Tigremahon*, *Ambiancantiva*, *Vangue*, *Bagamidri*, *Beleguanze*, *Angote*, *Balli*, *Fatigar*, *Olabi*, *Baru*, *Geuen*, *Fungi*, *Tirut*, *Efabela*, *Malemba*. Urbes in universo imperio pauca sunt: vicis plurimum habitatur, domibus ex creta & stramine constructis. Rex ipse (qui albo esse colore fertur) sub tentoriis degit, quorum sex millia cum sequuntur. *Amara* arx est munitissima, in monte *Amara* condita: in qua regis filii sub validissimo praesidio educantur, donec patre defuncto heres producatur.

C A P. X.

Aethiopia Exterior sive Inferior: item insulae Africae adjacentes.

Reliquam Africæ Aethiopia perhibetur Exterior sive Inferior; ab Oriente, Meridie & Occidente Oceano perfusa; à Septentrione quasi duobus brachiis Abyssinorum imperium hinc inde complectitur.

Regiones, in quas dividitur, sunt *Congi*, *Monomotapa*, *Zangibar*, & *Aian*, Pleraque marinorum à Portugallensibus

fibus tenentur firmissimis munimentis
ac praefidiis.

Congi Regnum.

Congi Regnum (quod aliis *Manicongo*)
Oceano Aethiopico perfusum, nomen
habet à capite suo urbe *Congi*. Incolæ
sunt Christiani. Terra ipsa fluminum
aquis maxime rigua. Dividitur in pro-
vincias sex, quas illi *Mani*, id est, Præ-
fecturas, vocant. Sunt autem *Bamba*,
Songo, *Sundi*, *Pango*, *Baita*, & *Pemba*.
Regia est, civitas S. Salvatoris, quæ ante
Banza.

Monomotapa Regnum.

Monomotapa vocabulum significat Im-
peratorem; unde ipsi terræ, cui hic im-
perat, nomen inditum. Solum est ferti-
le atque amœnum: amnes aurum, silvæ
elephantos magna copia producant.

Clauditur regnum ab Ortu, Meridie
& Occasu Oceano; à Septemtrione re-
gno *Congi*, Abyssinorum imperio & re-
gione *Zangibar*. Longitudo ejus est inter
duo maria Rubrum Aethiopicumque
juxta Lunæ montes mill. Germ. cccc.
Latitudo inter Nili fontes & promon-
torium Bonæ spei mill. ccc.

Caput regni ac sedes regum est *Mono-
motapa*, ad flumen S. Spiritus. Hinc
versus Septemtrionem mill. circiter L
distat

distat nobile ædificium, amplum atque antiquum, quadra forma ex ingentibus faxis constructum.

Zangibar & Aian.

Monomotapæ, qua Rubro mari perfunditur, continuatur Zangibar regio; cujus partes, *Casares* populi Monomotapæ proximi, & regna *Mozambique*, *Kjloa*, *Mombaza* ac *Melinde*, ab urbibus singulis denominata; quarum *Mozambique* in insula condita, celeberrimum est Europæis mercatoribus emporium. Sequitur versus Septentrionem juxta litus maris Rubri *Aian* regio, cujus partes duo regna, *Del* & *Adea Magaduzzo*.

Insula ad Africam.

Insularum ad Africam terram maxima est in Rubro mari *Menuthias*, *Cerne* Plinio dicta; nunc vulgo insula *Divi Laurentii*, & incolis *Madagascar*, id est, *Lunæ* insula, felici atomatum proventu dives, longitudine mill. German. ccl, lat. lxxx occupans.

At in Atlantico Oceano contra Hesperium promontorium; quod nunc est *Cabo Verde*, *Hesperides* sunt insulæ duæ; ultraque *Gorgades*, *Gorgonum* quondam domus; nunc in universum *Islas de C. Verde* Hispanis dicuntur, hoc est;

Y. 2. insulæ.

insula promontorii Viridis. Contra Mauritaniam sunt Fortunatae, VII numero, quarum una Canaria vocitata, à multitudine canum ingentis magnitudinis, ut auctor est Plinius. Unde univèrsae Fortunatae, nunc Canariae dicuntur, Hispaniarum Regi subjectae. Ultra versus Septemtrionem est Cerne, nunc *Madera* dicta.

Atque hæc est totius Africae brevis descriptio.

C A P. XI.

Summa America descriptio.

Perlustrato Veteri terrarum orbe, quæ prima erat Continens, cupido nunc est atque cura, in Occidentem converso navis cursu, novas petere terras, Novumque Orbem, superioribus seculis plane ignotum, cognoscere. Itaque ex Africa ab Nigri ostiis versus Occidentem brumalem mill. Germ. cccxxx profectis nova conspicitur terra, priori Continenti magnitudine, si non anteferenda, certe æquiparanda. Eadem, si non continentes, sed utriusque insulas respicias, Europæ quam Africae propior, mill. cc. navigatione inter Hiberniam & Canadam intercedente.

Jam inde antiquissimis temporibus cognitam fuisse Europæis, ex Platone simul

simul atque Diodoro Siculo probari potest. Apud Platonem in Timæo sacerdotes Ægyptii narrant Soloni Atheniensi, qui hoc circiter annis antea natum Jesum vixit, insulam fuisse quondam contra fretum Herculeum Africa simul & Asia majorem, nomine Atlantidem. Postmodum vero immani terræ motu, ingentique unius diei ac noctis illuvione, sub vasto gurgitemersam fuisse: ac inde mare, quod eam insulam ac fretum Gaditanum interjacebat, immeabile & inscrutabile redditum, limo paulatim impediēte, quem insula subfidens præbuisset. Et Diódor. lib. v. tradit, Phœnices, vetustissimis inde temporibus, quum extra Columnas Herculis Africæ litora legerent, ingentibus ventorum procellis, ad longinquos in Oceano tractus fuisse abreptos; ac per multos dies vi tempestatis jactatos, tandem ad Insulam pervenisse ingentis magnitudinis, in alto Oceani pelago contra Africam in Occasum versus jacentem: cujus solum amoenum ac frugiferum, & omnibus navigabilibus irriguum, sumtuosisque ædificiis instructum. Hæc sane insula ex situ ac magnitudine nulla alia esse potest, quam quæ nunc vulgo dicitur *America*: nec facile de ea neque Ægyptii Sacerdotes, neque So-

lon, qui librum de ea conscripfit, teste Strabone lib. 1, neque Diodorus, hoc confingere sive somniare potuerunt, quæ revera ita esse nunc satis compertum habemus. Auctor autem libelli de Mundo, qui ab aliis Aristoteli, ab aliis Theophrasto adscribitur, versio vero ejus Latina Apuleio, alias præter hanc nostram, quam Europæ, Africæ & Asiæ nominibus distinximus, tradit esse insulas magnas. antiquissimi illi mortales haud dubie intellexere Americam & Magellanicam. Carthaginenses aditu illius insulæ ceteros Europæos prohibuisse, ibidem tradit Diodorus. Quando & qua de causa Pœni eam navigationem intermiserint, ita ut jam inde à Romanorum imperio ad superius usque ævum nihil de iis terris auditum vel adnotatum sit, plane incertum est.

Dicta nunc est tota hæc continens America, ab Americo Vesputio Florentino, qui Emanuëlis Portugalliæ Regis auspiciis à Gadibus an. 1492. profectus, primus ex Europæis (quantum memoria proditum) eam ingressus est. Quanquam hoc prior Christophorus Columbus Genuensis an. 1492. insulas Americæ, Hispaniolam, Cubam & Jamaicam adierit. Post hos frequentes in eam navigarunt, Hispani, Galli, Angli:

Angli: quorum alii aliis inibi regionibus detectis, nomina sua quique linguam imposuerunt. Mediterrancorum cognitio parum certa est; maxime quæ versus Septentrionem. Maritimæ autem oræ Hispanorum armis maxima ex parte subacta.

At eadem terra nonnullis India Occidentalis nuncupatur, quia eodem tempore, quo India Orientalis in Asia, hæc etiam detecta fuit; tum quod utriusque incolis similis ac pene eadem vivendi ratio: nudi quidpe utrique agunt. Includitur magno undique Oceano; ab Ortu Atlantico, qui vulgo *Mar del Nort* dicitur, à Meridie Magellanico freto, quo ab Australi terra dispescitur; ab occasu Pacifico mari, vulgo *Mar del Zur*. A Septentrione equidem litus Europæ nondum cognitum habent. at Concreto perfundi pelago necesse est; cum ab altera poli parte Asia atque Europa, primæ continentis, sive primæ magnæ insulæ partes, ei objaceant; quæ & ipsæ eodem mari alluuntur. Longitudo ejus summa inter duo freta, *Anian* & Magellanicum, mill. Germ. c. lxxxv. Latitudo maxima inter promontorium vulgo *C. de Fortuna*, juxta fretum *Anian*, & promontorium vulgo *C. de Breton* in Nova Francia, mill. c. lxxx.

Dividitur universa in Septemtrionalem, quæ & Mexicana, & Meridionalem, quæ & Peruviana; exiguo Isthmo alteram ab altera discernente.

C A P. XII.

America Septemtrionalis sive Mexicana.

America Septemtrionalis, quibusdam Mexicana adpellatur à principe totius urbe *Mexico*. Longitudo ejus est inter fretum *Anian* & Isthmum, quo Meridionalis ei annectitur, mill. clv. lxx. Latitudo eadem quæ universæ.

Dimidia ejus pars versus Occidentem æstivum sita, introitus plane incognita etiam nunc jacet; nec quidquam, præter litora, in ea detectum. Quin & totum Boreale universæ Americæ latus in quantum versus polum extendatur, profus later.

Altera vero pars in regiones dividitur complures, quarum nomina sunt *Canada*, *Nova Francia*, *Virginia*, *Florida*, *Nova Hispania*, *Nova Granata*, *California*; & in Occidentali latere ad fretum *Anian*, duo regna, *Quivira* & *Anian*, unde freto cognomen.

Canada.

Canada à fluvio cognomine dicta, insula an pars continentis, parum adhuc con-

constat. Quantum ejus cognitum est, dividitur in Estotilandiam, Corteream, Terram Laboratoris & insulas adjacentes, ingentis magnitudinis: quarum præcipuæ, *Golefme, Beauvais, Mont de Lions*, & terra nova, eadem & *Terra de Baccalaos* dicta, ob ingentem hujusmodi piscium in ejus pelago multitudinem, qui etiam naves transeuntes regardent.

Solum Canadæ quantumvis acerrimis frigoribus obnoxium, eximie tamen fertile, aurique metallis dives. Incolæ satis ingeniosi, & artium mechanicarum peritissimi, pellibus amicti degunt: ceterum Galliarum regis imperio subjecti.

Nova Francia.

Nova Francia à Gallis, Regis Franciscoprimi auspiciis detecta, præter raras segetes & legumina quædam, omnium rerum inops, à fetis ac quibusdam in locis anthropophagis, in univèrsam idololatricis gentibus incolitur. Pars tamen ejus, quæ ad mare accedit, *Norumbega* ab urbe cognomine dicta, cælo potitur salubri soloque fecundo.

Virginia.

Novæ Franciæ jungitur Virginia; quæ à vico maritimo ejusdem vocabu-

li; vel, ut alii, à Rege *Viguina*; vel à Regina Angliæ *Elisabetha*, cuius auspiciis detecta, nomen accepit, ante *Apalchem* vocitata. Terra sterilis atque maligne culta, litus importuosum. Opidum est *Medano*.

C A P. XIII.

Florida, Nova Granata, California, Nova Hispania.

Florida inter *Virginiam* & *Novam Hispaniam* portecta, nomen habet à *Dominica Palmarum*, quæ *Hispanis Pasqua de Flores* dicitur. Hoc quidpe die *Portugallis* detecta. Solo gaudet amœno ac feraci. At incolæ sunt barbari, sordidi, supraque humanum modum feri; vermibus, serpentibus alioque venenatorum animalium atque insectorum genere vescentes. Quare *Hispani* pariter atque *Galli* regionem hanc occupare sæpenumero nequidquam tentant. tandem *Hispanis* cessit.

Nova Granata.

Caput hujus provinciæ est *Granata* opidum, unde ei nomen. Incolæ & corpore, & animo reliquis *Americanis* candidiores justioresque.

California.

California, quæ inter sinum cognominem

inam (quem Hispani *Mar Varmeio*, id est, mare Rubrum vocant) & mare Pacificum ceu peninsula excurrens, solo est arido, sterili atque deserto.

Nova Hispania.

Novissima Septentrionalis Americae & Meridionali contermina est Nova Hispania, omnium amplissima, longaeque cultissima. Caelum habet, quamvis sub torrida Zona, clemens ac temperatum; solum auri, argenti, æris atque ferri metallis scatens, omnique animalium genere abundans, mare utrimque piscibus & ostreis margaritifera refertum. Regiones, in quas dividitur, præcipuæ sunt istæ; *Nova Galicia*, *Mechoacan*, *Mexicana*, *Iucatan*, *Guatimala*, & *Nicaragua*.

In nova Galicia, coloniæ ab Hispanis deductæ sunt, *Compostella*, *S. Spiritus*, *Conceptio*, *S. Michaël*, *Guadalaïara*, *Culiacan*.

In *Mechoacan* caput regionis est opidum *Mechoacan*. Coloniæ Hispanorum *Pascuar* & *Valladolid*, egregia emporia; hoc etiam Episcopatu insignè.

Mexicanæ regionis caput est *Mexico*, omnium Americanarum princeps, olim in medio lacus ingentis Venetiarum instar palis superstructa: postea ab
Hispa-

Hispanis ad ripam ejusdem lacus translata, satis culte nunc habitatur, ambitu sesquimill. German. Sedes est Proregis quem Rex Hispaniarum mittit; item & Archiepiscopi. Imprimuntur heic libri, cuditurque moneta. Secunda ab hac est *Tescuro*, amplitudine Mexicum exa-quans, dein tertia Anglorum civitas, lanificio maxime nobilis. Ceterum mons est in Mexicana regione ignibus perpetuis insignis.

Jucatan Cheronesus agro feracissimo incolas fert omnium bellicosissimos.

Guatimala caput est *Guatimala*, juridico conventu perpetuique praesidis praesentia celebris.

In *Nicaragua* opida sunt *Granata* & *Leon*.

C A P. XIV.

America Meridionalis sive Peruviana.

America Septentrionali xx circiter milliarium Germ. Isthmo annectitur America Meridionalis, quibusdam Peruviana dicta, à Provincia *Peru*, omnium praestantissima. Ipsa ingens peninsula Africaque paulo minor, formatriquetra in tria panditur amplissima latera. Cuneorum unus Septentrionalem spectat Americam, alter Africam, tertius Magellanicam. Longitudo ejus patet

et Septentrionem inter, & Meridiem, mill. Germ. 610. Latitudo summa inter Occasum Ortumque 10000. Regiones quibus distinguitur, sunt hæ: *Castella aurea, Bogotã, Peruvia, Chili, Chica, Brasilia, Caribana, Guiana, Biquiri*, omnes Oceano perfusæ. Intus vero in Mediterraneis, Amazonum regio, *Paguan, Picora, Mocos, Uram, Charchas*. Fluviorum duo nobilissimi, *Maragnon*, qui & *Orelliana* & Amazonicus: & alter Argenteus, vulgo Hispanis *Rio de Plata*.

Castella Aurea.

Castella aurea, vulgo Hispanis *Castilla del oro*, aspera atque inculta regio cæloque gravi, auri metallis abundat; unde & nomen. Opida insigniora in ipso Isthmo habet duo, diversis litoribus adposita; quorum unum vulgo *Nombre de Dios*, id est, nomen Dei, mare spectat vulgo dictum *del Nort*; alterum *Panama*, mare Pacificum.

Peruvia.

Peruvia regio, vulgo *Pern*, omnium Novi Orbis auri argentique metallis nobilissima, nomen accepit à flumine *Pern* mediam secante. Clauditur ab Oriente montium perpetuis jugis, à meridie *Chili* regione, ab Occidente mari Pacifico, à Septentrione *Bogota* regione. Occu-
pat

pat longitudine inter Septentrionem
& Austrum mill. CCCLXX. Latitudine
inter Occidentem & Orientem CLXX
Dividitur in Maritimam & Montanam

Maritimæ opida clara sunt, *Lima*, fe-
des Proregis & Archiepiscopi, cui sub-
sunt Episcopi xv; & *Camana*. Montana
insignia opida, sunt *Cusco*, totius Pro-
vinciæ princeps; & *Quito*. *Potosi* aur-
metallis opulentissimum.

Chili.

Sequitur regio Chili, amplitudine Pe-
ruviam fere exæquans. Caput est opi-
dum S. Jacobi.

Chica.

Chili regioni continuatur *Chica* regio
freto Magellanico affixa. In hac Patago-
num gens est stupendæ proceritatis, no-
vem & summum decem pedum men-
suram implens. Ex his quidam, Magel-
lane (is primus in has oras delatus) in-
spectante, fescuicubitales sagittas citri-
nauseam per guttur ad stomachi fun-
dum egere; hoc scilicet argumento cor-
poris robur ostentantes.

Brasilia.

Brasilia vasta regio, ut quæ quartam
Meridionalis Americæ partem obtinet,
sacchari singulari atque ubere proventu
maxi.

maxime nobilis est. Præcipuum opidum
est Portus omnium sanctorum, præfecti-
otius provinciæ sedes. Portus autem
celeberrimus est opidum *Fernambuco*;
ntus opida *Assumio* & *Paraguata*.

Reliquæ regiones introrsus aut non
cognitæ, aut obscuræ sunt; nullis ibi lo-
cis memoratu dignis.

C A P. XV.

De insulis novi Orbis.

Insularum, quæ Americæ ab Oriente
objacent, ingens est numerus. At ha-
rum nobiliores, *Hispaniola*, *Cuba*, &
Jamaica.

Priores duæ ejusdem esse videntur
magnitudinis, nisi quod hæc longior, illa
latior. Occupat *Cuba* longitudine mill.
cxc, latit. xxx. *Hispaniola* long. cxl,
lat. liv. Opida in utraque compluria.
Caput Hispaniolæ S. Dominicus: Cubæ
S. Jacob; in hac est *Havana* celeberr-
mus Americæ totius portus.

Jamaica, quæ Europæis S. Jacobi di-
citur insula, implet longitudine L mill.
lat. xx. Caput est *Sivilla*. Secunda ab hac
est *Onistan*.

Atque hæc est brevis Americæ uni-
versa explicatio.

C A P. XVI.

Magellanica.

Porro peractis duabus prioribus continentibus, restabat uti tertiam universi terrarum Orbis partem aggredieremur, illis amplitudine forsitan haud inferiorem. Verum cum etiam nunc nobis incognita jaceat, nec constet, Continens una, an plures in Insulas dissecta sit; nihil habemus in præsens, quod de ea huc referamus, nisi nominis brevem expositionem. Dicitur Terra Australis, quia nobis ultima in Austrum versus sita est. Eadem Terra Incognita, quia nemo ingressus. Denique Magellanica, quia Magellani primum inspecta.

BREVIARIUM
TOTIUS
ORBIS TERRARUM.

*Una cum serie Romanorum Im-
peratorum.*

AUCTORE
PETR. BERTIO.

3
BREVIARIUM TOTIUS

ORBIS TERRARUM.

ORBIUS universus etsi nondum percognitus, nunquam tamen æque lustratus fuit, atque nunc est. Veteres enim Geographi Græci Latine, & qui ab iis situm Orbis didicerunt, Poëta, Oratores, Historici, eas tantum Terras descripsere, quas norant, quasque judicabant esse habitabiles. Nos, multorum seculorum ac plurimorum hominum experientia edocti, multa ipsis profitemur incognita: & quas illi Orbis regiones crediderunt vel ob æstum vel ob frigora desertas, eas nos multis locis incoli scimus. Partes ejus alii pauciores, ego sex pono: Arcticam, Antarcticam, Europam, Africam, Asiam, & Americam.

I. AD ARCTOAM pertinent:
1. Regio subpolaris incognita; 2. Groenlandia; 3. Spitsbergia sive *Nieuwand*; 4. Islandia, quæ nunc subiecta est Daniæ & Norvegiæ Regi; 5. Nova Zembla, cum mari Hyperborico, & fretis duobus, Waygaz, & Davis, quorum illud est Orientalius, hoc magis in Occasum vergit. Illo Batavi, hoc Angli

Z 2 fretum

fretum Anian adsequi, & in Indiam penetrare, nostra memoria, quamvis irritò hæctenus conatu, aggressi sunt. Nec defunt qui fretum Anian omnino esse negent, terrasque Asia & America dicant esse continuas, quos, quia experientia testimonio refutare non possumus, in medio relinqueamus: illud contenti monuisse, Groenlandiam, quæ ad graduum LXXX latitudinis accedit, gramina gignere herbasque virentes, à quibus & nomen accepit, quum Nova Zemla, quæ quatuor gradibus est Australior, tota nuda sit & impascua, foetaque animalibus carnivotis.

II. AD ANTARCTICAM referendæ sunt vastæ illæ regiones, quæ Polo Australi subjectæ, longe lateque inde extenduntur per tres Zonas, Frigidam, Temperatam, & Torridam: commendabiles non tantum prædicatione Petri Ferdinandi de Quir Hispani, qui tractum illum magna parte ipse iustravit: sed etiam cæli solique constitutione, terrarumque amplitudine; æquant enim Europam & Africam simul sumptas.

III. EUROPA multo quam Africa aut Asia contractior, jam inde à Macedonibus & Romanis sedes Imperii fuit;

fuit; post Christum vero natum domici-
 lium quoque Orthodoxæ Fidei. Patet
 ab Austro in Boream ad cxxv leucas
 majores. A freto autem Gadirano ad
 Tanaïm, hoc est, ab Occasu in Ortum
 DCCCL. Circumscribitur Oceano Septem-
 trionali, Atlantico, Mari Mediterraneo,
 Hellesponto, Propontide, Bosphoro
 Thracio, Ponto Euxino, Bosphoro Cim-
 merio, Mæotide, Tanai, & linea quæ à
 Tanais flexu porrigitur ad ostium flu-
 minis Obii. In ea hodie dominantur vari-
 ri. Insulas Britannicas regit Carolus, fi-
 lius Jac. Stuarti, qui primus Scotiæ re-
 gnum Angliæ regno junxit. Hispaniam
 tenet Philippus IV, Philippi III filius,
 Philippi II nepos, Caroli V Imperatoris
 abnepos. Gallia subjecta est Christianif-
 simo nostro Regi Ludovico XIII, Hen-
 ricæ Magni filio. Germania Imperato-
 rem habet Ferdinandum Austriacum,
 cui uxor Eleonora Mantuana. Norve-
 gia & Dania subjectæ sunt Christiano
 IV, Frederici F. Sueciam habet Gusta-
 vus Caroli F. qui pulso ob religionem
 Catholicam Sigismundo, Rege ac nepo-
 te suo, Joannis Regis filio, ipse regnum
 invasit, & filio suo Gustavo reliquit.
 Poloniæ & Lithuaniam præest Sigismun-
 dus, quem Sueciæ regno à Carolo pa-
 tro exutum diximus. Hungaria, Bohe-

nia, Dalmatia, Croatia, & Sclavonia Imperatori subsunt. Græciam, Thraciam, Bulgariam tenet Turcarum Imperator, qui nunc est Sultan Amurath: Viciniores Asiæ partes habent Russus & Tattarus.

R E L I G I O per Europam alibi Catholica est, alibi Hæretica & Apostatica. Catholicæ Ecclesiæ caput est Roma, successor B. Petri, Urbanus VIII, pietatis & eruditionis decus, cujus inter primas laudes merito ponendum est, quod literis amorem studiumque Francorum conjunxit, sicut de Urbano III loquitur Froissardus. Catholici cum eo sunt, ejusque ut veri pastoris vocem agnoscunt, in Gallia, Rex noster Christianissimus, Filius Ecclesiæ primogenitus, quem idcirco primo loco commemoro. In Germania, Ferdinandus Imperator; in Hispania, Philippus Rex; qui etiam in ceteris suis ditionibus nullam Religionem præter Catholicam admittit. Sunt præterea Catholici omnes Italiæ Principes; adhæc, Duces Sabaudia, Lotharingia, Bavaria; & Electores Imperii Ecclesiastici.

In Magna Britannia viget adhuc Calviniana secta, non quidem ad Puritanorum formulam, sive eorum qui cum do-

doctrina ritus quoque Ecclesiæ damnant: sed ad normam eorum qui fidem habent Genevensium, ritus Catholicorum: multum tamen sibi de præclara Regis *Caroli* indole pollicentur omnes boni, augetque ipsorum spem conjugium cum sorore Christianissimi Regis nostri, bonis avibus nuper contractum: sperant enim voventque, & matris, & aviæ, summarum Heroïnarum, & uxoris divinis virtutibus, fideique singularis exemplo, ipsum quoque Regem ab infami errore per Christi gratiam in viam veritatis & vitæ revocandum esse, cum summa sua gloria, egregio Regni sui firmamento, & gaudio totius Ecclesiæ: deprehensum est enim ipsum haud ita pridem benignius Catholicos habere cœpisse. Sed nostra hæc vota sunt: In Scotia plerique adhuc ad Puritanos magis accedunt. In Hibernia, si vim adimas, & minas, omnes Catholici sunt. In Dania, Suecia, Norvegia, Lutherani sunt; sed serpit clanculum virus Calvinisticum. In Polonia & Lithuania Rex & plerique Proceres cum Clero & infinita manu nobilium, aliorumque civium & rusticorum turba, sunt Catholici; ceteræ religiones, ut sunt, Lutherana, Calvinistica, Ariana, Samosateniana, Anabaptistica, tole-

rantur & exercentur palam, ne ipsa quidem Judaïca excepta. Bohemia habet Catholicos, sed etiam Hussitas, Valdenses sive Picardos, Lutheranos, Calvinistas, Judaos. Moravia præter ea etiam Anabaptistas, quos superioribus annis Imperator Ecclesiæ militans subvertit. In Belgica, sive inferiore Germania, Provinciæ quæ Hispanorum Regi parent, sunt omnes Catholicæ; quæ vero ab ipso secesserunt, delato ad Ordinum statum jure majestatis, mutarunt quoque publice religionem, eamque evexerunt, quæ à Catholica quam longissime recedit. Viget ergo illic pro hoc tempore Calvinismus, & quidem ad formulam Gomaristarum, damnatis nuper in Dordrechtano Conciliabulo Arminianis, quorum ministri etiam oppressi, & vel finibus ejecti, vel in carceres conclusi sunt. Catholicos tamen, Lutheranos, Anabaptistas, Arianos, Samosatenianos, Brunistas, ipsique adeo Judæi, sub specie libertatis tolerantur; sed minus omnibus Catholicos. Verentur enim, ne, si sublato religionis dissidio priscam illam & Catholicam publice evehant, paulatim videantur ad Hispaniarum Regem, cum quo implacabile odium exercere cupiunt, accedere. In Helvetia Pagi quidam sunt Catholicos, ut Lucernensis,

nensis, Tugienſis, Suitenſis, Underwal-
 tenſis, Solodurenſis, Friburgenſis, U-
 rienſis, quidam Calviniſtici, ut Tiguri-
 nus, Bernenſis, Baſileenſis. Habent au-
 tem hoc proprium Calviniſtæ, ut ſta-
 tum, in quem irreperunt, evertant, ne-
 que ante conquieſcant, quam ipſi rerum
 potiantur. Irrifores, turbulenti, factioſi,
 diſputaces, ingrati, arrogantes ſupra
 quam dici aut credi poteſt, hoſtes Ca-
 tholicorum juratiſſimi; quique non tan-
 tum ipſi nihil conferunt ad repellendam
 imminentem Chriſtianorum cervicibus
 Turcarum vim; ſed etiam motis inteſti-
 nis diſſidiis, bellis que impediunt alios
 Reges id conantes, quin & opes vires-
 que ipſorum à communi hoſte averſas
 in mutuam Chriſtianorum perniciem
 concitant. Atque hoc ipſis eſt reformare
 Eccleſiam. In Turcia ſunt Mahumeta-
 ni & Græci Schiſmatici; quidam tamen
 etiam Catholici. In Ruſſia Græci, Ar-
 menii, & Pagani.

OPES Principum ex annuo ipſo-
 rum proventu æſtimantur. Francorum
 Rex xxx milliones auri creditur exce-
 dere. Hiſpaniarum Rex ex omnibus ſuis
 ditionibus non colligit ultra xix mil-
 liones. Rex Magnæ Britannia, quatuor:
 Polonia, tres: tantundem Venetiarum
 Dux. Pontifex unum cum dimidio.

Hetruscus duos, Sabaudus unum. Lotharingus dimidium ejus. Rex Daniæ ccc millia coronatorum; Sueciæ tantundem. In Germania imperium confert suo Imperatori sex milliones auri: Valet autem millio decies centena millia coronatorum.

L I N G U Æ per Europam præcipuæ sunt tres: Romanismus apud Italos, Gallos, Hispanos. Teutonismus apud Helvetios, Germanos, Bavaros, Suecos, Norvegos, Danos, Anglos, & plerosque Belgas. Sclavonismus in Sclavonia, Polonia, Bohemia, Hungaria. Habent autem singulæ regiones in sua lingua diversas iterum dialectos. In quibusdam verò locis linguæ audiuntur quarum nullum est cum ceteris commercium, ut in Britannia, Armorica, Navarra, &c.

I N S U L Æ B R I T A N N I C Æ sunt plures. Minores quidem Orcades xxx. & Hebrides xxiv. Majores vero duæ, Hibernia, & Albion, sive Magna Britannia: juxta quas sitæ sunt insulæ, Mon, *Anglesey*, Vectis, & Gallico litori adpositæ *Fersey*, & *Gernesey*: In quibus vobis ultima syllaba *ey* insulam significat.

H I B E R N I A, *l'Irlande*, veterum Scotia est. Lacum præcipuum habet *Ernensem*, cui vicinum est Purgatorium Patri-

ORBIS TERRARUM. FI

Patritii. Fluvii sunt plures; quorum quidem maximus Sannovius; nobilitatur tamen præ ceteris Avenliffius, ob Dublinum urbem Regiam & Archiepiscopalem; cujusmodi etiam sunt Armachia, Cassilia, & Toam. Hi quatuor Archiepiscopatus habent sibi subjectas sedes xxix suffraganeas.

MAGNA BRITANNIA, cujus situm Ptolemæus infeliciter descripsit, dividitur in Scotiam, quæ Boream respicit; Angliam, quæ Austrum; & Walliam, quæ Occasum. SCOTIA, l' *Ecosse*, amnes habet, Tinam, Escam, Lethum: Montem, Grampium: Silvam, Caledoniam: Lacum, Nessum: Urbem Regiam, Edenburgum: Scholas, Andreapolim & Alberdoniam. Promontorium Boreale Orcas, *Dunsbyhead*.

ANGLIA, l' *Angleterre*, nomen traxit ab Anglis Saxonibus; fluvios famosos habet Tamesin, & Sabrinam, quarum illa Londinium alluit, *Londres*, urbem regiam: hæc Gloucestriam. Promontoria sunt, Cantium, *Kent*, & Nexium, *Cornouaille*. Archiepiscopi duo, Cantuariensis, *Canterbury*, & Eboracensis, *Yorck*. Ille est Primas regni, habetque suffraganeos xxii. Hic tres duntaxat. CAMBRIA sive Wallia versus Occasum porrigitur ad mare Hibernicum.

cum, ab eaque Primogeniti Regum dicuntur Principes Walliæ. Portus versus Orientem est Dubris, *Dovre*, ex adverso Calisii: versus Occasum est *Pley-mouth*: sunt & alii passim portus Santwyck, Gravesand, Colcester: Merces Britannicæ sunt, stannum, lana, pannus, cervisia; nam aurum argentumve exportare fas non est. Lupos vero insula tota non habet.

HISPANIAM, quæ avorum nostrorum memoria cœpit foris inclarescere, quum ante vix ipsa sibi adversus incurSIONES Pænorum, Romanorum, Gothorum, Vandalorum, Saracenorum, sufficeret, Romani in Citeriorem & Ulteriorem divisere; quarum illa Tarraconensis diœta fuit; hæc habuit Baticam & Lusitaniam. Illam à Vandalis vocamus hodie Andalusiam; hanc à Portu Calæ Portugalliam. Montes Pyrenæi Hispaniam separant à Gallia: cætera ambit mare. Ad fauces Freti Gaditani (quod nos vocamus *le Déroit de Gibraltar*) est Calpe mons, quem Saraceni vocant *Gibal Tarif*, quasi dicas, montem *Tarif*; respondetque ei in Africa Abyle mons, quem nunc vocant *Ceutam*. Montes istos dixerunt antiqui Columnas esse Herculis, à quo & fretum ipsum persolum crediderunt. Flumina quæ in mare

bericum exonerantur, sunt, Tholobis,
Carderat; Rubricatus, *Lobregat*; Iberis,
debro; Durias, *Guadalviar*; Sucro, *Xu-*
ar; Terebus, *Segura*; Tader, *Guada-*
entin. Nam in Oceanum influunt Bæ-
 is, *Guadalquivir*; Anas, *Guadiana*; qui
 medio cursu mergitur, ac post decem
 leucas iterum erumpit: Tagus, *Tajo*;
 Munda, *Mondego*; Durius, *Duero*; Mi-
 nius, *Mingo*. Regna Hispaniæ divisa
 olim inter plures fuere; ac tunc qui-
 dem nemo erat illorum, qui non Fran-
 corum Regibus libenter adsurgeret, in-
 que adversis rebus ipsorum salutarem
 opem imploraret: nunc omnibus illis
 regnis ad unum caput reductis, aucta-
 que aliunde potentia, crevit cum for-
 tuna animus, eoque tandem devenit,
 ut plura adhuc adpetat. Regna hæc sunt,
Granata, cujus urbs primaria à Sarace-
 nis copdita, idem nomen habet. *Anda-*
lusia, in qua eminent Hispalis, *Seville*,
Nebriſſa, *Corduba*, & *Jaen*. *Estrama-*
adura, in qua Pax Julia, *Badajos*; Augu-
 sta Emerita, *Merida*; ad Anam utraque.
Murcia, in qua Carthago nova, *Carta-*
gena. *Valentia*, in qua urbes, *Valentia*,
 & *Ilice*, *Alicante*. *Catalonia*, in qua
Dertosa, *Barcino*, *Tarraco*, *Emporiz*.
Aragonia, in qua Cæsar-augusta, *Sara-*
gossa; *Ilerda*, *Lerida*; *Orgelis*, *Urgel*;
Oſca,

Oſea, *Hueſca*, *Guiſcoſca*, in qua *Toloſa* & *Flaviobriga*, *Fuentaravie*. *Biſcaia*, in qua *Flavionavia*, *Bilbao*: *Aſturia*, in qua *Oviedum*: *Galecia*, in qua *Compoſtella*, *S. Jago*. *Legio*, quæ urbem habet ejuſdem nominis. *Caſtella nova*, in qua *Toletum* & *Madridum*. *Caſtella vetus*, in qua *Salmantica* & *Valedolit*. His acceſſere *Navarræ* pars, in qua *Pampelo*, *Pampelune*; & *Portugallia*, in qua *Urbes*, *Olifſippo*, *Liſbone*, ad *Tagum* flumen; *Conimbrica*, *Coymbre*; *Ebora*, *E-vora*. *Algarbia*, in qua *Silvis* & *Tavila*. *Infulæ* vicinæ *Hiſpaniis* ſunt, in *Oceano* quidem, *Gades*, *Cadiz*: in *Mediterraneo* vero, *Gymneſiæ* ſive *Baleares*, *Majorica*, & *Minorica*, cum *Ebyſo*, quæ nunc *Yvica* dicitur; minores volens prætere.

Titulus Regis ſic fere concipitur: *Philippus*, Dei gratia Rex *Caſtellæ*, *Legionis*, *Aragonæ*, utriuſque *Siciliæ*, *Hieroſolymæ*, *Portugalliæ*, *Navarræ*, *Granatæ*, *Toleti*, *Valentiæ*, *Galicæ*, *Majoricæ* & *Minoricæ*, *Hiſpalis*, *Sardinæ*, *Cor-dubæ*, *Corſicæ*, *Murciæ*, *Jaën*, *Algarbiæ*, *Algeriæ*, *Gibraltar*, *Infulatum* *Canariæ*, *Indiarum Orientalis* & *Occidentalis*, *Infularum* & *Continents Oceani*: *Archidux* *Auſtriæ*; *Dux* *Burgundiæ*, *Lotharingæ*, *Brabantæ*, *Limburgi*,
Luxem-

ORBIS TERRARUM. 15

Luxemburgi, Geldria, Mediolani, &c. Comes Habsburgi, Flandria, Tirolis, Barcelona, Artesia, Hannonia, Hollandia, Zelandia, Namurci, Zutphania, &c. Marchio Imperii, Dominus Biscia, Frisia, Mechlinia, Trajecti, Transisalania, Gruninga: Dominator in Asia & Africa.

GALLIA, *la Gaule*, quæ & ante Romanos belli gloria per orbem clauit, & sub Romanis per diu habuit Imperii sedem Augustæ Trevirorum, Pyrenæis, Oceano, Rheno, Alpibus, & mari Mediterraneo clauditur. Hæc à Romanis initio tributa fuit in Citeriorem & Ulteriorem. Illius pars Cisalpina sive Italica, ab habitu gentis vocata fuit *Comata*: *Transalpina* vero pars vicinior dicta fuit *Provincia Narbonensis*; fuitque *traccata*. reliquam omnem Galliam quæ *Comata* adpellabatur, diuisit Cæsar in partes tres, *Aquitanicam*, *Celticam*, quæ postea *Lugdunensis* vocata est, & *Belgicam*: nam *Provinciam Narbonensem*, quæ jam tunc Romanis parebat, non accensuit ille Gallia à se vincenda. *Franci* partem illam quæ ipsorum armis subacta fuit, adpellavere *Franciam Occidentalem*: ad discrimen scilicet *Francia Orientalis*, quæ est in Germania. Itaque *Aquitania* initio *Francia* non fuit,

fuit, Burgundia Sequanica, *la Franche Comté*, nunc non est Francia. Hodie enim Franciam vocamus, eam omnem Galliam, quæ Regi nostro subiecta est. Et quia de veteri illa ditione partes Rheno, Scaldi, Mosæ, ac Mosellæ vicinæ jam pridem abraſæ sunt, facile est videre quantum imminutum sit Francorum prædium. Eam ergo hodie ab Italia separat adhuc antiquus limes; à Sabaudia Rhodanus; Araris à Burgundia; Mosella à Lotharingia, & Ducatu Luxemburgenſi; *Aa* rivulus à Flandria. Annium alii in Mediterraneum influunt, ut Varus, *le Var*. Argentus, *Argent*. Rhodanus, *le Rhofne*. Ledus, *le Lez*. Arauraris, *Erhault*. Obtris, *l'Orbe*. Atax, *l'Aude*; è quibus Rhodanus recipit ripa dextera Ararim *la Saone*; Eriduam, *l'Erieu*, Ardescham & Vardonem, *la Guard*: sinistra Isaram, *l'Isere*; & Druentiam, *la Durance*. Arar excipit Loignionem, *le Loing*, & Dubim, *le Doux*. In Oceanum vero se exonerant, Atyrus, *l'Adour*; Garumna, *la Garone*; Carantonus, *la Charante*; Altifio, *l'Autie*; Semaigna Ligeris, *la Loire*; Orna, *l'Orne*; Sequana, *la Seine*; Somona, *la Somme*; Scaldis, *l'Escault*; Rhenus, *le Rhin*. Atyrus duos Gavos recipit ex Pyrenæis devolutos. In Garumnam influunt leva quidem

dem Savus, Gimovus, Ægircius, le
 Gers, & Balisa. Dextera vero, Tarnis, le
 Tar; Oldus, l'Ot; Duranus, la Dordo-
 gne. In Ligerim, Elaver, l'Allier; Vi-
 genna, la Vienne; Anger, l'Indre; Caris,
 le Cher; Maduana, le Maine, qui recipit
 Sartram, Huinam, & Ledum le Loir.
 In Sequanam, Matrona, la Marne.
 Icauna, l'Yonne; Alba, l'Aube; Æsia;
 l'Oise. In Æsiam, Axona, l'Aisne, quæ
 recipit Basilam, la Vesle. In Scaldim, Le-
 gia, le Lys; Scarpa, l'Escharpe; Dendra, &
 Demera. In Rhenum, Mosa & Mosel-
 la. Postremum, plures habet sola Gal-
 lia fluvios opportunos, & fluminibus
 impositos pontes, quam reliqua omnis
 Europa. Montes Galliarum præcipui sunt
 Pyrenæi, Alpes, Gebennæ, Vogesus, Ju-
 ra. Alpium aliarum sunt Maritimæ; aliarum
 Graiarum & Coctiarum; aliarum Penninarum, quæ à
 Penno Deo nomen habent. Herculem
 Graiis, Annibalem Coctiis, in Italiam
 venisse constat. Fuit autem Francorum
 Regibus id semper curæ, ut per Alpes
 plures ipsis aditus paterent in Italiam.
 Lacuum maximus est Lemanus. Divi-
 siones alias Galliarum, quæ sub Romanis,
 Gothicis, Francisque primæ, secundæ, ac
 tertiarum stirpis, fuere, nunc omitto, con-
 tentus præsentia referre. Francia igitur,
 à cam scotim à partibus iis quæ abrasæ
 A a sunt,

Sunt, species, varie dividi potest, per
 Dioeceses, per Parliamenta, per Provin-
 cias, per Censum. Harum primæ, non
 tantum quia vetustissima est, sed etiam
 quia maxime proportionata, mini-
 meque obnoxia mutationibus, & nunc
 insistemus. Sub Imperio igitur Christia-
 nissimi Regis nostri sunt, 1. Dioecesis
 Lugdunensis, ad Rhodani & Araris con-
 fluentes, cujus Præsul vocatur Cleri Gal-
 licani Primas. 2. Rotomagensis ad Se-
 quanam in Normannia, quæ est Lugdu-
 nensis secunda. 3. Turonensis, ad Li-
 gerim, quæ est caput Britannia, in Lug-
 dunensi tertia. 4. Senonensis ad Icau-
 nam, habet in se Lugdunensem quar-
 tam; à qua resecta est, & in Metropo-
 lim erecta, Lutetia Parisiorum. 5. Tre-
 verensis ad Mosellam, suffraganei sunt
 in Francia, Metensis, Tullensis, Verdu-
 nensis, omnes in Belgica I. ipse autem
 est Elector Germanus. 6. Vesontinus ad
 Dubim extra Franciam est: ejus suffra-
 ganeus tamen Bellicensis parer nostro
 Regi, in Lugdunensi quinta. 7. Re-
 mensis, Dux & par Francia, est in Bel-
 gica secunda, ad Basilam flum. 8. Vien-
 nensis prima est ad urbem ejus nominis
 ad sitam Rhodano. 9. Ad Narbonam
 quæ Ataci pratexitur, est pars una se-
 cundæ Viennensis. 10. Ad Tolosam,

quæ Garunnæ est adposita, pars altera.
 11. Ad Aquas Sextias, *Aix en Proven-*
ce, pars una tertiæ Viennensis. 12. Ad
 Arelaten, *Arles*, pars altera. 13. Ebro-
 dunensis, *Embrun*, est quartæ Viennen-
 sis. 14. Biturica, *Bourges*; Aquitaniæ
 primæ; diciturque ejus Præsul utrius-
 que Aquitaniæ Primas. 15. Bürdegala;
Bordeaux, Aquitaniæ secundæ, ad Ga-
 rumnam. 16. Auscii, Aquitaniæ 111^a
 ad Ægircium flumen. 17. Avenio-cessit
 Pontifici.

Nec fuerit abs re, breviter hoc loco
 ostendere, quænam in Gallia civitates
 Episcopales quibus Metropolitibus sub-
 jectæ sint. Habet ergo *Lugdunensis* Ar-
 chiepiscopus suffraganeos 14. *Eduensentem*
 five *Augustodunensem*, *Autun*; *Lingon-*
ensem, *Ducem & Parem Franciæ*,
Langres; *Cabillonensem* ad *Ararim*,
Chalons sur Saone; *Matisconensem*;
Mascon. Rotomagensis, sex. *Baiocassi-*
num, *Baieux*; *Abrincatensem*, *Auran-*
eche; *Ebroicensem*, *Evreux*; *Sagiensem*,
Seez; *Lexoviensem*; *Lixieux*; *Constan-*
tinum; *Costances*. *Turonensis* 19. *Cœ-*
nomanensem, *Mans*, ad *Sartram* 24.
mnem; *Redonensem*, *Renes*; *Andegaven-*
sem, *Angers*; ad *Meduanam*; *Nanneten-*
sem, *Nantes*, ad *Ligerim*; *Cotifopiten-*
sem, *Cornonville*; *Venetensem*; *Vannes* 2.

Briocensem. *S. Bricu*; Macloviensem,
S. Malo; Leonensem, *S. Paul de Leon*;
 Tricoriensem, *Triguier*, & Dolensem,
Dol, qui quondam Archiepiscopi titu-
 lum ac dignitatem gessit. *Senonensis* tres,
 Autissiodorensis, *Auxerre* ad Icau-
 nam; Trecassinum, *Troyes en Champa-*
gne, ad Sequanam. Nivernensem, *Ne-*
vers. nam, **PARISIENSIS** cum
 subiectis Carnutensi, *Chartres*, Aurelia-
 nensi, *Orleans*, & Meldensi, *Meaux*, à
 Senonensi refecta sunt, ann. **MDCXXIII**.
 De *Treverensi* ejusque tribus suffraga-
 neis, deque *Vesontino*, jam dixi. *Rhe-*
mensis suffraganei sunt octo: *Suessio-*
nenfis, *Soissons*, Catalaunensis ad Ma-
 tronam, Comes & Par, *Chaalons sur*
Marne: *Laudunensis*, Dux & Par Fran-
 cix, *Laon*: *Silvanectensis*, *Senlis*: *Bello-*
vacensis, Comes & Par Francix, *Beau-*
vais: *Ambianensis*, *Amiens*: *Novo-*
menfis, Comes & Par, *Noyon*: *Bono-*
nienfis in Pago Gessoriaci, *Boulogne*
sur mer: nam *Morinensis* sive *Terua-*
nenfis, *Teruane*: itemque, *Cameracen-*
sis, *Cambray*: *Atrebatensis*, *Arras*: &
Tornacensis, *Tournay*, jam inde ab
 ann. **MDXXV** translato ad Burgundum
 jure omni Politico, Ecclesiasticam quo-
 que subjectionem Rhemensi averte-
 runt. *Viennensis* Metropolis habet sibi sub-

subjectos Episcopos, Genevensium, *Geneve*, cujus sedes ob civium hæresi infectorum rebellionem translata est Anicum, Sabaudia opidum, *Anicy*: Gratianopolitanum, *Grenoble*, ad Isaram: hanc autem urbem vocat Cicero in Epistolis Cularonem: Albensem sive Vivariensem, *Viviers*; Diensem, *Die*; Valentianensem, *Valence*, ad Rhodanum; Maurianensem, *S. Jean de Morienne*. *Narbonensis* habet suffraganeos novem; Biterrensem, *Béziers*; Agathensem, *Agde*; Carcassonensem, *Carcassonne*; Nemausensem, *Nismes*; Lutevensem, *Lodève*; Monspeffulanum, *Montpellier*, qui olim fuit Magelonæ, in stagnis Volcarum: S. Pontii Tomeriarum, *S. Pont de Tomiere*; Alektensem, *Alet*, & Uccentensem, *Uzès*. *Tolosanus* habet septem; Apamiensem, *Pamiers*; Mirapicensem, *Mirepoix*; Montis Albani, *Montauban*; Vaurensem, *Vaur au país de Lauragais*; Lombariensem, *Lombes*; S. Papuli, *S. Papoul*, & Riviensem, *Rieux*. *Aquixentensis* habet quinque; Aptensem, *Apt*; Reiensem, *Ries*; Forojuliensem, *Frejuls*; Vapincensem, *Gap*; Cistericensem, *Sisteron*. *Arelatensis* præest quatuor suffraganeis: Massiliensi, *Marseille*: Tricastino, *S. Paul de Tricastin*: Telonenfi, *Toulon*: & Arausionensi, *Oranges*.

Ebrodunensis subjecti sunt sex, *Diniensis*,
Digne; *Grassenfis*, *Grasse*; cujus olim se-
 des fuit *Antipoli*, *Antiboul*; *Venciensis*,
Vences; *Glandatennensis*, *Glandeves*; *Se-
 netensis*, *Sanes*; & *Nicenfis*, *Nice*. *Bitu-
 ricenfis* habet suffraganeos undecim;
Claramontensem, *Clairmont en Auver-
 gne*; *S. Flori*, *S. Flour*; *Ruthenensem*,
Rhodes; *Vabrensem*, *Vabres*; *Caduen-
 sem*, *Cahors*; *Lemovicensem*, *Limoges*;
Tutelensem, *Tulles*; *Mimatensem*, *Man-
 de*; *Albiensem*, *Alby*; *Castrensem*, *Ca-
 stres*; & *Aniciensem*, *Puy en Velay*. *Bur-
 degalenfis* Archiepiscopi suffraganei sunt
 novem: *Aginnensis*, *Agan*; *Enculismen-
 fis*, *Angoulesme*; *Santonicus*, *Saintes*; *Pi-
 etaviensis*, *Poitiers*; *Petrocorienfis*, *Peri-
 gueux*; *Condomensis*, *Condon*; *Malea-
 cenfis*, *Malezan*; *Luxionensis*, *Luçon*; &
Sarlatensis, *Sarlat*. *Auscinus* vel *Auxi-
 ranus* habet suffraganeos decem, *Aquen-
 sem*, *Acqs*; *Lectoratensem*, *Laitoure*;
Convenensem, *Conseran*; *Adurensem*
Aire; *Vasatensem*, *Bazas*; *Lescarien-
 sem*, *Lescar*; *Tarbensem* in *Castris Bigor-
 ris*, *Tarbes*; *Oleronensem*, *Oleron*, & *Baio-
 nensem*, sive *Boatum*, *Baione*: nam *Elu-
 sajam* pridem esse desiit: *Pampelo* vero
 retracta est ad *Hispanos*. Pares seculares
 cum titulo *Ducali* sunt, *Burgundus*,
Normannus, & *Aquitanus*: cum titulo
 VERO

vero Comitatenſi, Flander, Tolofanus,
& Campanus.

FRANCOS autem imprimis com-
mendant iſta. 1. Zelus Religionis Ca-
tholicæ: nuſquam enim terrarum arden-
tius Deus ab omni ſexu, ab omni ætate,
ab omnibus ordinibus colitur, & qui-
dem ſine ullo vel ſuoco vel inquisitione:
In Gallia ſe primum exſeruit ſub Con-
ſtantino publica Chriſtiani nominis
profeſſio, fugato Paganismo. Primus
Europæ Regum Chlodovæus Chriſti fi-
dem in Gallia amplexus eſt. Primus Ca-
rolus Magnus, ut nutantem in Occi-
dente fidem Catholicam ſtabiliret, Im-
perium Francorum inſtituit: Plures
Martyres habuit ſola Gallia ob Chriſti
nomen, quam cetera omnis Europa.
Nuſquam alibi plura ob commune Ec-
cleſiæ bonum Concilia celebrata ſunt.
In Gallia præcipuorum Cœnobiorum
ſunt origineſ, Ciſterciensium, Clareval-
lenſium, Præmonſtratenſium, Clunia-
cenſium, Grandimontenſium, Carthu-
ſianorum, quorum propagineſ in reli-
quam Europam, imo & terrarum Or-
bem, poſtea deductæ ſunt. Franci Ro-
manos Pontificeſ, ut Eccleſiæ Chriſtia-
næ parenteſ, nudos de ſuis bonis ditave-
re: oppreſſoſ defendere: ejeſtoſ excep-
re: fugatoſ reſtituere: quodque omniura

Gentium erat officium, soli præstiterè : ob quas res merito Reges Franciæ dicuntur Christianissimi, & filii Ecclesiæ primogeniti. Habet quidem Francia ex suis nuper ortos visceribus hæreticos Calvinistas, sed solos; & quis unquam ager sine lolii mixtura? habet ergo, sed non probat; habet, sed ut formosa facies verrucam: ut Israëlita in terra Sancta Philistæos; ad fidei suæ exercitium, exigentibus ita adhuc peccatis nostris, denique in spem ipsorum conversionis.

2. Commendat etiam Francos Monarchiæ duratio. jam enim MCC anni sunt, quum Reges Regibus perpetuo succedunt, & quidem præcipuis virtutibus insigniti; alii quidpe Sancti audiunt, alii Fortes, Intrepidi, alii Clementes, alii Augusti, alii Justi, alii Casti, alii Prudentes: In LUDOVICUM hodie regnantem Deus plena manu omnia ista bona simul congescit, addita insuper singulari in rebus gerendis felicitate.

3. Commendant insuper Francos diviniæ defensionis miracula: nunquam enim deseruit caeleste numen: excitata etiam desperatissimis rebus ad viros animandos Virguncula. Quam fuerit stupenda Galliæ post excessum Henrici III Regis Christianissimi ex circumstantibus malis liberatio, sciunt & testa-

ri possunt, qui tunc vixerunt. 4. Adde legum Sanctitatem; ex Gallia quidpe ceteræ fere gentes per Europam traxere Rerum publicarum suarum administrandarum exemplum. Qui Senatum Parisiensem videt, habet, unde sibi representet Amphictyonum gravitatem, Areopagitarum dignitatem, Senatus Romani splendorem & majestatem. 5. Adde sanctitatem, eruditionem, modestiam Cleri. 6. Adde toto regno florentes literas, artes, sapientiam. Una Parisiensis schola plurimarum per Europam est mater: ex ea profecti P. Lombardus, Albertus Magnus, Thomas Aquinas, & miraculum orbis Julius Cæsar Scaliger. Debent literatores Budæo, Turnebo, Erasmo, Passeratio. Debent Cujacio, Alciato, Tiraquello, Jureconsulti: Fernelio, Dureto, Riolano, Medici: Aurato & Ronfardo Poëtæ: Mureto Oratores: B. Hilario & S. Bernardo, Theologi: Orontio, Mathematici: Fremenio pictores: Imperatores denique & belli Duces Henrico Magno. 7. Neque omittenda est morum comitas. Huc ergo tanquam in veram humanitatis scholam mittitur quotannis ex omnibus Orbis partibus selecta nobilitas, ut cum lingua civilem vivendi modum posita barbarie addiscat. 8. Ad-

dam postremo loco ubertatem & felicitatem soli. Cujus tria sunt signa certissima. Primum, ejectiones & exportationes fructuum merciumque domi natarum, tritici, inquam, salis, vini, olei, lanarum, croci, glasti, ferri, telarum, merciumque manufactarum. Secundum, frequentia portuum, versus utrumque mare, Interius & Exterius, urbiumque nihilominus à mari remotarum amplitudo & multitudo. Tertium, civium copia. Hisce rebus fit, ut una Gallia plura valeat regna.

Sunt etiam in *Gallia Belgica* Germaniæ duæ Cistrenanæ, diversæ à Germania magna. Dividitque illas Mosella fluvius, quem Ptolemaeus Obrincum vocat. In *Germania Superiore* sunt Helvetia, Alfatia pars Cistrenana, Lotharingia, Palatinatus pars, cum agro Moguntiaco. In *Germania inferiore* sunt Treveri, Leodienses, Muñenses, Clevenenses, Bergenses, Juliacenses, Batavi, aliique, quos omnes, jura quæ habent, & privilegia, & arma, à Francorum Regibus tenere nemo gentium ignorat. Hodie promiscue vocant Provincias Belgicas, & Provincias Germaniæ Inferioris, eas omnes, quas Burgundionum Dux, qui nunc est Rex Hispaniarum, ut patriam hereditatem vel habet, vel petit,

petit; quamvis illarum nonnullæ trans
Rhenum in Germania Magna sitæ sint.
In Gallia numerantur, *Artesia*, cujus
Metropolis Atrebatum. *Flandria*, in
qua Gandavum, Brugæ, Ipræ, Insulæ,
Duacum. *Hannonia* habet *Valentinia-*
nas, & Montes. *Luxemburgum*, *Lim-*
burgum, *Namurcum*, *Cameracum*, *Me-*
chlinia, habent urbes singulæ suorum
nominum. *Zelandia* quoque tota Gal-
lica est, ad ostia Scaldis, constatque plu-
ribus insulis, quarum nobilissima est
Walachria, habens opida portusque,
Vlissingam, *Middelburgum*, *Veriam*,
Amudam. Trans Rhenum in Germa-
nia Magna, sunt *Frisia Occidentali*;
quæ urbes habet, *Alcmariam*, *Enchu-*
sam, *Hornam*, aliasque. *Frisia* simpli-
citer ita dicta, est in Germania Magna,
habetque *Leovardiam*, *Harlingam*,
Docomium, *Franekeram*, urbes præ-
cipuas. *Groninga*, urbem habet cogno-
minem. *Geldria* habet *Rurmundam*, &
Arnemium. In *Transsalaria*, *Overysse*,
sunt *Daventria*, *Campi*, *Swolla*. Ultima
Transrhenanarum Provinciarum in
Germania infetiore est *Zutphania*. Ex
utraque Rheni parte sitæ sunt, *Hollandia*,
& *Ultrajectum*, *Utrecht*. Illius urbes sunt
Dordrechtum, *Harlemum*, *Delfum*,
Leida, *Amsteladamum*, *Gauda*: Hujus,

Tra-

Trajectum, Civitas Archiepiscopalis, & Amersfordia. Habent autem singula Provinciae Curias suas supremas, in quibus jus dicunt peremptorie, & à quibus non datur provocatio. Quæ autem est Hagæ Curia Ordinum Generalium, ea tantum decernit de rebus ex communi confederatione ad bellum, pacem, & navigationes pertinentibus. Gubernator Hollandiæ, Zelandiæ & Westfrisiæ post excessum Mauricii Nassovii, est Henricus ejus frater, Princeps Arausionensis. Gubernator Geldriæ & Trajecti est Ernestus Nassovius.

HELVETII, *les Suisses*, Pagos XIII tenent, ut sunt, Tigurinus, Zurich, Bernensis, Lucernensis, Urensis, Suitensis, Underwalt, Tugensis, Glaronensis, Basileensis, Friburgensis, Salodurensis, & Abbatiscellensis. *Valesiorum* tenent quæ inter Rhodani fontes & lacum Lemanum interjecta, montibus utrimque cingitur: urbs præcipua est Sedunum. *Alsatis* est Argentoratum: *Nemetum* Spira; *Vangionum* Wormatia. *Palatinatus* habet cis Rhenum in Gallia Franckendaliam & Neostadium.

GERMANIA MAGNA, sive Transrhenana, nunquam à Romanis exacte cognita, nedum subacta fuit. Eam omnem

omnem Franci hodie ex una ejus gente
 vocant Alemaniam: Sunt enim Alemani
 fiti ad fontes Danubii: nomen habent
 vel à viris, nam *Man* virum significat,
 ut in *Nortman*, *Herman*, *Karolman*,
Duitsman; vel ab Alemone amne ejus
 tractus. Debet autem Germania Imperium
 suum Francis: nunc, devoluta per
 Saxones & Suevos ad domum Austria-
 cam gubernatione, paret Burgundioni.
 Terminatur Rheno, Vistula, Oceano, &
 Danubio. Amnes habet præter eos quos
 jam dixi, Vidrum, *le Vecht*; Amasim,
l'Embs; Visurgim, *le Weser*; Albim,
l'Elbe; Oderam, *l'Oder*. In Rhenum
 influunt ex parte Germanica Nicer, *le*
Necker, ubi sunt, Reutlinga, Tubinga,
 Stutgardia, Helbrunna, & Heidelberga.
 Moenus, *le Mein*, ubi sunt Bamberga,
 Wurtzburgum, quam vocant Herbipoli-
 lim, ac denique Francofurtum. Lupia,
la Lippe, ad quem sunt Paderborna &
 Lipstat. In Visurgim se præcipitant Ful-
 da, Adrana, Alara. In Albim se exone-
 rant parte dextera Elstera, & Havela;
 Jæva, Molda, & Sala. Sunt autem in Ger-
 mania Regna aliquot, & Ducatus, &
 Comitatus, & Marchionatus. Regna
 sunt: *Norwegia*, in qua Berga; *Suecia*,
 in qua Stocholmia; *Dania*, in qua Haf-
 nia, *Kopenhagen*; *Bohemia*, in qua Pra-
 ga,

ga, ipsumque insuper REGNUM GERMANIÆ. Ducatus præcipui sunt hi, *Saxonia Superior*, & *Inferior*, quarum hæc habet Ducatum Lawenburgicum, Lunenburgensem; cui vicinus Episcopatus Halberstadensis; & Meckleburgensem cum Ducatu Brunsvicensi, cui nunc præest Ulricus frater Christiani Halberstadensis. Illa Electoratum Saxonicum, cum Misnia, & Lusatia. nam Westfalia, quæ Saxoniam quondam fuit, nunc alios Dominos habet. Electoratum nunc præest Joannes Georgius, cujus aula Dresdæ. *Dux Wittenbergicus* in Suevia habet Tubingam & Stutgardiam ad Nicrum fluv. *Dux Bavarica* habet Ingolstadtium & Ratisponam ad Danubium. *Dux Silesia* Uratislaviam, *Breslaw*, ad Oderam. *Dux Holsatia* Sleswicum, Segenburgum. *Wurceburgensis* Dux præest Francia Orientali, in qua est Bamberga. *Comites* præcipui sunt isti, *Palatinus*, *le Comte Palatin*, habens cis & trans Rhenum, itemque ad Danubium, amplas ditiones. Inferioris Palatinatus caput est Heidelbergæ: Superioris Amberga. utrique nuper, adsumpto etiam Electoris titulo, præest Maximilianus Dux Bavaricæ; post ejectum rebellionis titulo Fredericum Palatinum, Jacobi Britannicæ Regis generum; factum id-

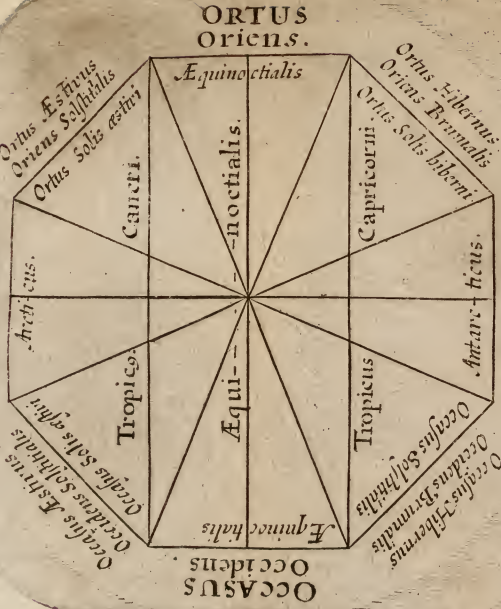
id solenniter Ratisponæ an. MDCXXIII,
 die 23 Februarii. *Comites*, Embdensis
 & *Oldenburgicus* Frisiis vicini sunt, per-
 tinentque ad Frisiam Orientalem. *Land-*
graviatus Hassia habet Casseliam &
 Marpurgum, cui præfuit Mauritius
 Calvinita; nam Darmstadiensem habet
 Ludovicus, cui etiam adjudicatum est
 Marpurgum. In *Thuringia* est Erfor-
 dia. *Marchionatus Brandenburgicus* Sar-
 matis initio oppositus fuit, nunc est
 Electoratus, præstque illi Georgius
 Guilielmus. In eo Marchionatu est Ja-
 gerndorf. Archiepiscopus Magdebur-
 gensis est totius Germaniæ Primas, ha-
 betque suffraganeos Merseburgensem,
 Michsinesem, Brandenburgensem, &
 Havelburgensem. Electores Ecclesia-
 stici sunt, Moguntinus, Coloniensis,
 Treverensis. Seculares, Saxo, Palatinus,
 Brandenburgicus, & Rex Bohemiæ. *Urbes*
Anseaticæ, les *Villes Anseatiques*, divisa
 sunt in quatuor Anfas, Lubecensem,
 Coloniensem, Brunsvicensem & Boruf-
 sicam. *Circuli Imperii*, les *Cercles ou Kreits*
de l'Empire, sunt decem: *Franconicus*,
Bavaricus, *Anstriacus*, *Suevicus*, *Rhe-*
monensis, *Electoralis*, *Westphalia*, *Saxonia*
Superioris, *Saxonia Inferioris*, ac deni-
 que *Burgundicus*. Curia sive Tribunal
 Forense litium decidendarum in Impe-
 rio,

rio, est Spira Nemetum, in ripa Gallica. Titulus Imperatoris, ex quo res ad domum Austriacam delata est, sic fere concipitur, *** Dei gratia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Slavoniæ Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Stiriæ, Carinthiæ, Carniolæ, & Wirtembergæ, &c. Comes Tirolis, &c.

Danubius maximus, inter lacum Constantiensem & Nicri fontes haud procul Schafhusia in Hercinia oritur, decurritque per Sueviam & Alemanniam, ubi est Ulma, itemque per Bavoriam, Austriam, & Hungariam, ac sumpto Istri nomine mergitur Ponto Euxino, *Mer Major*, ou *Mer Noire*, quinque ostiis. Influunt in ipsum amnes LX, quorum præcipui, ex parte dextera, Lechus, ad quem Augusta Vindelicorum *Augsbourg*: Isera, ad quam Frisinga, urbs Episcopalis: Oenus *l'In*, qui Oeniponti nomen dedit, *Inspruck*, urbi Metropolitanæ, cujus suffraganeæ sunt, Tridentina, Passaviensis, Vienna Austriæ, Gurca, Brixia, Frisinga, Secovia, & Chyema. Recipit autem Oenus Saltzam, ad quem sita est Saltzburgum, dicta quondam Juvavia, sedes Archiepiscopalis; Anisam, *l'Ens*, qui Bavaros à Pan-

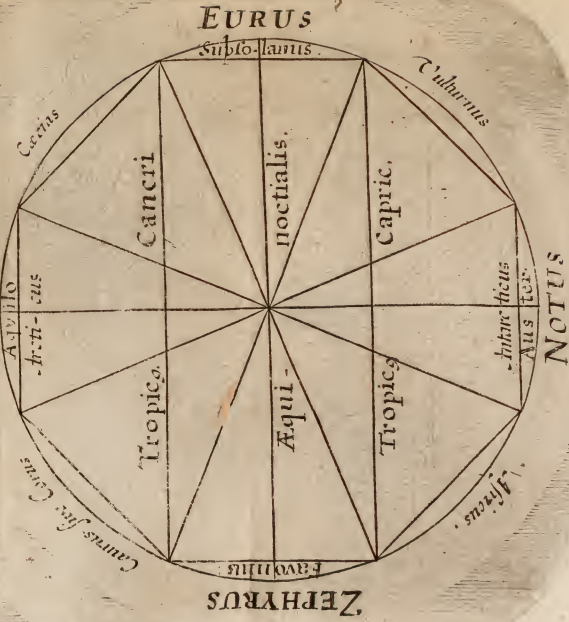
RPJCB

SEPTENTRIO

MERIDIES.

BOREAS.

NOTUS

Pannoniis difterminat; Tum Arabonem, *Rab*, & nobiliffimos amnes Dravum Savumque. Deinde Moravam & Jeterum. Siniftra ripa accipit Alemonem, ad quem eft Eichftadium. Regionem ad quem Ratispona, & ex Carpatho monte decurrentes, Teyam, five Tibifcum, & Malkam, qui juncti, Danubio mifcentur.

AUSTRIÆ caput eft Vienna, ad Danubii ripam finiftram. Auftrum verus ei adfidet *Stiria* Ducatus, inter Muer & Mietz amnes, qui in Dravum influunt. Eft & Ducatus *Carinthia* inter Muer & Dravum cujus incolæ ftrumofi. Eft denique & *Carnia*, hifce omnibus Auftraliior.

HUNGARIA partem tenet veteris Pannoniæ, quæ tota Cifdanubiana Jazygumque fuit, & *Dacia*, quæ fuit Transdanubiana. Eft autem Hungaria Turcorum Imperio proxima, qui in ea quidem occuparunt Belgradum anno 1420. Strigonium, & Valponem anno 1443. Quinque Ecclefias, an. 1543. Budam, an. 1526. Albam Regalem 1543. Singidunum, anno 1439. Reliqua pars adjuta Principum Catholicorum opibus, hostilem vim adhuc fortiter fufciner. Nam Calviniftæ ab Ecclefia defenfione funt alieniffimi. Daciam hodie vocamus

mus *Transilvaniam*, vel *Sibenbergiam*, quasi dicas, *Septemcastrensem*, à septem urbibus, quarum primaria est *Cibinium*, *Hermanstat*: eam mediam interfecat *Marsius* fluvius. Possidetur autem à *Gabriele Bethlem*.

SILESIA annis præcipuus est *Odera*, qui & *Viadrus* dicitur; urbs, *Vratislavia*, *Preflaw*: infra eam est *Moravia*, de qua dixi, urbs præcipua *Olmütz*. Ortum versus sequitur *Polonia*: cujus pars major, sive *Germanica*, cis *Vistulam* sita est; minor, sive *Sarmatica*, trans eam. Flumina in *Vistulam* decurrunt ex parte *Germanica*, *Pilcza*, ad quam sita est *Petricovia*, *Pieter Kow*, Tribunal Regni unum: ex ripa vero *Sarmatica* fuit *Buck*, cui adfidet *Kaminicz*. Urbs minoris *Poloniae* præcipua est *Lublinum*, sedes altera Tribunalis. Majoris vero *Poloniae* urbes sunt *Cracovia*, *Sendomiria*, *Posnania*, & *Varfavia*.

BORUSSIA, *la Prusse*, in Regiam & Ducalem dividitur; fuitque olim utraque Equitum Teutonicorum. In illa sunt, *Mariaeburgum*, *Torunia*, *Culma*, *Vermia*, *Gedanum*, *Dantzik*: in hac, quam à Rege *Poloniae* in feudum tenet *Georgius Guilielmus*, *Elector Brandenburgicus*, sunt *Elbinga* & *Mons Regalis*, *Königsberg*, emporia satis nota. In li-
tore

Typus intervallorum variarum gentium. Ad paginam 34.

Gradus.	I	2	3	4
Ruffica mill.	20 40 60 80	120 160	200 240	280 320
Ital. mill.	10 20 30 40 50 60	90 120	150 180	210 240
Anglica mill.	27 $\frac{1}{2}$ 55	82 $\frac{1}{2}$ 110	165	220
Scotica mill.	10 20 30 40 50	100	150	200
Gallica leuca.	5 10 15 20 25	50	75	100
Horaria leuca.	5 10 15 20	30 40	50 60	70 80
Hispanica leuca.	17 $\frac{1}{2}$	35	52 $\frac{1}{2}$	70
Germanic. mill.	5 10 15	30	45	60
Scandica mill.	2 4 6 8 10	20	30	40

RPICB

rore hujus tractus colligitur Electrum. In *Livonia* sunt *Riga* & *Revalia*. In *Curlandia*, *Memel*, & *Windair*. In *Lithuania*, *Vilna*. In *Podolia*, quæ se ad Pontum usque *Euxinum* porrigit, est *Kiovia*. In *Russia* est *Moscow*, magni Ducis Aula & Tribunal.

ITALIA Alpibus separatur à Gallia & Germania, cetera cingitur mari Ligustico, Tyrrheno, Siculo, Adriatico. Mons Apenninus medio ejus dorso incumbit, pertingens inde à Liguria usque ad mare Siculum, occupansque quartam fere Italiae partem. Amnes nobilissimi sunt, Padus, qui & Eridanus, *le Po*, *Athesis*, *Italis Aese*, Germanis *Esch*, *Arnus*, *Tiberis*. Padus recipit ex Alpibus *Duriam*, *Ticinum*, *Adduam*, *Ollium*, *Mincium*. Parte altera ex Apennino, *Granam*, *Tenerum*, qui *Stura*, *Bormium*, *Seraiam*, *Gabellum*, *Trebiam* & *Rhenum*, qui fluit per *Bononiam*. Vix autem duæ tertiæ partes Italiae habent flumen navigabile. *Tiberis* recipit *Claniam*, *Cliani*; *Narem*, *Nera*, & *Anienem*, *Teverone*. Post *Tiberim* sequuntur *Liris*, nunc *Garigliano*, *Vulturmus*, *Silurus*, *Sibaris*, quem nunc vocant *Cocito*. Inde pergentibus ad mare superum occurrunt, *Aufidus*, *l'Ovanto*, *Horatii versibus* & clade Romanorum adversus

Afdrubalem clarus : postea Aternus ,
Poscara , Metaurus , *Metro* , cujus in ripa
 Afdrubal , Annibalis frater , cæsus fuit.
Lacus in Transpadana regione sunt , *Ur-*
banus , *Lago Major* , qui Ticinum recipit ,
Cerelius , *Lago di Lugano* , *Larius* , *Lago*
di Como , qui recipit Adduam , *Sebinus* ,
Lago d' Iseo , qui Ollium transmittit , *Be-*
nacus , *Lago di Guarda* , per quem fluit
 Mincius . In Hetruria , *Perusinus* , qui &
Thrasymenus , & *Vulsinus* .

In fronte Italiæ est *Pedemontium* , in
 quo Augusta Taurinorum , *Turin* , Au-
 gusta Prætoria , *Osta* , *Salucix* . *Monsfer-*
ratus habet *Albam Pompeiam* . *Ligu-*
ria , *Genuam* . In *Lombardia* præcipuas
 tenet Ducatus *Mediolanensis* : *Supra*
eum sunt *Rheti* ; quorum urbs *Curia* ,
Coire : & ad *Adduam* *Vultureni* , quos
 quum tenerent nuper *Hispani* , extru-
 cta ante aliquot annos arce *Fuentes* , &
 occupata *Clavenna* , ope & armis Chri-
 stianissimi Regis *Ludovici XIII* , in pri-
 stinam libertatem restituti sunt , hac le-
 ge , ut sola fides *Catholica* illic obtineat .
 Parte altera versus mare *Adriaticum* est
Forum Julii , in quo *Aquileia* ; Est *Istria* ,
 in qua *Justinopolis* : est *Carniola* , in qua
Labatus : est *Tirolensis* Comitatus . Est
Marchia Tarvisina : sunt *Verona* , *Vi-*
sentia , *Patavium* , *Venetia* , *Brixia* ;
 Man-

Mantua, & cis Padum *Parma*. *Romandiola* juris est Pontificum cum *Ferraria*, ex donatione *Pipini* & *Caroli Magni*, Regum Francorum. Hic fuit *Exarchatus Ravennensis*, sive *Flaminia*. *Venetorum* Respub. in primis potens est. Possidet ea *Corcyram* in ipso Sinu aditu sitam. Tum vicinas *Peloponneso*, *Cephaleniam*, *Zacynthum*, & *Nerigum*: inque *Ægæo Zaram*, & *Creram*. Sequitur postea *Magnus Ducatus Hetruria*, *la Toscane*, in quo ad *Arnum* flumen *Pisa*, *Luca*, *Florentia*: & in mari *Insula Ilva*, cujus urbs *Cosmopolis* condita est à *Cosmo Mediceo*. Tum *Tractus Senensis*, *Perusinus*, *Orvietanus*, *Picenus*, *Marchia Anconitana*, *Ducatus Spoletanus*. Post hæc occurrit, *Latinum*, *la Campagne de Rome*, in quo *Roma*, sedes Pontificis M. qui nunc est *Urbanus VIII.* & vicina *Romæ Ostia*, *Prænestæ*, *Pilastrina*, *Tibur*, *Tivoli*, *Alba*. *Mons Cæcubus* est in sinu *Caietano*. *Campania*, *Terra di Lavoro*, habet *Capuam*, & versus mare *Puteolos* & *Baias*. ubi veterum structurarum monumenta & deliciarum reliquiæ spectantur. In Regno *Neapolitano* est *Neapolis*. Montes sunt *Vesuvius*, *le mont de Somme*, *Massicus*, *Falernus* *Montdragone*. In *Aprutio* sunt *Aquilia*, *Sulmo*, *Lancianum*, *Ortona*.

In Calabria, Policastrum & Regium. In Apulia Daunia, *Apuglia plana*, Asculum, Manfredonia. In Peucetia Barum, à quo regio Barenfis nomen traxit, Polinium, Tranum, Venusium. In Salentinis sunt Hydrus *Otranto*, Gallipolis, Brundusium.

INSULÆ circa Italiam sunt *Corfica* Genuensium, *Sardinia* & *Sicilia* Regis Hispaniarum, minores studio omitto, Gallinariam, Georgonen, Caprariam, Palmariolam adpositam Plumbino, Ischiam, Prochyten, Capreas, fœdis Tiberii obscœnisque libidinibus decantatas. *Melita* ad Africam refertur.

STIRIA Carinthiæ versus Orientem objicitur. Habet amnes, Stiram, Muram, Dravum: Urbes, Brugam, Grazium, Marchpurgum. *Sclavonia*, Illyrici veteris pars est, sita magna sui parte Savum inter & Dravum, *Croatia*, Hungariæ vicina est. *Liburnia* vicinior est sinui Adriatico: eamque sequitur Austrum versus *Dalmatia*, in qua sunt, Sara, Sebenicum, cum urbe Spalato, cujus Episcopus M. Antonius de Dominis ad Ecclesiam Catholicam à qua recesserat, reversus est, ac nuper Romæ extinctus. Habet eadem Dalmatia Stridonem, patriam B. Hieronymi. *Bosena* ad amnem jacet sui nominis. *Servia* est veterum
Moesia

Moesia superior, adfinis Macedoniae ex parte sui Orientali. *Walachia* Serviae Rasciaeque objicitur ab Oriente; Annem habet Alutam, qui se in Danubium praecipitat supra Nicopolim. *Moldavia* & *Podolia* tenentur à Poloniae Rege contra Turcam.

ROMANIA est ipsissima Thracia, habetque ad Bosporum Constantinopolim, sedem Imperii Orientalis, quae antea Byzantium dicta fuit, nunc vocatur *Stamboli*. Et quia eadem vocata fuit nova Roma, idcirco regio vicina vocatur Romania. Urbes in Romania praeter Byzantium sunt; Pera, Nicopolis ad Nessum flumen, Philippopolis ad Hebrum, Adrianopolis, Trajanopolis, Selymbria in litore Propontidis. *Bulgaria* in extrema Europa inter Hamum & Danubium sita est. *Tauricam* Chersonesum quae *Gazaria* dicitur, insident Tattari Precopenfes, subacti nunc à Turca. In *Gracia* primo occurrit trans Danubii decurrentis ripam dexteram, *Macedonia*, tum *Theffalia*, inde *Achaia*, cum *Baotia*, ac denique *Peloponnesus*. In *Baotia* sitae sunt *Thebae*, & *Theffia*. Ad mare Ionium sitae sunt, *Epirus*, *Albanie*, *Acarmania*, *Acarnanie*, & *Aetolia*. Montes decantatissimi sunt, *Athos*, *Monte Santo*, *Olympus*, *Pelion*, *Pindus*,

Othrys in Thessalia. Ceraunii in Epiro :
 Parnassus, Helicon, Hymettus, in Achaïa.
Flumina, Strymon, Aliacmon, Peneus,
 Sperchius, Achelous, Asopus. *Urbes*,
 Thessalonica, Philippi, Amphipolis,
 Pharfalis, aliaque. *Promontorium* mobile
 Actium, ad quod commissa Pugna A-
 & taca. Sinus sunt Acarnanicus, ad quem
 Olpæ, nunc Soppote, Corinthiacus, *Gol-
 pho di Lepante*, cui adfidet Naupactus,
 Sarronicus, *Golfo di Engia*, Thermaicus,
Golfo di Thessalonica. *Insulae* in Ionio,
 Corcyra, Corfu, Nerigus, Cephalenia, Na-
 xus, Ithaca, Zacynthus: inque Ægæo,
l'Archipelago, Creta centum quondam
 Urbibus clara, cum labyrintho, postea,
Eubœa, quæ Euripo disjungitur à Bœo-
 tia. In Ægæo sunt *Cyclades*, quarum no-
 tissimæ Delus & Andros: *Sporades*, in
 quibus Icaria, Samos, Pathmos, Claros,
 Chios, atque alia.

PELOPONNESUS, *la Morée*, Isthmo
 adhæret Continenti. In ea fuere populi
 Corinthii, Sicyonii, Elci, Messenii, Laco-
 nes, Argivi, & in medio istorum Arca-
 des. *Flumina*: Eleorum, Peneus, ad quem
 Pisa Olympica, & Alpheus: Messenio-
 rum, Pamisus: Lacedæmoniorum, Euro-
 tas, ad quem Sparta sive Lacedæmon:
 Argivorum, Inachus, ad quem Mycenæ.
 Montes Pholoë Stymphalus, Taygetus.

IV. AFRICAM veterum nonnulli Nilo ab Asia disjungere; nos sinu Arabico. Est ergo Africa nobis peninsula, cujus Isthmus est inter Mare Mediterraneum & Sinum Arabicum: extendit autem se utrimque trans Tropicos, maxima sui parte subiecta solis ardoribus, sicca, arenosa, serpentibus usque adeo scaetens, ut alibi deserta sit, alibi non nisi ab ocreatis agricolis proscindi possit. Quæ trans Æquatorem sita sunt, non describuntur à Græcis aut Romanis scriptoribus. Est autem in ea statim ab Isthmo Ægyptus, inde Marmarica, & Cyrenæica, quæ & Pentapolis dicitur; tum Byzacium, & Africa sive Libya proprie dicta: adhuc Numidia, ac denique Mauritania, & quidem duplex, Tingitana & Cæsariensis. *Ægyptus* Nili ostiis continetur, quorum extrema sunt, Orientem versus Pelusiacum, ubi Damiata; versus Occasum Canopicum, ubi Alexandria & Pharus; loca Francorum Regum expeditionibus clara. Reliquum Africæ latus usque ad Fretum Gaditanum vocant vulgo *Barbariam*: suntque in ea emporia, Tripolis, Africa, Tunis, Goleta vicina Carthaginis ruinis, Hippona, *Bona*, Algerium, nec procul à Freto, in sinu, sita est arx *Penon de Veliz*, Gothorum vel Saracenorum opus.

TINGITANA¹ Austrum versus Atlante monte eminentissimo terminatur, versus Ortum Malva fluvio separatur à Provincia Casariensi: versus Septemtrionem est mare Mediterraneum: ad Occasum Oceanus Atlanticus. In ea sunt montes Abyle & Heptadelphi. Regna hodie Fessæ & Marocci. *Fessanum* regnum habet Provincias septem. 1. est Tremizen quæ nunc Sævia, in qua urbes olim XL. hodie memorantur Oranum ad litus, Tremesen, Anafa, Mancora, Rabatum, Menzala, Nuchele, Adendum, Tegegiltis, Madaravanium, Dazia, Azarfa. 2. Fessa, in qua urbes, Sala, Mequines, Fessa, quam triurbem merito dixeris; constat enim opido veteri, novo, & medio. 3. Afgaretta, in qua Laracha, Alcazara, Arzil. 4. Habata, in qua Ezagena, Beniteudia, Amergo, Tenzerum, Aguila, Bezatum, Tetuana, Tingio, & Ceuta, quæ veterum Septa est. 5. Erifana, in qua Beatis, Vellezum, Hiellezium, Tagaza, Geba, & Megima. 6. Garetia juncta regno Tremezen, habetque opida, Melilla, quæ Ptolemæo vocatur Rysladirum, Cassacam, Teznotam, & Megenum. 7. Est Chaufa, vicina Numidia, in qua Teuretum, Dudubum, Tezara, Ainelginunum, Mehedia, Umeginabe, & Garclivum.

MAROCUM creditur esse Bochi Regia; sunt qui malint esse Bocanum Himerum, adsidet autem Tenifsto flumini, quod Nubiensis Geographus vocat Tanifst: habuit urbs ipsa quondam c mill. ædificiorum, portas xxiv, abestque non procul ab Agmeti angustiis, per quas ad Lamptunias solitudines itur. Provincia illi subjectæ sunt septem, inter quas Ducala, & Tedela.

CÆSARENSIS Mauritania est Sallustii Numidia: sed post conditam Juliam Cæsaream juncta est Mauritania: clauditur versus Ortum Ampfaga flumine, nomenque habet ab urbe primaria quam hodie vocant *Alger*. Fuit autem Numidia Masinissæ Regis nomine celebris: urbes habuit, Juliam, de qua jam dixi, Arsenariam, Ruscibar, Rufibirsim, Saldas.

In *Africa*, sive *Libya* proprie dicta, fuere Hippo Regius, Aphrodisium, Utica, Carthago, Tunis, Maxula. Syrtis duæ, major minorque: Amnes, Rubricatus, Bagrada, Triton.

BIZATIUM Libophœnices primi coluere, estque Africæ ea pars, in qua duæ illæ sunt Syrtis: urbs primaria Hadrymettus, fluvius Cyniphis. *Cyrenæica*, sive Pentapolis, quinque habet urbes, quarum præcipuæ sunt Arfinoë & Beni-

Ad lit. B.

renice. Ceterum confufis veterum limitibus auctoque Arabum Mahumetano imperio, omnia ifta nunc fubfunt regi Tunetano, qui ditionem iftam in quatuor provincias diftinxit. 1. eft Conftantina, in qua urbes novem, Collobefus, Rufcicada, Tacaccia, Hippo, Biferia, Conftantina, Milia, Tifeia, & Tebera. 2. Tunetana, in qua urbes quatuordecim, Utica, quam Itali hodie vocant *Porto Farina*, Carthago, Tunes, Camartia, Abdirana, Nebilis, Hamametha, Clupea, Heraclia, Singul, Monafterium, Tabulba, Aphrodifium, Ruspina. 3. Tripolitana, continet Menigem infulam, quæ Lotophagitis, nunc Gerbi: adhæc, Zoroatam, Lepidem, ipfamque Tripolim Afiatricorum coloniam. 4. eft Zebenfis, ad quam interiora Africæ Numidiæque pertinent. in hac eft mons Atlas, qui ex Marmarica ortus, fe in occafum late fpargit, ac juxta fauces Sufi amnis, qui Meffam tergemnam urbem alluit, in Oceanum fe fundit Atlanticum.

Prope Marocum eft promontorium Cantin, & in Oceano Infula Maderæ, & magis Australes, *Infula Canaria*. Sequitur poftea Regnum *Gualata*, cum promontorio Albo, *Cabo Blanco*: cui Austrum verius objicitur promontorium Viride, *Cabo Verde*, à quo vicina infulæ

ſulæ vocantur Virides, *Iſlas de Cabo Verde*. Decimo ab Æquatore gradu occurrit promontorium, *Serra Lionna*, ubi litus in Orientem curvatur, habetque Regnum *Guinea* auriferum. Sub Æquatore eſt *Inſula S. Thoma*, cui ſupra infraque adjacent inſulæ, Principis, *Iſola del Principe*, *Anni boni*, *de Anno bono*, ubi jam litus ad gradum uſque xxxv in Auſtrum porrigitur: quo in tractu eſt Regnum *Congo*, vel *Manicongo*, & Regnum *Angola*: tum promontorium *Bonæ Spei*, *le Cap de bonne Eſperance*. Unde ſe iterum litus in Ortum æſtivum curvat, extenditque etiam trans Æquatorem uſque ad promontorium *Aromata*, quod vulgo vocant *Cabo de Guardafu*, oſtium ſinus Arabici. In Continenti ſunt *Monomotapa*, *Mozambica*, & ad Sinum Arabicum *Adel*, cum Inſula *Zocotora*, aloës optimi feraciſſima, quam Ptolemæus vocat *Dioſcoridum*. Inſula nobilis *Madagaſcar*, ſive *D. Laurentii*, à Tropico Capricorni ad xii uſque gradum ab Æquatore porrigitur. Interius in Africa ſunt, *Biledulgerid*, *Nubia*, & Regnum *Abyſſinorum*, potentiffimum. Sunt autem Regis hi fere tituli: ** *Supremus meorum regnorum*, à Deo unice dilectus, *columna fidei*, ortus ex ſtirpe *Juda*, *ſilius David*, *ſilius*

Ad lit. B.

lius Salomøn , filius columnæ Sion , filius ex femine Jacob , filius Manus Maria , filius Nahu secundum carnem , filius Sanctorum Petri & Pauli secundum gratiam. Imperator superioris & inferioris Æthiopiæ , & amplissimorum Regnorum , jurisdictionum , & terrarum , Rex Goæ , Caffares , Angolæ , Barn , Baliguaza , Adox , Vanguæ , Goyamæ , ubi Nili fontes sunt , Amara , Baguamodri , Ambeæ , Vanguci , Tigremahon , Sabains , quæ patria est Regina Sabæ , Barnagassi , & Dominus usque in Nubiam , quæ in Ægyptum extenditur. Amnes nobilissimi Africæ sunt , Mulucha , qui Mauritaniam finit. Ampsaga , qui Numidiam. Nilus , insulam faciens Meroën , quæ nunc dicitur *Gueguere* , & Niger. Ad Nilum fuit Memphis , nunc est Cairus cui vicinæ Pyramides. Lacus sunt *Zaire* & *Borreo*. Montes præcipui , Heptadelpi , Abyle , Atlas , Lunæ. Porro Atlas sic per Africam discurrit , sicut per Asiam Taurus , per Europam Alpes. *Deserta* Africæ sunt , *Tegazza* , *Barcha* , *Elfocar* , *Henr*. *Promontoria* , si à Gadibus proficiant , *Cantin* , quod Ampelusiam vocat Mela ; *Dalguer* , *S. Maria* , *Blanco* , *Verde* , quod est veterum Hesperionkeras , *Roxo* , *Vorga* , *de las Palmas* , *de las Baxas* , *de tres Puntas* , *de S. Paul*

de *saint Benoit*, de *Lopes Conſalves*, de *Primero*, de *Lerdo*, *Arcaſ*, *Negro*, *Cener-tan*, de *Bonna Eſperanza*, de *Correntes*, de *Guardaſu*.

Totus vero tractus Ægypti qui ad Sinum Erythræum extenditur, olim tributus fuit Aſiæ, nunc pertinet ad Africam. In eo Tractu hoc eſt memorabile; quod nullum flumen inde ſe exoneret in mare Rubrum. Ipſum illud mare hodie vocatur Italis *Mar Roſſo*: Arabibus *Calzem*, Hebræis *Jam Saph*. Scaret autem inſulis, & cæcis vadis. Fretum five oſtium ſinus vocant hodie *Babel-mandel*. Merces Africanæ, ſunt, Ebur, Aurum, dactyli, coria caprina, bubula, aliaque: adhæc *Zibetum*, *Pſittaci*, *Simiæ*, *Elephantes*.

V. ASIAM ab Europa dividunt *Tanaïs* fluvius, *Don*, *Mæotis* Palus, *Mar delle Zabache*, *Cimmerius*, *Bocca di S. Joanni*, *Pontus Euxinus*, *Mar Maggiore*, vel *Mar Negro*, *Bosporus Thracius*, *Stretto di Conſtantinopoli*, *Propon-tis*, *Mar di Marmora*, *Helleſpontus*, *Bras de S. George*, vel *Détroit des Châteaux*, *Mare Ægæum*, *Archipelago*, & *Mare Syriacum*. Ab Africa *Iſthmus*, & *Sinus Arabicus*: cetera clauduntur mari Arabico, *Oceano Indico*, *Eoo*, & *Sarmatico*. Una autem *Aſia ſua magnitu-*

Ad lit. B.

gnitudine æquat Europam & Africam
 simul junctas. Dividetur autem ea recte
 à nobis in partes septem. I. habebit di-
 tionem Imperatoris Turcarum. II. Mo-
 fchi ditionem Asiaticam. III. Terras
 Magni Tattarorum Chani. IV. Persa-
 rum Dominium. V. Indiam utramque,
 tum eam quæ est intra Gangem, tum
 eam quæ est extra. VI. Sinas. VII. In-
 sulas Eoas.

TURCARUM Imperio nunc præest
 Sultanus Amurathes, post Sultanum
 Osmam, & Sultanum Mustapham. Ejus
 in Asia partes sunt istæ. *Natolia*, quæ
 est Asia minor, *Syria*, *Arabia*, cum In-
 sulis ad Asiam pertinentibus, Tenedo,
 Icaria, Chio, Carpatho, Rhodo, Cypro.
 Hisce omnibus in Asia præfunt XXI
 Beglerbegi: nimirum *Natolia*, qui præ-
 fectus est undecim Provinciis: *Carama-
 nia*, qui septem: *Sivas*, *Tocati*, *Dulga-
 rid*, *Aleppi*, qui subjectas habet VII Præ-
 fecturas: *Cham*, sive *Damasci*, qui de-
 cem: *Tripolis*, qui v: *Maras*, *Diatbech*,
Bagdar, quæ est *Babylonia*, qui XVIII.
Balsas ad ostium *Tigris*, *Carman*, *Aden*,
 seu *Gemen*, quæ est in *Arabia Felice*, ha-
 betque sibi subjectas præfecturas v. *Che-
 betz*, quæ est in *Cypro*: *Scheherezul*,
 quæ est in *Assyria*: *Unan*, in finibus *Per-
 sarum* præfectus XIII Provinciis: *Ar-
 zerum*

perum in Armenia majore, qui *II*.
 Tiflu, Tſchildir, qui *IX*. Sochum, Cars,
 Temicarpi, Batin in finibus Georgiano-
 rum: Sirvam seu Mediæ: Faſſa in Man-
 grelia, Revan, & Somachia. *Navalia*
 Turcæ quatuor in univerſum ſunt, u-
 num in Pera, pro urbe Conſtantinopo-
 litana: Secundum Callipoli, pro Pon-
 to Euxino: Tertium in Zues, pro Sinu
 Arabico: Quartum in Balſeram ad tuen-
 dum Sinum Perſicum.

MARE Caspium de Sala vel *Bachu*
 in hac parte eſt, quod falſo crediderunt
 Veteres Sinum eſſe Oceani Septemtrio-
 nalis: undique enim terris clauditur.
 exonerant ſe in illud ab Occaſu Araxes,
 à Septemtrione Rha, ab Ortu Jaxartes &
 Oxus, ab Auſtro Cyrus. *Amnes* in Pon-
 tum Euxinum influentes, ſunt Thermo-
 doon, Iris: *Ponti*, Halys: *Galatia*, Par-
 thenius, & Sangarus: *Bithynia*, Rhin-
 dacus. In *Ægæum* influunt, ex *Phrygia*,
 Simois & Scamander. Ex *Lydia* Cay-
 cus & Hermus, Cayſtrus & Mæander
 ex *Caria*. Xanthus ex *Lycia*. Catara-
 ctes ex *Pamphylia*, ſive *Caramania*.
 Cydus ex *Cilicia*, qui Tharſum, Pauli
 Apoſtoli patriam, præterlabitur. Oron-
 tes ex *Syria*, cui adſidet Antiochia: *Jor-
 danes* ex *Paſteſtina*. Lacus ingens Aſphal-
 tites, in quem ſe effundit Jordanes. Hic

ex Libano duobus capitibus oriens, Jor, & Dan, per Samachoniten lacum & mare Tiberiadis se exonerat in eum quem dixi Asphaltitem lacum vel mare Mortuum. *Urbes Asiae* præcipuæ nunc sunt, Theodosia, *Cafa*, & Trapezus, *Trebizonde*. Fuerunt quondam Amasus, Prusa, Chalcedon, Abydus, Troia, Smyrna, Colophon, Ephesus, Miletus, Patara, Tarsus, Antiochia, Tripolis, Berytus, Tyrus, Sidon, Joppe *Jassa*, Ascalon, Azotus, Gaza, Damascus, Hierosolyma, quam Ælius Adrianus à se Æliam vocari voluit. *Montes Phrygiae*, Cimon & Ida, cujus pars Gargara. *Lydia* Siphylus, *Cariae* Cadmus: Sunt etiam in hac Asia parte Taurus & Antitaurus, itemque Libanus & Antilibanus. In *Cypro* sunt urbes famosæ, Salamis, quæ nunc Famagusta, Amathus, Paphus, & Nicosia.

ARABIA triplex est: Petrea, in qua Petra opidum: Deserta, inter Ægyptum & Petream: Felix inter mare Erythraum & Persicum. In deserta sunt montes Sina & Horeb, ubi Deus Mosis tabulas legis dedit.

Populi confines, Moabitarum, Idumarum, Judæarum, Galilæarum, Samaritanorum. Tituli Magni Turcarum Imperatoris hi sunt. Imperator *** Filius *** semper victor.
Ego,

Ego, qui per infinitas gratias Omnipotentis, & abundantiam miraculorum Principis Prophetarum, sum Imperator Augustorum Imperatorum, distributor coronarum ac diadematum inter maximos terræ Principes, minister duarum sacratissimarum & augustissimarum urbium & pulcherrimarum totius orbis, Meccæ & Medinæ, protector sanctæ Hierusalem, Dominus maximæ partis Europæ, Asiæ, & Africa, victorioso nostro ense partæ, scilicet regionum & regnorum Græciæ, Themiuar, Bosniæ, Sægeti, Natoliæ, Caramaniæ, Ægypti, omnisque Terræ Parthorum, Curdæ, & Georgianorum, Portæ ferri, regionisque Principis parvorum Tattarorum, Cypri, Diarbequit, Aleppi, Erserum, Damasci, Babylonis, Barzaræ, Arabiarum, Abech, Tunis, Tripolis, Barbariæ & plurimarum aliarum regionum, insularum, fretorum, portuum, populorum, familiarum, generationum, & infinitarum myriadum præstantissimorum militum, qui sub nostro obsequio requiescunt & sub mea justitia, qui sum Imperator *** Filius Imperatoris ***, Imperatoris Mahumet, Imperatoris *** , Imperatoris *** , & Imperatoris *** gratia Dei, refugium præcipuorum Principum Mundi, & asy-

lum honoratissimorum Imperatorum.

MAGNUS MOSCORUM sive Russo-
rum Dux, præter ea quæ in Europa te-
net, ingentes habet regiones in Asia,
confines Tattaris, ut sunt *Pezour, Condo-
ra, Permia, Duwina, Obdora*, usque ad
Volgam flumen. Tituli Ducis hi sunt,
*** Gratia Dei Imperator & Dominator
totius Rusliæ, magni Ducatus Volodi-
miræ, Moscoviæ, Novogrod, magnæ
Pskoviæ, Smolenskiæ, Thueriæ, Ingariæ,
Permæ, Wiathkiæ, &c. Dominator &
Magnus Princeps Novogrod regionis in-
ferioris, Czernigol, Retzan, Wolochdæ,
Bsoviæ, Bielloy, Rostoviæ, Jorostlo-
viæ, Poloczkiæ, Udor, Obdora, Con-
dimiæ, &c.

P E R S I C U M Imperium transmissio
Euphrate sequitur, estque proximum ei
Mare Caspium, quod undique terris
clauditur. Terminus Persarum Imperii
est Indus amnis. Sunt autem in eo *Me-
dia, Assyria, Susiana, Mesopotamia, Persis,
Parthia, Hircania, Margiana, Bactriana,
Paropamisus, Aria, Drangiana, Gedrosia,
& Carmania*. Flumina, Euphrates &
Tigris, qui in Armenia orti diversis fon-
tibus postea junguntur, effunduntque se
in mare Persicum sive Rubrum. Mons
Taurus variis nominibus pro locorum
situ appellatur per totam Asiam, Imaüs,
Emo-

Emodus, Paropamisus. Urbs in sinu Persico memorabilis est *Ormus*, quam superiore anno qui erat 1623, cepit Persia Hispano.

TATTARI Septentrionalia Asia tenent à Mæotide usque ad Oceanum Eoum, neque est ullius in toto Orbe majus latiusque Imperium. *Tattaria deserta* multas hordas habet. *Zagatai* est Scythia intra Imaïum, nomine à Sogdianis petito. *Catai* regnum calo, soloque beatissimum. *Tangut* est Scythia extra Imaïum, cum Serica regione vicina Sinenfibus. Urbes præcipuæ sunt, *Combalu*, *Samarcanda*, *Caïndus*. *Cassa*, quæ est in Tattaria Præcopensi, est veterum Theodosia. *Quinsai* urbem totius Orbis maximam solus memorat Paulus Venetus, qui de ea stupenda narrat, fidemque excedentia. Petinent autem ad Septentrionalem Tattariam *Samoïtæ*, oppositi freto *Weygaz*. Flumina præcipua sunt, *Pulifachnis*, *Caromora*, *Quiantu*, & *Quiam*, quorum istum aiunt latissimum esse & profundissimum.

INDIAM Ganges mediam secat, quo fit, ut pars ejus Persis vicina, sive Occidua, vocetur India intra Gangem: altera vero, extra Gangem. Illam hodie appellant *Indoßan*: suntque in ea *Cambaiia*, *Bisnagar*, in qua urbs *Goa*, *Calicut*,

Narsinga, cum Insulis *Ceilon* & *Maldivis*, quarum numerus ignoratur. In *Transgangetana* sunt, *Bengala*, *Pegu*, & ingens promontorium, in quo *Malacca*. Eadem accensetur quoque *Sumatra* insula, quam *Plinius* & *Ptolemæus* vocant *Taprobanam*, describuntque exactius quam nobis hætenus innotuit. Merces *Indiæ* sunt, aurum, sericum, gemmæ, uniones, aromata, ut *piper*, *caryophilli*, nuces *myristicæ*, *cinnamomum*, *rhabarbarum*, aliaque.

SINARUM regnum in *Zona temperata* situm est; terminaturque *Mari Eoo*, *India*, & *Tattaria*, à qua per spatium *ccc leucarum*, ubi natura montium munimentum non dedit, muro discluditur, humana industria exstructo. Regio amplissima est. *Provinciae* in ea *cl*. *Metropoles* *ccxxv*. *Castella* *majora* *mcliv*. *Municipia* *cccxx*. *Villarum* *pagorumque* numerus innumerus. *Incolarum* summa excrefcit ad *lxx* *myriadas*. *Urbes præcipuæ* sunt *Panquin* & *Nanquin*. *Cives* ibi & per omne regnum *ingeniosi* atque *industrii*: *Typographias*, *Tormenta bellica*, cum usu *pulveris sulphurei*, aliasque artes habuerunt ante nos.

INSULÆ *Mari Eoi* sunt *Java Major*, *Borneo*, *ferax aromatum*, *Ceilam*, *Molucca*

tuca quinque, Ternate, Tidor, Mutir, Machiam, & Bachian, occupatæ à Batavis, qui etiam possident Amboynam & Bantam. *Luconiam*, *Philippinas*, & *Japonia* partem tenet Hispaniarum Rex. Abundat autem Japonia argento: cetera insulæ gemmis, unionibus, aromatis.

VI. Superest spectanda AMERICA, inter Mare *del Zur* & *del Nort* interjecta, eam dubia per diu suspicione, postea accuratiore Christophori Columbi, Cortesii, Valboæ, Pizarri, Americi Vesputii, & Ferdinandi Magellanis inspectione cognitam descriptamque ob ingentem amplitudinem statim *Novum Orbem* vocare: inventa est autem anno MCCCXXXVII, regnante in Hispania Ferdinando Aragonum Rege. Dividiturque in Septentrionalem & Australem, quas partes connectit Isthmus Dariensis. In illa sunt, *Esotilandia*, *Terra Laboratoris*, *Canada*, *Nova Francia*, *Norumbega*, *Virginia*, *Florida*, *Jucatan*, *Nicaragua*, *Nova Hispania*, *California* & *Quivira*. Interius *Nova Granata*, & *Nova Hispania*. In hac sunt, *Castella Aurea*, *Plopaiana*, *Peruvia*, *Chili*, *Chica*, & *Brasilia*. Peruvia sub Carolo V detecta est ann. MDXXX. Brasiliam commendant portus Fernambuci, & *Todos los*

Santos, proveniunt sacchari nobiles, quorum hunc Batavi quum anno MDCXXIV occupassent, deserere iterum coacti sunt.

Amnes præcipui sunt, Paragnian, fluens per Novam Franciam, Maragnion, qui idem vocatur fluvius Amazonum, per Meridionalem Americam labens. Fluvius Argenteus, *Rio de la Platta*. Hi omnes exonerant se in Mare del Nort. In oppositum vero Mare sive Pacificum, quod vocant *del Zur*, nullus (quod mirum est) eximius amnis labitur: tantum inter Californiam & Novam Granadam Caramara fluvius se injicit in Sinum Vermilium. *Urbes* in America præcipuæ sunt, Cusco, Mexico, Quito, Havana. Nombre de Dios. Insulæ in sinu Mexicano sunt *Cuba*, *Hispaniola*, quæ & S. Dominici insula vocatur. *Jamaica*, quæ & S. Jacobi dicitur. *S. Joannus*, quam Boriques nominant, *Margarita*, quibus prætextuntur eæ quæ vocantur *Antillas* vel *Camercanæ* insulæ, quæ omnes Hispano subjectæ sunt. Ulterius Ortum versus in patente Oceano ad gradum latitudinis XLVIII sunt *Azores*, sive *Flandricæ*, ad quarum meridionem acus magnetica recta in Septentrionem fertur. Merces Americanæ sunt, Argentum, Coria, Sal, *Conciniglia*, Gemmæ, Uniones.

Nunc

Nunc Tertis peragratis aperienda quoque sunt **MARIA**: est enim homo animal amphibium, & non minus mari præest quam terræ: sed illi ob hanc. Maria igitur partim terras subeunt, partim circumluunt. illud ubi fit, sinus est; hoc Insula. Mare autem quodvis terras subiens vocari potest **Mediterraneum**, sicut est: quod vero ambit, vocatur **Oceanus**: Mediterranei tamen nomen singulariter illi Sinui adhæsit, quod per Fretum Herculeum immisum, Europæ. Africæ, atque Asiæ oras non tantum tangit, sed etiam terminat. Id Græci Latinique Interius vocant, Arabes Damascenum. In eo sunt, *Mare Ibericum, Balearicum, Gallicum, Ligusticum, Tyrrhenum sive Hetruscum, Siculum, Adriaticum, Ionium, Creticum, Egeum, Archipelago*, cujus pro Insularum numero varia nomina. nam à Myrto Myrtoum, ut ab Icaria Icarium, ab aliis Rhodium, Carpathium, Lesboum, *Hellespontus, Bras de S. George, Propontis; Mar di Marmora, Bosphorus Thracius, Sarette di Constantinopoli. Hellesponto Xerxes, Thracio Darius in Europam irrupit. Ad hæc Pontus Euxinus, Mar Maggiore, Bosphorus Cimærius, Bocca di S. Joanni. Palus Maotus, Mar della Tana, Scythis Temerida*, in

Cc 5 quem

quem influit Tanaïs, quem Scythæ *Sisim* vocant. Litora autem Asiæ atque Africæ ab Hellesponto stringenti, occurrunt hæc maria, Carium, Rhodium, Pamphylium, Cilicium, Syrum, Phœnicium, Palæstinum, Judaicum, Ægyptium, Cyrenaicum, Libycum, Numidicum, Mauritanicum.

Alter sinus, est Septemtrionalis, Codanus, Balthicus, Germanicus, Cimbricus, extenditurque à freto Sontico usque ad extremas Finniæ & Boddicæ oras. Estque hoc in Finlandia memorabile, quod tribus à Rasseburgo milliariibus Austrum versus inter cautes marinas locus sit, ad quem naves quum appulerunt, vident acum pyxidis nauticæ statim in gyrum verti, nec cessare hunc motum, priusquam uno inde milliari abscesserint.

Tertius sinus, quem veteres plerique (nam Herodotus & Aristoteles à ceteris dissentiunt) crediderunt è Scythico Oceano proficisci, & esse *Mare Caspium*, imaginarius est, imo erroneus: mare enim istud undique terris cingitur. Esto ergo nobis Tertius sinus, *Arabicus*, *Mardi Mecca*, à patria Mahometi. Quartus, Persicus: pertinent autem hi duo ad *Mare Erythræum*. Quintus, Argaricus, sive *Gangeticus*, *Golfo di Bengala*.

In Hemisphærio Occidentali, five Americano, duo sunt Sinus memorabiles, *Mexicanus*, & *Vermilius*.

OCEANUS ipse pro situ, aut qualitate, varia sortitur nomina: vocatur Scythicus, Septemtrionalis, Glacialis, Cronius, Amalthius five Hyperboreus, Germanicus, Britannicus, Caledonius (nam Deucaledonius fictitium est) Gallicus, Aquitanicus, Cantabricus, Hispanicus, Atlanticus, Æthiopicus, Indicus, Sericus, Australis, Eous, Sinensis, S. Lazari, *Mar del Nori*, *Mar del Sur*, five Pacificum.

PERIPLUS oræ maritimæ in nostro Hemisphærio sic se habet. A Fretò Weygats usque ad promontorium Caninos, *Russia* est, five *Sarmatia Europæa*. Inde ad promontorium Norwegiæ maxime Septemtrionale, *Finmarkhia*: Unde ad Fretum Sonticum, five Balthicum, *Norwegia*. A fretò Balthico usque ad Albi fluminis ostium, est Chersonesus Cimbrica five Dania. Ab Albi ad Rheni ostia, litus *Germanicum*. Hinc ad Baionam, litus *Gallicum*, variis nominibus, *Flandricum*, *Normanicum*, *Britannicum*, *Santonicum*, *Aquitanicum*. A Baiona ad promontorium Celticum ora est *Cantabrica*, *Biscaye*. Inde *Portugallica*, post quam sequitur

quitur *Batica*, sive Andalusia. A Gadi-
bus & Freto Herculeo usque ad pro-
montorium Capitis Viridis est *Africa*.
Inde ad promontorium *Serra Lionna*,
Guinea; & *Nigritarum* ora. Tum se-
quitur Regnum *Congo*, & *Angole*; ad
Caput Bonæ Spei, *Zanzibar*: Postea
litus *Monomotapa*; à quo ad promon-
torium usque *Guardafu* juxta Sinum
Arabicum est litus *Mozambica*. Hinc
sequitur litus *Arabicum*, *Persicum*, *In-
dicum*, & ad Orientalem Oceanum lit-
tus *Sina*. Unde per Fretum *Anian* redi-
tur ad Mare Septentrionale, & Fretum
Weygaz.

PERIPLUS Americanus ex iis
quæ diximus, nosci potest. In ora ma-
xime Septentrionali nobis cognita sunt
freta *Davis* & *Forbrisseri*, à quibus ad
promontorium *Breton* est *Esletilandia*
cum *Terra Cortereali*. A Britonum pro-
montorio usque ad Caput de *Arenaz*
est *Norumbega*, tum *NOVA FRAN-
CIA*, & *Virginia*. Hic se in Isthmum
contrahit vasta regio, facta ab Oriente
in Occasum ingenti Sinu, qui vulgo
Mexicanus dicitur. Isthmus utrimque
Oceano pulsatur. Promontorium in eo
Fucatan, à quo sursum versus ora Se-
ptentrionalis pertinet ad *Novam Hispaniam*: inferior sive *Australis* vocatur

Nova

Nova Castellæ. Hinc ad promontorium Alindæ & fluvium Maragonem sunt ora *Caribantis* & *Tisnada*, subjectæ Æquatori. A promontorio Alindæ usque ad Cabo Frio, quod subjacet Tropico Capricorni, litus est *Brasilie*, in quo nobilis portus S. Salvatoris. Hinc ad ostium fluminis Argentei, *Rio de la Plata*, sunt *Topinikini*. Unde ad Fretum Magellanicum regio *Chica* se pandit. Fretum ipsum creditum est unicum esse duntaxat, nec posse in mare adversum nisi eo solo penetrari: Sed ab *Isaaco le Maire* edocti sumus, esse etiam alias vias magis vergentes ad Polum Antarcticum, quibus commodior se aperit navigatio; quas tamen vias Hispanicæ Tabulæ ante hos annos xxx editæ, aliæque Venetæ his ipsis vetustiores signaverunt. A Fretum igitur isto recta fere se in Septentrionem spargit litus, habens interius Regnum *Chili*, usque ad promontorium Fortunæ, à quo ad promontorium S. Jacobi est *Peruvia*. Inde ad promontorium Vermilium ora *Novæ Hispaniæ*. A promontorio Vermilio usque ad *Sierra Nevada*, est *California*. A qua ad Fretum Anian, *Quivira*. Fretum autem Anian creditur Americam ab Asia separare.

Addamus hoc loco aliquid de *Marium*

rium inter se *Conjunctione*. nam & hæc res ad Geographiam pertinet, quatenus ea Politicæ ancillatur. Jungi ergo posse inter se Maria, quæque Natura primo disclulit disjunctique, posse remotis impedimentis reddi navigantibus pervia, docuit nos ipsa Natura; Siciliam quippe, quum Continens esset, agroque Bruttio adnexa, mare ex Tyrreno & Hadriatico immissum, adesis Isthmi angustiis interceptit, fecitque Insulam, & ut ait Poëtarum Princeps,

— quum protinus utraque tellus
Una foret, venit vi magna Pontus, &
undis

Hesperium Siculo latus abscedit, arvaque
& urbes

Litore diductas angusto interluit æstu.

Avulsit simili modo Natura Cyprum Syriæ, Eubœam Bœotiæ, Eubœæ Atalantem & Macrin, Besbicum Bithyniæ. Leucosiam Sirenum promontorio, docuitque nos suo exemplo, jungere inter se Maria, sublatis obstaculorum molibus ad usum commerciorum. Est enim ut Ars imitatrix Naturæ, ita Natura Artis dux, magistra, & comes. Hoc modo fretum Gaditanum aiunt ab Hercule perfoissum. Sesostrim quoque ferunt Ægypti Regem, & post eum Psammeticum, ac denique Ptolemæos, ducta

ex Nilo in sinum Arabicum fossa, conatos esse navigabilia inter se reddere maria, Internum sive Mediterraneum, & Æthiopicum. Fuit quoque consilium Seleuco Nicatori, Pontum Euxinum jungere Mari Caspio. Nero Imperator Isthmum Corinthiacum perfodere conatus est, & ex Peloponneso insulam facere, ne ex Ionio in Ægæum proficiscentibus opus esset periculosissimum. Maleæ promontorium præternavigare, Carolus magnus Francorum Rex, & primus Imperator, quum expeditionem meditaretur in Græcos, fossam ducere instituit ab Alemonem in Radantiam, ut commeabilia inter se efficeret Oceani & Ponti litora, possetque exercitus suos & castrensia impedimenta ex Oceano, Mosæ, & Mosella in Rhenum, inde in Mœnum amnem, postea in Regnesum & Radentiam, inque Alemonem & Danubium deducere, atque ita secundo anni usque in Pontum Euxinum deferre. Sed & ante eum Lucius Vetus, qui imperante Nerone exercitibus in Gallia præfuit, Mosellam & Rhenum facta inter utrumque fossa conatus estnectere, ut copiarum per mare, dein Rhodano & Arari per illam fossam subvectæ, mox fluvio Mosella in Rhenum, exin in Oceanum devenirent, sublatisque itinerum
difi.

difficultatibus navigabilia inter se Occidentis Septemtrionisque litora fierent : cujus tamen institutum impeditum est à Gracili. In Hispania etiam non semel actum est de perfodiendo Isthmo Dariem, qui America partes connectit, du-cendaque fossa inter *Nombre de Dios*, & Panaman, ut ita ex sinu Mexicano in Mare Pacificum navigari posset, pate-retque inter duas Americas liber & tutus Hispanis in Indias Orientales itus ac reditus. Statuerat quoque Franciscus I, Atacen Garumnæ committere, ut ne opus esset iis qui ex portibus Galliaæ Mediterraneo mari aditus in Oceanum Aquitanicum, aut Gallicum, aut Germanicum proficisci vellent, Hispaniam omnem circumnavigare, & præter itinerum moras, pericula, impensas, alicui quoque Regis Imperium experiri. Quin & nostro hoc seculo Præsidis Jeannini sagaci industria inventa est ratio jungendi Ararim cum Ligeri, beneficio lacus cujusdam in Burgundia, pari fere octo leucarum intervallo utrimque ab istis amnibus siti, ut ita ex Masilia portibusque vicinis subvectæ naves in Rhodanum, ex Rhodano in Ararim, ex Arari in eum quem dixi lacum pervenirent, unde postea in Ligerim, inque Oceanum secundo anni descenderent.

Lacum

Lacum vocant *Long-pendu*, constatque, ex eo lacu duos amnes fluere, Verbin- cam & Dunam: quorum alter supra por- tum Digoini se injicit in Ligerim: alter prope Verodunum miscetur Arari; ut videri possit natura ipsa Regem nostrum ad tantum opus suis quoque subsidiis invitare. Ad quas commoditates illa etiam accedit, quod per carnalem Bria- ræ ex Ligeri in Sequanam, ipsamque Parisiorum urbem Lutetiam, facilis at- que expedita possit institui navigatio. Si ad ceteras Galliæ laudes, de quibus suo loco breviter dixi, hæc una posset acci- dere, haberet procul dubio Gallia Re- gis beneficio compendiosam, commo- dam & fructuosam mercium suarum transportandarum, militumque qua- tuaversum subvehendorum rationem, vitatis longis, lentis, periculosis, ac di- pendiosis profectiombus.

SERIES ROMANORUM IMPERATORUM.

Ante Natum Christum.

Julius Caesar, Ann. XLVI. Roman.
Cas. Octav. Augustus. In hujus Im-
rii ann. 42 natus est DOMINUS, &
lvator Noster JESUS CHRISTUS.
peravit ipse adhuc 14.

Dd

C. Ti.

- C. Tiberius Nero.* Ann. à N. C. fuscipit
 Imperii gubernacula XV, fuitque
 natione Romanus.
C. Caligula. 39. Romanus.
Claudius Caesar. 43. Rom.
Domitius Nero. 57. al. 59. Rom.
Sergius Galba. 71. al. 69. Rom.
Syl. Otto. 71. al. 69. Rom.
A. Vitellius. 71. al. 70. Rom.
Fl. Vespasianus. 72. al. 71. Rom.
Titus Vespasianus. 81. Rom.
Domitianus. 83. al. 82. Rom.
Cocceius Nerva. 98. al. 99. Rom.
Ulpus Trajanus. 100. Rom.
El. Adrianus. 119. Rom.
Antoninus Pius. 139. al. 40. Rom.
M. Antoninus Philosophus, &
L. Ann. Verus. 163. Romanus.
Commodus Antonin. 182. al. 183. Rom.
El. Pertinax. 194. al. 195. Italus.
Didius Julianus. 194. al. 195. Mediol.
Septimius Severus. 195. Rom.
Antoninus Bassian. 214. al. 213. Rom.
Popil. Macrinus. 220. Tingitanus seu
 Carthaginens.
Varius Heliogabalus. 222. al. 223. Rom.
Alexander Severus. 225. Rom.
Maximinus. 238. Arab. quem & Bubul-
 cum dicunt. cum Maximino filio.
Gordianus, cum Gordian. filio. 238.
 Rom.

- Pupienus & Balbinus.* 239. Rom.
Gordianus III. 241. Rom.
M. Philippus I. cum filio. 247. Arabs.
Decius cum filio. 251. al. 252. Pannonius, seu Hungarus.
Gallus Hostilianus cum Volusiano F. & Asilian. 254. Gall.
Licinius Valerianus cum Gallieno. 256.
Fl. Claudius II. 271. al. 270. Dalmata cum *Quintilio.*
Valer. Aurelianus. 273. Dacus.
Ann. Tacitus. 278. al. 279. Pannonius seu Hungarus. cum *Floriano.*
Aurel. Probus. 280. Pannon. seu Hungarus.
Carus cum filiis Carino & Numeriano. 286. al. 287. Illyric.
Diocletianus Jovius cum Maximiniano Hercullo. 288.
Constantius Chlorus cum Galerio (308) & Severo, & Maximiano Juniore, & Maxentio, & Licinio.
Constantinus Magnus. 310. al. 312. cum *Dalmatio.* 341. & *Constantio II.* *Constante, Constantio, Magnentio, Gallo, &c.*
Julianus Apostata. 363. al. 365.
Jovianus. 365. al. 367.
Fl. Valentinianus & Fl. Valens. 356. al. 368. & seqq.
Gratianus & Valentinianus II. 382. Hung.

- Theodosius Magnus.* 388. al. 383.
Arcadius, Hispanus, & Honorius Fr. 401.
Theodosius Junior seu II. 412. al. 427.
Valentinianus III. 430.
Martianus Flaccus. 454. al. 453.
Leo I. Pater, & Leo II. Fil. Thracæ. 459.
 al. 461.
Zeno Ciliæ Isauricus. 474. al. 478.
Anastasius Macedo. 491. al. 494.
Justinus Subulcus. 518. al. 521.
Justinianus. 527. al. 528. Illyricus.
Justinus II. 564. al. 566.
Tiberius II. Constantin. 575. al. 577.
 Thrax.
Mauritius Cappadox. 584.
Phocas. 603. al. 604. terræ filius.
Heraclius vel Heracleus. 611. Afer.
Constantinus III. & Heracleonas. 640.
 al. 642.
Constans II. 643. al. 644.
Constantinus IV. 670.
Justinianus II. 687. al. 686.
Leontius. 696. al. 697. Constantinopolitanus.
Tiberius Abismarius III. 699. al. 700.
Philippus Bardanes. 713.
Anastasius II. 715. Constantinopolitanus.
Theodosius III. 718. al. 717. Constantinopolit.
Leo III. 719. al. 718. Isaurus.

- Constantinus V. alias Copronymus.* 742. al.
743.
Leo IV. 777. al. 776. Constantin.
Constantinus VI. 781. al. 782. cum matre
Irene-Alecto.
Carolus Magnus. 800. al. 801. Primus
Imperator Germ.
Ludovicus Pius. 814. al. 815.
Lotharius. 841.
Ludovicus II. 856.
Carolus I. dictus Calvus. 876. al. 875.
Ludovicus III. dictus Balbus. 178.
Carolus II. dictus Crassus. 880.
Arnolphus. 890. al. 888. (Francus.
Ludovicus IV. Gallus. 902. al. 900. vel
Conradus I. 911. al. 912. Francus.
Henricus I. dictus Auceps. 919. Saxo.
Otto I. dictus Magnus. 937. Saxo.
Otto II. 973. al. 974. Saxo.
Otto III. 983. al. 984. Saxo.
Henricus II. 1001. al. 1002. Bavarus.
Conradus II. 1025. al. 1024. Francus.
Henricus III. 1039. Francus.
Henricus IV. 1056. al. 1057. Francus.
Henricus V. 1106. al. 1108. Francus.
Lotharius II. 1125. al. 1126. Saxo.
Conradus III. 1138. Suevus.
Fridericus I, Barbaressa dictus. 1152. al.
1153.
Henricus VI. 1189. al. 1190. Suevus.
Philippus II. 1198. Suevus.

70 SERIES ROM. IMPER.

Otto IV. 1208. Saxo.*Fredericus II.* 1213. al. 1212. Suevus.*Conradus IV.* 1246. al. 1250. Suevus.*Wilhelmus* 1252. al. 1253. Batavus seu
Hollandus.*Alphonsus Hispanus, & Richardus Anglus,*
Interreg. annos 20. ab an. 1253.*Rudolphus Habsburgens.* 1273. al. 1272.Patriarcha Archiducum Austriaco-
rum.*Adolphus Nasslaensis seu Nassovicus.*
1291. al. 1292.*Albertus I.* Austriacus. 1298.*Henricus VII.* 1308. Lutzelburgicus.*Ludovicus V.* 1313. al. 1315. Bavarus, huc
ab aliquibus Interregnum, ab aliis*Fridericus Austr.* 1314.*Carolus IV.* 1347. al. 1348. cum *Gunthe-
ro.* Bohemus.*Wenceslaus.* 1376. al. 1378. Bohem.*Rupertus.* 1400. al. 1401. Palatinus.*Sigismundus.* 1401. al. 1411. Bohem.*Albertus II.* 1438. al. 1439. Austriac.*Fridericus III.* 1439. al. 1440. Austr.*Maximilianus I.* 1493. Austr.*Carolus V.* 1520. al. 1519. Austr.*Ferdinandus* 1558. Austr.*Maximilianus II.* 1564. Austr.*Rudolphus II.* 1576. Austr.*Matthias II.* 1612. Austr.*Ferdinandus II.* 1619. Austr.

SERIES CAPITUM

Singulorum Librorum Introductio-
nis Geographicae

PHIL. CLUVERII

LIBER I.

CAP. I. Quid Geographia, & quid
Globus seu Orbis Terra.

Pag. 9

II. De Globi partibus & Circulis.	10
III. De quatuor majoribus Circulis.	12
IV. De quatuor minoribus Circulis.	17
V. De Zonis.	19
VI. De Parallelis & Climatibus.	20
VII. De Globi in partes CCCLX sectione, item de ambitu terra, & longitudine ac latitudine ejus.	26
VIII. De quatuor Mundi Regionibus, & de Ventis.	28
IX. De locorum mensuris.	30
X. De Oceano, ejusque partibus.	32
XI. De Magnis Sinibus Oceani.	35
XII. De Mari Interno.	37
XIII. De navigatione Oceani.	40
XIV. Summa totius Orbis divisio.	42

LIBER II.

I. Summa Europae descriptio.	45
II. De Hispania.	47
III. Divisio Hispaniae Veteris.	49
Dd 4	IV. De

IV. De Nobilioribus Hispania fluvii, & urbibus olim claris.	52
V. De incolis Hispania, ac recentiori ejus divisione.	53
VI. De Urbibus, Portubus, & Academiis hodie claris.	58
VII. De Insulis ad Hispaniam.	60
VIII. De Gallia.	61
IX. De Gallia Brascata, qua & Narbonensis provincia.	63
X. De Gallia Comata, ac prima ejus parte Aquitania.	65
XI. De Gallia Celtica, seu Lugdunensi.	66
XII. De Gallia Belgica; item Fluminibus universe Gallia Transalpina.	68
XIII. De incolis Gallia, ac posteriori ejus divisione.	72
XIV. De recentiore Gallia, ejusque in varias Provincias divisione.	76
XV. De Urbibus Gallia celebribus, Academiisque illustribus.	78
XVI. De Sabaudia, ac Burgundia Comitatu.	81
XVII. De Helvetiis & Vallesis.	82
XVIII. De Hodierna Belgica, sive de Inferiore nunc Germania.	85
XIX. De principibus Inferioris Germania urbibus.	88
XX. De Britannicis insulis.	95
XXI. Diviso Veteris Britannia, item de fluvii & opidis.	96

XXII. De

XXII. De Incolis Britannia.	98
XXIII. De Anglia.	101
XXIV. De Scotia.	103
XXV. De Hibernia.	104

L I B E R III.

I. De veteri Germania.	106
II. Divisio Veteris Germania, ac primum de Vindili & Ingævonibus.	110
III. De Istævonibus, Hermionibus atque Bastarnis. item Suevia, & Veterum Ger- manorum habitationibus.	114
IV. De Vindelicia & Norico.	120
V. De fluviiis, silvis ac montibus Germa- nia.	121
VI. De incolis Germania.	123
VII. Quota pars Germania subjecta fue- rit imperio Romano.	125
VIII. De variis Germania Regnis, ac no- vissima ejus divisione.	127
IX. De imperii Germanici provinciis, citra Rhenum in Gallico solo sitis.	129
X. Suevia, Franconia, Palatinatus Rhe- ni.	133
XI. Palatinatus Superior, Bavaria, Salis- burgiensis Archiepiscopatus, Tirolis Co- mitatus.	135
XII. Croatia, Vinidorum Marchia, Car- niola, Carinthia, Stiria & Austria.	136
XIII. Boiohemia, Moravia, Silesia, Lu- satia.	138

Dd 5 XIV. Mar-

XIV. <i>Marchia Brandeburgensis, Pomerania, Meckeloburgium, Holsatia.</i>	141
XV. <i>Luneburgiensis Ducatus, Bremensis Archiepiscopus, Frisia Orientalis, Westfalia, Clivia, & Montanus Ducatus.</i>	144
XVI. <i>Hassia, Wetteravia, Buchovia, Thuringia.</i>	146
XVII. <i>Misnia, Saxonia, Brunsvicensis Ducatus.</i>	148
XVIII. <i>De Archiepiscopatibus & Academiis Germania.</i>	150
XIX. <i>Dania Regnum.</i>	151
XX. <i>Norvagia, Finnomarchia, Islandia, Groenlandia, Frielandia.</i>	152
XXI. <i>Suedia, Botnia, Scrick-finnia, Lappia, Finnia.</i>	155
XXII. <i>De Italia, & variis ejus nominibus.</i>	157
XXIII. <i>De divisione veteris Italia.</i>	159
XXIV. <i>Ligures, Taurini, Cottii & Ideonni Regna; Salassi, Lepontii, Euganei, Rhaeti, Veneti, Carni, Histri.</i>	161
XXV. <i>De Gallis Cisalpinis.</i>	165
XXVI. <i>Etruria & Umbria.</i>	166
XXVII. <i>De Sabinis & Latio.</i>	169
XXVIII. <i>Picentes, Vestini, Marrucini, Peligni, Marsi, Frentani, Samnites, Hirpini.</i>	172
XXIX. <i>De Campania & Picentiniis, Apulia, Calabria.</i>	173
XXX. <i>De</i>	

XXX.	De Lucanis, Bruttiiis & Magna Graecia.	176
XXXI.	De fluvio Italia.	178
XXXII.	De Montibus Italia.	180
XXXIII.	De variis Italia incolis.	181
XXXIV.	De novissima Italia divisione.	184
XXXV.	Histria, Forum Julium, Marchia Tarvisiana, Grifones, Helvetiorum stipendiarii, & Pedemontium.	186
XXXVI.	Lombardia, & Genuensis ager.	188
XXXVII.	Tuscia, Romaniola, Marchia Anconitana, Romanus ager, & Ducatus Spoletanus.	191
XXXVIII.	De Regno Neapolitano.	194
XXXIX.	De Urbibus Regni Neapolitani.	196
XL.	De Episcopatibus Italia, Academicis, & urbium clarissimarum Epithetis.	197
XLI.	De Sicilia.	199
XLII.	De incolis Sicilia, & nova ejus descriptione.	202
XLIII.	De Sardinia & Corsica.	204

LIBER IV.

I.	De Pannonia.	207
II.	De Incolis Pannoniarum, & de Regno Hungaria.	209
III.	De Sclavonia & Bosnia.	211
IV.	De Illyrico.	212
V.	De	

V. De incolis Illyrici, & nova ejus descriptione.	214
VI. De Gracia, & summa ejus divisione.	215
VII. De Epiro & Peloponneso.	217
VIII. De Hellade, seu Gracia proprie dicta, & Thessalia.	219
IX. De Macedonia.	221
X. De Fluviis, Montibus ac Insulis Gracia adjacentibus.	224
XI. De incolis Gracia & nova ejus descriptione.	226
XII. De Creta Insula.	228
XIII. De Thracia.	230
XIV De Urbibus veteris Thraciae, Fluviis ac Montibus.	231
XV. De incolis Thracia, & Urbibus nunc claris: item de Patriarchis Graecanicae religionis.	233
XVI. De Mœsia.	235
XVII. Summa universo Scythia descriptio. Item de veteri Scythia Europæa.	237
XVIII. De Dacia.	240
XIX. Transilvania, Valachia & Moldavia descriptio.	242
XX. Tattaria Minor; ubi Taurica Chersonesus.	243
XXI. Sarmatia Europæa.	245
XXII. De incolis Sarmatiae, fluviiis ac montibus: item de Hyperboreis.	246
XXIII. De Polonia regno Provinciisque ei sub-	

<i>subjectis.</i>	249
XXIV. <i>Polonia proprie dicta.</i>	250
XXV. <i>Lituania, Russia & Podolia.</i>	252
XXVI. <i>Volinia, Podelassia, Massovia, Livonia, Samogitia.</i>	254
XXVII. <i>De Borussia & Cassubia: item de Episcopatibus & Academicis regni Polonici.</i>	256
XXVIII. <i>Moscovia sive Russia Alba Ducatus Magnus.</i>	258

L I B E R V.

I. <i>Summa Asiae descriptio.</i>	261
II. <i>Scythia Asiatica & Sarmatia Asiatica; item Serica & Sogdiana.</i>	263
III. <i>Summa Tattaria descriptio.</i>	265
IV. <i>Tattaria deserta, Zagataia & Turckestan.</i>	266
V. <i>Cataini Magni Chani Imperium; item Tattaria Vetus.</i>	269
VI. <i>De Sinarum regione sive China.</i>	271
VII. <i>De India Veteri.</i>	274
VIII. <i>Summa Indiae novae descriptio.</i>	276
IX. <i>Cambaiia, Narsinga, Malabar, Orixia.</i>	278
X. <i>Bengala, Pegu, Sian, Camboia, India Septentrionalis.</i>	280
XI. <i>Insulae in Indico mari.</i>	281
XII. <i>De Persarum Imperio.</i>	282
XIII. <i>Gedrosia, Carmania, Drangiana, Arachosia, Paropamisus, Bactriana, Mar-</i>	

	<i>Margiana, Hyrcania, Aria, Parthia.</i>	283
XIV.	<i>Persis, Susiana, Assyria, Media.</i>	286
XV.	<i>De varia imperii Asiatici mutatione, nova Sophorum regni descriptione; item de regno Ormuz.</i>	287
XVI.	<i>De reliquis veteris Asia regionibus, quas nunc Turcarum Imperator obtinet: & speciatim de Albania, Iberia, Colchide & Armenia.</i>	289
XVII.	<i>Cappadocia, Galatia, Pontus, Bithynia.</i>	292
XVIII.	<i>Asia minor sive proprie dicta.</i>	294
XIX.	<i>Lycia, Pamphylia & Cilicia.</i>	297
XX.	<i>Summa Syria descriptio: item Palaestina; sub qua Idumaea & Judaea.</i>	299
XXI.	<i>Samaria, Galilea, Phoenice & Libanus.</i>	303
XXII.	<i>Antiochene, Comagene & Coele Syria.</i>	306
XXIII.	<i>Mesopotamia & Babyllonia.</i>	308
XXIV.	<i>Arabia.</i>	310
XXV.	<i>De Turcico imperio, urbitusque sub eo claris.</i>	313
XXVI.	<i>Cyprus & Rhodus.</i>	315

L I B E R VI.

I.	<i>Summa Africa descriptio.</i>	318
II.	<i>Egyptus.</i>	319
III.	<i>De incolis Egypti ac Nilo flumine: item de Libya exteriore.</i>	321
	x	
		IV. Cy-

IV. Cyrenaïca, Africa Minor, Libya deserta, Troglodyta & Garamantes.	324
V. Numidia & Mauritania.	326
VI. Getuli, Atlas Mons, Libya interior & Ethiopia.	329
VII. De incolis universa Africa, novaque ejus descriptione: ac primum de Aegypto.	331
VIII. Barbaria.	333
IX. Biledulgerid, Sarra desertum, Nigrita, Abyssini.	335
X. Ethiopia exterior sive inferior; item insulae Africa adjacentes.	337
XI. Summa America descriptio.	340
XII. America Septentrionalis sive Mexicana.	344
XIII. Florida, nova Granata, California, Nova Hispania.	346
XIV. America Meridionalis, seu Peruviana.	348
XV. De Insulis Novi Orbis.	351
XVI. Magellanica.	351

F I N I S.

02-17

F677

C649i

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

2 0 0 0 2

#6311

